



เอกสารทางวิชาการ

เรื่อง การศึกษาแนวทางการจัดระบบเครดิตทางสังคมบนฐานของ
พื้นที่เชิงนวัตกรรมเพื่อการเสริมสร้างคุณลักษณะ
ของนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต
กรณีศึกษา: โรงเรียนท่าชีวิทยาคม
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร

โดย

คณะนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

รุ่นที่ ๘

กลุ่มที่ ๓

เอกสารทางวิชาการฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการอบรมเชิงปฏิบัติการ
หลักสูตรจิตวิทยาความมั่นคง สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน รุ่นที่ ๘
ประจำปีการศึกษา พุทธศักราช ๒๕๖๔

ชื่อเรื่อง การศึกษาแนวทางการจัดระบบเครดิตทางสังคมบนฐานของพื้นที่เชิงนวัตกรรมเพื่อ
การเสริมสร้างคุณลักษณะของนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต กรณีศึกษา : โรงเรียนท่าชีวิทยา
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร

ชื่อผู้วิจัย นักศึกษาการอบรมเชิงปฏิบัติการหลักสูตรจิตวิทยาความมั่นคง สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน รุ่นที่ ๘ กลุ่มที่ ๓

ประจำปีการศึกษา ๒๕๖๔

ผู้ทรงคุณวุฒิที่ปรึกษางานวิชาการ ดร.ชวลิต โปอินคร

ผู้ช่วยอาจารย์ที่ปรึกษางานวิชาการ พันเอกหญิง อัมพาศรี ดำรงค์กุล

คณะกรรมการเอกสารวิชาการและผู้ทรงคุณวุฒิจากภายนอกได้ตรวจสอบและอนุมัติให้เอกสารวิชาการฉบับนี้
เป็นส่วนหนึ่งของการอบรมเชิงปฏิบัติการหลักสูตรจิตวิทยาความมั่นคง สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน รุ่นที่ ๘ ประจำปีการศึกษา ๒๕๖๔

พลตรี  ผู้อำนวยการหลักสูตร

(ชำนาญ ช่างสอาด)

ผู้อำนวยการสถาบันจิตวิทยาความมั่นคง
สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

คณะกรรมการสอบเอกสารวิชาการ


พันเอก 

(กฤชกมล ธรรมานุกูล)

ผู้อำนวยการกองวิทยาการ สถาบันจิตวิทยาความมั่นคง
สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

รองศาสตราจารย์ ดร.  กรรมการ
(วีระเกษตร สนวนผกา)

รองศาสตราจารย์ ประจำภาควิชาวิศวกรรมโยธา คณะวิศวกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ดร.  กรรมการ
(ไพโรวัลย์ พิทักษ์สาาลี)
ข้าราชการบำนาญ

บทคัดย่อ

เรื่อง การศึกษาแนวทางการจัดระบบเครดิตทางสังคมบนฐานของพื้นที่เชิงนวัตกรรม เพื่อการเสริมสร้างคุณลักษณะของนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต กรณีศึกษา: โรงเรียนท่าชีวิทยาكم สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร

ผู้วิจัย คณะนักศึกษากาการอบรมเชิงปฏิบัติการหลักสูตรจิตวิทยาความมั่นคง สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน รุ่นที่ ๘ กลุ่มที่ ๓

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ๑) เพื่อศึกษาการจัดระบบเครดิตทางสังคมบนฐานของพื้นที่เชิงนวัตกรรมในการเสริมสร้างคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะของนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต โรงเรียนท่าชีวิทยาكم สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร ๒) เพื่อสร้างแนวทางการจัดระบบเครดิตทางสังคมบนฐานของพื้นที่เชิงนวัตกรรมในการเสริมสร้างคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะของนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต โรงเรียนท่าชีวิทยาكم สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร กลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ คือ คณะครูและบุคลากรทางการศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้นำชุมชน และนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔-๖ รวมทั้งสิ้น ๖๖ คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบประเมินตนเองของนักเรียน แบบสอบถามและประเด็นแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติการแจกแจงความถี่ อัตราส่วนร้อยละ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) เพื่อการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative) ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้การสนทนากลุ่ม (Focused group interviewing) และใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัยพบว่า

๑) ระบบเครดิตทางสังคมบนฐานของพื้นที่เชิงนวัตกรรมในการเสริมสร้างคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะของนักเรียนโรงเรียนท่าชีวิทยาكم สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาแยกตามระดับคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะ พบว่า คุณลักษณะด้านจิตสาธารณะต่อครอบครัว คุณลักษณะด้านจิตสาธารณะต่อสังคม อยู่ในระดับมากที่สุด และคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะต่อตนเอง อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ และประกอบไปด้วย ๕ องค์ประกอบ คือ ๑) รายการพฤติกรรมคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะ ๒) พื้นที่เชิงนวัตกรรม ๓) เกณฑ์การประเมิน ๔) ผลตอบแทนจากการแสดงพฤติกรรมที่สัมพันธ์กับรายการพฤติกรรม ๕) ผลตอบแทนจากการแสดงพฤติกรรมจากช่องทางต่าง ๆ ตามบริบทของโรงเรียน

๒) แนวทางการจัดระบบเครดิตทางสังคมบนฐานของพื้นที่เชิงนวัตกรรมในการเสริมสร้างคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะของนักเรียนโรงเรียนท่าชีวิทยาكم สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร พบว่า มี ๕ แนวทาง ประกอบด้วย ๑) แนวทางด้านการสร้างวินัยในตนเอง ๒) แนวทางด้านการจัดการเรียนการสอน ๓) แนวทางด้านการอบรมเลี้ยงดูจากสถาบันครอบครัว ๔) แนวทางด้านตระหนักถึงปัญหาและผลกระทบที่เกิดขึ้นกับสังคม ๕) แนวทางด้านการรับรู้ควมมีคุณค่าและความสามารถของตนเอง

Abstract

Title Study of guidelines for organizing social credit system based on innovative areas for enhancing student attributes in Upright School Project Case Study: Thachi Wittayakom School, Surat Thani Chumphon Secondary Education Service Area Office

Name Faculty of Security Psychology Workshop for school administrators Office of the Basic Education Commission, Class 8, Group 3

This study has objective to study 1) The current Joint War College Course framework and problems, 2) Development guidelines this course to be modern by Royal Thai Armed Forces Headquarter vision which the learning skills in the future. This research uses data collection from related documents, commander delivering policies, and in depth interview of 5 personnel such as the commandant of Joint War College, deputy commandant of Joint War College, staff of Joint War College, and deputy director, Joint Personnel Royal Thai Armed Forces Headquarter.

Results from the study show that the core objectives of course framework are the same as war colleges and also United States Army War College. The important ways to encourage students are learning by themselves in the core competencies, alternate subjects, and electives. The problems solving in present time and in the future are available in this course.

Joint War College Course Development guidelines are follow on high level commanders' concept to drive Royal Thai Armed Forces Headquarter in the same direction. The distance learning use information technology (e-learning) are important for preparation before class in order to reduce learning time in college. The Knowledge Management will apply continuously for the changing environment and situation crisis. Finally, Royal Thai Armed Forces Headquarter personnel will be military professionalism whom admire from Royal Thai Government, people, and International alliances.

คำนำ

เอกสารวิชาการฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการอบรมเชิงปฏิบัติการ หลักสูตรจิตวิทยาความมั่นคง สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประจำปีการศึกษา พุทธศักราช ๒๕๖๔ รุ่นที่ ๘ (สจว.สพฐ.๘) กลุ่มวิชาการที่ ๓ ทั้งนี้ สมาชิกในกลุ่มใช้กระบวนการวิจัยในการศึกษาครั้งนี้ เรื่อง การศึกษาแนวทางการจัดระบบเครดิตทางสังคมบนฐานของพื้นที่เชิงนวัตกรรมเพื่อการเสริมสร้างคุณลักษณะของนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต กรณีศึกษา : โรงเรียนท่าชีวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้ ๑) เพื่อศึกษาแนวทางการจัดระบบระบบเครดิตทางสังคมบนฐานของพื้นที่เชิงนวัตกรรมในการเสริมสร้างคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะของนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต โรงเรียนท่าชีวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร ๒) เพื่อสร้างแนวทางการจัดระบบเครดิตทางสังคมบนฐานของพื้นที่เชิงนวัตกรรมในการเสริมสร้างคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะของนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต โรงเรียนท่าชีวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร เก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณผสมผสานกับข้อมูลเชิงคุณภาพ จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลและกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ การศึกษาครั้งนี้ พบว่า แนวทางการจัดระบบเครดิตทางสังคมบนฐานของพื้นที่เชิงนวัตกรรมในการเสริมสร้างคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะ ประกอบด้วย 5 ด้าน คือ ๑) แนวทางด้านสร้างวินัยในตนเอง ๒) แนวทางด้านจัดการเรียนการสอน ๓) แนวทางด้านอบรมเลี้ยงดูจากสถาบันครอบครัว ๔) แนวทางด้านตระหนักถึงปัญหาและผลกระทบที่เกิดขึ้นกับสังคม ๕) แนวทางด้านรับรู้ความมีคุณค่าและความสามารถของตนเอง ทั้งนี้ผู้สนใจสามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของสังคมและการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยีต่อไป

คณะนักศึกษามุ่งหวังเป็นอย่างยิ่งว่า การจัดทำเอกสารฉบับนี้จะมีข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจระบบเครดิตทางสังคม และการเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนและเยาวชนไทยเป็นอย่างดี

คณะนักศึกษาการอบรมเชิงปฏิบัติการหลักสูตรจิตวิทยาความมั่นคง สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน รุ่นที่ ๘ กลุ่มที่ ๓
สถาบันจิตวิทยาความมั่นคง สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

กิตติกรรมประกาศ

เอกสารวิชาการฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี ด้วยความกรุณาจาก ดร.ชวลิต โพธิ์นคร และ พันเอกหญิง อัมพาศรี ดำรงค์กุล อาจารย์ที่ปรึกษาประจำกลุ่มวิชาการที่ ๓ รวมทั้ง ดร.ธัญนันท์ แก้วเกิด รศ.ดร.วีระเกษตร สอนผกา ผศ.ดร.นักรบ ระวีการณ์ ผศ.ดร.นิสิต อินทมาโน ดร.พิธาน พิณฑอง ดร.ไพรวลัย พิทักษ์สาธิต ดร.มัลลวีร์ รอชโฟล และ ดร.ชวลิต โพธิ์นคร ที่กรุณาให้ คำปรึกษาการทำวิจัยจนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ขอขอบพระคุณ ผู้บริหาร คณะครูและบุคลากรทางการศึกษา คณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้นำชุมชน คณะกรรมการสถานศึกษา นักเรียนโรงเรียนท่าชีวิทยาคม สำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร และคณะผู้บริหารการศึกษา และศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร ที่กรุณาให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการ วิจัยครั้งนี้เป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณ พล.ต.ชำนาญ ช่างสาต ผู้อำนวยการสถาบันจิตวิทยาความมั่นคง สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ และคณาจารย์สถาบันจิตวิทยาความมั่นคง ทุกท่าน ที่กรุณาให้ โอกาสได้เรียนรู้ผู้อำนวยการและจัดบรรยากาศในการเรียนรู้เป็นอย่างดี รวมทั้งสนับสนุนและให้ กำลังใจในการทำวิจัยครั้งนี้ และขอขอบพระคุณสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในการ เปิดโอกาสและสนับสนุนการอบรมเชิงปฏิบัติการและการทำวิจัยครั้งนี้

ประโยชน์ที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ ขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณบิดา มารดา และครู อาจารย์ที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาให้คณะนักศึกษารอบรมเชิงปฏิบัติการหลักสูตรจิตวิทยาความมั่นคง สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน รุ่นที่ ๘ กลุ่มที่ ๓

คณะนักศึกษารอบรมเชิงปฏิบัติการหลักสูตรจิตวิทยาความมั่นคง สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน รุ่นที่ ๘ กลุ่มที่ ๓
สถาบันจิตวิทยาความมั่นคง สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
ABSTRACT	ข
คำนำ	ค
กิตติกรรมประกาศ	ง
สารบัญ	จ
สารบัญตาราง	ช
สารบัญแผนภาพ	ช
บทที่ ๑ บทนำ	๑
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๕
ขอบเขตของการวิจัย	๕
วิธีดำเนินการวิจัย	๖
ข้อจำกัดของการวิจัย	๗
คำจำกัดความ	๗
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	๗
กรอบแนวคิดการวิจัย	๙
บทที่ ๒ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๑๐
แนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวกับระบบเครดิตทางสังคม	๑๐
แนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวกับพื้นที่เชิงนวัตกรรม	๑๗
แนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวกับโรงเรียนสุจริต	๓๑
แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะ	๓๗
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๕๐
ข้อมูลพื้นฐานโรงเรียนท่าชีวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร	๕๙
บทที่ ๓ วิธีดำเนินการวิจัย	๖๕
กลุ่มเป้าหมายและผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ	๖๕
ตัวแปรที่ศึกษา	๖๗
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	๖๗

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
การเก็บรวบรวมข้อมูล	๗๑
การวิเคราะห์ข้อมูล	๗๑
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	๗๓
บทที่ ๔ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	๗๔
ตอนที่ ๑ การศึกษาระดับคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะของนักเรียน โรงเรียนท่าชีวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สุราษฎร์ธานี ชุมพร	๗๔
ตอนที่ ๒ การศึกษาแนวทางการเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียน โรงเรียนท่าชีวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สุราษฎร์ธานี ชุมพร	๗๘
บทที่ ๕ สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	๙๐
สรุป	๙๐
อภิปรายผล	๙๕
ข้อเสนอแนะ	๙๙
บรรณานุกรม	๑๐๑
ภาษาไทย	๑๐๑
ภาษาต่างประเทศ	๑๐๕
ภาคผนวก	๑๐๖
ผนวก ก รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ	๑๐๗
ผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	๑๑๐

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
๒ - ๑	แสดงข้อมูลจำนวนนักเรียนจำแนกตามระดับชั้น ปีการศึกษา ๒๕๖๒	๖๒
๒ - ๒	แสดงข้อมูลครูและบุคลากรจำแนกตามเพศ และวุฒิการศึกษา	๖๒
๒ - ๓	แสดงข้อมูลอาคารสถานที่ โรงเรียนท่าชีวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร	๖๓
๒ - ๔	แสดงข้อมูลเปรียบเทียบผลการเรียนเฉลี่ยรายสาระการเรียนรู้ ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ภาคเรียนที่ ๑-๒ ปีการศึกษา ๒๕๖๒	๖๓
๒ - ๕	แสดงข้อมูลเปรียบเทียบผลการเรียนเฉลี่ยรายสาระการเรียนรู้ ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ภาคเรียนที่ ๑-๒ ปีการศึกษา ๒๕๖๒	๖๔
๓ - ๑	แสดงข้อมูลสถานภาพตำแหน่งหน้าที่ของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ (Key-informant)	๖๖
๔ - ๑	แสดงระดับคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะต่อตนเองของนักเรียน โรงเรียนท่าชีวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สุราษฎร์ธานี ชุมพร	๗๕
๔ - ๒	แสดงระดับคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะต่อครอบครัวของนักเรียน โรงเรียนท่าชีวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สุราษฎร์ธานี ชุมพร	๗๖
๔ - ๓	แสดงระดับคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะต่อสังคมของนักเรียน โรงเรียนท่าชีวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สุราษฎร์ธานี ชุมพร	๗๗
๔ - ๔	แสดงระดับคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะของนักเรียน โรงเรียนท่าชีวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สุราษฎร์ธานี ชุมพร ในภาพรวม	๗๘
๔ - ๕	แสดงแนวทางการเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียน โรงเรียนท่าชีวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สุราษฎร์ธานี ชุมพร	๗๙
๔ - ๖	แสดงแนวทางการจัดระบบเครดิตทางสังคมด้านจิตสาธารณะ ของโรงเรียนท่าชีวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร	๘๖

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่		หน้า
๑ - ๑	กรอบแนวคิดการวิจัยแนวทางการจัดระบบเครดิตทางสังคมบนฐาน ของพื้นที่เชิงวัฒนธรรมเพื่อการเสริมสร้างคุณลักษณะของนักเรียนตาม โครงการโรงเรียนสุจริต กรณีศึกษา : โรงเรียนท่าชีวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร	๙
๒ - ๑	แสดงข้อมูลแผนที่โรงเรียนท่าชีวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร	๖๑
๕ - ๑	แนวทางการจัดระบบเครดิตทางสังคมของโรงเรียนท่าชีวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร	๙๔

บทที่ ๑

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคศตวรรษที่ ๒๑ นับเป็นการเปลี่ยนแปลงที่มีนัยสำคัญต่อการดำรงชีวิตของคนในสังคม ไม่ว่าจะเป็นระดับครอบครัวไปจนถึงระดับประเทศ การก้าวกระโดดของการพัฒนาเพื่อการแข่งขันส่งผลกระทบต่อสังคมที่ต้องปรับเปลี่ยนสร้างนวัตกรรมด้วยการใช้เทคโนโลยีมาขับเคลื่อนในทุก ๆ มิติทั้งด้านสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ การเมือง และการศึกษา ที่ทั้งรัฐบาลและภาคเอกชน ต้องใช้เทคโนโลยีในการดำเนินการในการเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพของมนุษย์ เพิ่มทักษะดิจิทัลให้กับเด็กรุ่นใหม่ในสถานศึกษา คนทำงาน การใช้เครื่องจักรกลหรือหุ่นยนต์ในอุตสาหกรรมการผลิต การเปลี่ยนแปลงการเกษตรแบบดั้งเดิม (Traditional Farming) เป็นการเกษตรสมัยใหม่ที่เน้นการบริหารจัดการและเทคโนโลยี (Smart Farming) การสร้างคนให้เป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneur) การคิดวิถีใหม่ของการทำเกษตรกรรม การเชื่อมต่อโลกด้วยการเดินทางท่องเที่ยว การคิดค้นการรักษาและต่ออายุคนให้ยืนยาวในทางการแพทย์ และสาธารณสุข และการบริการ ที่รวดเร็วตอบสนองต่อความต้องการของผู้บริโภคในเวลาจำกัด ภาวะของสังคมที่เร่งรีบแข่งขัน ทำให้สังคมไทยเปลี่ยนวิถีความเป็นอยู่ สู่อสังคมนิยมที่ขยายตัวอย่างรวดเร็ว คนรุ่นใหม่ต้องมีทักษะในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล เป็นเครื่องมือในการดำรงชีวิต และเป็นสื่อกลางในการเชื่อมกับโลกภายนอก ขณะที่การสื่อสารในครอบครัวปรับลดน้อยลง (จรรยา สุวรรณทัต, ๒๕๓๕) การสร้างครอบครัวไม่สำคัญเท่ากับการสร้างฐานะทางเศรษฐกิจ การแข่งขันทางการค้า การวัดมูลค่าทางเศรษฐกิจ คือ ความมั่นคงของประเทศชาติ มูลค่าทางสังคมและวัฒนธรรมของไทยเฉื่อยฉาบ ความแตกต่างของสังคมไทยเริ่มขยายวงกว้างเมื่อโครงสร้างของประชากรเปลี่ยนแปลง อัตราการเกิดของประชากรลดลง ข้อมูลจากสำนักงานสถิติแห่งชาติแจ้งว่า ประชากรผู้สูงอายุ (๖๐ ปีขึ้นไป) ในปี ๒๕๖๓ มีจำนวนประชากรผู้สูงอายุ ๑๒ ล้านคน หรือร้อยละ ๑๘ และจะเพิ่มเป็น ๒๐.๔๒ ล้านคน ในปี ๒๕๘๓ หรือเท่ากับร้อยละ ๓๑.๒๘ และประชากรกว่า ๑๐ ล้านคนมีอายุอยู่ในช่วงวัยรุ่นจนถึงวัยผู้ใหญ่ตอนต้นหรือ ช่วงอายุระหว่าง ๑๕-๒๔ ปี คิดเป็นร้อยละ ๑๕ (สภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ๒๕๕๓) เยาวชนไทยรุ่นใหม่ ในเจนเนอเรชั่น Y Z ได้รับการหล่อหลอม เลี้ยงดูแตกต่างไปจากคนในรุ่นเจนเนอเรชั่น B และ X ที่เป็นพ่อแม่ ผู้ปกครอง ดังนั้น สังคมไทยจึงมีช่องว่างช่วงวัย (Generation Gap) และส่งผลกระทบต่อครอบครัว ที่ทำงาน

ที่มีคนได้รับการเลี้ยงดูในสภาวะแวดล้อมที่ต่างกัน ทำให้การแสดงออกและการตัดสินใจในการแก้ปัญหา ตั้งอยู่บนพื้นฐานของกรอบความคิด (Mindset) ที่ต่างกันระหว่าง Fixed Mindset ของคนรุ่นเก่าที่ยึดติดกับความสำเร็จในอดีต และมองปัญหาเป็นเรื่องใหญ่กับ Growth Mindset ที่หล่อหลอมคนรุ่นใหม่ให้เชื่อมั่นว่าเราสามารถเปลี่ยนแปลงและพัฒนาสังคมได้ตามหลักจิตวิทยาของ Carol Dweck ศาสตราจารย์ด้านจิตวิทยาของ Lewis and Virginia Eaton ที่มหาวิทยาลัยสแตนฟอร์ดสหรัฐอเมริกา (Dweck, 2012) ความแตกต่างทางด้านความคิดและทัศนคติ ผสานกับความต้องการที่ไม่ได้รับการตอบสนองในเวลาที่เกิดความคาดหวัง ทำให้คนสองช่วงอายุมีวิธีคิดและมุมมองในการแก้ปัญหาและการพัฒนาที่ต่างกัน และหากเยาวชนบางกลุ่มไม่สามารถคัดกรองและเลือกรับวัฒนธรรมได้อย่างเหมาะสม จะส่งผลให้เกิดวิกฤตค่านิยม ทัศนคติ และพฤติกรรมที่มีผลต่อการดำเนินชีวิต และมีพฤติกรรมที่ขัดแย้งกับบรรทัดฐานที่ดีของสังคม สถาบันครอบครัวและสังคมจึงยังมีความอ่อนแอ และเป็นอุปสรรคในการพัฒนาประเทศไปสู่ความมั่นคงที่ยั่งยืน

จากผลการศึกษาเรื่อง “แนวทางการเสริมสร้างเยาวชนกับความมั่นคงของชาติ” ซึ่งทำการศึกษามุมมอง แนวคิด ทัศนคติของเยาวชน ใน ๓ ด้าน คือ ด้านสังคม วัฒนธรรม ด้านการศึกษา และด้านการเมือง เศรษฐกิจ พบว่า เยาวชนมองว่าสังคมและวัฒนธรรมของประเทศเต็มไปด้วยระบบอาวุโส นั่นอาจเป็นเพราะการถูกปิดกั้นในเรื่องการแสดงความคิดเห็น ถูกปิดกั้นในการแสดงออก สังคมมีความเลื่อมล้ำและความไม่เท่าเทียมทางเพศ ภาพลักษณ์ของระบบอุปถัมภ์ฝังลึกในสังคม ทำให้มีการเอื้อประโยชน์กับพวกพ้องด้วยการทุจริตและการบังคับใช้กฎหมายที่ไม่เป็นบรรทัดฐาน การไม่เปิดโอกาสให้ผู้เห็นต่าง ในการแสดงความคิดเห็น การทุจริตส่งผลต่อการพัฒนาประเทศทั้งทางตรงและทางอ้อม ระบบอุปถัมภ์นำไปสู่การใช้อำนาจอย่างไม่เท่าเทียม ทำให้สังคมและวัฒนธรรมไทยอ่อนแอลง คุณลักษณะที่ดีในมุมมองของเยาวชน คือ การปฏิบัติตามหลักประชาธิปไตย การเคารพสิทธิผู้อื่นและการมีส่วนร่วม การเคารพความต่างของแต่ละบุคคล ไม่ละเมิดสิทธิผู้อื่น เปิดใจรับฟัง การปฏิบัติตามหน้าที่พลเมือง การมีจิตสาธารณะ รวมถึงการมุ่งเน้นพัฒนาตนเองและไฝหาคำความรู้อยู่เสมอ การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาเยาวชนให้ถึงพร้อมในคุณลักษณะดังกล่าว หากเยาวชนมีความรู้และความเข้าใจในสิ่งที่ตนเองควรปฏิบัติเป็นอย่างดีแล้วเยาวชนจะสามารถดำเนินชีวิตตามแนวทางนั้นได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม การแก้ไขปัญหาสังคมและวัฒนธรรมในมุมมองเยาวชน มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมเป็นประเด็นสำคัญ โดยต้องการได้รับการสนับสนุนให้มีการแสดงความคิดเห็น การเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อลดช่องว่างที่มีอยู่อาจทำได้ด้วยการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีด้านการสื่อสาร และทุกฝ่ายต้องปรับตัวเข้าหากัน เยาวชนต้องการพื้นที่ในการมีส่วนร่วมและแสดงบทบาทต่อการดูแลประเทศ ซึ่งผู้ใหญ่บางส่วนอาจมองว่ายังไม่ถึงเวลา ควรเรียนรู้ไปก่อน ซึ่งเป็นแนวคิดที่ผู้ใหญ่ถูกปลูกฝังมา แต่สำหรับเด็กและเยาวชนในวันนี้ได้เรียนรู้ และรับข้อมูลข่าวสารใกล้เคียงกับผู้ใหญ่จึงต้องการแสดงออกและมีส่วน

ร่วมกับการดูแลประเทศ รัฐจึงควรออกแบบวิธีการสร้างพื้นที่ให้พวกเขาเป็นเวทีจำลองให้พวกเขาได้เรียนรู้ และสนใจความคิดเห็นที่พวกเขาแสดงออกอย่างจริงจังและจริงจัง แนวคิดในการสร้างและสนับสนุนพื้นที่สำหรับเยาวชนนี้ เป็นการสร้างโอกาสให้กับเยาวชนแทนการแก้ปัญหาของเยาวชน (Problem Oriented to Opportunity Focused) เป็นการเปิดโอกาสให้เยาวชนได้แสดงความคิดเห็นและรับฟังความคิดเห็นของกันและกัน และต่อบุคคลแก้ปัญหาอื่นในสถานศึกษาหรือชุมชน เป็นพื้นฐานของการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยที่ทุกคนสามารถแสดงความคิดเห็นได้ภายใต้กติกาที่ตกลงร่วมกัน ได้ฝึกเคารพสิทธิและความคิดเห็นของผู้อื่น บริหารความเห็นต่างและความขัดแย้ง ในปัจจุบันมีการเปิดเวทีลักษณะนี้หลายรูปแบบ เช่น สถานักเรียน องค์กรนักศึกษา สิ่งที่ควรเพิ่มเติมให้ชัดเจนขึ้น คือ การนำประเด็นความคิดเห็นของเยาวชนขึ้นมาสู่การพิจารณากลับกรองเพื่อนำไปสู่การกำหนดนโยบายหรือมาตรการที่เกี่ยวข้องกับเยาวชนต่อไป เช่น การมีส่วนร่วมในการกำหนดกฎระเบียบบางประการของโรงเรียนที่เยาวชนมีหน้าที่ต้องรับผิดชอบปฏิบัติตาม รวมทั้งการเปิดโอกาสให้เยาวชนเข้ามามีส่วนร่วมในการติดตามผลการดำเนินงานตามที่ได้เสนอไป จะทำให้เยาวชนเรียนรู้สิทธิการแสดงความคิดเห็นควบคู่ไปกับหน้าที่ความรับผิดชอบที่เกิดขึ้นจากการแสดงความคิดเห็นนั้นๆ เกิดการพัฒนาทั้งกระบวนการคิดวิเคราะห์แยกแยะข้อมูลที่ได้รับและความคิดเห็นที่แสดงออก (head) การจัดการอารมณ์และทักษะสังคม (heart) การฝึกปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมายได้จริง (hand)

นอกจากนี้หากนำระบบเครดิตสังคม (Social credit) แบบ Social Reward ซึ่งเป็นกลไกที่อาศัยหลักพฤติกรรมศาสตร์เพื่อปรับเปลี่ยนให้ประชาชนแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ตามหลักพฤติกรรมศาสตร์ เมื่อแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์จะได้รับการเสริมแรง (Reinforcement) และทำให้แสดงพฤติกรรมนั้นๆ เพิ่มขึ้น หากไม่แสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์จะได้รับการลงโทษ (Punishment) ซึ่งจะทำให้แสดงพฤติกรรมนั้นลดลง สามารถทำได้โดยกำหนดพฤติกรรมทางสังคมที่พึงประสงค์และรางวัลที่จะได้รับหากแสดงพฤติกรรมนั้น และออกแบบการเก็บข้อมูลตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาจนถึงอุดมศึกษา จะเกิดเป็นฐานข้อมูล Big Data ซึ่งสามารถนำมาใช้ประโยชน์ต่อยอดตามความเหมาะสม กลไกนี้เป็นการพัฒนาคุณธรรมของมนุษย์ตามทฤษฎีของ Kohlberg ในขั้นพื้นฐาน ๒ ขั้นแรก คือ ไม่ทำผิดเพราะกลัวการลงโทษ และทำดีเพราะอยากได้รางวัล ควรเป็นสิ่งที่เกิดก่อนการกระทำผิดและบังคับใช้กฎหมาย ซึ่งมีโอกาสเกิดความเหลื่อมล้ำจากระบบการยุติธรรม หากมีการเก็บข้อมูลที่เชื่อถือได้ โดยเฉพาะด้วยหลักฐานทางดิจิทัลเทคโนโลยี เช่น ภาพถ่ายจากกล้องวงจรปิด จะทำให้สามารถบังคับใช้กติกาย่างเท่าเทียมเป็นธรรม และเกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของเยาวชนไปในทิศทางที่สังคมต้องการในที่สุด หนึ่งยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกัน และปราบปรามการทุจริต ระยะที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) กำหนดวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยใสสะอาด ไทยทั้งชาติต้านทุจริต (Zero Tolerance and Clean Thailand)” กำหนดพันธกิจหลัก เพื่อสร้าง วัฒนธรรมการต่อต้านการทุจริต

ยกระดับธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการทุกภาคส่วน และปฏิรูปกระบวนการ ป้องกันและปราบปราม การทุจริตทั้งระบบ ให้มีมาตรฐานเทียบเท่าสากล ผ่านยุทธศาสตร์ ๖ ด้าน ได้แก่ สร้างสังคมที่ไม่ทนต่อการทุจริตยกระดับเจตจำนงทางการเมืองในการต่อต้านการทุจริต สกัดกั้นการทุจริตเชิงนโยบาย พัฒนาระบบป้องกันการทุจริตเชิงรุก ปฏิรูปกลไกและกระบวนการการปราบปรามการทุจริต และยกระดับดัชนี การรับรู้ การทุจริตของประเทศไทย โดยยุทธศาสตร์ “สร้างสังคมที่ไม่ทนต่อการทุจริต” เป็นแนวทาง ยุทธศาสตร์ที่มุ่งเน้นให้ความสำคัญ ในกระบวนการการปรับสภาพสังคมให้เกิดภาวะ “ที่ไม่ทนต่อการ ทุจริต” โดยเริ่มตั้งแต่กระบวนการกล่อมเกลாத่างสังคมในทุกช่วงวัย ตั้งแต่ปฐมวัย เพื่อสร้างวัฒนธรรม ต่อต้านการทุจริต และปลูกฝังความพอเพียง มีวินัย ซื่อสัตย์ สุจริต เป็นการดำเนินการผ่านสถาบันหรือ แก่ปัญหาตัวแทนที่ทำหน้าที่ในการกล่อมเกลาท่างสังคม ให้มีความเป็นพลเมืองที่ดี มีจิตสาธารณะ จิตอาสา และความเสียสละเพื่อส่วนรวม และเสริมสร้างให้ทุกภาคส่วน มีพฤติกรรมที่ไม่ยอมรับ และ ต่อต้านการทุจริตในทุกรูปแบบ ผ่านการพัฒนานวัตกรรมและการสื่อสารเพื่อการเรียนรู้ อันจะนำมาสู่ การปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ดำเนินการพัฒนาเยาวชนใน ความรับผิดชอบ ได้แก่ นักเรียนที่ศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ - ๖ มาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ พ.ศ.๒๕๕๖ จนถึงปัจจุบันภายใต้ชื่อโครงการโรงเรียนสุจริต โครงการโรงเรียนสุจริต มีชื่อเต็มว่าโครงการ เสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมและธรรมาภิบาลในสถานศึกษา “ป้องกันการทุจริต” เกิดขึ้นตามนโยบาย ของรัฐบาลที่ต้องการให้หน่วยงานในสังกัดร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการ ป้องกันและปราบปรามการทุจริตโดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) บูรณาการ ความร่วมมือกับสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (สำนักงาน ป.ป.ช.) ในการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้เด็กและเยาวชน ซึ่งเป็นอนาคตของชาติให้มีคุณลักษณะ ๕ ประการ ของโรงเรียนสุจริตประกอบด้วย ๑) ทักษะกระบวนการคิด ๒) มีวินัย ๓) ซื่อสัตย์สุจริต ๔) อยู่อย่าง พอเพียงและ ๕) จิตสาธารณะ ซึ่งหากใช้แนวคิดการกระจายอำนาจและการมีส่วนร่วม สร้างพื้นที่ เชิงนวัตกรรม และส่งเสริมระบบเครดิตสังคมให้กับเยาวชน จะยิ่งเป็นการพัฒนาเยาวชนอย่างเข้าใจ เข้าถึง และพัฒนา

จิตสาธารณะ เป็นคุณลักษณะอีกประการหนึ่งของโรงเรียนสุจริต เป็นกิจกรรมที่ทำให้เกิด ลักษณะจิตอาสา เพื่อเป็นการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้กับเด็กและเยาวชน ซึ่งเด็กและ เยาวชนจะได้เรียนรู้ทักษะต่าง ๆ ผ่านกิจกรรมจิตอาสา และทำให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วน ได้เกิด การเรียนรู้ ความคิด ความรู้สึก การปรับตัว การร่วมคิด ร่วมทำ ด้วยความสมัครใจ เป็นการยกระดับ ความคิด และเห็นคุณค่าของตนเอง และผู้อื่น ซึ่งกิจกรรมดังกล่าว โรงเรียนท่าชีวิทยาคม สำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร ได้ดำเนินการจนประสบผลสำเร็จ ได้รับรางวัลใน ระดับชาติ เป็นแบบอย่างที่ดีให้กับโรงเรียนอื่น ๆ

จากที่กล่าวมาแล้ว คณะนักศึกษาหลักสูตรจิตวิทยาความมั่นคง สำหรับผู้บริหาร สถานศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน รุ่นที่ ๘ กลุ่มที่ ๓ จึงมีความต้องการที่จะ ศึกษาแนวทางการจัดระบบเครดิตทางสังคมบนฐานของพื้นที่เชิงนวัตกรรม เพื่อการเสริมสร้าง คุณลักษณะด้านจิตสาธารณะของนักเรียนโรงเรียนท่าชีวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาสสุราษฎร์ธานี ชุมพร ซึ่งเป็นโรงเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต ผลของการศึกษาจะเป็น แนวทางให้นักเรียนเรียนรู้สิทธิการแสดงความคิดเห็นควบคู่ไปกับหน้าที่ความรับผิดชอบที่เกิดขึ้นจาก การแสดงความคิดเห็นนั้น ๆ การพัฒนาทั้งกระบวนการคิดวิเคราะห์แยกแยะข้อมูลที่ได้รับและความ คิดเห็นที่แสดงออก การจัดการอารมณ์และทักษะสังคม การฝึกปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมายได้จริง มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามแนวคิดโรงเรียนสุจริต เป็นพลเมืองที่ดี มีจิตสำนึกในการต่อต้านการ ททุจริต มีความพอเพียง มีวินัย ซื่อสัตย์ สุจริต ซึ่งสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้จะส่งผลดีต่อการการพัฒนาประเทศ ไปสู่ความมั่นคงอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาการจัดระบบเครดิตทางสังคมบนฐานของพื้นที่เชิงนวัตกรรมในการ เสริมสร้างคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะของนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต โรงเรียนท่าชีวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสสุราษฎร์ธานี ชุมพร
๒. เพื่อสร้างแนวทางการจัดระบบเครดิตทางสังคมบนฐานของพื้นที่เชิงนวัตกรรมในการ เสริมสร้างคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะของนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต โรงเรียนท่าชีวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสสุราษฎร์ธานี ชุมพร

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณผสมผสานเชิงคุณภาพ คณะผู้วิจัยกำหนดขอบเขตการ วิจัยดังนี้

๑. ขอบเขตด้านเนื้อหา

- ๑.๑ ระบบเครดิตทางสังคม (Social Credit System)
- ๑.๒ พื้นที่เชิงนวัตกรรม
- ๑.๓ คุณลักษณะของผู้เรียนโรงเรียนสุจริต
- ๑.๔ คุณลักษณะด้านจิตสาธารณะ ๓ ด้าน ประกอบไปด้วย คุณลักษณะด้านจิต สาธารณะต่อตนเอง คุณลักษณะด้านจิตสาธารณะต่อครอบครัว และคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะต่อ สังคม แนวทางการเสริมสร้างคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะ

๒. ขอบเขตกลุ่มเป้าหมายและผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ

๒.๑ ประชากรเป้าหมาย

ประชากรเป้าหมายการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ โรงเรียนท่าชีวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร

๒.๒ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ (Key-informant)

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ (Key-informant) ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ได้กำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญประกอบด้วย

๒.๒.๑ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนท่าชีวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร

๒.๒.๒ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนท่าชีวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร

๒.๒.๓ ผู้นำชุมชนในเขตบริการของโรงเรียนท่าชีวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร

๒.๒.๔ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔-๖ โรงเรียนท่าชีวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร

๓. ขอบเขตระยะเวลา เริ่มดำเนินการตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ - พฤษภาคม ๒๕๖๔

๔. ขอบเขตการศึกษา คือแนวทางการจัดระบบเครดิตทางสังคมบนฐานของพื้นที่เชิงนวัตกรรมเพื่อการเสริมสร้างคุณลักษณะของนักเรียนตามโครงการโรงเรียนสุจริต โรงเรียนท่าชีวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงผสมผสานวิธี โดยมุ่งเน้นการศึกษาคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะ แนวทางการเสริมสร้างด้านจิตสาธารณะ ผลการเสริมสร้างด้านจิตสาธารณะ ขณะเดียวกันก็ศึกษาแนวทางการจัดระบบเครดิตทางสังคมบนฐานของพื้นที่เชิงนวัตกรรมเพื่อการเสริมสร้างคุณลักษณะของนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต โรงเรียนท่าชีวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร

โดยการศึกษาครั้งนี้มุ่งศึกษาโรงเรียนท่าชีวิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร ซึ่งเป็นหน่วยงานของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภายใต้ลักษณะของระบบเครดิตทางสังคมบนฐานของพื้นที่เชิงนวัตกรรม ในการเสริมสร้างคุณลักษณะของนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต ด้วยเหตุผล คือ เป็นสถานศึกษาที่มีลักษณะการใช้เครือข่ายในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ได้รับรางวัลในระดับชาติ และผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงานภาครัฐและเอกชนมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนการเสริมสร้างด้านจิตสาธารณะ การทำ

ความดี โดยจะดำเนินการศึกษาสัมภาษณ์กับนักเรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษา คณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้นำชุมชน และผู้ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นการสนทนากลุ่มแบบเจาะจง และการศึกษา จากการสังเกตจากกระบวนการที่เกิดขึ้นในสถานศึกษา

ข้อจำกัดของการวิจัย

สถานการณ์โรคระบาดจากการติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ ระหว่างที่ดำเนินการเก็บข้อมูล ทำให้ต้องใช้จำนวนกลุ่มตัวอย่างไม่มากนัก ตามการรักษาระยะห่างทางสังคม รวมทั้งการเดินทางเข้า พื้นที่ต้องคำนึงถึงความปลอดภัยทางระบาดวิทยาอย่างเคร่งครัด ทำให้ข้อมูลที่ได้อาจไม่เป็นตัวแทนที่ดี ตามจำนวนประชากร

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

๑. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สถาบันจิตวิทยาความมั่นคง สถาบัน วิชาการป้องกันประเทศ ได้แนวทางการจัดระบบเครดิตทางสังคมบนฐานของพื้นที่เชิงนวัตกรรม เพื่อ เสริมสร้างคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะของโรงเรียนสุจริต

๒. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้รูปแบบการเสริมสร้างคุณลักษณะ ด้านจิตสาธารณะของโรงเรียนสุจริต

๓. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แนวทางใน การเสริมสร้างคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะของโรงเรียนสุจริต ตามยุทธศาสตร์ของชาติด้านทุจริต

๔. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สถาบันจิตวิทยาความมั่นคง สถาบัน วิชาการป้องกันประเทศ ได้แนวทางการสร้างพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของเยาวชน โดยใช้ระบบเครดิต ทางสังคมบนฐานของพื้นที่เชิงนวัตกรรม

คำจำกัดความ

ระบบเครดิตทางสังคมบนฐานของพื้นที่เชิงนวัตกรรม

หมายถึง ระบบการประเมินพฤติกรรมทางสังคมของนักเรียนในโรงเรียน ประกอบด้วย ๕ องค์ประกอบ ๑) รายการพฤติกรรม โรงเรียนสุจริต คุณลักษณะด้านจิตสาธารณะ ๒) พื้นที่ เวลา โอกาส หรือช่องทางการแสดงพฤติกรรมและความคิดเห็น ๓) เกณฑ์การประเมิน ๔) ผลตอบแทนจากการแสดงพฤติกรรมทางที่มีความสัมพันธ์ของ รายการพฤติกรรม เกณฑ์การประเมิน และ ๕) ผลตอบแทนจากการแสดงพฤติกรรมทางสังคมในเวลา โอกาสและช่องทางต่าง ๆ ตามบริบทของพื้นที่โรงเรียนท่าชีวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัชฌิมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร

พื้นที่เชิงนวัตกรรม

หมายถึง พื้นที่ เวลา โอกาส และช่องทางในการสนับสนุนให้นักเรียน ได้มีส่วนร่วมในการแสดงพฤติกรรมและความคิดเห็นอย่างเสรี

คุณลักษณะของนักเรียนโรงเรียนสุจริต

หมายถึง การแสดงออกของพฤติกรรมของนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต ประกอบด้วย การมีทักษะการคิด การมีวินัย ความซื่อสัตย์ ความสุจริต การอยู่อย่างพอเพียง และการมีจิตสาธารณะ

คุณลักษณะด้านจิตสาธารณะ

หมายถึง การแสดงออกของพฤติกรรมด้านจิตสาธารณะ ประกอบด้วย การมีจิตสาธารณะ ต่อตนเอง การมีจิตสาธารณะต่อครอบครัว การมีจิตสาธารณะต่อสังคม ของนักเรียน โรงเรียนท่าชีวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา สุราษฎร์ธานี ชุมพร ตามคุณลักษณะโครงการโรงเรียนสุจริต

คุณลักษณะด้านจิตสาธารณะต่อตนเอง

หมายถึง การแสดงออกของพฤติกรรมของนักเรียนด้านจิตสาธารณะที่มีต่อตนเอง มีการพัฒนาตนเองในด้านทักษะการเรียนรู้ มีความประหยัด รู้จักพอเพียง ไม่ฟุ่มเฟือย มีความรับผิดชอบ ตรงต่อเวลา สามารถพึ่งตนเองได้ ทำงานที่ได้รับมอบหมายจนแล้วเสร็จ และมีประสิทธิภาพ ตระหนักถึงปัญหา รับรู้ ความสามารถของตนเอง เพื่อแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้พัฒนาทักษะ การใช้เหตุผลการคิดอย่างมีวิจารณญาณ คิดดีทำดี มองโลกในแง่ดีเสมอ ควบคุมอารมณ์ของตนเอง ให้อยู่ในสถานะดีเสมอ รู้จักปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่น กล้าที่จะยอมรับผิด เมื่อตนเองทำผิดพลาด เคารพในกฎระเบียบ ข้อบังคับและกฎหมาย มีความมั่นใจสูงใน การปฏิบัติตนเพื่อส่วนรวม เข้าใจและไม่ตามกระแสสังคมโดยปราศจากเหตุผล เต็มใจ รับผิดชอบต่อกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนได้

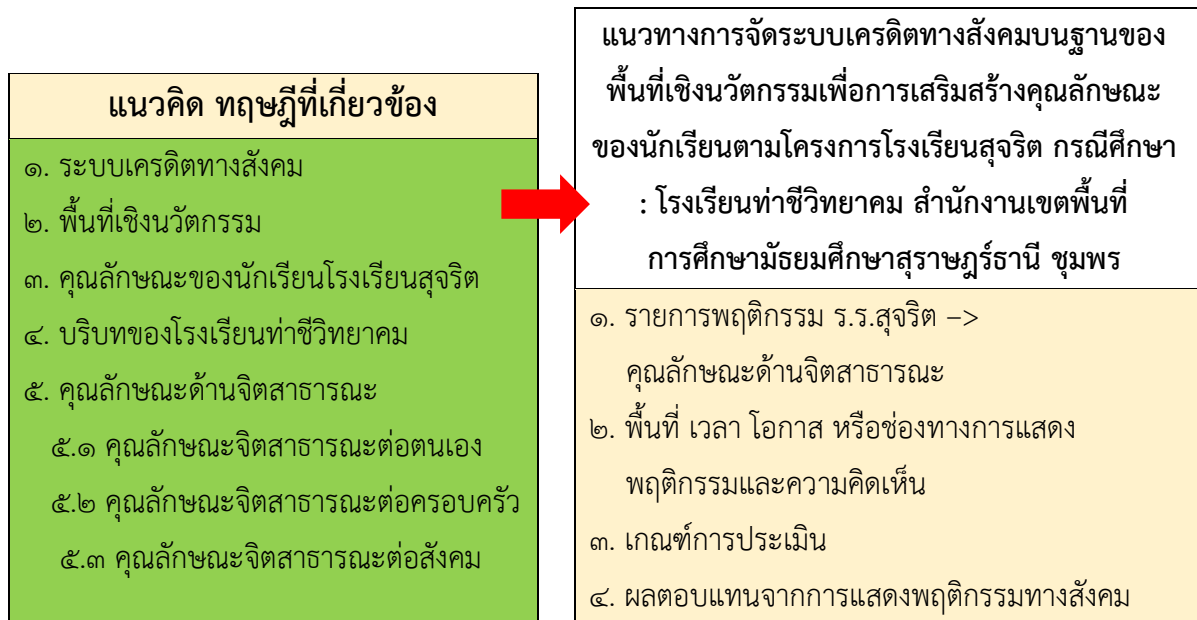
คุณลักษณะด้านจิตสาธารณะต่อครอบครัว

หมายถึง การแสดงออกของพฤติกรรมของนักเรียนด้านจิตสาธารณะที่มีต่อครอบครัว มีความเสียสละ เชื้อพียงคำอบรมสั่งสอน ให้ความช่วยเหลือกันในครอบครัว เอื้อเฟื้อ ช่วยเหลือเกื้อกูลสมาชิกในครอบครัว รักษาชื่อเสียง มีความรัก มีความกตัญญู ไม่แสดงกิริยาหยาบกระด้างต่อบุคคลในครอบครัวดูแลผู้มีพระคุณเมื่อเจ็บป่วย มีความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างสมาชิกในครอบครัว ช่วยหารายได้เสริมให้แก่ครอบครัว สนใจ ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในครอบครัวรับการอบรมคุณธรรมและจริยธรรม ปฏิบัติตามหลักธรรมคำสอนของ พระพุทธศาสนา

คุณลักษณะด้านจิตสาธารณะต่อสังคม

หมายถึง การแสดงออกของพฤติกรรมของนักเรียนด้านจิตสาธารณะที่มีต่อสังคม เข้าวัดทำบุญตักบาตรเสมอ ไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อนทั้งกายและใจช่วยตักเตือนแนะนำเมื่อเพื่อนทำผิด ช่วยประหยัดพลังงานในทุก ๆ ทางมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ชื่นชมยกย่องและให้เกียรติกับผู้อื่น อยู่ร่วมกันอย่างกลมกลืน เกื้อกูล เป็นธรรมชาติ ปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคมดูแล และเห็นคุณค่าของการมีส่วนร่วมตระหนักถึงปัญหาที่เกิดในสังคมให้ความร่วมมือให้ความสนใจ ร่วมทำกิจกรรมเพื่อพัฒนาสังคมกับผู้อื่นเป็นอย่างดี มีทัศนคติที่ดีต่อการกระทำเสียสละแรงกาย เพื่อประโยชน์ส่วนรวม และสังคม มีจิตสำนึกที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณชนหมู่มากนี้ถึงประโยชน์ส่วนตน และส่วนรวมอยู่เสมอ

กรอบแนวคิดการวิจัย



แผนภาพที่ ๑-๑ กรอบแนวคิดการวิจัยแนวทางการจัดระบบเครดิตทางสังคมบนฐานของพื้นที่เชิงนวัตกรรมเพื่อการเสริมสร้างคุณลักษณะของนักเรียนตามโครงการโรงเรียนสุจริต กรณีศึกษา : โรงเรียนท่าชีวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร

บทที่ ๒

เอกสารวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัย เรื่อง การศึกษาแนวทางการจัดระบบเครดิตทางสังคมบนฐานของพื้นที่
เชิงนวัตกรรม เพื่อการเสริมสร้างคุณลักษณะของนักเรียนตามโครงการโรงเรียนสุจริต กรณีศึกษา :
โรงเรียนท่าชีวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร ได้ศึกษาเอกสาร
และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ในประเด็นดังนี้

๑. แนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวกับระบบเครดิตทางสังคม
๒. แนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวกับพื้นที่เชิงนวัตกรรม
๓. แนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวกับโรงเรียนสุจริต
 - ๓.๑ ความเป็นมาโครงการโรงเรียนสุจริต
 - ๓.๒ คุณลักษณะของนักเรียนโรงเรียนสุจริต
๔. แนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวกับคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะ
 - ๔.๑ ความหมายของคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะ
 - ๔.๒ ความสำคัญของคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะ
 - ๔.๓ องค์ประกอบของคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะ
 - ๔.๔ แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะ
๕. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
๖. ข้อมูลพื้นฐานโรงเรียนท่าชีวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
สุราษฎร์ธานี ชุมพร

แนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวกับระบบเครดิตทางสังคม

๑. ความเป็นมาของระบบเครดิตสังคม

ธนาคารแห่งประเทศไทย (๒๕๖๐ : ออนไลน์) ได้กล่าวถึงความเป็นมาของระบบ
เครดิตทางสังคมไว้ว่า ในทศวรรษที่ผ่านมา รัฐบาลจีนได้พัฒนาเศรษฐกิจของประเทศให้เจริญเติบโต
ได้อย่างรวดเร็ว โดยได้ตระหนักถึงความสำคัญในการพัฒนาทางด้านสังคมควบคู่ไปกับทาง
ด้านเศรษฐกิจด้วยเนื่องจากปัญหาทางสังคมที่เพิ่มขึ้นทำให้จีนกำหนดยุทธศาสตร์ในการกำกับดูแลให้
เงินเป็นสังคมที่โปร่งใส มีธรรมาภิบาลในการทำธุรกิจ ป้องกันการฉ้อฉลและการรับสินบน รวมถึง

จัดระเบียบสังคมปรับพฤติกรรมประชาชนในประเทศ เพิ่มความมีระเบียบวินัย อาทิ การส่งเสียงดัง การแข่งคิว การรักษาความสะอาด และมารยาททางสังคม เพื่อสร้างภาพลักษณ์ที่ดีของประเทศและผลักดันประเทศไปสู่ระดับสากล อย่างไรก็ตามการจะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมประชากรชาวจีนซึ่งมีจำนวน ๑.๔ พันล้านคน มากเป็นอันดับ ๒ ของโลก และมีคนหลายช่วงอายุซึ่งมีประสบการณ์ชีวิตต่างกัันตั้งนั้นการใช้วิธีอบรมและปลูกฝังอุปนิสัยไม่สามารถทำได้ในระยะเวลารวดเร็ว รัฐบาลจีนจึงได้นำระบบเครดิตทางสังคม “The Social Credit System” มาใช้เป็นเครื่องมือในการสร้างบรรทัดฐานเดียวกันทั้งประเทศ และใช้ข้อมูลเครดิตของบุคคลในการสร้างค่านิยม และวัฒนธรรมแห่งความซื่อสัตย์ มีคุณธรรม มีจิตสำนึก และความรับผิดชอบต่อสังคม ผ่านกลไกการสร้างแรงจูงใจโดยการให้รางวัลและการลงโทษ เพื่อยกระดับเครดิตโดยรวมของสังคมให้ดีขึ้น ระบบเครดิตสังคม หรือ The Social Credit System (ปี ๒๕๕๗-๒๕๖๓) ได้ประกาศใช้ครั้งแรกตั้งแต่วันที่ ๑๔ มิถุนายน ๒๕๕๗ โดยได้กล่าวถึงธรรมาภิบาล ๔ ส่วน ได้แก่ ๑) ความซื่อสัตย์ในการบริหารงานของรัฐบาล (Honesty in government affairs) ๒) ความซื่อสัตย์ในการทำธุรกิจ (Commercial integrity) ๓) ความซื่อสัตย์ของสังคม (Societal integrity) และ ๔) ความน่าเชื่อถือของตุลาการ (Judicial credibility) แต่ยังไม่มีการดำเนินการอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรมมากนัก ในระยะแรกของโครงการได้กำหนดพื้นที่ทดลองกระจายตามพื้นที่ต่าง ๆ ๑๒ เมือง ได้แก่ เมืองหังโจว (มณฑลเจ้อเจียง) หนานจิง (เจียงซู) เซี่ยเหมิน (ฝูเจี้ยน) ฉิงตู (เสฉวน) ชูโจว (เซียงไฮ้) ชูเชียน (เจียงซู) ฮู่โจว (กวางตุ้ง) เวินโจว (เจ้อเจียง) เว่ยไห่ (ซานตง) เหวยฟาง (ซานตง) อี้ฮู (เจ้อเจียง) และหยงเฉิง (ซานตง) เพื่อนำประเด็นปัญหาอุปสรรคที่พบในพื้นที่ทดลองไปปรับปรุง และส่งเสริมอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดความมั่นคงและมีประสิทธิภาพ หน่วยงานที่รับผิดชอบและร่วมกันดูแลข้อมูลประกอบด้วยหลายองค์กร เช่น National Development and Reform Commission (NDRC), The People’s Bank of China, State Administration for Market Regulation (SAIC), State Administration of Taxation และสำนักงานกฎหมาย เป็นต้น มีการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีหลายสิ่งในการสร้าง platform และเชื่อมโยงข้อมูล Big Data เพื่อแบ่งปันข้อมูลเครดิตเป็นการสาธารณะ กระบวนการรายงาน และตรวจสอบข้อมูลเครดิต ทั้งนี้ เมื่อวันที่ ๑๖ มีนาคม ๒๕๖๐ National Development and Reform Commission (NDRC) ได้ออกแถลงการณ์ว่าจะมีการนำระบบ Social Credit Scores ของประชาชนมาใช้ตามนโยบายของประธานาธิบดีสีจิ้นผิง โดยมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๖๑

แผนการสร้างระบบเครดิตทางสังคม หรือ 'Social Credit System' นั้น Daithi Mac Síthigh and Mathias Siems. (2019 : 1) กล่าวไว้ว่า ในปี พ.ศ. ๒๕๕๗ รัฐบาลจีนได้ออกร่างแผนการสร้างสิ่งๆที่เรียกว่า 'Social Credit System' ให้เกิดขึ้นภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๓ การดำเนินการ

ตามแผนนี้กำลังดำเนินไปอย่างรวดเร็วและสามารถแสดงให้เห็นได้ว่าระบบเครดิตทางสังคมจะเปลี่ยนชีวิตของพื้นฐานพลเมืองจีน สรุปได้ว่า นวัตกรรมหลักเมื่อนำมาใช้อย่างสมบูรณ์แล้วพลเมืองจีนแต่ละคนจะได้รับคะแนนที่วัดความจริงใจ ความซื่อสัตย์ โดยคะแนนนี้จะป็นปัจจัยสำคัญสำหรับชีวิตของพลเมืองจีน ตัวอย่างเช่น การได้รับเครดิตในการเช่าแฟลตหรือซื้อตัวเครื่องบินหรือได้รับสิทธิในการเข้าถึงโรงพยาบาล มหาวิทยาลัย และบริการของรัฐ โครงการของรัฐบาลจีนตามแนวคิดเรื่อง 'เครดิตทางสังคม' เป็นเพียงส่วนเสริมของระบบการให้คะแนนทางการเงินจากที่อื่น ๆ ในโลก เนื่องจากคะแนน 'เครดิตทางสังคม' ของจีนจะพิจารณาจากปัจจัยส่วนบุคคลที่หลากหลาย มีลักษณะคล้ายกัน แต่ไปไกลกว่าระบบต่างๆที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อเพิ่มความโดดเด่นของชื่อเสียงที่เกี่ยวข้องกับธุรกรรม แพลตฟอร์มออนไลน์และใน 'เศรษฐกิจการแบ่งปัน' นอกจากนี้ความคิดริเริ่มของจีนจะครอบคลุมทั้งบริษัท และบุคคล อย่างหลังนี้มีความแปลกใหม่มากขึ้น (และเป็นที่ถกเถียงกันมากขึ้น) การให้คะแนนสำหรับอดีตในภาคการเงินและในสาขาต่าง ๆ เช่น ความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร มุ่งเน้นที่ระบบการให้คะแนนที่เกี่ยวข้องกับบุคคล

สรุปได้ว่า ความเป็นมาของระบบเครดิตทางสังคม รัฐบาลจีนได้พัฒนาเศรษฐกิจของประเทศให้เจริญเติบโตได้อย่างรวดเร็ว โดยได้ตระหนักถึงความสำคัญในการพัฒนาทางด้านสังคมควบคู่ไปกับทางด้านเศรษฐกิจด้วยเนื่องจากปัญหาทางสังคมที่เพิ่มขึ้นทำให้จีนกำหนดยุทธศาสตร์ในการกำกับดูแลให้จีนเป็นสังคมที่โปร่งใส มีธรรมาภิบาลในการทำธุรกิจ ป้องกันการฉ้อฉลและการรับสินบน รวมถึงจัดระเบียบสังคมปรับพฤติกรรมประชาชนในประเทศ เพิ่มความมีระเบียบวินัย อาทิ การส่งเสียงดัง การแข่งคิว การรักษาความสะอาดและมารยาททางสังคม เพื่อสร้างภาพลักษณ์ที่ดีของประเทศและผลักดันประเทศไปสู่ระดับสากล จึงได้นำระบบเครดิตทางสังคม ซึ่งเป็นเครื่องมือในการสร้างบรรทัดฐานเดียวกันทั่วประเทศและใช้ข้อมูล เครดิตของบุคคลในการสร้างค่านิยมและวัฒนธรรมแห่งความซื่อสัตย์มีคุณธรรม มีจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อสังคมผ่านกลไกการสร้างแรงจูงใจโดยการให้รางวัลและการลงโทษ เพื่อยกระดับเครดิตโดยรวมของสังคมให้ดีขึ้น

๒. แนวทางการดำเนินงานเครดิตทางสังคม

ระบบเครดิตสังคม หรือ The Social Credit System ธนาคารแห่งประเทศไทย (๒๕๖๐ : ออนไลน์) เป็นระบบการให้คะแนนด้านมารยาทและสังคมกับประชาชนในประเทศ โดยรัฐบาลจะมีระบบติดตามสอดส่องพฤติกรรมประชาชนไปทุกหนแห่ง และรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ไว้ในระบบดิจิทัล ได้แก่ พฤติกรรมทางการเงิน เช่น การเสียภาษี การจ่ายค่าเช่าบ้าน ค่าใช้จ่ายในครัวเรือน พฤติกรรมทางด้านสังคม เช่น การช่วยเหลือสังคมหรือการกุศล ความมีระเบียบวินัย การปฏิบัติตามกฎจราจร และพฤติกรรมในอินเทอร์เน็ต เช่น การซื้อของออนไลน์ การใช้โซเชียลเน็ตเวิร์ค และเป็นผู้ให้คะแนนตามกิจกรรมที่ประชาชนทำในแต่ละวัน โดยประชาชนทุกคนจะมี

“บัตรความน่าเชื่อถือ” (Trustworthy card) ซึ่งบันทึกคะแนนเครดิตทางสังคม Social Credit Score กำหนดไว้ตั้งแต่ ๑๐๐-๙๕๐ คะแนน ผู้ที่มีความประพฤติดี อาทิการช่วยเหลืองานการกุศล มีการแยกขยะทุกครั้ง ฯลฯ จะได้คะแนนสะสมเพิ่มขึ้นจนถึงระดับที่ได้รับรางวัลตามที่กำหนด เช่น ส่วนลดการใช้บริการขนส่งสาธารณะ การเข้าพักในโรงแรม การใช้อินเทอร์เน็ต ทุนการศึกษา และการเข้ารับราชการ เป็นต้น ในทางตรงข้ามหากประชาชนมีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ ด้านมารยาทสังคมไม่ดี ไม่อยู่ในกรอบระเบียบ หรือทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน เช่น การอาละวาดบนเครื่องบิน การสูบบุหรี่ในที่ห้ามสูบ การหลบเลี่ยงภาษีหรือไม่จ่ายเงินประกันสังคม การทำร้ายบุคลากรทางการแพทย์ คะแนนสะสมที่ได้รับจะลดลงต่ำ ซึ่งจะส่งผลต่อการตัดสินใจในการใช้บริการสาธารณะ การรับสิทธิสวัสดิการการรักษาพยาบาล การใช้บริการรถไฟความเร็วสูงและเครื่องบิน การขอวีซ่าในการเดินทางไปต่างประเทศ การขอสินเชื่อและการทำธุรกรรมทางการเงินอื่น และการพิจารณาการคัดเลือกเข้าทำงาน เป็นต้น ระบบดังกล่าวเป็นยุทธศาสตร์ที่จีนเลือกใช้ในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาประเทศให้มีความสมบูรณ์รอบด้านนอกเหนือจากการพัฒนาด้านผลิตภาพเพียงด้านเดียว เป็นการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ความน่าเชื่อถือของรัฐบาลและภาพลักษณ์ของประเทศจีน ทำให้เศรษฐกิจของประเทศมีการพัฒนาอย่างยั่งยืนและมีคุณภาพ ซึ่งไทยสามารถนำกรณีดังกล่าวเป็นกระจกสะท้อนการพัฒนาทรัพยากรบุคคลของประเทศไทยให้มีความสมดุลงាំងความสามารถด้านต่าง ๆ การมีคุณธรรม มีวินัย จิตสำนึก และรับผิดชอบต่อสังคม อันจะทำให้ไทยมีทรัพยากรบุคคลที่ได้รับการพัฒนาอย่างสมบูรณ์รอบด้าน ทำให้ประเทศไทยมีการพัฒนาอย่างมั่นคงและยั่งยืน ซึ่งระบบเครดิตสังคมดังกล่าวแม้จะมีผลดี แต่อีกด้านหนึ่งที่รัฐบาลจีนไม่ได้กล่าวถึงคือระบบเครดิตสังคมนี้สามารถเก็บข้อมูลของประชาชนทุกคนในทุก ๆ เรื่องโดยที่เจ้าตัวไม่จำเป็นต้องอนุญาต (เปลว สีเงิน, ๒๕๖๒ : ออนไลน์) ชื่อเสียงการจัดอันดับและการให้คะแนนเครดิตทางสังคม (Daithí Mac Sithigh and Mathias Siems, 2019 : 2) การเปิดเผยข้อมูลได้กลายเป็นสิ่งสำคัญของรูปแบบธุรกิจอีคอมเมิร์ซในศตวรรษที่ ๒๑ และการแบ่งปันทางเศรษฐกิจ แต่แนวคิดเครดิตทางสังคมนี้เป็นแนวคิดที่ได้รับการยอมรับมากขึ้น ที่รู้จักกันดีที่สุดในภาคการเงินซึ่ง ‘อันดับเครดิต’ ของความน่าเชื่อถือของ บริษัท สถาบันบุคคลและเครื่องมือทางการเงิน เช่น พันธบัตร มีประวัติยาวนานกว่า ๑๒ ปี และก้าวหน้าไปไกลกว่าจุดเริ่มต้นที่แคบกว่าและมีวัตถุประสงค์เดียวในการกลายเป็นองค์ประกอบหลักของการกำกับดูแลการเงินทั่วโลก

การรายงานและการให้คะแนนเครดิตของผู้บริโภคในสหรัฐอเมริกาตั้งแต่ศตวรรษที่ ๑๙ ให้ความสำคัญกับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานข้อมูลในด้านการเงินรวมถึงการเปลี่ยนไปสู่พื้นฐานเชิงปริมาณตลอดศตวรรษที่ ๒๐ โดยบันทึกในระบบคอมพิวเตอร์และการประยุกต์ใช้ทางสถิติเพื่อพิจารณาความเสี่ยงและความน่าเชื่อถือตั้งแต่ทศวรรษที่ ๑๙๖๐ เป็นต้นมา พัฒนาการที่สำคัญ

อื่น ๆ ได้แก่ การให้ความสำคัญกับ 'คะแนน' ของแต่ละบุคคลในช่วงปลายศตวรรษที่ ๒๐ และการติดตามและเฝ้าระวังอย่างต่อเนื่องมากกว่าการขึ้นบัญชีค่าธรรมเนียม แนวทางที่ใช้อัลกอริทึมเพื่อความเสี่ยงและความเป็นไปได้ในการชำระคืนในระบบธนาคาร (Daithí Mac Síthigh and Mathias Siems, 2019 : 3) การให้คะแนนเครดิตยังได้รับการพัฒนาในสหราชอาณาจักรและทั่วทั้งยุโรป ธุรกิจขององค์กร เช่น การเข้าซื้อกิจการของ Experian โดย Great Universal Stores (ผู้ค้าปลีกสิ่งซื้อทางไปรษณีย์ใน สหราชอาณาจักรซึ่งได้พัฒนาฟังก์ชันการให้คะแนนเครดิตของตัวเองที่ประสบความสำเร็จ) ความสำเร็จของ eBay และเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้องส่วนหนึ่งมาจากการที่แพลตฟอร์มได้รับความ "เชื่อถือ" จากผู้ใช้และวิธีการจัดการและตอบโต้ความไม่สมมาตรของข้อมูลที่เข้าใจเป็นอย่างดี ความน่าเชื่อถือในแพลตฟอร์มการขายกล่าวได้ว่าเป็นการผสมผสานระหว่างความปลอดภัยในการชำระเงินรูปแบบที่น่าเชื่อถือและราคาไม่แพง สิ่งที่น่าสนใจ คือ 'มาตรการสร้างความไว้วางใจ เช่น ระบบการจัดอันดับซึ่งกันและกัน ระบบชื่อเสียงของ eBay ที่ผู้ซื้อและผู้ขายให้คะแนนซึ่งกันและกัน (พร้อมความคิดเห็นที่เผยแพร่ให้ทุกคนได้เห็น) ถูกเพิ่มเข้ามาไม่นานหลังจากที่เริ่มทำธุรกิจเพื่อแก้ไขข้อกล่าวหาเรื่องการโกง ได้กลายเป็นคุณลักษณะที่ได้รับการยอมรับของไซต์และยังคงใช้งานอยู่ ความสามารถในการซื้อขายในอนาคตจะได้รับผลกระทบจากคะแนนและข้อเสนอแนะและจากการกระทำก่อนหน้านี้ ระบบของ eBay ได้เห็นการมีส่วนร่วมในระดับสูงโดยผู้ค้าที่มีชื่อเสียงในเชิงบวก พบว่ามีแนวโน้มที่จะประสบความสำเร็จในการขายสินค้าบนแพลตฟอร์ม นอกจากนี้ยังช่วยให้ eBay สามารถแยกออกจากผู้ใช้ในตลาดที่มีคะแนนต่ำมาก

ระบบเครดิตทางสังคมและการจัดอันดับชื่อเสียงของรัฐบาลจีน (Daithí Mac Síthigh and Mathias Siems. ๒๐๑๙ : ๑๒) เว็บไซต์ที่กล่าวถึงในส่วนก่อนหน้านี้แทบไม่ได้ใช้ในประเทศจีนที่มีบริการ Airbnb; แต่ eBay และ Uber ไม่ประสบความสำเร็จในการเข้าสู่ตลาดจีนและเว็บไซต์โซเชียลมีเดียจำนวนมากถูกบล็อก (เช่น Twitter และ Facebook) ดังนั้นพลเมืองจีนจึงต้องพึ่งพาผู้ให้บริการของจีน ซึ่งหมายความว่าโดยหลักการแล้วรัฐบาลจีนอาจสามารถเข้าถึงข้อมูลผู้ใช้ที่เกี่ยวข้องได้ James Pero (๒๐๑๙ : online) กล่าวถึงระบบเครดิตสังคมที่นิยมในประเทศจีน ถูกนำมาใช้มากขึ้นโดยบริษัทในประเทศทางตะวันตก เช่น Airbnb และ Uber ตามรายงานจาก Fast Company บริษัทต่าง ๆ ในปัจจุบันใช้ระบบเครดิตสังคม ซึ่งกำหนดคะแนนของผู้คนตามโปรไฟล์หรือคุณลักษณะส่วนบุคคลเพื่อกำหนดทุกอย่าง ตั้งแต่การเข้าสู่แกลบรายการ (bar) ไปจนถึงการอนุญาตให้ใช้บางอย่างในแอปพลิเคชัน (app) แม้ว่าแนวคิดนี้อาจฟังดูควบคุมชีวิตพลเมือง (Orwellian) แต่ก็ได้รับแรงฉุดจากประเทศจีนซึ่งระบบคะแนนเครดิตสังคมที่ดำเนินการโดยรัฐบาล อาจเป็นความแตกต่างระหว่างคะแนนเครดิตสังคมที่ดีและไม่ดี ในกรณีที่รุนแรงผู้ที่ได้รับคะแนนไม่ดีจะถูกห้ามไม่ให้ใช้ระบบขนส่งสาธารณะเดินทางออกนอกประเทศหรือสิทธิในการได้รับว่าจ้างให้ทำงานบางอย่าง ตามที่ Fast

Company ระบุว่าระบบคะแนนเหล่านี้ขึ้นอยู่กับระหว่างการแข่งขันในระดับประเทศ โดยมีการทดสอบคุณลักษณะบางอย่างในพื้นที่ แม้ว่ารัฐบาลตะวันตกจะยังไม่ใช้คะแนนเครดิตทางสังคมในระดับเดียวกัน แต่ บริษัทยอดนิยมนและหน่วยงานอื่น ๆ ก็หันมาให้คะแนนลูกค้าเป็นเครดิตทางสังคมตามรูปแบบของตนเองมากขึ้น ในบรรดารางงาน Fast Company สถาบันที่ให้ความสำคัญ เช่น บริษัทประกันชีวิต เมื่อต้นปีที่ผ่านมาสำนักงานบริการทางการเงินของรัฐนิวยอร์กได้เริ่มอนุญาตให้ บริษัทประกันชีวิตเริ่มคิดราคาตามโพสต์บนโซเชียลมีเดียได้บางส่วน บีบีซีนิวส์ (๒๕๖๑ : ออนไลน์) ได้นำเสนอข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ เกี่ยวกับระบบเครดิตทางสังคมไว้ดังนี้ แม้ระบบเครดิตสังคมของรัฐบาลจีนจะเป็นแนวคิดที่ดีแต่มีมุมมองของชาติตะวันตกว่าเป็นความพยายามของทางการจีนในการเข้าสอดส่องและควบคุมวิถีชีวิตในทุกแง่มุมของประชาชน เช่น รองประธานาธิบดีไมค์ เพนซ์ ของสหรัฐอเมริกาได้วิจารณ์แผนการของจีนในการใช้ระบบความน่าเชื่อถือทางสังคม (Social Credit System) ซึ่งหลายฝ่ายมองว่าเป็นความพยายามของทางการจีนในการเข้าสอดส่องและควบคุมวิถีชีวิตในทุกแง่มุมของประชาชน โดยนายเพนซ์ ได้กล่าวสุนทรพจน์ว่า "กลุ่มผู้ปกครองจีนต้องการใช้ระบบสอดส่องพลเมืองของตนเองเพื่อมุ่งควบคุมชีวิตมนุษย์ในทุกด้าน ด้วยเครื่องมือที่เรียกว่า คะแนนความน่าเชื่อถือทางสังคม (social credit score)" ซึ่งนายเพนซ์ ในฐานะรองประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกาได้อ้างอิงถึงระบบสอดส่องควบคุมพลเมืองที่เรียกว่า Orwellian system ซึ่งเป็นระบบที่รัฐบาลพยายามเข้าไปควบคุมชีวิตทุกด้านของประชาชนแบบเดียวกับในนวนิยายขายดีของ จอร์จ ออร์เวลล์ เรื่อง ๑๙๘๔ ที่มีเนื้อหาเสียดสีระบอบการปกครองแบบเผด็จการแบบเบ็ดเสร็จ โดยเนื้อเรื่องในนวนิยายกล่าวถึง รัฐโชนเนียที่ตั้ง "กระทรวงแห่งความจริง" (Ministry of Truth) เพื่อสร้าง "ความจริงประดิษฐ์" ขึ้นมา และยังมีกฎหมายให้ประชาชนเปิดโทรศัพท์นี้ไว้ ๒๔ ชั่วโมง เพื่อให้รัฐคอยสอดส่องพฤติกรรมผ่านซีซีทีวีแบบพิเศษ โดยคำขวัญที่ชาวโชนเนียต้องจำให้ขึ้นใจคือ "Big Brother is watching you" หรือ พี่เบิ้มกำลังจับตาดูพวกแกอยู่

ด้านรัฐบาลจีนยืนยันว่าระบบ Social Credit จะสร้างความไว้วางใจและให้รางวัลแก่ "ผู้ที่แจ้งการกระทำที่ละเมิดความไว้วางใจ" ในระบบนี้ พลเมืองจีนจะต้องเข้าร่วมในระบบที่จัดอันดับพฤติกรรมและทัศนคติทางสังคม ซึ่งอาจส่งผลร้ายต่อผู้ที่ไม่ปฏิบัติตามแม้จะมีสัญญาณว่าระบบนี้จะถูกนำไปใช้เป็นวงกว้างทั่วประเทศ แต่ดูเหมือนว่าชาวจีนจำนวนมากจะสนับสนุนแนวคิดนี้ ในหลายประเทศ "ความน่าเชื่อถือทางการเงิน" (financial creditworthiness) อาจส่งผลกระทบต่อความสามารถในการกู้ยืมเงินจากธนาคารหรือการทำธุรกิจประเภทอื่น ๆ แต่ระบบ Social Credit ที่รัฐบาลจีนเสนอให้ใช้ครอบคลุมทั่วประเทศภายในปี ๒๐๒๐ นั้น จะมีผลต่อประชาชนมากกว่านั้น โดยจะจัดอันดับบุคคลตามเกณฑ์ชีวิตที่ทางการเรียกว่า "ความน่าไว้วางใจ" (trustworthiness) ระบบนี้ยังครอบคลุมไปถึงบริษัทและองค์กรต่าง ๆ ด้วย ประเด็นสำคัญของระบบนี้คือ รัฐบาลมุ่งเป้าที่จะ

ประเมินระดับความน่าไว้วางใจทางสังคมจากปัจจัยด้านต่าง ๆ ตั้งแต่สินค้าที่ประชาชนซื้อ ไปจนถึงพฤติกรรมทางสังคมหรือแม้แต่ทางการเมือง หากประชาชนละเมิด "ความไว้วางใจ" เช่น การสูบบุหรี่ในพื้นที่ต้องห้าม หรือชำระภาษีล่าช้า บุคคลเหล่านี้จะถูกตัดคะแนน ในทางกลับกัน ประชาชนจะได้คะแนนเพิ่มหากทำความดี เช่น การทำงานเพื่อการกุศล ในทางปฏิบัติ ระบบคะแนนนี้จะอยู่ในรูปของ "บัญชีดำ" สำหรับผู้มีคะแนนเป็นลบ และ "บัญชีแดง" สำหรับผู้มีคะแนนเป็นบวก ระบบนี้เริ่มใช้ในเมืองหรงเฉิง มณฑลชานตง ทางภาคตะวันออกของจีนแล้ว โดยประชาชนจะได้รับคะแนน ๑,๐๐๐ คะแนน ซึ่งสามารถเพิ่มหรือลดได้ตามกิจกรรมที่ทำ เช่น จะถูกตัดคะแนนหากได้ใบสั่งเพราะทำผิดกฎจราจร หรือจะได้คะแนนเพิ่มหากให้ความช่วยเหลือครอบครัวที่ด้อยโอกาส

นายลอเกอร์ควิสต์ ได้จัดสิ่งที่ควรและไม่ควรทำในระบบ Social Credit ไว้ดังนี้

สิ่งที่ควรทำ เช่น บริจาคโลหิต บริจาคเงินให้การกุศล ซื้อสินค้าและบริการที่มีภาพลักษณ์ในเชิงบวกมากกว่าการซื้อสินค้าที่ไม่ดีต่อสุขภาพ

สิ่งที่ไม่ควรทำ เช่น ทุจริต หลบเลี่ยงภาษี ฉ้อโกง เผยแพร่ข้อมูลที่ทางการมองว่าเป็นภัยต่อความมั่นคงทางสังคม

ชาวจีนแผ่นดินใหญ่เชื่อว่าระบบ Social Credit จะช่วยแก้ปัญหาอาชญากรรม เช่น การทุจริตเล็ก ๆ น้อย ๆ ด้วยการให้มีการสอดส่องดูแลและการตรวจสอบมากขึ้น

เมื่อปีที่แล้ว ศาลประชาชนสูงสุด (Supreme People's Court) ของจีน ระบุว่า มีพลเมืองราว ๖.๑๕ ล้านคน ถูกห้ามไม่ให้โดยสารเครื่องบินจากการกระทำผิดทางสังคมที่เป็นเช่นนี้ ไม่ใช่เพราะพวกเขามีประวัติการก่อปัญหาในการเดินทางด้วยเครื่องบินเท่านั้น แต่ยังอาจมาจากการที่พวกเขากระทำความผิดฐานเผยแพร่ข้อมูลเท็จเกี่ยวกับการก่อการร้าย ใช้ตัวที่หมดอายุ หรือสูบบุหรี่ในสถานที่ต้องห้าม การจัดคะแนนความน่าเชื่อถือผู้บริโภคนี้เป็นโครงการของภาคเอกชนที่เริ่มใช้แล้ว โดยทางการให้ใบอนุญาต ๘ บริษัทในการประเมินคะแนนความน่าไว้วางใจและคุณสมบัติอื่น ๆ หนึ่งในบริษัทเหล่านี้ คือ Sesame Credit ธุรกิจบัตรเครดิตอาลีบาบายักษ์ใหญ่ด้านอีคอมเมิร์ซของจีน ซึ่งมีระบบสำหรับสมาชิกที่สมัครใจ โดยผู้ใช้ระบบนี้จะได้แต้มเพิ่มหากซื้อสินค้าสำหรับครอบครัว เช่น ผ้าอ้อมเด็ก หรือชวนเพื่อนมาเป็นสมาชิก แต่หากซื้อสินค้าบางประเภท เช่น วิดีโอเกม ก็อาจถูกตัดแต้มได้ หากลูกค้ามีคะแนนสะสมสูงก็จะได้รับสิทธิพิเศษต่าง ๆ เช่น หากใช้บริการหาคู่ Baihe.com โปรไฟล์ของบุคคลนั้นก็จะมีปรากฏให้ผู้ใช้งานคนอื่นได้เห็นมากขึ้น หากลูกค้ามีคะแนนมากพอก็อาจสามารถเช่ารถโดยไม่ต้องวางเงินมัดจำ หรือใช้บริการเช็คอินวีไอพีที่ท่าอากาศยานนานาชาติปักกิ่งได้

สรุปได้ว่า แนวทางการดำเนินงานเครดิตทางสังคม เครดิตทางสังคมเป็นเรื่องใหม่ในสังคมไทยที่จำเป็นต้องมีการศึกษาทบทวนในหลายมิติ ทั้งจากบทเรียนของสาธารณรัฐประชาชนจีน ประเทศที่นำระบบเครดิตทางสังคม (Social credit) มาใช้อย่างเป็นรูปธรรม โดยรัฐบาลเก็บข้อมูลเชิง

พฤติกรรมของประชาชนผ่านระบบข้อมูลขนาดใหญ่ (Big data) จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมต่าง ๆ มาเป็นค่าคะแนน พร้อมกับกำหนดเกณฑ์คะแนนซึ่งส่งผลกระทบต่อทั้งทางบวกและทางลบของประชาชน รวมทั้งประสบการณ์จากประเทศอื่น และกรณีเทียบเคียงได้ของสังคมไทย ดังนั้นเพื่อให้ได้ข้อมูลและองค์ความรู้ในการพัฒนาแนวคิด กลไก ระบบต่าง ๆ และความเป็นไปได้ที่จะนำเครดิตทางสังคมมาใช้อย่างสอดคล้องกับบริบทของสังคมไทย รวมทั้งเป็นข้อมูลสำคัญในการตัดสินใจในระดับนโยบายจึงมีความจำเป็นต้องศึกษาและทบทวนในประเด็นนี้อย่างรอบด้าน

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่เชิงนวัตกรรม

จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่เชิงนวัตกรรมมีนักวิชาการ นักการศึกษา ได้ให้ความหมายและแนวคิดที่สอดคล้องและมีลักษณะคล้ายคลึงพื้นที่เชิงนวัตกรรมดังนี้

๑. แนวคิดพื้นที่เชิงนวัตกรรม

แนวคิดการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ (Area Based Education) เป็นยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาโดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนเพื่อตอบสนองความต้องการในพื้นที่ที่ภาครัฐส่วนกลางไม่สามารถตอบสนองได้ดีเท่ากับคนในพื้นที่ ทั้งในมิติด้านสังคมที่มีความต่างในลักษณะพหุวัฒนธรรม การยกระดับคุณภาพการศึกษาโดยให้มีความคล่องตัวในด้านการบริหารจัดการด้านวิชาการ ตามเป้าหมาย บริบทและศักยภาพของสถานศึกษาและพื้นที่ โดยที่ยังสามารถตอบสนองเป้าหมายการจัดการศึกษาโดยรวมของชาติไว้ได้ นวัตกรรมเชิงพื้นที่ซึ่งเป็นกระบวนการของบุคคลและงานสร้างทางเลือกในระดับท้องถิ่นโดยใช้นวัตกรรมที่ได้รับจากผลงานนวัตกรรมของกลไกงานวิจัยและพัฒนาในระดับพื้นฐาน ตัวอย่างรายงานในพื้นที่มลรัฐอแลสกา ประเทศสหรัฐอเมริกา ประสบผลสำเร็จในการแปลงเปลี่ยนแปลงและเพิ่มขีดความสามารถของชุมชนโดยร่วมสร้างนวัตกรรมในการปรับตัวที่หลากหลายตามสภาพทรัพยากรของชุมชนที่เข้าร่วมโครงการเชื่อมโยงนโยบายระดับชาติผ่านกระบวนการร่วมกันกำหนดปัญหาและลำดับความสำคัญ (Problem-definition and prioritization phase) ขั้นตอนการประเมินและทดสอบทางเลือก (Feasibility and implementation phase) ขั้นตอนการปรับตัวและขยายผล (Adaptation-diffusion phase) ทำให้เรียนรู้ว่าต้องมีความพยายามเพื่อแก้อุปสรรคในด้านแหล่งทุนในระดับชุมชน ความสัมพันธ์ทางสังคม ความไว้วางใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง (อรรถชัย จินตะเวช, ๒๕๖๑ : ๔๒๔) ประกอบกับ ณิชากร ศรีเพชรดี (๒๕๖๔ : online) ได้ให้กล่าวถึง ประโยชน์ของพื้นที่นวัตกรรม คือ การเปลี่ยนวัฒนธรรมการทำงาน เน้นความเป็นอิสระ บริหารจัดการตัวเอง ต้องเป็นการเปลี่ยนจาก 'คนใน' ทั้งโรงเรียน ภาคีเครือข่าย และชุมชนร่วมกันออกแบบการศึกษาเพื่อทำให้ความหลากหลายของการศึกษาปรากฏตัว และเป็นการทำงานเพื่อคิด ค้น ขยายผลนวัตกรรมการศึกษาที่สร้างคุณภาพการศึกษาและส่งผลต่อผู้เรียนจริง โดยหัวใจ ๓ ข้อแห่งการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่นวัตกรรม คือ

๑. เปลี่ยนการสอนด้วย นวัตกรรมการศึกษาและพัฒนาบุคคล
๒. เปลี่ยนรูปแบบงาน บูรณาการการทำงานของหน่วยงานทางการศึกษาในพื้นที่ และเพิ่มอำนาจตัดสินใจในพื้นที่
๓. เพิ่มการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ เพื่อให้เสียงของประชาชน ผู้ประกอบการ ชุมชน ได้ร่วมออกแบบและสร้างพื้นที่นวัตกรรม

นอกจากนี้การเปลี่ยนแปลงรูปแบบการศึกษา “พื้นที่นวัตกรรมการศึกษา” ขึ้น โดยมีเป้าหมายให้ผู้เรียนในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพเหมาะสมสอดคล้องกับอัตลักษณ์ของชุมชนและพื้นที่และมีการเรียนรู้และขยายผลของนวัตกรรมที่ได้จากพื้นที่นวัตกรรม การศึกษาสู่การจัดการศึกษาในพื้นที่อื่น ๆ ดังนั้นพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาคือการจัดการศึกษาอีก รูปแบบหนึ่งในการจัดการศึกษาให้เหมาะสมสอดคล้องกับ สภาพในแต่ละพื้นที่อันจะนำไปสู่การยกระดับการจัดการศึกษาของประเทศอันเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาคนไทยให้มีคุณภาพ พระราชบัญญัติพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๒ ให้ความหมาย “พื้นที่นวัตกรรมการศึกษา” หมายความว่า พื้นที่ที่คณะรัฐมนตรีประกาศกำหนดให้เป็นพื้นที่ปฏิรูปการบริหารและการจัดการศึกษาเพื่อสนับสนุนการสร้างนวัตกรรมการศึกษา และ ในหมวด ๑ มาตรา ๕ กล่าวถึง การจัดตั้งพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาเพื่อวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้ (ราชกิจจานุเบกษา, ๒๕๖๒ : ๑๐๓)

๑. คิดค้นและพัฒนานวัตกรรมการศึกษาและการเรียนรู้เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของผู้เรียน รวมทั้งเพื่อดำเนินการให้มีการขยายผลไปใช้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอื่น
๒. ลดความเหลื่อมล้ำในการศึกษา
๓. กระจายอำนาจและให้อิสระแก่หน่วยงานทางการศึกษาและสถานศึกษานำร่องในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาเพื่อเพิ่มความคล่องตัวในการบริหารและการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
๔. สร้างและพัฒนากลไกในการจัดการศึกษาร่วมกันระหว่างภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภาคเอกชน และภาคประชาสังคมในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่เชิงนวัตกรรม หรือการเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็น และนำความเห็นไปกำหนดนโยบายหน่วยบริหารและจัดการทุนวิจัยด้านการพัฒนาระดับพื้นที่ (บพท.) ประกาศรับข้อเสนอแผนงานสำคัญ (Flagship) ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๓ ได้กำหนดแนวคิดพื้นที่นวัตกรรมทางการศึกษา ดังนี้

๑. หลักการและเหตุผลในทิศทางการปฏิรูปประเทศที่มุ่งหวังการเปลี่ยนแปลงให้เกิดประชาชนที่เป็น Smart Citizen ตระหนักรู้พร้อมรับมือการเปลี่ยนแปลงของโลก และมีความรับผิดชอบต่อสังคมและบ้านเมือง จึงจำเป็นต้องมีการปรับรูปแบบการจัดการศึกษาในประเทศไทย

จากการรวมศูนย์กลางการสั่งการจากส่วนกลางเป็นการกระจายความรับผิดชอบและความตระหนักว่าการศึกษาเป็นเรื่องของทุกคน และทำให้ประชาชนคนในพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วมเรื่องการศึกษาของบุตรหลานของตนเอง ในปี ๒๕๔๙ ทางสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว. เดิม) ร่วมมือกับ สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน (สสค.เดิม) จัดโครงการการศึกษาเชิงพื้นที่ (Area Based Education) โดยมีเป้าหมายการสร้างกลไกการจัดการศึกษาในพื้นที่ระดับจังหวัดโดยกระบวนการมีส่วนร่วม และนำข้อมูลด้านการศึกษามาวิเคราะห์ปัญหาและโอกาสในการจัดการศึกษาให้กับบุตรหลานของตนเองในพื้นที่ จนได้แผนการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ส่งต่อไปสู่การจัดการเรียนการสอนที่เอื้อกับปัญหาและโอกาสของคนในพื้นที่ โดยนาร่องโครงการ ABE ใน ๑๔ จังหวัด จนเป็นที่มาของกลไกการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ที่เข้มแข็งและเกิดกลไกกลางใหม่ที่ชื่อ กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.) หนุนเสริมงานนี้ในระดับประเทศอย่างต่อเนื่อง

ขณะเดียวกันเครือข่ายภาคการศึกษาไทย (Thailand Education Partnership) ร่วมกับคณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการและ สกว. (เดิม) ได้ริเริ่มโครงการพื้นที่นวัตกรรมทางการศึกษา Education Sandbox ใน ๖ จังหวัด โดยมีเป้าหมายคือการสร้างพื้นที่นาร่องการจัดการศึกษาเป็นหนึ่งในกระบวนการปฏิรูปการศึกษาที่สามารถสร้างการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับบริบทในพื้นที่ โดยขอยกเว้นให้ไม่ต้องอิงกับมาตรฐานและระเบียบด้านการศึกษากลาง เป็นโครงการที่สอดคล้องตามแผนแม่บทยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๘๐ แผนงานที่ (๑๑) การพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิต เป้าหมาย คนไทยทุกช่วงวัยมีคุณภาพเพิ่มขึ้น ได้รับการพัฒนาอย่างสมดุล ทั้งร่างกาย สติปัญญา และคุณธรรม จริยธรรม เป็นผู้มีความรู้และทักษะในศตวรรษที่ ๒๑ รักการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต และแผนงานที่ (๑๒) การพัฒนาการเรียนรู้ ที่มีเป้าหมาย ๑) คนไทยมีการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐานสากลเพิ่มขึ้น มีทักษะที่จำเป็นของโลกศตวรรษที่ ๒๑ สามารถแก้ไขปัญหา ปรับตัว สื่อสาร และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น ๒) คนไทยได้รับการพัฒนาเต็มศักยภาพตามความถนัดและความสามารถของพหุปัญญาดีขึ้น

พระราชบัญญัติพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๒ รองรับการดำเนินงานโครงการนวัตกรรมการศึกษา ๖ จังหวัด โดยวัตถุประสงค์ของพระราชบัญญัติพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา ทั้ง ๔ ข้อ ได้แก่ ๑) การคิดค้นและพัฒนานวัตกรรมการศึกษาและการเรียนรู้เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของผู้เรียน รวมทั้งเพื่อดำเนินการให้มีการขยายผลไปใช้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอื่น ๒) เพื่อการลดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพของเด็กไทยทั่วประเทศ ๓) การกระจายอำนาจและให้อิสระแก่หน่วยงานทางการศึกษาและ สถานศึกษานาร่องในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา เพื่อเพิ่มความคล่องตัวในการบริหารและการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และ ๔) สร้างและพัฒนากลไกในการจัดการศึกษาร่วมกันระหว่างภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา ในขณะที่เดียวกันได้มีนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ใหม่ของโลกที่มุ่งเน้นการสร้างกลยุทธ์การเรียนรู้ตลอดชีวิตผ่านการสร้างพื้นที่การเรียนรู้ระดับเมืองจนเป็นเมืองแห่งการเรียนรู้ (Learning City) โดยการทำงานผ่านกลไกการพัฒนาเมืองที่สำคัญได้แก่ เทศบาล/หน่วยงานท้องถิ่นที่บริหารจัดการเมือง ทำให้องค์การยูเนสโก โดยสถาบันการเรียนรู้ตลอดชีวิตของยูเนสโก (UNESCO Institute for Lifelong Learning -UIL) ได้จัดตั้งเครือข่ายระดับโลกด้านเมืองแห่งการเรียนรู้ของยูเนสโก (The UNESCO Global Network of Learning Cities -GNLC) โดยมีเป้าหมายเพื่อสร้างพื้นที่แห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประชากรในเมือง เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในเมืองแผนงานสำคัญ (Flagship) พื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจึงเป็นการนำเอาองค์ความรู้และนวัตกรรมการจัดการศึกษาและการเรียนรู้เข้าไปดำเนินงานผ่านหน่วยงานเครือข่ายของกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.) ซึ่งประกอบด้วยมหาวิทยาลัยและสถาบันวิจัย ทั้งในส่วนกลางและในพื้นที่ ร่วมกับหน่วยงานผู้มีส่วนได้เสียสำคัญทั้งภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาสังคมผ่านกรอบการวิจัยการสร้างเมืองแห่งการเรียนรู้และกรอบการวิจัยพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา เพื่อสร้างพื้นที่การจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับบริบทพื้นที่นำไปสู่สร้างการเรียนรู้ของเด็ก เยาวชนและคนในพื้นที่ให้เกิดการเรียนรู้และทักษะในการพัฒนาการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ รวมทั้งทักษะการประกอบอาชีพและแสวงหาความรู้เพื่อการดำรงชีวิตอย่างยั่งยืน

พื้นที่นวัตกรรมการศึกษา เขตพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาและการเรียนรู้ หมายถึง การสร้างนวัตกรรมการศึกษาและการเรียนรู้ในพื้นที่ที่สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่แล้วนำไปสู่กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่ทำให้นักเรียนมีทักษะการเรียนรู้ (Learning Outcome) และมีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาที่ดีขึ้น และเป็นพื้นที่ที่ถูกประกาศจากกระทรวงศึกษาธิการให้เป็นพื้นที่นำร่องในการสร้างนวัตกรรมการศึกษาและการเรียนรู้โดยไม่ยึดติดกับมาตรฐานทางการศึกษาและระเบียบจากส่วนกลางกรอบวิจัยเมืองแห่งการเรียนรู้ (Learning City) โจทย์เรื่องความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษาและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อพัฒนาการศึกษา และการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในพื้นที่หมายถึง การสร้างกลไกความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษาและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อสร้างพื้นที่การเรียนรู้ระดับเมือง รวมทั้งการสร้างนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้และการพัฒนาทางการศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการและบริบทพื้นที่ และนำไปสู่การสร้างทักษะการเรียนรู้เพื่อพัฒนาอาชีพรายได้และคุณภาพชีวิต กลุ่มเป้าหมายและพื้นที่รอบการวิจัยเมืองแห่งการเรียนรู้พื้นที่ระดับเมืองเทศบาลนครขึ้นไปพื้นที่ทั่วประเทศกรอบการวิจัยพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาพื้นที่ระดับจังหวัดที่อยู่ในประกาศของกระทรวงศึกษาธิการตามพระราชบัญญัติพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้แก่ ระยอง ศรีสะเกษ เชียงใหม่ กาญจนบุรี สตูล และสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

๒. แนวทางการจัดการเพื่อให้เกิดการบริหารจัดการงานวิจัยและนวัตกรรมที่โปร่งใส มีส่วนร่วม มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดอย่างสมดุล โดยยึดผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศตามยุทธศาสตร์ อววน. เป็นหลัก หน่วย บพท. จึงวางการบริหารจัดการทุนวิจัยและนวัตกรรม กล่าวคือ หน่วย บพท. ได้เปิดรับข้อเสนอชุดโครงการวิจัยโดยประกาศให้รับทราบโดยทั่วถึงกัน โดยมีรายละเอียด ที่ครบถ้วนแล้วจะเชิญสถาบัน หน่วยงาน นักวิจัย นักวิชาการอิสระที่ผ่านการพิจารณาเบื้องต้นนำเสนอรายละเอียดชุดโครงการวิจัย โดยหน่วย บพท. จะจัดเวทีพิจารณาข้อเสนอโครงการแบบ Dialogue Forum ร่วมกับผู้ทรงคุณวุฒิเฉพาะด้าน (Expert Content) ผู้มีส่วนได้เสียสำคัญ (Stakeholder) และผู้ใช้ประโยชน์จากงานวิจัย (User) เพื่อพิจารณาแผนงานวิจัยแล้วสรุปภาพรวมเพื่อผ่านความเห็นชอบต่อคณะกรรมการบริหารหน่วย บพท. แล้วนำไปสู่การปรับข้อเสนอแผนงานฯ เพื่อจัดทำสัญญารับทุนวิจัยและนวัตกรรมต่อไป

สรุปได้ว่า พื้นที่เชิงนวัตกรรม หมายถึง แนวคิดที่เป็นยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาเน้นความเป็นอิสระ บริหารจัดการตัวเอง ร่วมกันออกแบบ ในการเปลี่ยนแปลงและเพิ่มขีดความสามารถที่มีการจัดการเชิงพื้นที่ เวลา โอกาส และพื้นที่ช่องทาง พื้นที่แสดงออกอย่างเสรี ในการแสดงพฤติกรรมและความคิดเห็น โดยให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วม การคิดค้นและพัฒนา ลดความเหลื่อมล้ำกระจายอำนาจและให้ความอิสระ สร้างและพัฒนากลไกจัดการศึกษาร่วมกันเพื่อการยกระดับคุณภาพ

๒. พื้นที่แสดงออกอย่างเสรี

พื้นที่เชิงนวัตกรรม แนวคิดที่เป็นยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาเน้นความเป็นอิสระ บริหารจัดการตัวเอง ร่วมกันออกแบบ ในการเปลี่ยนแปลงและเพิ่มขีดความสามารถ ที่มีการจัดการเชิงพื้นที่ มีเวลา โอกาส และพื้นที่ช่องทาง พื้นที่แสดงออกอย่างเสรี ในการแสดงพฤติกรรมและความคิดเห็น โดยให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วม กล่าวคือ

๒.๑ แนวคิดพื้นที่สาธารณะ และการเมืองของพื้นที่สาธารณะในสังคมไทย

พิชญ์ พงษ์สวัสดิ์ (online) พื้นที่สาธารณะนั้นเป็นเรื่องที่สลับซับซ้อนมิใช่เล่น ทั้งในแง่ของทฤษฎีแนวคิดเองที่อิงกับประสบการณ์ตะวันตก และในแง่ของความเข้าใจเรื่องของพื้นที่สาธารณะในสังคมไทยโดยเฉพาะในเรื่องของพื้นที่สาธารณะในสังคมไทยนั้นมีความซับซ้อนทั้งในแง่ของประวัติศาสตร์ ถึงมิติทางสาธารณะ และตัวคำว่าสาธารณะเองที่ในประเทศไทยมีหลายความหมายมากในประการแรก เรื่องพื้นที่สาธารณะเองเป็นเรื่องที่ต้องทำความเข้าใจกันในมิติด้านภูมิศาสตร์ แต่เมื่อพูดคำว่าภูมิศาสตร์ ในสังคมไทยเรามีความเข้าใจน้อยมาก มักจะแทนที่เรื่องภูมิศาสตร์ด้วยแผนที่และเทคโนโลยีด้านแผนที่ที่ซับซ้อน ทั้งที่แผนที่เป็นเพียงส่วนเดียวของการทำความเข้าใจพื้นที่ เป็นการสร้างพื้นที่ให้หยุดนิ่งและเป็นวัตถุ ขณะที่การทำความเข้าใจพื้นที่ยังต้องรวม

กระบวนการเข้าใจพลวัต และความเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างผู้คนในพื้นที่ และความเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างพื้นที่กับผู้คนที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องยาวนาน ซึ่งความสัมพันธ์ดังกล่าวนี้นี้อาจแฝงฝังด้วยมิติทางสังคม การเมืองและเศรษฐกิจที่แตกต่าง ฟังพา เอาเปรียบ ครอบงำ และอาจไม่เท่าเทียมอีกด้วย ในกรณีของพื้นที่สาธารณะนั้น สิ่งที่ไม่ควรละเลยคือทั้งความเข้าใจที่มีต่อพื้นที่กายภาพของมัน และกระบวนการทำให้พื้นที่หนึ่งนั้นเป็นพื้นที่สาธารณะ ซึ่งความซับซ้อนก็จะเพิ่มขึ้น เพราะนอกจากจะเข้าใจทั้งมิติเรื่องของพื้นที่ ก็ยังจะต้องเข้าใจเรื่องของคำว่าสาธารณะ ด้วยหากเข้าใจโดยง่าย พื้นที่สาธารณะมักถูกให้ความสำคัญในแง่ของการเป็นองค์ประกอบที่ขาดไม่ได้ของเมือง โดยเฉพาะเมืองสมัยใหม่ และมักจะแฝงมาด้วยเรื่องของการเรียกร้องให้มีพื้นที่สาธารณะเพิ่มขึ้น หรือกังวลถึงความขาดแคลนของพื้นที่สาธารณะในเมือง ทั้งจากการเคลื่อนไหวให้มีสวนสาธารณะเพื่อเพิ่มธรรมชาติให้กับเมือง หรือการสร้างอาคารและพื้นที่ลานกว้างที่มีลักษณะใหญ่โตและย้อนอดีตสู่ความยิ่งใหญ่ทางอารยธรรมยุโรป เพื่อยกระดับสุนิยมและความเป็นอยู่ของผู้คนในเมือง ไปจนถึงการสร้างลานกิจกรรมในระดับเมือง หรือในระดับย่าน/ชุมชนการเรียกร้องเรื่องพื้นที่สาธารณะมักมีวัตถุประสงค์เพื่อยกระดับความเป็นอยู่ทางกายภาพและสภาวะของผู้คนในเมือง รวมไปถึงความกังวลอัตราส่วนของพื้นที่สาธารณะ โดยเฉพาะอย่างยิ่งพื้นที่สีเขียว ต่อจำนวนประชาชนซึ่งมักจะหนาแน่นยิ่ง ความสนใจเรื่องของพื้นที่สาธารณะยังหมายรวมถึงการทำความเข้าใจพื้นที่ในแง่ของการปะทะสังสรรค์ทางสังคมในยุคที่คนส่วนใหญ่ใช้ชีวิตในพื้นที่ส่วนตัวหรือครอบครัวมากขึ้น นอกจากนี้ ความสนใจในเรื่องของพื้นที่สาธารณะยังรวมถึงเรื่องของ “ปริณทลสาธารณะ” ในความหมายที่ว่า ปริณทลสาธารณะมีนัยต่อความเป็นพลเมืองที่กระตือรือร้นในทางการเมือง และเป็นพื้นที่ของส่วนรวมที่ไม่ใช่รัฐ และต่อรองกับรัฐไม่ใช่ด้วยจำนวนและการปะทะ แต่หมายถึงการใช้เหตุผลในการปรึกษาหารือกัน ประสานกันกับรัฐผู้ใช้อำนาจจากเบื้องบน และระบบเศรษฐกิจแบบตลาด กล่าวกว้างๆ ก็คือพื้นที่ที่ผู้คนจะมาพบปะกันและแสดงตัวตนของตน แต่ก็ไม่ได้แค่เพราะว่าอยากรู้จักกัน แต่หมายถึงการมารวมกันเพื่อบรรลุเป้าหมายสาธารณะบางอย่าง เช่น พูดคุยกันในร้านกาแฟ หรือพื้นที่อื่นๆ ปริณทลจึงหมายถึงสภาวะการณ์ ขณะที่พื้นที่อาจหมายถึงเฉพาะมิติกายภาพหรือในอีกด้านหนึ่งนั้นปริณทลสาธารณะอาจไม่ได้มีหนึ่งเดียว หรือมีเป้าหมายของความสูงส่ง หรือความเป็นศูนย์กลางของกิจกรรมทางการเมืองทุกอย่าง แต่พื้นที่ปริณทลสาธารณะอาจจะเป็นพื้นที่แสดงออกของความเป็นการเมืองอย่างหนึ่งในอีกหลายๆ กิจกรรมเท่านั้นเอง และการทำความเข้าใจปริณทลสาธารณะในมิตินี้ยังรวมถึงความเข้าใจในข้อจำกัดของมิติของปริณทลสาธารณะที่อาจจะไม่สามารถโอบล้อมทุกกิจกรรมทางการเมืองมาไว้ในพื้นที่เดียว แต่อย่างน้อยความเป็นสาธารณะในความหมายนี้ก็หมายถึงการให้ความสำคัญกับตัวพลเมือง หรือผู้คนทั่วไปมากขึ้น แม้อาจจะมีข้อจำกัดบางประการเช่นกับผู้หญิง หรือกับบางชนชั้นที่อาจไม่มีโอกาสเข้าไปใช้ ในอีกด้านหนึ่งพื้นที่สาธารณะ

อาจจะไม่สามารถตกลงกันได้อย่างสันติเสียทีเดียว อาจจะต้องมาจากการปะทะทางกายภาพและช่วงชิงกันในหลายแบบไม่จำเป็นต้องเป็นเรื่องของการถกเถียงที่หาข้อตกลงกันได้เสมอไป ส่วนคำว่าสาธารณชนนั้นบางครั้งในข้อถกเถียงเองเราก็ไม่สามารถแยกขาดระหว่างคำว่าสาธารณชนกับคำว่าความเป็นส่วนตัวได้อย่างเบ็ดเสร็จเด็ดขาด มันมีมิติของทั้งการเข้าถึง และการแยกตัวออก กล่าวง่าย ๆ ก็คือ ถ้าเราไม่มีเรื่องของความเป็นส่วนตัวไว้บ้าง เราจะถูกเข้าถึง (หรือคุกคาม) ได้ตลอดเวลาจากอำนาจภายนอก การปกป้องและอิสระ แต่ในอีกด้านหนึ่งถ้าทุกคนมีแต่ความเป็นส่วนตัว คนที่เปราะบางอาจจะเข้าถึงความเป็นสาธารณะหรือส่วนรวมหรือได้รับการแบ่งปันทรัพยากรและพื้นที่ได้ยากในแง่หนึ่งเมื่อเราพูดถึงพื้นที่สาธารณะนั้น เราจึงต้องทำความเข้าใจพลวัตที่ไม่เคยหยุดนิ่งของการทำงานและความหมายของมันด้วย และเป็นไปได้ว่าในแต่ละยุคสมัยมันไม่เคยหยุดนิ่ง และเต็มไปด้วยการต่อรองกันตลอดเวลา รวมทั้งการซ้อนทับที่ไม่พอดีระหว่างคำว่าพื้นที่ สถานที่ กับปริมณฑลในทางความคิดด้วย สุธาริน คุณผล ในวิทยานิพนธ์ปริญญาเอกเรื่อง *The Concept and Practice of 'Public Space' in the City of Bangkok, Thailand: A Case Study based on Sanam Luang.* (Department of Geography, School of Oriental and African Studies, University of London, ๒๐๐๑) ได้ค้นคว้าสำรวจพัฒนาการของคำว่า “สาธารณชน” ในสังคมและชี้ว่าสาธารณชนโดยเฉพาะ “พื้นที่สาธารณะ” นั้นเป็นของใหม่มาก จากเดิมในสังคมไทยมีคำหลายคำที่ใช้ในความหมายที่ใกล้เคียงกับคำนี้ ตั้งแต่คำว่าหลวง ส่วนรวม ทั่วไป ฯลฯ คำว่า สาธารณะในยุคแรกนั้นมีความหมายลบล ในสมัยก่อนการรับประทานอาหารในที่สาธารณะเป็นสิ่งไม่พึงกระทำ เพราะคนที่ไม่ที่บ้านที่ไม่สามารถกลับไปทานอาหารที่บ้านได้ แม้แต่อาหารตักกลับบ้านก็ใส่ถุงมากกว่ากินกันริมถนน โดยเฉพาะผู้หญิงจะไม่นั่งรับประทานอาหารที่ริมถนนคำว่า สาธารณะในความหมายเป็นกลาง ทั่วไป และร่วมกัน ถูกนิยามโดยปทานุกรม ของกรมตำรา กระทรวงธรรมการ ในปี พ.ศ.๒๕๗๐ ยังใช้ในความหมาย สาธารณชน สาธารณสถานอีกคำที่มีความสำคัญก็คือคำว่า หลวง แต่การศึกษา พบว่า คำว่าหลวงนั้นมีความหมายซ้อนทับกับคำว่า สาธารณะ ซึ่งเป็นส่วนเดียวของหลวงเมื่อไม่นานนี้ ดังปรากฏในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.๒๕๒๕ อย่างในอดีต คำว่าหลวงในหนังสือ อักษรานุกรมศัพท์ของหมอบรัดเลย์ พ.ศ.๒๕๑๕ ก็แปลว่า ยิ่งใหญ่ หรือพจนานุกรม/ปทานุกรมสมัยรัชกาลที่ ๕ และ ๕ ก็แปลว่า ใหญ่ หรือมีอำนาจ ยังไม่มีความหมายว่าสาธารณชนขณะที่ในปัจจุบันนี้ สุธารินเสนอว่า คำว่าสาธารณชน/public อาจจะมี ความหมายได้ใน ๓ มิติ คือ ๑. มิติของความเป็นพลเมือง ชุมชน จะใช้ในแง่ของส่วนรวมหรือชุมชน ซึ่งตรงข้ามกับส่วนตัวและปัจเจกชน ๒. มิติของราชการ ทางการใช้ในความหมายสาธารณะ ซึ่งตรงข้ามกับเอกชน ๓. มิติของลำดับชั้น ใช้ในความหมายของราชการ ในความหมายตรงข้ามกับราษฎร ในอีกมิติที่นำไปสู่ข้อสรุปของสุธารินก็คือในขณะที่คำว่า สาธารณะของตะวันตกมีรากมาจากเรื่องเพศสภาพ คือ pubes คำว่าสาธารณะจึงมีมิติ

การถกเถียงอยู่ที่เรื่องของเพศสภาพ และการเติบโตของสังคม แต่ของไทยดูเหมือนว่าราคาค่าและ พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมจะผูกพันไปในเรื่องของการเคลื่อนตัวหรือการซ้อนทับในมิติ ของลำดับชั้นทางสังคมเสียมากกว่า คือเมื่อไหร่ที่ค่านี้อยู่หรือหลุดจากเรื่องของผู้ปกครองแบบเดิม หรือรัฐ อย่างไรก็ตาม เมื่อพูดถึงเรื่องพื้นที่สาธารณะแล้ว นักวิชาการบางท่านอย่าง อรรถจักร์ สัตยานุรักษ์ ได้ตั้งข้อสังเกตว่า ไม่นานมานี้เองที่พื้นที่สาธารณะได้เปลี่ยนแปลงความหมายจากการเป็น พื้นที่ที่ดูแลและควบคุมโดยรัฐมาเป็นของตัวกระทำกรอื่น ๆ เช่นการเปลี่ยนเป็นคำว่า พื้นที่ส่วนรวม อาจทำให้เราเห็นว่าร่องรอยของการเชื่อมต่อและแยกขาดของความเป็นสาธารณะและพื้นที่ที่ไม่ใช่ สาธารณะนั้นไม่ใช่เรื่องง่ายที่จะเข้าใจทั้งในแบบตะวันตก และในแบบของเราเอง อย่างในกรณีพื้นที่ สาธารณะในความหมายของไทยพีบีเอสเอง ก็มองว่าตัวเองเป็นทั้งพื้นที่สาธารณะและสื่อสาธารณะ ที่เปิดพื้นที่สาธารณะ และแน่นอนว่า รากที่มาก็มาจากการเคลื่อนตัวออกจากรัฐและทุน แต่โดยการ ดำรงอยู่ของไทยพีบีเอสเอง ก็เห็น ทั้งการมีกฎหมายและปฏิบัติการของการต่อรองมากมาย และถูก กัดค้นในทุกฝ่ายมาโดยตลอด มีหน้าซ้ำยังถูกแทรกแซงจากรัฐ ถูกวิจารณ์จากฝ่ายที่เดือดร้อนจากการ คุกคามของรัฐเช่นกันนี้ก็ใช่อีกมิติที่ชี้ให้เห็นว่าในแง่พื้นที่สาธารณะนั้น คำว่าพื้นที่ไม่ใช่มีแค่กายภาพ แบบสนาม แต่ยังหมายถึงเรื่องของปริณทณที่ไม่ได้อยู่ในแง่ความคิด เพราะมีกายภาพที่จับต้องได้อีก หลายมิติด้วย เช่น ข้าวมันก็สะท้อนความจริง แต่ความจริงในข้าวมันก็มาปรากฏในจินตกรรมของเรา ผ่านสื่อในงานของสุธาาริน ยังมีบทที่ว่าด้วยเรื่องของการพัฒนาสนามหลวงจากอดีตจนถึงทศวรรษ ๒๕๕๐ ซึ่งเราได้เห็นข้อมูลที่สำคัญหลายอย่าง และเห็นการเคลื่อนตัว การยึดครองและช่วงชิง ความหมายกันมาในแต่ละยุคสมัย ทั้งในแง่พัฒนาการของประวัติศาสตร์ การกำหนดกฎเกณฑ์ การให้ ความหมาย และที่สำคัญคือการใช้สอยของแต่ละกลุ่มคนไล่เรียงมาตั้งแต่สมัยการสร้างขึ้นมา การกลายเป็นทุ่งพระเมรุ การเปลี่ยนจากทุ่งเป็นสนาม การเปลี่ยนเป็นพื้นที่เพื่อความงามเหมาะกับ ยุคสมัยใหม่ การกลายเป็นพื้นที่สาธารณะหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง ความเปลี่ยนแปลงจากราชพิธีสู่รัฐพิธี การใช้พื้นที่ในมิติทางการเมืองทั้งการชุมนุมและการปราศรัย การใช้เป็นพื้นที่ของตลาด และการแลกเปลี่ยนในลักษณะของการเป็นพื้นที่กิจกรรมบนดิน ไม่เป็นทางการ และคลุมเครือ การเป็น พื้นที่โบราณสถาน การกำกับดูแลพื้นที่และการปรับแปลงพื้นที่ในชีวิตประจำวันของผู้คน จากการอ่าน งานของสุธาาริน ผมพบว่าสนามหลวงในฐานะหนึ่งในพื้นที่สาธารณะของไทยและของกรุงเทพฯ นั้นมี พลวัตมาโดยตลอด จนถึงวันนี้ความหมายและการเคลื่อนตัวของปฏิบัติการและกระบวนการเชิงพื้นที่ ของสนามหลวงเองก็ยังไม่เคยหยุดนิ่ง การระบุว่าใครควรเป็นเจ้าของ ใครใช้ได้ ใครควรอนุญาต หรือ แม้กระทั่งวันพรุ่งนี้ของสนามหลวงจะเป็นอย่างไร และจะได้มาด้วยกระบวนการอะไรนั้นเป็นสิ่งที่เราแต่ ละคนก็เป็นส่วนหนึ่งของทั้งกระบวนการทางประวัติศาสตร์ กระบวนการเชิงพื้นที่ และกระบวนการ ทางการเมืองที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่และเวลาในสังคมนี้มาโดยตลอด

๒.๒ เสรีภาพในการแสดงออกภาพรวม

www.amnesty.or.th ความคิดเห็นที่หลากหลายเป็นกุญแจสำคัญในการพัฒนาประเทศและสังคมให้รุ่งเรืองและมีความสุข แต่ปัจจุบัน พื้นที่เสรีภาพในการแสดงออกของคนทั่วโลกกำลังลดลงอย่างมาก กฎหมายหลายฉบับออกมาเพื่อปิดกั้นเสรีภาพที่จะคิด พูด พิมพ์ หรือเขียน แม่บ้านถูกตั้งข้อหาเพราะโพสต์ข้อความบนเฟซบุ๊ก นักศึกษาถูกจับเพราะยื่นชูป้ายหนึ่ง ๆ นักข่าวติดคุกเพราะเขียนบทความวิจารณ์รัฐบาล จนดูเหมือนว่าเสรีภาพในการแสดงออกกำลังอยู่ในช่วงขาลง ทั้งในไทยและอีกหลายประเทศทั่วโลก รัฐบาลทั่วโลกมีหน้าที่ต้องคุ้มครองเสรีภาพของประชาชน และสร้างบทบัญญัติกฎหมายเพื่อคุ้มครองเสรีภาพในการแสดงออก แต่ในทางปฏิบัติ เป็นที่ชัดเจนว่าไม่เป็นเช่นนั้น ประชาชนทั่วโลกหลายต่อหลายคนถูกโยนเข้าคุกเพราะแสดงความคิดเห็นที่ไม่เข้าหูผู้มีอำนาจ เราอาจเคยชินกับการเซ็นเซอร์ตัวเองในการแสดงความคิดเห็นประเด็นทางสังคมบางประเด็นในพื้นที่สาธารณะหรือบนโลกดิจิทัล โดยอาจไม่เคยเอะใจ ว่าการเซ็นเซอร์การแสดงออกของตัวเองเป็นสิ่งแปลกปลอมที่เราควรจะยอมรับหรือไม่ เราอาจจะพอนกับการเซ็นเซอร์ตัวเองในขณะนี้ แต่ในอนาคต เพื่อนบ้านของเรา เพื่อน หรือบุคคลที่เรารัก อาจจะต้องตกอยู่ในอันตรายจากการถูกจับกุมหรือถูกตั้งข้อหาเพียงเพราะการแสดงออกอย่างสงบก็เป็นได้ แล้วเราจะมีหนทางเปลี่ยนวิถีที่ไม่ควรจะต้องดูแลเหล่านี้อย่างไร สิทธิของบุคคลทุกคนที่จะมีเสรีภาพในการแสดงออก การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร และการแสดงความคิดเห็น เป็นสิทธิในระดับสากลที่ได้รับการรับรองตามกฎหมายระหว่างประเทศ เสรีภาพในการแสดงออกเป็นพื้นฐานของความเจริญของสังคมและความมั่งคั่งของปัจเจกบุคคล คุณภาพการศึกษา การสร้างและพัฒนาเทคโนโลยี ความก้าวหน้าของภาคธุรกิจ และการเข้าถึงความยุติธรรม ล้วนมีพื้นฐานจากการที่บุคคลทุกคนในสังคมมีเสรีภาพที่จะพูด เขียน แลกเปลี่ยน หรือถกเถียงความคิดเห็นต่าง ๆ ในพื้นที่สาธารณะ เพื่อให้ความคิดเห็นเหล่านั้นพัฒนาต่อยอดนำไปสู่ความรุ่งเรืองของสังคม เจ้าหน้าที่และสมาชิกของแอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล ต่างทำงานและทำกิจกรรมทั่วโลก เพื่อให้มั่นใจว่า เสรีภาพในการแสดงออกของประชาชนจะได้รับการคุ้มครอง พวกเขาทำแคมเปญเพื่อปลดปล่อยนักโทษทางความคิดทั่วโลก ที่ถูกจำคุกเพียงเพราะแสดงออกอย่างสงบในสิ่งที่พวกเขาเชื่อหรือพิทักษ์ พวกเขาทำงานกับนักข่าว อาจารย์ ผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่รัฐบาล นักศึกษา และนักกิจกรรมทั่วโลก เพื่อให้มั่นใจว่า พวกเขาจะสามารถพูด คิด และเขียน เพื่ออ้างความถูกต้อง ความยุติธรรม เสรีภาพ และสิทธิมนุษยชน

ปัญหาประชาชนที่แสดงออกอย่างสงบเพื่อปกป้องเสรีภาพ ความยุติธรรม หรือสิทธิมนุษยชน ไม่ว่าจะทำอาชีพอะไร หรือที่เราเรียกว่า “นักปกป้องสิทธิมนุษยชน” อาจตกเป็นเป้าหมายของกระบวนการหรือการกระทำต่าง ๆ เพื่อปิดปากพวกเขา ไม่ว่าจะโดยรัฐบาล ฝ่ายความมั่นคง กองทัพ ผู้นำศาสนา บรรษัทธุรกิจ หรือแม้กระทั่งโดยสมาชิกในชุมชนของพวกเขาเอง พวกเขาอาจถูก

ตั้งข้อหา ลอบทำร้าย ทรมาณ อุ้มหาย หรือลอบสังหาร อันเป็นแนวโน้มล่าสุดในไม่กี่ปีที่ผ่านมา ที่รัฐบาลต่าง ๆ ในทวีปเอเชียต่างใช้วิธีการทางกฎหมายหรือนอกกฎหมายอันพิสดาร เพื่อจำกัดการแสดงออกของประชาชน ข้อหาทางกฎหมายที่เป็นที่นิยมในหลาย ๆ ประเทศเพื่อจำกัดเสรีภาพการแสดงออกของนักปกป้องสิทธิมนุษยชน ส่วนใหญ่เป็นข้อหาด้านความมั่นคงแห่งชาติ และข้อหาขบถอื่น ๆ เช่น หากการแสดงออกนำไปสู่การ “ยุยงปลุกปั่น” ทำให้เกิดความแตกแยก เป็น “อาชญากรรมคอมพิวเตอร์” หรือเป็นการ “หมิ่นประมาท” ต่อบุคคลหรือสถาบันสำคัญของประเทศโดนตั้งข้อหาจากการทำข่าว “เหมือนกับรัฐบาลตั้งใจให้ผมเป็นเหยื่อ เพื่อให้ให้นักข่าวคนอื่น ๆ เห็นว่าจะเกิดอะไรขึ้นหากพวกเขารายงานประเด็นทางการเมือง เหมือนสุภาพสตรีไทยที่ว่า “เชือดไก่ให้ลิงดู” แต่ปรากฏว่า หลังจากมีการฟ้องคดีผม สื่อมวลชนกลับรายงานข่าวมากขึ้นเกี่ยวกับการออกเสียงประชามติ”

ทวิศักดิ์ เกิดโกลา นักข่าว สัมภาษณ์โดยแอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล เดือนกันยายน ปี ๒๕๕๙ ทวิศักดิ์ เกิดโกลา เป็นนักข่าวประจำสำนักข่าวประชาไท นักข่าวประชาไทได้รับรางวัลระดับโลกจากการทำข่าวระดับมืออาชีพในประเด็นสิ่งแวดล้อมและสิทธิมนุษยชน ทวิศักดิ์เป็นนักข่าวสายสิ่งแวดล้อมและชุมชน โดยเขามักตระเวนไปตามพื้นที่ชุมชนที่มีปัญหา เพื่อเขียนสื่อบข่าจากพื้นที่ ทวิศักดิ์ถูกตั้งข้อหาเมื่อเดือนกรกฎาคมปี ๒๕๕๙ หลังจากที่เขาเดินทางไปจังหวัดราชบุรี เพื่อทำสื่อบข่าวเกี่ยวกับกลุ่มชาวบ้านที่พยายามทำกิจกรรมตรวจสอบการออกเสียงประชามติ โดยเขาและนักกิจกรรมเยาวชนอีกสามคน ถูกตั้งข้อหาพร้อมกันฐานละเมิดพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ ทวิศักดิ์ตระหนักดีถึงบทบาทการเป็นนักข่าวของตัวเอง เขาเชื่อว่าสังคมจำเป็นต้องมีนักข่าวที่รายงานข่าวการเมืองและข่าวจากพื้นที่ด้วยข้อมูลที่ถูกต้องและแม่นยำ เพื่อให้ประชาชนตระหนักในประเด็นทางสังคมและการเมืองอย่างลึกซึ้งขึ้น

๒.๓ ยุคดิจิทัลกับพื้นที่สาธารณะ

tapunyisa (online) แนวคิดพื้นที่สาธารณะในมุมมองตะวันตกและตะวันออกพื้นที่สาธารณะในสังคมตะวันตกถูกกำหนดให้เป็นองค์ประกอบของเมือง ดังนั้นแนวความคิดนี้จึงมีวิวัฒนาการไปพร้อมกับความเป็นเมือง พื้นที่สาธารณะถูกแบ่งแยกไว้ชัดเจน ต่อมาเมื่อสังคมเริ่มเข้าสู่ยุคใหม่ แนวคิดพื้นที่สาธารณะเน้นความคิดเชิงระบบมากขึ้น แต่การออกแบบพื้นที่สาธารณะนั้นไม่ได้ถูกออกแบบมาเพื่อใช้งานได้จริง บวกกับการเกิดปฏิวัติอุตสาหกรรมขึ้น แนวคิดพื้นที่ประชาคมเกิดจากมุมมองเชิงสังคมและการเมือง มองว่าพื้นที่สาธารณะหมายถึงพื้นที่ที่คนใช้ร่วมกัน เป็นสมบัติของคนในพื้นที่ สามารถแสดงออกทางความคิดได้อย่างเสรีภายใต้ขอบเขตที่สังคมกำหนดแต่ถูกโต้แย้งจากกลุ่มสตรีนิยมว่าเข้าข้างชนชั้นกลางมากเกินไปทำให้เกิดความหลากหลาย แต่พื้นที่สาธารณะต้องการให้คนมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน ระบบเศรษฐกิจ ทำให้เกิดการซื้อขายโอกาสใน

การเข้าถึงและใช้พื้นที่สาธารณะ จนกลายเป็นพื้นที่สาธารณะเอกชนพื้นที่สาธารณะของสังคม ตะวันออกเกิดขึ้นจากการกำหนดการใช้พื้นที่สาธารณะเพื่อการดำรงชีวิตทางกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม พื้นที่ที่มาจากสังคมเกษตรกรรม เกิดจากการเปลี่ยนแปลงจากสังคมชนบทสู่ สังคมเมือง อย่างค่อยเป็นค่อยไป พื้นที่ในสังคมเครือญาติ การตั้งถิ่นฐานของกลุ่มคนที่เป็นเครือญาติ กัน ทั้งเกี่ยวข้องทางสายเลือดและชาติพันธุ์ พื้นที่ตามความเชื่อ แต่ละพื้นที่จึงมีบทบาทและความหมายเฉพาะจึงสามารถรับรู้ได้ขึ้นอยู่กับสังคมและวัฒนธรรมที่อาศัยอยู่โลกตะวันออกเป็นเมืองที่มีความซับซ้อน การเกิดพื้นที่สาธารณะจึงเกิดจากการเพิ่มเติมการใช้พื้นที่และลดทอนองค์ประกอบที่ไม่จำเป็น

กระแสโลกาภิวัตน์และโลกไร้พรมแดนทำให้เกิดพื้นที่สาธารณะในโลก ที่คนสามารถ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันได้โดยไม่ต้องพบหน้ากันได้ ระบบทุนนิยม ทำให้พื้นที่สาธารณะเปลี่ยนไป เกิดพื้นที่ใช้สอยมากขึ้นสังคมตะวันตกมีโครงสร้างของเมืองที่พื้นที่สาธารณะถูกออกแบบให้เป็นไปตาม สภาพแวดล้อม แต่สังคมตะวันออก พื้นที่สาธารณะเกิดจากสภาพแวดล้อม คนในสังคมมีความยืดหยุ่น แต่ทั้งสองสังคมยังต้องเจอกับสถานะของโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงไปเหมือนกัน ดังนั้นพื้นที่สาธารณะ จึงต้องตอบสนองต่อความต้องการของมนุษย์ที่เปลี่ยนแปลงไปตามสถานะของโลกที่มีการเคลื่อนไหว ด้วยเช่นกัน อักษร Zawgyi ของประเทศพม่าที่เป็นที่ยอมรับของคนในสังคม กระแสโลกาภิวัตน์ และการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก พื้นที่สาธารณะจึงมีความเป็นสากลเพิ่มมากขึ้น ดังนั้นในการ ติดต่อสื่อสารกันบนพื้นที่สื่อออนไลน์จึงต้องมีความเป็นสากล การใช้ตัวอักษรจึงจำเป็นการสื่อสาร หากต้องการเปลี่ยนมาใช้ Unicode ที่ต้องใช้ Smartphone ที่รองรับเฉพาะเท่านั้น การติดต่อสื่อสาร ในพื้นที่สาธารณะอาจจะไม่สมบูรณ์ได้ตามอย่างที่ต้องการก็เป็นไปได้ ดังนั้นความเป็นสากลในพื้นที่ สาธารณะจึงจำเป็นต่อสังคมในโลกปัจจุบันที่ยังคงการเปลี่ยนแปลงไปอยู่ตลอดเวลา

๒.๔ โขเชียยลมีเดียวกับการแสดงออก

๒.๔.๑ โขเชียยลมีเดียวสร้างการเคลื่อนไหวทางสังคม

hematter.co (๒๕๕๕ : online) การเคลื่อนไหวทางสังคม เป็นปฏิบัติการร่วมกันของผู้ที่มีเป้าประสงค์ในการเปลี่ยนแปลงบางอย่างในสังคมร่วมกัน อาทิ การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองดังที่ยกตัวอย่างไป หรือประเด็นทางสังคมอื่น เช่น ความเท่าเทียม เพศสภาพ สิทธิมนุษยชน สิทธิแรงงาน ฯลฯ การศึกษาความเคลื่อนไหวทางสังคมจำนวนมากให้ข้อสรุป ไกลเคียงกันว่าลำดับขั้นของการเคลื่อนไหวทางสังคมมีสี่ขั้น คือ การเกิดประเด็น การเชื่อมต่อรวมตัว การจัดกระบวนการจัดการบริหารเคลื่อนไหว และการถดถอย แม้คำว่าถดถอยจะดูมีนัยของลดระดับ แต่ในการศึกษาให้เหตุผลว่า การถดถอยอาจเกิดขึ้นเมื่อการเคลื่อนไหวทางสังคมบรรลุวัตถุประสงค์ที่ต้องการแล้ว การจัดการบริหารไม่ประสบความสำเร็จ ถูกฝ่ายตรงข้ามดึงไปเป็นพวกเดียวกัน และ

ข้อเรียกร้องได้รับการยอมรับโดยคนส่วนมากของสังคม การสื่อสาร ถือเป็นหนึ่งปัจจัยสำคัญสำหรับการเคลื่อนไหวทางสังคม หากปราศจากการสื่อสารเป็นไปไม่ได้เลยที่จะมีการเชื่อมต่อกันตัวแสดงพลังเพื่อการต่อรองแบบรวมหมู่ หลังจากที่เกิดประเด็นแล้ว ในอดีตการเชื่อมต่อกันตัว หรือการปลุกระดมเชิญชวนให้คนออกมาเคลื่อนไหวประเด็นสาธารณะต่างก็พึ่งพาการสื่อสารทั้งนั้น ไม่ว่าจะเป็นการตีฆ้องร้องป่าว การแจกใบปลิว การสื่อสารผ่านสื่อ หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ ยิ่งเทคโนโลยีการสื่อสารถูกพัฒนาให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น เข้าถึงผู้รับสารเป็นจำนวนมากขึ้นโดยใช้เวลานั้นน้อยลง ก็จะทำให้การเคลื่อนไหวทางสังคมเกิดขึ้นได้รวดเร็วและมีพลังมากขึ้น และหากตรรกะนี้เป็นจริงในยุคปัจจุบันที่โซเชียลมีเดีย เป็นเครื่องมือสื่อสารที่ทรงพลัง การเคลื่อนไหวทางสังคมก็ควรจะเกิดขึ้นได้อย่างรวดเร็วและมีอำนาจในการต่อรอง แต่ในความเป็นจริงกลับอาจไม่เป็นเช่นนั้นเสมอไป และกลายเป็นว่ามีบ่อยครั้งที่โซเชียลมีเดีย ลดทอนพลังการเคลื่อนไหวทางสังคมลง ด้วยหลายเหตุผล และปัจจัย การทำความเข้าใจความสัมพันธ์ของโซเชียลมีเดีย และการเคลื่อนไหวทางสังคม อาจจะต้องย้อนกลับไปเริ่มต้นจากการทำความเข้าใจความแตกต่าง ระหว่างโซเชียลเน็ตเวิร์กและโซเชียลมีเดียอีกครั้ง ทั้งสองสิ่งที่มีความหมายใกล้เคียงกันมาก และบ่อยครั้งถูกนำมาใช้สลับความหมายกัน ‘โซเชียลเน็ตเวิร์ก’ คือ เครือข่ายทางสังคม หมายถึง เครือข่ายของความสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างบุคคลหรือตัวแสดง ที่มีในชีวิตจริงทั้งหมด ทั้งในโลกออนไลน์และออฟไลน์ อันที่จริง โซเชียลเน็ตเวิร์กเป็นคำจำกัดความทางสังคมวิทยา ซึ่งมีที่มายาวนานก่อนหน้าการมาถึงของโซเชียลมีเดีย โซเชียลเน็ตเวิร์ก มีลักษณะเป็นนามธรรม

๒.๔.๒ สิ่งที่เราต้องระลึกไว้เสมอคือเป็นเครือข่ายทางสังคมที่มีอยู่จริง และไม่จำกัดเฉพาะความสัมพันธ์บนโลกออนไลน์เท่านั้น

J, Christiansen. (๒๐๐๙) ขณะที่ ‘โซเชียลมีเดีย’ หมายถึง ตัวกลาง หรือ ‘มีเดีย’ ทางสังคม มีลักษณะเป็นพื้นที่ (sphere) ซึ่งไม่จำเป็นจะต้องเป็นพื้นที่ทางกายภาพ อาจจะมีลักษณะเป็นพื้นที่เสมือน (virtual) ก็ได้ โซเชียลมีเดียในที่นี้จึงมีลักษณะเป็นพื้นที่ที่มีการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ด้วยเหตุนี้แพลตฟอร์มออนไลน์ที่เป็นพื้นที่ให้เกิดการปฏิสัมพันธ์ได้ ไม่ว่าจะเป็น Facebook, Twitter, Instagram, Line, WhatsApp, WeChat, ฯลฯ จึงถูกเรียกรวมกันว่า โซเชียลมีเดีย เพราะเป็นพื้นที่(เสมือน)ในการสร้างโซเชียลเน็ตเวิร์กของตัวแสดง โซเชียลมีเดีย ถูกพัฒนาขึ้นในยุคเทคโนโลยี Web ๒.๐ ซึ่งเปิดโอกาสให้ ผู้รับสารเป็นผู้ผลิตสารเองได้ เป็นการสื่อสารแบบ many-to-many ต่างจากเทคโนโลยี Web ๑.๐ ที่การสื่อสารเป็นแบบ one-to-manแม้จะมีตัวอย่างมากมายที่พิสูจน์ได้ถึงการใช้โซเชียลมีเดีย ในฐานะเครื่องมือสื่อสารที่ทรงพลังในการเชื่อมต่อให้เกิดการรวมตัว และนำไปสู่การเคลื่อนไหวทางสังคมมากมาย ตั้งแต่ อหรัสปริง, Occupy wall street, การปฏิวัติร่มในฮ่องกงซึ่งต่อมาขบวนการได้พัฒนาเป็นการประท้วงใหญ่ที่ยังดำเนินอยู่ในปัจจุบันสำหรับบริบท

ในไทยเอง ก็มีวิทยานิพนธ์ปริญญาเอก หัวข้อ ‘Weaving the Web: Internet, Mobilization, and Contentious Political Movements’ มหาวิทยาลัย Texas Tech ประเทศสหรัฐอเมริกา ของ สุรัชณี ศรีไย อาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งทำการศึกษาการใช้โซเชียลมีเดีย ในการเชื่อมต่อรวมตัวของการเคลื่อนไหวทางการเมืองของกลุ่ม กปปส. พิสูจน์ให้เห็นว่าโซเชียลมีเดีย สามารถใช้เป็นเครื่องมือสำคัญในการรวบรวมผู้ชุมนุมในปี พ.ศ.๒๕๕๗ น่าแปลกใจที่แม้ในช่วงหลังโซเชียลมีเดียมีพัฒนาการอย่างรวดเร็ว มีฟีเจอร์ใหม่ๆ มีความแพร่หลายและมีจำนวนผู้ใช้มากขึ้น มีเทคโนโลยีใหม่ที่สามารถถ่ายทอดสดได้ Facebook เริ่มมีฟีเจอร์ไลฟ์ในปี พ.ศ.๒๕๕๘ แต่มีงานศึกษาวิจัยจำนวนหนึ่งตั้งข้อสังเกตว่า การใช้โซเชียลมีเดีย ในปัจจุบันเองก็อาจลดทอนพลังของการเคลื่อนไหวทางสังคม ไม่มีพลังได้เหมือนตอนมีการใช้โซเชียลมีเดีย ในการสื่อสารช่วงแรก ๆ เพราะความสามารถในการเชื่อมต่อรวมตัวที่นำไปสู่การเคลื่อนไหวทางสังคมลดลง ในช่วงแรกที่ใช้โซเชียลมีเดีย สื่อสารเพื่อการเคลื่อนไหวทางสังคมประสบความสำเร็จนั้น เป็นเพราะความสามารถในการสื่อสารแบบ many-to-many ที่ทำให้การสื่อสารถึงกันได้อย่างรวดเร็ว และในช่วงแรกโซเชียลมีเดียยังไม่ได้มีความเป็น ‘พื้นที่’ มากเท่าในปัจจุบัน ซึ่งเราจะเห็นได้ว่าการพัฒนาของตัวโซเชียลมีเดียเอง ทำให้ตัวเองมีความเป็นพื้นที่ที่สามารถแสดงออกได้มากยิ่งขึ้น ทั้งฟีเจอร์ต่าง ๆ ยังออกแบบให้สามารถแสดงอารมณ์ร่วมได้หลากหลาย ความสามารถในลักษณะนี้ของตัวโซเชียลมีเดียเอง ที่ได้พัฒนาตัวเองจากการเป็นตัวกลางในการสื่อสารเพื่อเชื่อมต่อรวมตัวบนพื้นที่เชิงกายภาพที่มีอยู่จริงไปเป็นพื้นที่สำหรับการรวมตัวกันในการแสดงออกบนโซเชียลมีเดีย ซึ่งแม้จะเป็นเพียงพื้นที่เสมือนแต่ก็สนองตอบความต้องการได้ระดับหนึ่ง

การได้แสดงความคิดเห็น ระบายความไม่พอใจมีส่วนลดทอนความคับข้องใจ จนไปไม่ถึงจุดสูงอมที่จะนำไปสู่การเคลื่อนไหวทางสังคม Online petitions รูปแบบการแสดงออกที่พบเห็นได้บ่อยจนกลายเป็นเรื่องปกติใหม่ (new normal) ในปัจจุบัน คือ การลงชื่อรณรงค์ผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ แพลตฟอร์มที่เปิดให้มีการรวบรวมรายชื่อออนไลน์เพื่อเรียกร้องในประเด็นสาธารณะ อาจถือได้ว่าเป็นโซเชียลมีเดีย รูปแบบหนึ่ง เพราะตัวแพลตฟอร์มเองมีเป็นพื้นที่ที่ทำให้มีการสร้างความสัมพันธ์ทางสังคมได้ ในบางประเทศอย่างในประเทศอังกฤษ รัฐบาลสร้างแพลตฟอร์มออนไลน์ขึ้นมาเพื่อให้ประชาชนสามารถรณรงค์เรื่องที่ต้องการให้มีการอภิปรายในสภาได้ โดยเว็บไซต์ของรัฐบาลอังกฤษปรากฏข้อความว่า หากมีการเข้าร่วมลงชื่อบนแพลตฟอร์มเกิน ๑๐๐,๐๐๐ รายชื่อประเด็นดังกล่าวจะได้รับการหยิบยกเข้ามาอภิปรายในรัฐสภา ผู้สื่อข่าวทำการตรวจสอบข้อมูลพบว่า ๕ ใน ๑๐ ประเด็นที่มีผู้ลงนามเกิน ๑๐๐,๐๐๐ รายชื่อ ไม่ได้รับการหยิบยกมาอภิปราย และแม้เรื่องที่ได้รับการหยิบยกมาอภิปราย ก็ไม่มีแม้แต่เรื่องเดียวที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลง ในบทความชิ้นเดียวกันยังมีการกล่าวถึงสร้างแคมเปญรณรงค์ เชิญชวนลงชื่อผ่านแพลตฟอร์ม change.org ให้มีการต่อต้าน

การเยือนประเทศอังกฤษของประธานาธิบดี โดนัลด์ ทรัมป์ ของสหรัฐอเมริกา ซึ่งมีผู้ร่วมลงชื่อในแคมเปญดังกล่าวมากกว่า ๑,๒๐๐,๐๐๐ ราย แต่ท้ายที่สุดก็ไม่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงใด ๆ แพลตฟอร์ม change.org น่าจะเป็นแพลตฟอร์มรณรงค์ที่คนไทยรู้จักดีมากที่สุดแพลตฟอร์มหนึ่ง change.org เปิดพื้นที่ให้ใครก็ได้สามารถสร้างข้อเรียกร้องสาธารณะ ที่ผ่านมามีกรณีที่ประสบความสำเร็จบ้างตามที่ได้มีการโฆษณา แต่ไม่มีสถิติบ่งบอกว่าที่ผ่านมามีการรณรงค์ผ่านแพลตฟอร์ม change.org มีกรณีที่ประสบผลสำเร็จต่อแคมเปญรณรงค์ทั้งหมดเป็นอัตราส่วนเท่าไร ทั้งยังมีรายงานข่าวเชิงสืบสวนของนิตยสาร L'Espresso ในประเทศอิตาลี ว่า change.org ซึ่งคนทั่วไปเข้าใจว่าเป็นองค์กรไม่หวังผลกำไร มีโมเดลทางธุรกิจสร้างรายได้ด้วยการนำรายชื่ออีเมลของผู้ที่ลงทะเบียนกับแพลตฟอร์มไปขายต่อในราคา ๐.๘๕ - ๑.๕๐ ยูโร นอกจากนี้ยังขายโฆษณา โดยหากผู้ใช้บริการกดลงชื่อในแคมเปญก็จะมีป๊อปอัพแสดงป้ายโฆษณาของลูกค้าด้งขึ้นมาด้วย และถ้าคลิกเลือกติดตามความคืบหน้าของแคมเปญ ลูกค้าของ change.org จะสามารถส่งอีเมลโดยตรงถึงผู้ใช้นั้นที่ นอกจากนี้ ยังมีรายงานข่าวจากประเทศออสเตรเลียถึงการตั้งคำถามต่อความน่าเชื่อถือในการเข้าร่วมแคมเปญรณรงค์หลังจากพบว่า มีรายชื่อปลอมที่สร้างโดยบอตอีกด้วยปัญหาความน่าเชื่อถือของ online petition อาจนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงได้ไม่มาก ยากที่จะยกระดับให้เป็นความเคลื่อนไหวทางสังคมได้ และอาจมีประโยชน์อยู่บ้างในแง่ที่ทำให้เกิดความตระหนักรู้ในระดับปัจเจกต่อปัญหาทางสังคมบางประการเท่านั้น Slacktivism สำเร็จความฟินบนโลกออนไลน์ 'slacktivism' เกิดจากการสนธิของสองคำคือ slacker + activism อาจพอจะแปลเป็นภาษาไทยได้ทำนองว่า 'พวกนักกิจกรรมจอมอู้' ในที่นี้หมายถึงผู้ที่มีความสุขจากการมีส่วนร่วม/แสดงตัวว่ามีส่วนร่วม ในกิจกรรมต่างๆ บนโลกออนไลน์ เช่น การคลิกไลค์ การคอมเมนต์ การแชร์คอนเทนต์ การมีส่วนร่วมวิพากษ์วิจารณ์ในประเด็นที่อยู่ในความสนใจ รวมถึง การร่วมลงชื่อในแคมเปญรณรงค์ออนไลน์ และแชร์การมีส่วนร่วมของตนเองให้ผู้อื่นได้รับรู้ด้วย เพื่อให้รู้สึกว่าได้มีส่วนร่วมเคลื่อนไหวด้วยแล้ว slacktivism จะมีความรู้สึกดีต่อตัวเอง รู้สึกมีคุณค่าที่ได้มีส่วนร่วม/แสดงตนว่ามีส่วนร่วม บางครั้งเราอาจจะต้องถามตัวเองว่าการที่เรา 'อิน' กับอะไรสักอย่าง และทำการเคลื่อนไหวอยู่บนโลกออนไลน์ด้วยการไลค์ และแชร์คอนเทนต์ที่เราสนใจ ตั้งแต่การแบนการทดสอบพลาสติก สภาวะโลกร้อน การทารุณกรรมสัตว์ ความเหลื่อมล้ำ ความเท่าเทียมทางเพศ สิทธิแรงงาน สิทธิมนุษยชน ความเป็นส่วนตัว ไปจนถึงการเมืองระดับชาติหรือระดับโลก สิ่งที่เราทำนั้นคือความพยายามที่จะเปลี่ยนแปลงจากสถานะที่เป็นอยู่ไปสู่สิ่งที่เราเชื่อได้แค่ไหน

สรุปได้ว่า พื้นที่แสดงออกอย่างเสรี หมายถึง ความเป็นอิสระบริหารจัดการตัวเองการแปลงเปลี่ยนแปลงและเพิ่มขีดความสามารถ ที่มีการจัดการเชิงพื้นที่ มีเวลา โอกาส และพื้นที่ช่องทาง ในการแสดงพฤติกรรมและความคิดเห็น พื้นที่สาธารณะในสังคมไทย ในการแสดงออกความคิดเห็นที่

หลากหลายในการพัฒนาประเทศและสังคม ยุคดิจิทัลกับพื้นที่สาธารณะ การติดต่อสื่อสารกันบนพื้นที่สื่อออนไลน์จึงต้องมีความเป็นสากล อาทิ การการแสดงออกผ่านโซเชียลเน็ตเวิร์ก การสร้างเครือข่ายความสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างบุคคลหรือตัวแสดงที่มีในชีวิตจริงทั้งหมด ทั้งในโลกออนไลน์และออฟไลน์ อันที่จริง โซเชียลเน็ตเวิร์ก เป็นคำจำกัดความทางสังคมวิทยา ซึ่งที่มีที่มายาวนานก่อนหน้าการมาถึงของโซเชียลมีเดีย โซเชียลเน็ตเวิร์กมีลักษณะเป็นนามธรรม สิ่งที่เราต้องระลึกไว้เสมอคือ เป็นเครือข่ายทางสังคมที่มีอยู่จริง และไม่จำกัดเฉพาะความสัมพันธ์บนโลกออนไลน์เท่านั้น ตัวกลางหรือ ‘มีเดีย’ ทางสังคม มีลักษณะเป็นพื้นที่ (sphere) การพัฒนาของตัวโซเชียลมีเดียเอง ทำให้ตัวเองมีความเป็นพื้นที่ที่สามารถแสดงออกได้มากยิ่งขึ้น ทั้งพีเจอร์ต่าง ๆ ยังออกแบบให้สามารถแสดงอารมณ์ร่วมได้หลากหลาย ความสามารถในลักษณะนี้ของตัวโซเชียลมีเดียเอง ที่ได้พัฒนาตัวเองจากการเป็นตัวกลางในการสื่อสารเพื่อเชื่อมต่อบรรยากาศที่เชิงกายภาพที่มีอยู่จริง ไปเป็นพื้นที่สำหรับการรวมตัวกันในการแสดงออกบนโซเชียลมีเดีย ซึ่งแม้จะเป็นเพียงพื้นที่เสมือนแต่ก็สนองตอบความต้องการได้ระดับหนึ่ง ความพยายามที่จะเปลี่ยนแปลงจากสถานะที่เป็นอยู่

แนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวกับโรงเรียนสุจริต

๑. ความเป็นมาโครงการโรงเรียนสุจริต

สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา (2558) ได้อธิบายถึงความเป็นมาของโครงการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมและธรรมาภิบาลในสถานศึกษา “ป้องกันการทุจริต” (ภายใต้ชื่อ “โรงเรียนสุจริต”) ไว้ว่า เกิดขึ้นเนื่องจาก ยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันปราบปรามการทุจริต ระยะที่ ๒ (พ.ศ.๒๕๕๖ – ๒๕๖๐) ได้กำหนดวิสัยทัศน์ว่า “สังคมไทยมีวินัย โปร่งใส ยึดมั่นในคุณธรรม จริยธรรมและร่วมกันป้องกันและปราบปรามการทุจริต เป็นที่ยอมรับในระดับสากล ” มีเป้าหมายหลักเพื่อลดปัญหาการทุจริต ในสังคมไทยและยกระดับคุณธรรม จริยธรรมของคนไทยให้สูงขึ้น อันจะส่งผลต่อค่าดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชัน (Corruption Perception Index : CPI) ของประเทศไทยให้สูงขึ้น โดยตั้งเป้าหมายไว้ที่ร้อยละ ๕๐ ในปี พ.ศ. ๒๕๖๐ (โดยในปี ๒๕๕๖ ที่ผ่านมามาประเทศไทยได้คะแนนความโปร่งใสเพียงร้อยละ ๓๕ คะแนน อยู่อันดับที่ ๑๐๒ จากการจัดอันดับทั้งหมด ๑๗๗ ประเทศทั่วโลก เท่ากับประเทศเอกวาดอร์ โมลโดวา และปานามา) นอกจากนี้ สำนักงาน ป.ป.ช. ยังได้กำหนดยุทธศาสตร์การดำเนินการไว้ ๕ ยุทธศาสตร์ เพื่อนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายใน ๔ กลุ่ม คือ ๑) กลุ่มเด็กเยาวชน โดยการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ให้ยึดถือประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตนให้เกิดความเข้มแข็งมากที่สุดเพราะเป็นอนาคตของชาติ ๒) กลุ่มภาครัฐ เสริมสร้างและสนับสนุนให้ใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารองค์กร ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐและผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองยึดถือหลักปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ ๓) กลุ่ม

ภาคเอกชน ส่งเสริมและสนับสนุนให้ใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารองค์กรและเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ๔) กลุ่มภาคประชาสังคมและสื่อมวลชน ส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดการมีส่วนร่วมของทุกหมู่เหล่าในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต นับเป็นความพยายามที่ดีของ สำนักงาน ป.ป.ช. และภาคีทุกภาคส่วนโดยเฉพาะองค์กรตามรัฐธรรมนูญ ในการดำเนินการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต เพื่อใช้เป็นกรอบชี้แนะในการดำเนินการแก้ไขปัญหาการทุจริตของประเทศจะเห็นได้ว่าปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน ยังคงเป็นประเด็นปัญหาที่น่าเป็นห่วงและเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในฐานะองค์กรที่รับผิดชอบงานจัดการศึกษาเยาวชนส่วนใหญ่ของประเทศ ให้เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพในอนาคต ได้ตระหนักในความสำคัญของการเตรียมการด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในสถานศึกษา จึงอนุมัติให้ สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา ดำเนินโครงการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมและธรรมาภิบาลในสถานศึกษา “ป้องกันการทุจริต” (ภายใต้ชื่อ “โรงเรียนสุจริต”) โดยให้ความสำคัญกับการเตรียมการด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในสถานศึกษา เพื่อวางรากฐานการปลูกจิตสำนึกซึ่งเป็นกลไกในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตของประเทศชาติ ซึ่งโครงการโรงเรียนสุจริต เป็นโครงการที่สอดคล้องกับเจตนารมณ์เชิงกลยุทธ์ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ว่าด้วยการป้องกันการทุจริต โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดจุดหมายปลายทาง ที่มุ่งสู่การเป็น “องค์กรแห่งการเรียนรู้ได้อย่างพอเพียง หลีกเลียงอบายมุข ทุกหน่วยงานรับผิดชอบ ตอบสนองการป้องกันทุจริต ” โดยมีขอบเขตของภารกิจและจุดมุ่งเน้นที่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ต้องดำเนินการ คือ

๑. พัฒนาทุกหน่วยงานของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้มีระบบและวิถีพอเพียง มีความสุจริต รับผิดชอบต่อ ปลอดภัย

๒. พัฒนาระบบการเรียนรู้ที่เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงรวมทั้งปลูกจิตสำนึกให้นักเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีทักษะกระบวนการคิด มีวินัย ซื่อสัตย์ อย่างพอเพียง มีจิตสาธารณะ ยึดมั่นในคุณธรรมจริยธรรมและป้องกันการทุจริต

๓. พัฒนาผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา แบบบูรณาการอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องให้มีคุณภาพ ความพอเพียง สุจริต รับผิดชอบต่อ ปลอดภัย บนฐานการเรียนรู้ที่เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลง

๔. ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการองค์ความรู้ด้านการส่งเสริมและต่อต้านการทุจริต อย่างเป็นระบบและมีเครือข่ายระดับชาติและนานาชาติที่เข้มแข็งและก้าวหน้าอย่างมีพลวัต

วิสัยทัศน์ พันธกิจ ตัวชี้วัด โครงการโรงเรียนสุจริต

ในการดำเนินโครงการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมและธรรมาภิบาลในสถานศึกษา

“ป้องกันการทุจริต” (ภายใต้ชื่อโรงเรียนสุจริต) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดเป็นวิสัยทัศน์ พันธกิจ พันธกิจแบบบูรณาการ ตัวชี้วัดหลักยุทธศาสตร์มาตรฐานการและแนวทางดำเนินการให้สถานศึกษานำไปสู่การปฏิบัติดังต่อไปนี้

วิสัยทัศน์

“สพฐ. เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ได้อย่างพอเพียงหลักเลี้ยวอบายมุขทุกหน่วยงานรับผิดชอบตบสนองการป้องกันทุจริต”

พันธกิจ

๑. พัฒนาทุกหน่วยงานของ สพฐ. ให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้มีระบบและวิถีพอเพียงมีความสุจริตรับผิดชอบปลอดอบายมุข
๒. พัฒนาระบบการเรียนรู้ที่เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงรวมทั้งปลูกจิตสำนึกให้นักเรียนสังกัด สพฐ. มีทักษะกระบวนการคิด มีวินัย ซื่อสัตย์ อยู่อย่างพอเพียง มีจิตสาธารณะ ยึดมั่นในคุณธรรมจริยธรรม และป้องกันการทุจริต
๓. พัฒนาผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาแบบบูรณาการอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องให้มีคุณภาพ ความพอเพียง สุจริต รับผิดชอบ ปลอดอบายมุข บนฐานการเรียนรู้ที่เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลง
๔. ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการองค์ความรู้ ด้านการส่งเสริมและต่อต้านการทุจริตอย่างเป็นระบบและมีเครือข่ายระดับชาติและนานาชาติที่เข้มแข็งและก้าวหน้าอย่างมีพลวัต

พันธกิจแบบบูรณาการ

“พัฒนา สพฐ. ให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ทั้งระบบ ปลอดอบายมุข ร่วมป้องกันทุจริตปลูกจิตสำนึกให้นักเรียนสังกัด สพฐ. มีความรู้ที่เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลง มีทักษะกระบวนการคิด มีวินัย ซื่อสัตย์ อยู่อย่างพอเพียง มีจิตสาธารณะ และยึดมั่นในคุณธรรมจริยธรรม ควบคู่กับการพัฒนาผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างบูรณาการโดยให้ผู้เกี่ยวข้องมีบทบาทในกระบวนการดำเนินงานอย่างมีส่วนร่วม โปร่งใส เสมอภาค และเป็นธรรม รวมทั้งการปฏิบัติการพัฒนาและเผยแพร่องค์ความรู้ ด้านการป้องกันการทุจริต อย่างมีจรรยาบรรณที่ต่อเนื่องและยั่งยืน”

ตัวชี้วัดหลัก

ถือเป็นตัวชี้วัดความสำเร็จที่ต้องการให้เกิดขึ้นในสถานศึกษาโดยมุ่งให้นักเรียน ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา เกิดคุณลักษณะของโรงเรียนสุจริต เพื่อให้ผู้ปฏิบัติสามารถดำเนินการได้โดยตรง จึงได้กำหนดตัวชี้วัดหลัก ดังนี้

๑. นักเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีกระบวนการเรียนรู้ที่เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลง มีทักษะกระบวนการคิด มีวินัย ซื่อสัตย์ อยู่อย่างพอเพียง มีจิตสาธารณะ

ยึดมั่นในคุณธรรมจริยธรรมและป้องกันการทุจริต

๒. ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษามีส่วนร่วมในการป้องกันการทุจริต

๓. นักเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา รู้เท่าทันร่วมคิดป้องกันการทุจริต

ยุทธศาสตร์

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ : สร้างองค์ความรู้และกระบวนการเรียนรู้ที่เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลง พลุกจิดสำนึก ทักษะกระบวนการคิด มีวินัย ซื่อสัตย์ อยู่อย่างพอเพียง มีจิตสาธารณะยึดมั่นในคุณธรรมจริยธรรมแก่ นักเรียนสังกัด สพฐ. ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ : สพฐ. รวมพลังร่วมสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้สร้างระบบและวิถีพอเพียง สุจริต รับผิดชอบ ปลอดภัยและป้องกันการทุจริต

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ : สร้าง ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษามีอาชีพเพื่อเป็นรากฐานในการป้องกันการทุจริตอย่างมีจิตสำนึกและเปี่ยมด้วยคุณภาพเพื่อให้โรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมและธรรมาภิบาลในสถานศึกษา “ป้องกันการทุจริต” ได้ขับเคลื่อนไปในทิศทางเดียวกันสำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) กระทรวงศึกษาธิการ จึงได้กำหนดปณิญาโรงเรียนสุจริต (Upright School Declaration) ขึ้นโดยใช้ข้อความว่า คณะครูและบุคลากรทางการศึกษา และนักเรียนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ขอให้คำมั่นสัญญาต่อพันธกรณีในการต่อต้านการทุจริตทุกรูปแบบด้วยการขับเคลื่อนโครงการ “โรงเรียนสุจริต” ดังนี้

๑. เราจะร่วมกันป้องกันและต่อต้านการทุจริตทุกรูปแบบ
๒. เราจะปลูกฝังค่านิยมความซื่อสัตย์สุจริตให้เป็นวิถีชีวิตในโรงเรียนและชุมชน
๓. เราจะสร้างเครือข่ายความซื่อสัตย์สุจริตระหว่างโรงเรียนและชุมชนให้เป็นรูปธรรมและมีความยั่งยืน ทั้งหมดนี้เพื่อธำรงชาติไทยให้สถิตเสถียรสถาพรตลอดจิรัฏฐิติกาล

มาตรฐานการบริหารงานโรงเรียนสุจริต

มาตรฐานการบริหารงานโรงเรียนที่โรงเรียนส่วนใหญ่ได้ใช้ในการบริหารงานภายในโรงเรียนเพื่อให้งานในโรงเรียนมีประสิทธิภาพโรงเรียนควรนำหลักคุณธรรมจริยธรรมและธรรมาภิบาล และคุณลักษณะผู้เรียนของโรงเรียนสุจริตมาใช้ในการบริหารงานให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการมาตรฐานการบริหารงานโรงเรียนประกอบด้วย ๔ มาตรฐานการบริหารงานดังนี้

๑. การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การจัดการเรียนรู้การส่งเสริมนักเรียนให้พัฒนาตนเองตามคุณลักษณะ ๕ ประการของโรงเรียนสุจริต โดยการจัดการเรียนรู้ผ่านสื่อนวัตกรรม แหล่งเรียนรู้อย่างหลากหลายและประเมินผลนักเรียน แล้วนำผลการประเมินไปใช้ในการวิจัยเพื่อแก้ปัญหา

และพัฒนาพฤติกรรมนักเรียนให้มีคุณลักษณะ ๕ ประการของโรงเรียนสุจริตพร้อมทั้งจัดให้มีการนิเทศภายในและให้บริการด้านวิชาการทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน

๒. การบริหารงานงบประมาณ หมายถึง การดำเนินงานด้านการเงินการบัญชีและพัสดุให้ถูกต้องตามระเบียบแบบแผนของทางราชการอย่างมีส่วนร่วม ประหยัดคุ้มค่ามีความโปร่งใสและตรวจสอบได้

๓. การบริหารงานบุคคล หมายถึง งานที่เกี่ยวข้องกับการดูแลอำนวยความสะดวกให้กับบุคลากรในโรงเรียน สร้างขวัญกำลังใจดูแลการรักษาสิทธิประโยชน์อันพึงได้ของบุคลากร ดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาความรู้ความสามารถให้กับบุคลากร

๔. การบริหารงานทั่วไป หมายถึง การจัดบริการด้านอาคารสถานที่แก่ ครู นักเรียนและชุมชน โดยจัดบรรยากาศภายในโรงเรียนให้สะอาดร่มรื่นสวยงามปลอดภัยพร้อมทั้งดูแลบำรุงรักษาอาคารเรียน อาคารประกอบ ห้องเรียน ห้องพิเศษต่าง ๆ ให้อยู่ในสภาพดีพร้อมใช้งานและเอื้อต่อการเรียนรู้ โรงเรียนสุจริตทุกโรงเรียนต้องดำเนินการตามมาตรฐานโรงเรียนสุจริตให้เป็นไปตามตัวชี้วัดที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดขึ้น สามารถศึกษาได้จากคู่มือมาตรฐานโรงเรียนสุจริต

๒. คุณลักษณะของผู้เรียนโรงเรียนสุจริต

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ตระหนักถึงความสำคัญของการเตรียมการด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในสถานศึกษา จึงได้อนุมัติให้สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา ดำเนินโครงการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมและธรรมาภิบาลในสถานศึกษา “ป้องกันการทุจริต” ภายใต้ชื่อ “โรงเรียนสุจริต” (สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา, ๒๕๕๙) ได้กำหนดไว้ ดังนี้

๒.๑ ทักษะกระบวนการคิด

ทักษะกระบวนการคิด หมายถึง กระบวนการทางสมองที่มนุษย์ได้จัดการกับข้อมูลข่าวสาร ด้วยการจำแนก แยกแยะ เปรียบเทียบโดยใช้วิจารณญาณอย่างมีเหตุผล สามารถแก้ปัญหาได้อย่างสร้างสรรค์เชื่อมโยงความสัมพันธ์ของข้อมูล โดยแสดงออกด้วยการพูด การเขียน การเขียนหรือท่าทาง โดยผู้เรียนมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ดังนี้ ผู้เรียนมีทักษะการจำแนก เปรียบเทียบ แยกแยะ มีทักษะกระบวนการคิดเชิงเหตุผล คิดอย่างมีวิจารณญาณ มีทักษะกระบวนการคิดเชิงสร้างสรรค์ คิดแก้ปัญหา มีตัวชี้วัด คือ ๑) มีทักษะการจำแนกเปรียบเทียบ แยกแยะ ๒) มีทักษะกระบวนการคิดเชิงเหตุผล คิดอย่างมีวิจารณญาณ ๓) มีทักษะกระบวนการคิดเชิงสร้างสรรค์ คิดแก้ปัญหาโดยมีพฤติกรรมบ่งชี้ คือ ๑) สามารถจำแนกเปรียบเทียบ แยกแยะ แบ่งมุมต่าง ๆ ของการทุจริต/ไม่ทุจริต การต่อต้าน/ไม่ต่อต้าน เช่น ข้อดี ข้อเสีย ประโยชน์ โทษ ความ

เหมาะสม ความไม่เหมาะสม ๒) สามารถแสดงความเห็น วิเคราะห์ วิพากษ์ วิจาร์ณและประเมินความสมเหตุสมผล ความน่าเชื่อถือ และคุณค่าของการกระทำ/การไม่กระทำ ทั้งของตนและผู้อื่น ๓) สามารถปรับตัวในสังคม และสร้างสรรค์ผลงานต่อต้านทุจริต

๒.๒ มีวินัย

มีวินัย หมายถึง พฤติกรรมของตนเองที่สามารถควบคุมให้ปฏิบัติตามระเบียบ ข้อบังคับหน้าที่ที่กำหนด เพื่อให้อยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข โดยผู้เรียนมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ดังนี้ ผู้เรียนมีวินัยต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคม มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่และสิทธิของตนเอง มีความรับผิดชอบต่อชุมชน สังคมและประเทศชาติ มีตัวชี้วัดคือ ๑) มีวินัยต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคม ๒) มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่และสิทธิของตนเอง ๓) มีความรับผิดชอบต่อชุมชน สังคมและประเทศชาติ โดยมีพฤติกรรมบ่งชี้คือ ๑) ปฏิบัติตามข้อตกลง ข้อบังคับ กฎกติกา ระเบียบ และกฎหมาย ของครอบครัว โรงเรียน และสังคม ๒) เข้าใจ ปฏิบัติตามหน้าที่และรักษาสิทธิของตนเองอย่างครบถ้วน ๓) ยอมรับผลที่เกิดจากการกระทำของตน ๔) รู้ เคารพสิทธิของผู้อื่น ๕) เป็นพลเมืองดีของชุมชน สังคม และประเทศชาติ

๒.๓ ซื่อสัตย์สุจริต

ซื่อสัตย์สุจริต หมายถึง การประพฤติตนของบุคคลในทางที่ถูกต้องตรงไปตรงมา มีความเป็นจริง ไม่คดโกง หรือเอาเปรียบผู้อื่น มีความซื่อสัตย์ต่อตนเอง ต่อหน้าที่ ต่อครอบครัว ต่อสังคมและต่อผู้อื่น ทั้งทางกาย วาจา และใจ โดยผู้เรียนมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ดังนี้ ผู้เรียนมีความประพฤติตรงความเป็นจริงทั้งทาง กาย วาจา และใจ ต่อตนเอง ต่อผู้อื่น และต่อสังคม มีตัวชี้วัด คือ ๑) ประพฤติตรงความจริงต่อตนเองทั้งทาง กาย วาจาและใจ ๒) ประพฤติตรงความเป็นจริงต่อผู้อื่น ทั้งทางกาย วาจา และใจ ๓) ประพฤติตรงความเป็นจริงต่อสังคม และโลกทั้งทางกาย วาจา และใจ โดยมีพฤติกรรมบ่งชี้ คือ ๑) ให้ข้อมูลที่ถูกต้องและเป็นจริง ๒) ปฏิบัติโดยคำนึงถึงความถูกต้อง ละเอียดและกรงกลัวต่อการกระทำผิด ๓) ปฏิบัติตามคำมั่นสัญญา ๔) ไม่ถือเอาสิ่งของหรือผลงานของผู้อื่นมาเป็นของตน ๕) ปฏิบัติต่อผู้อื่นด้วยความซื่อตรง ๖) ไม่หาผลประโยชน์ในทางที่ไม่ถูกต้อง

๒.๔ อยู่อย่างพอเพียง

อยู่อย่างพอเพียง หมายถึง การดำเนินชีวิตอยู่ด้วยความพอประมาณ มีเหตุผลรอบคอบ มีคุณธรรม รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งทางภายนอกและภายใน จนสามารถปรับตัวเพื่ออยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข โดยผู้เรียนมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ดังนี้ ผู้เรียนมีการดำเนินชีวิตอย่างพอประมาณ มีเหตุผล รอบคอบ มีคุณธรรม มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ปรับตัวเพื่ออยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข มีตัวชี้วัดคือ ๑) ดำเนินชีวิตอย่างพอประมาณ มีเหตุผลรอบคอบ มีคุณธรรม ๒) มีภูมิคุ้มกัน

ในตัวที่ดี ปรับตัวเพื่ออยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข โดยมีพฤติกรรมบ่งชี้ คือ ๑) ใช้ทรัพย์สินของตนเองดำเนินชีวิตอย่างประหยัด คู้มค่า และเก็บรักษาดูแลอย่างดี รวมทั้งการใช้เวลาอย่างเหมาะสม ๒) ใช้ทรัพยากรของส่วนรวมอย่างประหยัด คู้มค่าและเก็บรักษาดูแลอย่างดี ๓) ปฏิบัติตนและตัดสินใจด้วยความรอบคอบมีเหตุผล ๔) ไม่เอาเปรียบผู้อื่นและไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน พร้อมให้อภัยเมื่อผู้อื่นกระทำผิดพลาด ๕) วางแผนการเรียน การทำงาน และการใช้ชีวิตประจำวันบนพื้นฐานของความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร

๕. มีจิตสาธารณะ

มีจิตสาธารณะ หมายถึง พฤติกรรมหรือการกระทำของบุคคลที่มีความปรารถนาและตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อสังคมด้วยการดูแลเอาใจใส่ และมีส่วนร่วมในการอาสาทำประโยชน์เพื่อส่วนรวมโดยไม่หวังผลตอบแทน โดยผู้เรียนมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ดังนี้ ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน สังคมและ ช่วยเหลือผู้อื่น ด้วยความเต็มใจ ไม่หวังผลตอบแทนมีตัวชี้วัด คือ ๑) ช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจ ไม่หวังผลตอบแทน ๒) ร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน สังคม โดยมีพฤติกรรมบ่งชี้คือ ๑) ช่วยปฏิบัติในงานที่ได้รับการร้องขอจากผู้อื่น โดยไม่หวังผลตอบแทน ๒) แบ่งปันด้วยความเต็มใจ ไม่หวังผลตอบแทน ๓) ร่วมกิจกรรมเผยแพร่ความดีของบุคคล ในโรงเรียนชุมชน สังคม ที่เป็นต้นแบบการไม่ทุจริต ๔) ร่วมกิจกรรมป้องกันต่อต้านการทุจริต

แนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวกับคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะ

๑. ความหมายของคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะ

คุณลักษณะด้านจิตสาธารณะ คือ การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม มีความตระหนักถึง ปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมส่วนรวม มีความรู้สึกปรารถนาที่จะช่วยเหลือสังคม มีการแสดงความรู้สึก และการปฏิบัติที่เกี่ยวกับการกระทำตามหน้าที่ที่รับผิดชอบต่อตนเอง การมองโลกในแง่ดี มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองเกี่ยวกับบทบาทของตนเองการมีระเบียบวินัย ใช้เหตุผลในการแสดงพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง มีมาตรฐานในการมีบทบาทในการลดทอนอำนาจของกิเลสตัณหาต่าง ๆ มีการแสดงออกที่ดีเกี่ยวกับครอบครัว การทำกิจกรรมในครอบครัวและมีการเห็นอกเห็นใจ ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน การเชื่อฟังคำสั่งสอนของพ่อแม่ญาติพี่น้อง การแสดงความช่วยเหลือ ครอบครัว มีการยึดถือแบบอย่างของคุณธรรมจริยธรรมจากพ่อแม่และหลักคำสอนจากพระพุทธศาสนา การเข้าร่วมในการทำงานที่เป็นส่วนรวม มีความรักเอื้ออาทร และความสามัคคี การช่วยเหลือดูแลรักษาสิ่งต่าง ๆ ที่เป็นสิ่งของสาธารณะสมบัติ ยกย่องและให้เกียรติผู้อื่น มีวิสัยทัศน์ร่วมกันตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้น มีการเรียนรู้จากการปฏิบัติหรือการทำกิจกรรมร่วมกัน การเห็นคุณค่าหรือการให้คุณค่าแก่การมี

ปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและสิ่งต่าง ๆ ที่มีอยู่ในสังคม แสดงความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เสียสละทรัพย์สินหรือแรงงานของตนต่อส่วนรวม มีการปรับตัวทางอารมณ์ให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ เคารพกฎระเบียบของสังคมมีทัศนคติที่ดีต่อพฤติกรรมการทำงานเพื่อส่วนรวม ตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม การทำตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเพื่อส่วนรวม การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน คำนึงถึงประโยชน์ส่วนตนและส่วนรวม มีจิตสำนึกที่เป็นไปเพื่อประโยชน์เกื้อกูลต่อสาธารณชนคนกลุ่มมาก ให้กำลังใจ ให้แรงบันดาลใจแก่คนในการต่อสู้เพื่อเอาชนะอุปสรรคในชีวิตของตนเอง มีสังคมอุดมการณ์หรือสภาพอันเป็นที่พึงปรารถนาาร่วมกันของมนุษยชาติโดยรวม การใช้เหตุผล การคิด การมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับคนอื่น

คุณลักษณะด้านจิตสาธารณะในการศึกษาครั้งนี้ เป็นส่วนหนึ่งของพฤติกรรมเชิงจริยธรรมและเป็นเรื่องใหม่สำหรับคนไทย ซึ่งมีผู้ให้ความหมายของจิตสำนึกสาธารณะหรือจิตสาธารณะ ไว้หลากหลายและมีการเรียกจิตสำนึกสาธารณะไว้แตกต่างกัน ได้แก่ การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม จิตสำนึกต่อสังคม จิตสำนึกต่อส่วนรวม จิตสำนึกต่อสาธารณสมบัติ เป็นต้น ซึ่งคำเหล่านี้ มีผู้ให้ความหมายไว้ใกล้เคียงกันเมื่อแยกศึกษาความหมายของ จิตสำนึกและจิตสาธารณะ มีผู้ให้คำจำกัดความไว้หลากหลาย

กระทรวงศึกษาธิการ (๒๕๕๑ : ๒๖๐) ได้ระบุไว้ว่า จิตสาธารณะเป็น คุณลักษณะที่แสดงออกถึงการมีส่วนร่วมในกิจกรรมหรือสถานการณ์ที่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ชุมชน และสังคมด้วยความเต็มใจกระตือรือร้น โดยไม่หวังผลตอบแทน ผู้ที่มีจิตสาธารณะ คือ ผู้ที่มีลักษณะเป็นผู้ให้และช่วยเหลือแบ่งปันความสุขส่วนตนเพื่อทำประโยชน์แก่ส่วนรวม เข้าใจ เห็นใจผู้ที่มีความเดือดร้อนช่วยเหลือสังคมอาสาอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ด้วยร่างกาย สติปัญญา ลงมือ ปฏิบัติเพื่อแก้ปัญหาหรือร่วมสร้างสรรค์สิ่งที่ดีงามให้เกิดในชุมชนโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน เจษฎา หนุรัตน์ (๒๕๕๑ : ๔) กล่าวว่า จิตสาธารณะ หมายถึง ลักษณะของนักเรียนที่ รู้จักดูแล เอาใจใส่ เป็นธุระและเข้าร่วมในเรื่องของส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ของกลุ่ม เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (๒๕๕๖ : ๕๖) ได้ให้ความหมายของจิตสาธารณะ คือ ความคิดที่ไม่เห็นแก่ตัวมีความปรารถนาที่จะช่วยเหลือช่วยแก้ปัญหาให้แก่ผู้อื่นหรือสังคมพยายามฉวยโอกาสที่จะช่วยเหลืออย่างจริงจังและมองโลกในแง่ดีบนพื้นฐานของความเป็นจริง เรียม นมรักษ์ (๒๕๕๒ : ๘-๙) จิตสาธารณะ หมายถึง จิตลักษณะและพฤติกรรมที่แสดงถึงความสำนึกต่อส่วนรวม ซึ่งครอบคลุมตัวแปร ต่อไปนี้

๑.๑ มีวิสัยทัศน์ร่วมกันตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม หมายถึง การมองอนาคตร่วมกัน รับรู้และเข้าใจทิศทางเป้าหมายที่จะไปด้วยกัน ลดความขัดแย้งเฉพาะหน้าลง รับรู้สภาพสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง

๑.๒ การมีส่วนร่วมอย่างกว้างขวาง หมายถึง การรับรู้ในการทำกิจกรรมสังคม การร่วมคิด ร่วมตัดสินใจในการทำกิจกรรมสังคม ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมเพื่อช่วยเหลือสังคม แสดงสิทธิในการเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อช่วยเหลือสังคม การริเริ่มกิจกรรมสังคมด้วยตนเอง การเข้าร่วมในกลุ่มเพื่อช่วยเหลือสังคม การกำหนดวัตถุประสงค์และปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ในการทำกิจกรรมสังคม การให้ทุนทรัพย์เพื่อทำกิจกรรมสังคม การเสนอความคิดเห็นเพื่อผลักดันให้เกิดการเคลื่อนไหวในการพัฒนาสังคม

๑.๓ มีองค์ความรู้และความสามารถในการแสวงหาความรู้ หมายถึง การรับรู้ความสามารถของตนในการผลักดันเพื่อแก้ไขปัญหาสังคม เศรษฐกิจ การเมือง การเรียนรู้จากการปฏิบัติหรือทำกิจกรรมร่วมกัน การสร้างและสิ่งสมความรู้ที่จะสามารถปรับและเรียนรู้เพิ่มเติม การกระตือรือร้น และหาวิธีแนวทางในการแก้ปัญหา การวิเคราะห์ สังเคราะห์ ถึงสถานการณ์ แนวโน้มความเปลี่ยนแปลง การสร้างเงื่อนไขในการทำกิจกรรมร่วมกัน การพัฒนาให้เกิดความต่อเนื่อง

๑.๔ มีความรับผิดชอบต่อสาธารณะในฐานะพลเมือง หมายถึง การรับรู้ว่าคุณเองสามารถแก้ไขปัญหาสังคมได้ มีความตื่นตัวที่จะเข้าร่วมกิจกรรมสังคม ให้ความสำคัญต่อกิจกรรมให้ความสนใจต่อกิจกรรมสังคม มีความรับผิดชอบต่อสาธารณสมบัติ

๑.๕ มีการติดต่อสื่อสารอย่างต่อเนื่องและเชื่อมโยงเครือข่ายความร่วมมือ หมายถึง การมีเครือข่ายในการทำกิจกรรมเพื่อช่วยเหลือสังคม การเชื่อมโยงเครือข่าย ความร่วมมือของหน่วยงานต่าง ๆ เข้าด้วยกัน การประสานงานในการทำกิจกรรมเพื่อช่วยเหลือสังคม การจัดตั้งกลุ่มชมรมช่วยเหลือสังคม การร่วมมือกับองค์กรของรัฐบาลและเอกชนในการทำกิจกรรมเพื่อช่วยเหลือสังคม การมีระบบการจัดการที่มีประสิทธิภาพ

๑.๖ การวิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์ สภาพสังคม เศรษฐกิจ การเมือง หมายถึง การแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสาเหตุและกระบวนการที่ทำให้เกิดปัญหาทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง การเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของปัญหาในสังคม การให้ความสำคัญกับการศึกษาเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม การร่วมพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นถึงสภาพ ปัญหา แนวทางป้องกันและแก้ไข

๑.๗ ความรัก ความเอื้ออาทร ความสามัคคี หมายถึง การแสดงความคิดเห็น และ ความรู้สึกในการช่วยเหลือสังคม การมีความรักต่อเพื่อนมนุษย์และสิ่งแวดล้อม การให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมของสังคม ความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม การยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล การรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น การรับรู้ถึงสิทธิของตนเองและคำนึงถึงสิทธิของผู้อื่น

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (๒๕๕๒ : ๑๖-๑๗) กล่าวว่า จิตสาธารณะเป็นการกระทำด้วยจิตวิญญาณที่มีความรัก ความห่วงใย ความเอื้ออาทรต่อคนอื่น และสังคมโดยรวม การมีคุณธรรม จริยธรรมและการไม่กระทำที่เสื่อมเสีย หรือเป็นปัญหาต่อสังคมประเทศชาติ การมีจิตที่คิดสร้างสรรค์ เป็นกุศลและมุ่งทำกรรมดีที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมคิดในทางที่ดีไม่ทำลาย เบียดเบียนบุคคลสังคม วัฒนธรรมประเทศชาติและสิ่งแวดล้อม การกระทำและคำพูดที่มาจากความคิดดีที่ดี การลดความขัดแย้งและการให้ขวัญและกำลังใจต่อกันเพื่อให้สังคมโดยส่วนรวมมีความสุข

โดยสรุป คุณลักษณะด้านจิตสาธารณะ หมายถึง การตระหนักรู้ และคำนึงถึงการมีส่วนร่วมที่จะทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เพื่อเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม นี้ก็ถึงผู้อื่นที่มีความสัมพันธ์ที่เป็นสังคมเดียวกัน เป็นการแสดงออกเพื่อสังคมส่วนรวม การบริการชุมชน การทำประโยชน์เพื่อสังคม ถ้าเป็นวัตถุหรือสิ่งของทุกคนสามารถใช้ประโยชน์ร่วมกันได้ ซึ่งเป็นจิตสำนึกที่อยากทำด้วยจิตใจของตนเอง ไม่มีใครมาบงการให้ทำ เป็นผู้ช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจโดยไม่หวังผลตอบแทน และเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน และสังคม

๒. ความสำคัญของการมีคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะ

คุณลักษณะของบุคคลที่มีคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะ องค์ประกอบของการมีจิตสาธารณะ ได้แก่ การตระหนักถึงปัญหา ความรู้สึกที่ดีต่อผู้อื่น ความรับผิดชอบต่อสังคม การลงมือปฏิบัติในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (๒๕๕๖ : ๗๘) ได้วิเคราะห์ว่าการมีจิตสาธารณะที่แท้จริงต้องพิจารณาจากองค์ประกอบหลักสำคัญ ๓ ประการ ดังนี้

๒.๑ การมีจิตสำนึกเห็นคุณค่าส่วนรวม เริ่มต้นจากการมีความรู้สึกนึกคิดถึงการเป็นเจ้าของในสิ่งที่เป็นสาธารณะ รู้สึกเดือดเนื้อร้อนใจเมื่อเห็นสาธารณสมบัติถูกทำลาย

๒.๒ การมีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อส่วนรวม ฐานคิดของจิตสาธารณะที่ลึกซึ้งอีกระดับหนึ่ง คือ การมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคม ไม่ทำให้ผู้อื่นในสังคมเดือดร้อน เสียหาย ยินดีช่วยเหลือสังคม ระดับความรับผิดชอบต่อสังคมนี้ ประกอบด้วย ความรับผิดชอบต่อครอบครัว เคารพนับถือพ่อแม่ ช่วยเหลืองานบ้าน ไม่ทำให้พ่อแม่เสียใจ ความรับผิดชอบต่อโรงเรียนและครู ตั้งใจเล่าเรียน เชื้อฟังคำสั่งสอนที่ดีของครู ปฏิบัติตามกฎระเบียบวินัยของโรงเรียน ช่วยรักษาทรัพย์สินสมบัติของโรงเรียน ความรับผิดชอบต่อองค์กรและที่ทำงาน ตั้งใจทำงานไม่เบียดเบียนเวลา ทรัพย์สินขององค์กร ชื่อสัตย์สุจริต ความรับผิดชอบต่อชุมชน ให้ความร่วมมือในการพัฒนา ดูแลรักษาทรัพย์สินของชุมชน และสุดท้ายความรับผิดชอบต่อประเทศชาติ ด้วยการทำหน้าที่พลเมืองที่ดี รักษากฎหมาย มีวินัย มีระเบียบ ใช้สิทธิและหน้าที่ดูแลบำรุงรักษาสังคมที่เป็นของส่วนรวม

๒.๓ การมีจิตสำนึกอาสาเพื่อประโยชน์ส่วนรวม ต้องการช่วยเหลือผู้อื่นและส่วนรวม ไม่เห็นแก่ตัว ละอวดตา ซิวาสุ่ปวงประชา ยินดีอุทิศตัว อุทิศเวลา อุทิศทรัพยากรเพื่อสร้าง

ประโยชน์แก่ส่วนรวม นอกจากนี้ ไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม และสังคม สัจจกร (๒๕๔๓) ได้กล่าวว่า ถ้าคนในสังคมขาดจิตสาธารณะ นอกจากจะส่งผลกระทบต่อบุคคลแล้ว ยังขยายผลความเสียหายไปถึงครอบครัว ระดับองค์กร ระดับชุมชนไปจนถึงระดับประเทศและระดับโลก จึงเป็นปัญหาใหญ่ และได้สรุปผลกระทบระดับต่าง ๆ ไว้ดังนี้

๒.๓.๑ ระดับบุคคล ทำให้เกิดปัญหา คือ สร้างความเดือดร้อนให้กับตนเอง สร้างความเดือดร้อนให้กับคนอื่น

๒.๓.๒ ผลกระทบระดับครอบครัวทำให้เกิดปัญหา คือ ความสามัคคีในครอบครัวลดลง การแก่งแย่งทะเลาะเบาะแว้งภายในครอบครัว

๒.๓.๓ ผลกระทบระดับองค์กรทำให้เกิดปัญหา คือ การแบ่งพรรคแบ่งพวกภายในองค์กร ความเห็นแก่ตัวแก่งแย่งชิงดีชิงเด่น การเบียดเบียนสมบัติขององค์กรเป็นสมบัติส่วนตัว องค์กรไม่ก้าวหน้า ประสิทธิภาพและคุณภาพของงานลดลง

๒.๓.๔ ในระดับชุมชนทำให้เกิดปัญหา คือ ชุมชนอ่อนแอขาดการพัฒนา เพราะต่างคนต่างอยู่ สภาพชุมชนมีสภาพเป็นอย่างไร ก็ยังคงเป็นเช่นนั้น ไม่เกิดการพัฒนาและยั่งยืนไปกว่านี้แต่เสื่อมทรุดลง

สรุปได้ว่า ความสำคัญของการมีคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะ เป็นคุณธรรมหนึ่งของพลเมือง มีคุณค่า มีจิตสำนึกและจิตวิญญาณของสังคม บุคคล องค์กร สังคมที่ไม่มีคุณค่าและจิตสำนึกทำให้ขาดพลังในการสร้างสรรค์ จิตสาธารณะก่อให้เกิดความเข้มแข็งของสังคม ทำให้การเมือง เศรษฐกิจ สังคม และประเทศชาติสงบสุขมั่นคง

๓. องค์ประกอบของคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะ

องค์ประกอบของการมีจิตสาธารณะ คือ การแสดงความรู้สึกและการปฏิบัติที่เกี่ยวกับการกระทำตามหน้าที่ที่รับผิดชอบต่อตนเอง การช่วยเหลือดูแลรักษาสิ่งต่าง ๆ ที่เป็นสิ่งของ สาธารณสมบัติ การแสดงความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เสียสละทรัพย์สินหรือแรงงานของตนต่อส่วนรวม การเข้าร่วมในการทำงานที่เป็นส่วนรวม การใช้เหตุผล การคิด การมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับคนอื่น การมองโลกในแง่ดี มีการปรับตัวทางอารมณ์ให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองเกี่ยวกับบทบาทของตนเอง มีการแสดงออกที่ดีเกี่ยวกับครอบครัว การมีระเบียบวินัย การเชื่อฟังคำสั่งสอนของพ่อแม่ ญาติพี่น้อง การแสดงความช่วยเหลืองานของครอบครัว การทำกิจกรรมในครอบครัวและมีการเห็นอกเห็นใจช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ใช้เหตุผลในการแสดงพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง เคารพกฎระเบียบของสังคม มีการยึดถือแบบอย่างของคุณธรรมจริยธรรมจากพ่อแม่ และหลักคำสอนในพระพุทธศาสนา (วิทย์พัฒนท สี่หา, ๒๕๕๑ : ๙) นอกจากนี้ เรียม นมรักษ์ (๒๕๕๒ : ๕๒) กล่าวถึง องค์ประกอบของการมีจิตสาธารณะไว้ดังนี้ มีการติดต่อสื่อสารอย่างต่อเนื่อง

ความรักเอื้ออาทรและความสามัคคี การมีส่วนร่วมในกิจกรรมสังคม ความรับผิดชอบต่อสาธารณะ การยกย่องและให้เกียรติผู้อื่น การมีวิสัยทัศน์ร่วมกันตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้น มีมาตรฐานในการปฏิบัติงาน มีองค์ความรู้และความสามารถในการแสวงหาความรู้ มีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม เช่นเดียวกับ ความคิด ภัทรวรรณ งามอาจ (๒๕๕๔ : ๒๐-๒๑) กล่าวถึง องค์ประกอบของการมีจิตสาธารณะไว้ว่าการตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม การวิเคราะห์ วิเคราะห์สภาพสังคม เศรษฐกิจการเมือง และกระบวนการที่ทำให้เกิดปัญหาสังคม เศรษฐกิจ การเมือง ด้านความรักเอื้ออาทร และความสามัคคี การรับรู้ความสามารถของตนเองเพื่อแก้ปัญหาสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และมั่นใจในความสามารถของตนเอง การลงมือปฏิบัติ หรือร่วมมือในการแก้ปัญหาสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และเข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ การมีเครือข่ายในการทำกิจกรรมเพื่อช่วยเหลือปัญหาสังคม

โดยสรุป องค์ประกอบของคุณลักษณะด้านมีจิตสาธารณะ ควรประกอบด้วย

๓.๑ คุณลักษณะด้านจิตสาธารณะต่อตนเอง หมายถึง การประพฤติตัวให้เหมาะสม เว้นการกระทำที่ทำให้เกิดความเสียหาย มีจิตสำนึกในการพัฒนาตนเองเพื่อให้ตนเองเป็นบุคคลที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

๓.๒ คุณลักษณะด้านจิตสาธารณะต่อครอบครัว หมายถึง การแสดงออกในทางที่ดีเกี่ยวกับครอบครัว มีการทำกิจกรรมในครอบครัว มีการเห็นอกเห็นใจ ช่วยเหลือเกื้อกูลกันและกัน เชื่อฟังคำสั่งสอนของผู้ปกครอง พ่อแม่ ญาติพี่น้อง ยึดถือแบบคุณธรรม จริยธรรมที่ดีจากพ่อแม่ ผู้ปกครองและหลักธรรมสอนของพระพุทธศาสนาเป็นจิตสำนึก ของความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในครอบครัว

๓.๓ คุณลักษณะด้านจิตสาธารณะต่อสังคม หมายถึง การแสดงออกถึงการดูแลช่วยเหลือ รักษาสิ่งต่าง ๆ ที่เป็นสิ่งของสาธารณสมบัติ ให้ความเคารพในสิทธิซึ่งกันและกัน เห็นคุณค่า หรือการให้คุณค่าแก่การมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม เคารพกฎระเบียบของสังคม การปฏิบัติตามกฎหมายบ้านเมือง การปฏิบัติตามวัฒนธรรมและประเพณีที่มีอยู่ในสังคม ตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม รวมถึงความสำคัญในการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่น และที่สำคัญคือการตระหนักถึงคุณค่าของการมีคุณธรรม จริยธรรม

๒.๔ แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะ

แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะในการศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะ ได้ศึกษาจากข้อเสนอแนะ แนวคิดและผลการวิจัยที่มีนักวิชาการ นักการศึกษาได้นำเสนอและกล่าวถึงไว้ ดังนี้

ประเวศ วะสี (๒๕๔๑ : ๑๓) เสนอแนวทางการสร้างจิตสาธารณะโดยใช้หลักของการสร้างประชาคมที่ต้องขับเคลื่อนด้วยความร่วมมือร่วมใจและเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายโดยมีเทคนิค ดังนี้

ความรักเป็นความรักที่เอาชนะความเห็นแก่ตัวของมนุษย์เป็นความรักชั้นสูงของสังคมที่มากกว่าความรักในการเป็นพรรคพวกเป็นมิตรภาพเพื่อสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกันทำให้เกิดความเข้มแข็ง เพื่อเป็นพลังทางสังคม เช่น ความรักในธรรมชาติในแผ่นดิน ความรักต่อสังคมต่อประเทศ รักในวัฒนธรรมชุมชน รักในค่านิยมความเป็นไทย รักเพื่อนมนุษย์ เป็นต้น ซึ่งความรักในแผ่นดินจะสร้างความผูกพันในความเป็นสังคมไทยเป็นตัวปลุกจิตสำนึกสาธารณะให้เกิดขึ้น และความรู้การเสริมความรู้เป็นส่วนสำคัญในการสร้างความรักความรู้ที่แท้จริง คือ การเรียนรู้ด้วยตนเองเรียนรู้จากการกระทำ (Learning by doing) นอกจากนี้ ไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม และสังคม สัจจกร (๒๕๔๓ : ๕๕-๕๙) ได้เสนอแนวทางการสร้างจิตสาธารณะไว้ ดังนี้

๑. การใช้บทบาทผู้นำ ทั้งผู้นำที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการจะมีบทบาทสูงในการริเริ่มสร้างสรรค์โน้มนำหล่อหลอมประสานงานเพื่อให้เกิดสาธารณะ

๒. การใช้การสื่อสารแบบรวมศูนย์โดยใช้การสื่อสารที่มีการควบคุมโดยศูนย์กลางเพื่อเผยแพร่ในสิ่งที่คนเห็นว่าดีหรือให้ผู้อื่นร่วมเผยแพร่เพื่อแก้ปัญหาการไม่เป็นเอกภาพในการเผยแพร่ ซึ่งอาจนำไปสู่ความเข้าใจผิดในสาระบางประการ

๓. การใช้กระบวนการศึกษาเรียนรู้โดยผลักดันให้จิตสาธารณะเข้าสู่ระบบการศึกษาให้ได้ไม่ว่าจะเป็นทางการที่เป็นการศึกษาในระบบ เช่น การศึกษาในโรงเรียน วิทยาลัย มหาวิทยาลัย และสถาบันการศึกษาต่าง ๆ เป็นต้น และไม่ใช่วิธีการที่ไม่เป็นทางการ คือ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เช่น การเรียนรู้ภายในองค์กรชุมชนสังคมการเรียนรู้ผ่านสื่อต่าง ๆ ทั้งวิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ และผ่านการมีปฏิสัมพันธ์ภายในสังคม

๔. การใช้บทบาทของสื่อมวลชนเนื่องจากสื่อมวลชนมีบทบาทสำคัญยิ่งในการกระจายข้อมูลข่าวสารสู่บุคคลต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยสร้างจิตสาธารณะที่ถูกต้องให้เกิดขึ้นได้อย่างรวดเร็ว

๕. การใช้ตัวอย่างที่ดีในสังคม การสร้างและสนับสนุนคนดี ยกย่องคนดี เลือกผู้นำที่ดี และผลักดันตัวอย่างคนมีจิตสาธารณะที่ดี เป็นวิธีการหนึ่งที่จะทำให้เกิดจิตสาธารณะในสังคมได้

สุพจน์ ทรายแก้ว (๒๕๔๕ : ๕๔-๕๖) กล่าวถึง แนวทางในการเสริมสร้างจิตสาธารณะว่า ต้องเกิดจากการคลุกคลีอยู่กับความถูกต้องการปลูกฝังอบรมการฝึกปฏิบัติการได้เห็นตัวอย่างที่ประทับใจปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้จะค่อย ๆ โน้มน้าวใจของบุคคลให้เกิดจิตสาธารณะได้ นอกจากนี้สถาบันสังคมทุกส่วน อันได้แก่ สถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา สถาบันทางศาสนา สื่อมวลชนองค์กรเอกชนและหน่วยงานของรัฐล้วนเป็นกลไกสำคัญที่จะช่วยเสริมสร้างจิตสำนึกต่อส่วนรวม ทิศนา เขมมณี (๒๕๕๐ : ๖๙-๗๔) ได้เสนอวิธีการจัดการเรียนรู้ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมซึ่งนำมาประยุกต์ใช้ใน การพัฒนาจิตสาธารณะ ได้แก่ การเล่าประกอบสื่อต่าง ๆ โดยเนื้อหาิทานจะต้องเหมาะสมกับระดับผู้เรียน และเกี่ยวข้องกับสาธารณะ การเล่นเกมโดยเกมที่นำมาใช้นั้นจะต้อง

เกี่ยวกับการฝึกจิตสาธารณะ เช่น เกมความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ การเสียสละ ความอดทน การมีน้ำใจ นักกีฬา การให้อภัย และการเคารพสิทธิผู้อื่น เป็นต้น การใช้กรณีตัวอย่าง เช่น ข่าวหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ในสังคมที่เกี่ยวข้องกับจิตสาธารณะ โดยตั้งประเด็นคำถามให้ผู้เรียนฝึกคิดวิเคราะห์ห่อภิปรายและแก้ปัญหา เป็นต้น การใช้บทบาทสมมุติ การใช้สถานการณ์จำลอง การสอนโดยใช้กระบวนการและกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ เช่นเดียวกับ ชาย โพธิสิตาและคณะ (๒๕๔๓ : ๖๕) ได้ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับแนวทางการเสริมสร้างจิตสาธารณะ ดังนี้

๑. การเสริมสร้างจิตสาธารณะควรใช้วิธีหลาย ๆ วิธี พร้อมกันอย่างบูรณาการ
 ๒. การใช้วิธีการใด ๆ ในการเสริมสร้างจิตสาธารณะต้องให้ความสำคัญทั้ง ๓ มิติ ได้แก่ มิติพฤติกรรม คือ การกระทำที่ถูกต้อง มิติทางจิตใจ คือ ความภาคภูมิใจที่ได้ทำในสิ่งที่ถูกต้อง และ มิติทางปัญญา คือ ความเข้าใจของความหมายที่แท้จริงของสิ่งที่ตนทำ
 ๓. การใช้มาตรการทางกฎหมายควรเน้นการปลูกฝัง การปฏิบัติซ้ำ ๆ จนเป็นปกตินิสัย มากกว่าการลงโทษ

๔. การใช้มาตรการทางการศึกษาไม่ควรเน้นการสร้างความรู้มากกว่าการปลูกฝังความเข้าใจและทัศนคติที่ถูกต้องต่อสาธารณสมบัติ ความเข้าใจที่ถูกต้องต่อสาธารณสมบัติ และความเข้าใจที่ถูกต้องในเรื่องส่วนตัวกับส่วนรวมเป็นพื้นฐานที่ควรปลูกฝังตั้งแต่เยาว์วัย เพื่อให้รู้ว่าควรปฏิบัติต่อส่วนตัวและส่วนรวมอย่างไร

๕. จิตสำนึกจะเกิดขึ้นและอยู่ดำรงอยู่ได้ยาก หากปราศจากชุมชนที่เข้มแข็ง ดังนั้นการสร้างจิตสำนึกต้องสร้างชุมชนให้เข้มแข็งและสร้างประชาคมควบคู่กันไป

๖. การปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องควรควบคู่ไปกับการปลูกฝังความมีวินัย เพราะวินัยเป็นส่วนที่จำเป็นของจิตสำนึกต่อส่วนรวม จิตสำนึกต่อส่วนรวมจะมีไม่ได้หากขาดวินัย

อรพินทร์ ชูชมและคณะ (๒๕๔๙ : ๑๐-๑๓) ศึกษาปัจจัยทางสังคมที่สัมพันธ์กับจิตสำนึกทางปัญญาและคุณภาพชีวิตของเยาวชนไทยพบว่าองค์ประกอบการถ่ายทอดจิตสำนึกสาธารณะของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ประกอบด้วย

๑. การปลูกฝังของบิดามารดาให้กับลูกประพฤติปฏิบัติตามสิ่งที่บิดามารดาเห็นว่าเหมาะสมโดยบิดามารดาอาจแสดงออกด้วยการบอก อธิบาย หรือสั่งสอนโดยตรง หรือการแสดงออกทางอารมณ์และพฤติกรรมที่เหมาะสมเป็นที่ต้องการของสังคมในชีวิตประจำวัน เพื่อเป็นแบบอย่างให้ลูกได้เรียนรู้ และปฏิบัติด้วยความรักเอาใจใส่ คอยช่วยเหลือ ใช้สติเหตุผลคำนึงถึงประโยชน์และคุณค่าของสิ่งนั้นด้วยการเอาใจใส่ดูแลรักษาสิ่งของเครื่องใช้ต่าง ๆ ที่เป็นของส่วนรวม และเห็นแก่ประโยชน์ของส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน

๒. การปลูกฝังอบรมจากทางโรงเรียนให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์จากการเรียนรู้ ได้รับ

การอบรมสั่งสอนจากครูโดยตรงหรือโดยทางอ้อมที่ได้จากการเห็นแบบอย่างจากครูภายในโรงเรียน ส่งเสริมให้ผู้เรียนคิดอย่างมีเหตุผลและให้โอกาสผู้เรียนได้คิดริเริ่มกิจกรรมด้วยตนเอง ให้การยอมรับผู้เรียนและรับฟังความคิดเห็นจากผู้เรียน รวมทั้งการจัดสภาพการเรียนรู้ด้วยความสุข ส่งเสริมความเคารพกฎระเบียบของสังคม ตลอดจนเอาใจใส่ดูแลรักษาเครื่องใช้ต่าง ๆ ที่เป็นของส่วนรวมโดยไม่ยึดของส่วนรวมมาเป็นของส่วนตน รวมทั้งแบ่งปันสิ่งของของตนให้แก่ผู้อื่น

๓. การเห็นแบบอย่างทางอารมณ์และพฤติกรรมจากเพื่อนโดยการแสดงอารมณ์ความรู้สึกและพฤติกรรมที่เหมาะสมจากเรื่องต่าง ๆ ที่สังเกตเห็นได้ สามารถซึมซับเรียนรู้และทำตามอย่างเพื่อนได้ เป็นการแสดงออกและจัดการอารมณ์ได้อย่างเหมาะสม แสดงความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น และให้กำลังใจผู้อื่นเมื่อเป็นทุกข์ การเห็นเพื่อนมีการบริโภค การใช้ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งของ เวลา อย่างมีคุณค่า และได้รับการชักชวนจากเพื่อนให้ทำตามให้เอาใจใส่ดูแลสิ่งของเครื่องใช้ต่าง ๆ ที่เป็นของส่วนรวมและไม่ยึดของส่วนรวมมาเป็นของตนเอง รวมทั้งการแบ่งปันแก้กูกูลของของตนเองแก่ผู้อื่น เช่นเดียวกับ ทิพรัตน์ สีเพชรเหลือง (๒๕๕๑ : ๘๓) กล่าวว่า การสร้างจิตสาธารณะนั้นจะต้องบูรณาการทั้งแนวคิดหลักการและเทคนิควิธีต่าง ๆ ได้แก่ การอบรมให้ความรู้เพื่อให้เกิดความเข้าใจและความรู้สึกที่ดี การจัดกลุ่มแลกเปลี่ยนเรียนรู้วิธีการปฏิบัติที่ดี การจัดกิจกรรมพัฒนาเพื่อให้ปฏิบัติและเกิดความผูกพัน สร้างตัวแบบหรือแบบอย่างที่ดีที่ได้รับการยกย่องและยอมรับ การจัดการประชาสัมพันธ์ด้วยรูปแบบต่าง ๆ เช่น จดหมาย ข่าว ป้ายประกาศ คำขวัญ เสียงตามสาย นิทรรศการ ฯลฯ ให้ได้รับความรู้และข่าวสารและกิจกรรมที่จัดขึ้น กำหนดเป็นนโยบายและมาตรการ พร้อมทั้งมีการกำกับดูแลที่ชัดเจน จัดสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการรักษาประโยชน์ต่อส่วนรวม เช่น การใช้หลอดประหยัดไฟ การปิดเครื่องปรับอากาศเมื่อไม่ได้ใช้งาน การจัดระบบคิว ฯลฯ เช่นเดียวกับ วิจารย์ พานิช (อ้างถึงใน ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, ๒๕๕๒ : ๗๙) กล่าวว่า การเรียนรู้จากการปฏิบัติจริงจะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และเปลี่ยนแปลงจากภายในซึ่งการเรียนรู้จากชีวิตจริงโดยมีพี่เลี้ยงคอยกระตุ้นคอยตั้งคำถามให้คิดวิเคราะห์จากสิ่งที่ได้สัมผัสคิดลงไปให้เชื่อมโยงให้ลึกจะเป็นการเรียนรู้ที่ดีที่สุดโดยไม่ต้องอาศัยการท่องจำ แต่ทำให้ผู้เรียนจดจำไปตลอดชีวิตการสร้างจิตสาธารณะจึงต้องสร้างความรู้ความเข้าใจเพื่อให้เกิดความซาบซึ้งและตระหนักรู้เพื่อก่อให้เกิดความคำนึงถึงส่วนรวมการเรียนรู้ที่เป็นกระบวนการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริงเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงจากภายในในการเสริมสร้างจิตสาธารณะนั้น ประกอบกับ กิตติพงษ์ แดงเสริมสิริ (๒๕๕๒ : ๒๔-๒๕) กล่าวถึง การสร้างจิตสาธารณะ ๓ ประการ คือ

๑. การหล่อหลอมโดยผ่านกลไกการเลี้ยงดูหรือการทำให้เห็นเป็นแบบอย่าง ซึ่งครอบครัวจะเป็นทั้งต้นแบบและภาพสะท้อนการแสดงออกของจิตสาธารณะที่สำคัญของเยาวชนได้อย่างชัดเจน

๒. การเรียนรู้ซึ่งเป็นกระบวนการที่สั่งสมจากการเรียนรู้ประจำวันการรับรู้รูปแบบที่เพิ่มความถี่ซ้ำ และตัวอย่างความรู้เชิงคุณค่าที่สื่อสารและส่งผลสะท้อนกลับในความรู้ด้านบวกอย่างสม่ำเสมอ ทั้งนี้ลักษณะความรู้ที่สร้างความคิด เช่น การคิดแบบเชื่อมโยง การคิดแบบมโนทัศน์และการคิดแบบองค์รวม เป็นสิ่งสำคัญยิ่งในการพัฒนาจิตสาธารณะในด้านการเรียนรู้

๓. การจัดการสภาพแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อความคิด ความเชื่อและการแสดงออกด้านพฤติกรรม เช่น โรงเรียนมีการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาโดยอาจารย์ผู้สอนเล่าเรื่องสอดแทรกพฤติกรรมเชิงบวกต่อการแสดงออกในการจอตลอดในที่สาธารณะ นักเรียนถึงจะรู้สึกถึงผู้อื่นในขณะที่จอตลอดทุกครั้งไป นักเรียนกลุ่มใหญ่เมื่อเห็นตัวอย่างของการจอตลอดที่คำนึงถึงผู้อื่นก็มีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนพฤติกรรมไปด้วยเช่นกัน

สรุปได้ว่า แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะ ทำได้โดยการผ่านการเลี้ยงดูหรือการทำให้เห็นเป็นแบบอย่าง การรับรู้จากการเรียนรู้ประจำวัน การจัดการสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมให้นักเรียนได้แสดงพฤติกรรม เน้นการปลูกฝังความเข้าใจและทัศนคติที่ถูกต้องต่อสาธารณะ และความเข้าใจที่ถูกต้องในเรื่องส่วนตัวกับส่วนรวมเป็นพื้นฐาน การปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องจะควบคู่ไปกับการปลูกฝังความมีวินัย ดังนี้

การพัฒนาคุณลักษณะจิตสาธารณะต่อตนเอง

๑. แนวทางด้านการสร้างวินัยในตนเอง หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการควบคุมอารมณ์และพฤติกรรมของตนเองให้เป็นไปตามที่ตนมุ่งหวัง โดยเกิดจากการสำนึกขึ้นมาเอง ทั้งนี้จะต้องไม่กระทำการใด ๆ อันจะเกิดความยุ่งยากแก่ตนเองในอนาคต แต่จะต้องก่อให้เกิดความเจริญต่อตนเองและผู้อื่นโดยไม่ขัดต่อระเบียบของสังคมและศีลธรรม มีความตั้งใจ และมีมั่นใจในพฤติกรรมที่แสดงออกมาว่าเป็นสิ่งที่ดีต่อตนเองและสังคม ตั้งใจศึกษาเล่าเรียนหาความรู้ มีความรับผิดชอบ ตรงเวลา สามารถพึ่งพาตนเองได้ มีความประหยัดรู้จักความพอดี รู้จักการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพให้แข็งแรงสมบูรณ์ ทำงานที่รับมอบหมายให้สำเร็จ มองเห็นคุณค่าของตนเอง มีความอดทน ประพฤติตัวให้เหมาะสม ละเว้นการกระทำที่ก่อให้เกิดความเสียหาย มีคุณธรรมปฏิบัติตนตามหลักธรรมทางศาสนาในการดำรงชีวิตประจำวัน มีความเพียรพยายามช่วยเหลือผู้อื่นและเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน

๒. แนวทางด้านการจัดการเรียนการสอน หมายถึง การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เหมาะสมให้แก่ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ การได้รับความรู้พฤติกรรม ทักษะ คุณค่าหรือความพึงพอใจที่เป็นสิ่งแปลกใหม่ด้วยวิธีการถ่ายทอดหรือวิธีการสอนที่หลากหลายรูปแบบให้เหมาะสมตามศักยภาพของผู้เรียน โดยการจัดการเรียนการสอนจิตสาธารณะมีหลักที่ต้องคำนึงถึง ดังนี้

๒.๑ การจัดการเรียนการสอนจิตสาธารณะ ต้องคำนึงถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการเกิดจิตสาธารณะ ซึ่งมีปัจจัย ๒ แบบ คือ ปัจจัยที่มีส่วนประกอบภายในตนเอง ได้แก่ ลักษณะทางกายภาพ ความสามารถทั่วไป สมรรถภาพ ค่านิยมส่วนบุคคล และเพศ และปัจจัยส่วนประกอบภายนอก ได้แก่ ความสัมพันธ์ในครอบครัว โรงเรียน และการศึกษา สถานภาพทางสังคม และกลุ่มเพื่อน

๒.๒ การจัดการเรียนการสอนจิตสาธารณะ ต้องกระทำซ้ำ ๆ เพื่อเน้นย้ำและป้องกันการเลือนหายหรือเปลี่ยนแปลงให้จิตสำนึกมีความคงทน โดยต้องมีการเสริมแรงจากสถาบันต่าง ๆ หรือสังคม

๒.๓ การจัดการเรียนการสอนจิตสาธารณะ ต้องให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ครอบคลุมทั้งด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย

๒.๔ กระบวนการสร้างจิตสาธารณะควรเป็นไปอย่างมีขั้นตอนเพื่อให้เกิดลักษณะนิสัยที่ยั่งยืน

๒.๕ การจัดการเรียนการสอนจิตสาธารณะควรให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองโดยผ่านการเรียนรู้จากการกระทำ

๒.๖ การจัดการเรียนการสอนจิตสาธารณะต้องอยู่บนพื้นฐานการเติบโตแบบธรรมชาติไม่เร่งรีบเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน

๒.๗ การจัดการเรียนการสอนจิตสาธารณะต้องใช้วิธีการและกลยุทธ์ที่หลากหลาย ได้แก่ การใช้บทบาทผู้นำ การใช้สื่อสารแบบรวมศูนย์ การใช้กระบวนการเรียนรู้ การใช้สถานการณ์จำลองผสมผสานกับเทคนิคประสบการณ์จริง การใช้บทบาทสมมุติกับตัวแบบ การใช้สัญลักษณ์ผ่านสื่อต่าง ๆ

๒.๘ การจัดการเรียนการสอนจิตสาธารณะจะสำเร็จต้องอาศัยความร่วมมือเนื่องจากครอบครัว สถาบันการศึกษา สถาบันศาสนา และสื่อสารมวลชน

ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนจิตสาธารณะต้องเน้นผู้เรียนให้เรียนรู้ด้วยวิธีที่หลากหลาย และต้องคำนึงถึงปัจจัยที่มีผลต่อการเกิดจิตสาธารณะทั้งปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกรอบตัวผู้เรียน

การพัฒนาคุณลักษณะจิตสาธารณะต่อครอบครัว

๓. แนวทางด้านกรอบมเลี้ยงดูจากสถาบันครอบครัว หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยนั้น มีจุดมุ่งหมายสูงสุด คือ ต้องการเห็นเด็กเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีอนาคตรุ่งเรือง มีความสุขและความสำเร็จในชีวิต ปัจจัยที่เป็นเหตุที่ทำให้เกิดผลดังกล่าวนี้มีมากมายหลายประการด้วยกัน หากแต่องค์ประกอบที่สำคัญยิ่ง คือ ครอบครัว เพราะไม่ว่าจะเชื้อชาติใด วัฒนธรรมหรือ

ศาสนาโต การเจริญเติบโตของเด็กทั้งทางร่างกายและจิตใจ ต่างก็มีรากฐานมาจากประสบการณ์ภายในครอบครัวของตนเองทั้งสิ้น ความสำคัญในวัยเด็ก วัยแรก ๆ ของชีวิต เป็นวัยที่เด็กมีการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว ทั้งทางร่างกายจิตใจและอุปนิสัย ถ้าพ่อแม่ต้องการให้เด็กเป็นเด็กดีก็ต้องปลูกฝังอุปนิสัยหรือสอนกันตั้งแต่ตอนอายุ ๖ - ๗ ปี พ่อแม่จึงเป็นบุคคลสำคัญยิ่งในการกำหนดทิศทางการพัฒนาของเด็กนอกจากการสอนหรืออบรมสิ่งที่ดีและการเป็นตัวอย่างที่ดีแก่เด็กแล้ว สิ่งที่พ่อแม่มักมองข้ามคือท่าทีของพ่อแม่ที่แสดงต่อเด็ก ซึ่งเป็นประสบการณ์ตรงที่เด็ก ๆ ได้รับไม่ว่าจะเป็นประสบการณ์ทางบวกหรือลบ วัยแรก ๆ ของชีวิตเป็นวัยที่ละเอียดอ่อน จำเป็นที่แม่ต้องเรียนรู้ และให้ความสนใจเด็กมากเป็นพิเศษ

การพัฒนาคุณลักษณะจิตสาธารณะต่อสังคม

๔. ด้านตระหนักถึงปัญหาและผลกระทบที่เกิดขึ้นกับสังคม เป็นการปลูกฝังจิตใจให้นักเรียนมีความรับผิดชอบต่อสังคม เป็นการสร้างคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งเป็นเรื่องที่เกิดจากภายในจิตสาธารณะเป็นสิ่งที่มีความสำคัญในการปลูกจิตสำนึกให้ปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคมอยู่ร่วมกันอย่างกลมกลืนเกื้อกูลเป็นธรรมชาติ มีความสนใจที่จะร่วมกิจกรรมกับสังคม มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น ช่วยกันดูแลของส่วนรวมให้อยู่ในสภาพดีเสมอ เห็นคุณค่าของการมีส่วนร่วมในสังคม รู้จักเสียสละ ร่วมมือในการทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม และช่วยลดปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม

๕. ด้านการรับรู้ความมีคุณค่าและความสามารถของตนเอง ทฤษฎีความสามารถตนเอง (Self-Efficacy Theory) ผู้ศึกษาค้นคว้าและพัฒนาทฤษฎีความสามารถตนเอง คือ อัลเบิร์ต แบนดูรา (Albert Bandura) ซึ่งเป็นนักจิตวิทยาชาวแคนาดา ที่ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมมนุษย์ตามแนวทฤษฎีของสกินเนอร์ (Skinner) ในปี ค.ศ.๑๙๖๒ พัฒนาเป็นทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Cognitive Theory) ต่อมาในปี ค.ศ.๑๙๘๖ แบนดูราได้ขยายเป็นทฤษฎีใหม่ คือ ทฤษฎีการรับรู้ความสามารถตนเอง (Self Efficacy Theory) (อ้างในสมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต, ๒๕๓๖ : ๔๖) ตามแนวคิดพื้นฐานของทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมนั้น แบนดูรามีความเชื่อว่าพฤติกรรมของคนเรา ไม่ได้เกิดขึ้นและเปลี่ยนแปลงเนื่องจากปัจจัยทางสภาพแวดล้อมแต่เพียงอย่างเดียว แต่ต้องมีปัจจัยส่วนบุคคลร่วมด้วยและการร่วมกันของปัจจัยส่วนบุคคลนั้นจะร่วมกันในลักษณะที่กำหนดการพึ่งพาซึ่งกันและกัน (Reciprocal Determinism) กับปัจจัยด้านพฤติกรรมและสภาพแวดล้อม ปัจจัยที่มีผลต่อพัฒนาการรับรู้ความสามารถของตนเอง ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ความสามารถของตนเอง มีอยู่ด้วยกัน ๔ ปัจจัยคือ

๕.๑ ประสบการณ์ที่ประสบผลสำเร็จ (Mastery Experiences) ซึ่ง แบนดูรา เชื่อว่า เป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดในการพัฒนาการรับรู้ความสามารถของตนเอง เนื่องจาก

เป็นประสบการณ์โดยตรง ความสำเร็จทำให้เพิ่มความสามารถตนเอง บุคคลจะเชื่อว่า เขาสามารถที่จะทำได้ดังนี้ ในการที่จะพัฒนาการรับรู้ความสามารถของตนเองนั้นจำเป็นที่จะต้องฝึกให้เขามีทักษะเพียงพอที่จะประสบความสำเร็จได้พร้อมกับการทำให้เขารับรู้ว่าเขามีความสามารถในการจะกระทำเช่นนั้น จะทำให้เขาใช้ทักษะที่ได้รับจากการฝึกได้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด บุคคลที่รับรู้ว่าคุณมีความสามารถนั้นจะไม่ยอมแพ้อะไรง่าย ๆ แต่จะพยายามทำงานต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมายที่ต้องการ

๕.๒ การใช้ตัวแบบ (Modelling) หรือการได้รับประสบการณ์จากผู้อื่น (Vicarious Experience) เมื่อบุคคลได้เห็นตัวอย่างการทำงานของผู้อื่นที่มีคุณสมบัติใกล้เคียงกับตนเองประสบความสำเร็จ จะทำให้บุคคลเกิดการรับรู้ ความสามารถตนเองเพิ่มขึ้นโดยมองว่าผู้ที่มีความสามารถใกล้เคียงกับตนทำให้ตนเองก็สามารถทำได้เช่นกัน ในทางตรงกันข้ามถ้าบุคคลได้เห็นผลที่ใกล้เคียงกับตนเองประสบความสำเร็จล้มเหลวก็อาจจะส่งผลให้ขาดความมั่นใจหรือประเมินความสามารถตนเองต่ำลงเช่นเดียวกัน

๕.๓ การใช้คำพูดชักจูง (Verbal Persuasion) เป็นการจูงใจโดยคำพูดเป็นวิธีหนึ่งที่ได้รับค่านิยมในการทำให้บุคคลเกิดความเชื่อว่าตนเองมีความสามารถที่จะปฏิบัติงานนั้นได้สำเร็จในการพัฒนาด้วยวิธีนี้ขึ้นอยู่กับวิธีการพูดและความเป็นไปได้จริง หากการพูดจูงใจมีความสอดคล้องกับความจริงบุคคลจะมีความรู้สึกมั่นใจเพิ่มขึ้น แต่หากการพูดจูงใจไม่สอดคล้องกับความจริงอาจทำให้บุคคลรู้สึกล้มเหลวขาดความไว้วางใจในตัวผู้ชักจูง ผู้จูงใจนั้นควรเป็นบุคคลที่ได้รับความไว้วางใจเป็นบุคคลสำคัญ หรือเป็นบุคคลที่ผู้ฟังให้ความเคารพนับถือ

๕.๔ การกระตุ้นทางอารมณ์ (Emotional Arousal) สภาวะทางกายภาพและทัศนคติ (Physiological and Affective State) บุคคลมักใช้ข้อมูลทางกายภาพในการประเมินความสามารถของตน โดยเฉพาะบุคคลที่ถูกกระตุ้นด้วย ทัศนคติในทางลบ ถูกข่มขู่เกิดความกลัว ความวิตกกังวล หรือตื่นเต้น ประสบการณ์ที่ล้มเหลวจะทำให้การรับรู้ ความสามารถของตนเองต่ำไปด้วย แต่ถ้าบุคคลสามารถควบคุมและระงับการถูกกระตุ้นทางกายภาพและทัศนคติได้ดี จะทำให้การรับรู้ความสามารถของตนเองดีขึ้น เนื่องจากสามารถขจัดปัจจัยที่รบกวนการทำงานออกไปได้และส่งผลให้ความสามารถในการทำงานดีขึ้นด้วย ผลต่อการรับรู้ความสามารถของตนเองของปัจจัยต่างๆ ของตนอาจมาจากหนึ่งหรือหลายปัจจัย และระดับการส่งผลในแต่ละบุคคลไม่เท่ากัน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๑. งานวิจัยที่เกี่ยวกับระบบเครดิตทางสังคม

๑.๑ งานวิจัยในประเทศ

พระราชบัญญัติ (สิงห์คำ ชยวิไล) (๒๕๕๖ : ๑๙๓-๑๙๔) ได้วิจัยกระบวนการสร้างสังคมคุณธรรมแบบมีส่วนร่วมภายใต้รูปแบบธนาคารความดี สำหรับหน่วยอบรมโดยวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาแนวคิดและหลักการเสริมสร้างสังคมคุณธรรมตามแนวพระพุทธศาสนา เพื่อศึกษารูปแบบและกระบวนการเสริมสร้างสังคมคุณธรรมภายใต้แนวคิดธนาคารความดีของหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลห้วยม้อ อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย และเพื่อทดลองและนำเสนอรูปแบบการเสริมสร้างสังคมคุณธรรมเชิงพุทธบูรณาการในการดำเนินงานของหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลเขตภาคเหนือ ผลการวิจัย พบว่า ความดีและความมีคุณธรรมนั้น เป็นรากฐานสำคัญของสังคม เป็นอุดมการณ์ที่ก่อให้เกิดประโยชน์และความสุขแก่ทุกฝ่าย ไม่มีความรุนแรงล้างผลาญ ไม่เบียดเบียนซึ่งกันและกัน มีความเอื้อเฟื้อแบ่งปัน สามารถพัฒนาบุคลากรในสังคมได้อย่างสร้างสรรค์ทั้งทางร่างกายจิตใจและสติปัญญา พระพุทธศาสนามีหลักการในการพัฒนาสังคมไปสู่สังคมที่มีคุณธรรม ๘ ประการ คือ ความถูกต้อง ความเสมอภาค ความยุติธรรม ความสันติ ความพอเพียง สามัคคีธรรม การพึ่งพาอาศัย การมีศรัทธาและปัญญา ซึ่งถ้าสังคมใดมีธรรมเหล่านี้ทั้งหมด สังคมนั้นก็จะมีความสงบสุขมีการเกื้อกูลแบ่งปัน และช่วยพัฒนาบุคคลให้เป็นผู้มีความสุจริต สามารถก้าวข้ามไปสู่การหลุดพ้นจากกิเลส ตัณหา ความอยากต่าง ๆ ได้ หรือสามารถเข้าถึงธรรมได้ การจัดตั้งกลุ่มธนาคารความดีของชุมชนวัดศรีเมืองมูลตำบลห้วยม้อ อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย เกิดขึ้นภายใต้หน่วยงานที่เรียกว่า “หน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล” มีแนวคิดในการจัดตั้งธนาคารความดี ๒ ประการ คือ เพื่อป้องกันสิ่งไม่ดี มุ่งเน้นการพัฒนาคนให้เป็นผู้มีคุณภาพ สามารถที่จะดำเนินชีวิตไปได้อย่างสงบสุข และเพื่อพัฒนากระบวนการขับเคลื่อนความดี โดยนำหลักการทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ในลักษณะของคะแนนความดี โดยมีเป้าหมายหลัก คือเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา การเสริมสร้างความดีและสังคมคุณธรรม การจัดสวัสดิการชุมชน เป็นต้น ผลจากการดำเนินการธนาคารความดีสามารถทำให้คนในชุมชนมีความสุข มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยได้รับค่าความดีเป็นสิ่งตอบแทนแล้วสามารถนำมาแลกเปลี่ยนของได้ หน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลในหนเหนือ มีกระบวนการและหลักการที่คล้ายคลึงกัน คือ การนำหลักการ ๘ ประการ คือ หลักศีลธรรมและวัฒนธรรม สุขภาพ สัมมาชีพ สันติสุข ศึกษาสงเคราะห์ สาธารณสงเคราะห์ กตัญญูกตเวที และหลักสามัคคีธรรม มาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาบุคคลและสังคม โดยมีเป้าหมายของการดำเนินการ คือ เพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา การปฏิบัติตามหลักพระพุทธศาสนาและวัฒนธรรมท้องถิ่น การพัฒนาสังคม การ

อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม การจัดสวัสดิการชุมชน และการสงเคราะห์ชุมชน การใช้หลักการทางพระพุทธศาสนาควบคู่กับการพัฒนาชีวิตและสังคม เพื่อให้บุคคลพึ่งพาตนเองได้ มีการยึดมั่นในการทำความดี มีการช่วยเหลือแบ่งปันสร้างความผูกพันด้วยกิจกรรมการพัฒนา มีการสื่อสารเพื่อให้คนเข้าถึงสังคมด้วยวิถีการปฏิบัติ และมีการฝึกตามหลักไตรสิกขาและหลักภavana ๔ เพื่อให้บุคคลทำประโยชน์ตนสมบูรณ์พึ่งพาตนเองได้ในทุกทาง ให้มีความพร้อมที่บำเพ็ญประโยชน์เพื่อผู้อื่นด้วยความเสียสละ จากนั้นควรพัฒนาสังคมให้ไปสู่สังคมคุณธรรมที่เกิดประโยชน์และความสุขของคนในสังคม นอกจากนี้ วราจณินทร์ ศรีวงศ์ (๒๕๕๖ : ๒๐๖-๒๐๗) ได้ศึกษาการบริหารจัดการของธนาคารความดีตำบลห้วยงิ้วและตำบลป่าหุ่ง อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย พบว่า เหตุจูงใจในการเข้าร่วมเป็นสมาชิกของธนาคารความดีตำบลห้วยงิ้ว คือ ๑) การมีคนในชุมชนและคณะกรรมการบริหารงานมาชักชวนให้เข้าร่วม ๒) การเล็งเห็นผลประโยชน์ที่เกิดต่อตนเองและผู้อื่น รวมถึงโอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนและการช่วยเหลือผู้อื่นด้วย ส่วนเหตุจูงใจในการเข้าร่วมเป็นสมาชิกของธนาคารความดีตำบลป่าหุ่ง คือ ๑) การมีคนในชุมชนและคณะกรรมการบริหารงานมาชักชวนให้เข้าร่วม ๒) การเล็งเห็นผลประโยชน์บางอย่างของธนาคารความดีและการแสดงความร่วมมือกับชุมชน ๓) เหตุผลส่วนบุคคล ผลตอบแทนที่ได้รับจากการเป็นสมาชิกของธนาคารความดีตำบลห้วยงิ้ว สามารถแบ่งเป็น ๒ รูปแบบ คือ ๑) ผลตอบแทนที่เป็นรูปธรรม ได้แก่ สิ่งของเครื่องใช้ เกียรติบัตรเชิดชูความดีทุนการศึกษา ตัวอย่างชีวิตเข้มทิศคนดีตำบลห้วยงิ้ว ๒) ผลตอบแทนที่เป็นนามธรรม ได้แก่ ความสุขที่สัมผัสได้ การได้รับความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อตนเอง ความรู้สึกภาคภูมิใจกับการทำดี การได้เป็นตัวอย่างที่ดี ส่วนผลตอบแทนที่ได้รับจากการเป็นสมาชิกของธนาคารความดีตำบลป่าหุ่ง แบ่งออกเป็น ๒ รูปแบบ คือ ๑) ผลตอบแทนที่เป็นรูปธรรม ได้แก่ สิ่งของเครื่องใช้ ทุนการศึกษา แพ้ผสมงาน เกียรติบัตรเชิดชูความดี เกณฑ์ในการให้ความช่วยเหลือ การทัศนศึกษาดูงาน ๒) ผลตอบแทนที่เป็นนามธรรม ได้แก่ ความรู้สึกดี ความสุขทางใจที่ได้ทำดีและเห็นคนรอบข้างทำดี ความภาคภูมิใจกับการทำดี การได้เป็นตัวอย่างที่ดี การได้ปลูกฝังค่านิยมที่ดี

๑.๒ งานวิจัยต่างประเทศ

Martin Mautvedt (๒๐๑๗ : v) ได้ศึกษาการเฝ้าระวังระบบเครดิตทางสังคมของจีนและการจัดการสังคม : วิธีแก้ปัญหาคีลธรรมเสื่อม โดยกล่าวถึงแนวโน้มที่ทั่วโลกเฝ้าระวังเพิ่มขึ้น เมื่อจีนหันมาใช้ระบบเครดิตทางสังคม (Social Credit System - SCS) ซึ่งอ้างอิงจากสื่อตะวันตกเป็นระบบเฝ้าระวังตามแนวทางที่รัฐใช้ควบคุมชีวิตพลเมือง (Orwellian) ที่จะให้คะแนนพลเมืองทุกคน โดยใช้ระบบเครดิตทางการเงินและส่วนหนึ่งเป็นกลไกการปฏิบัติตามหลักศีลธรรม จุดมุ่งหมายทางการศึกษา ระบบเครดิตทางสังคม (SCS) ได้รับการวางให้เป็นเครื่องมือควบคุมทางสังคมที่ยิ่งใหญ่ของจีน วิทยานิพนธ์นี้มุ่งศึกษาว่า ระบบเครดิตทางสังคม (SCS) คืออะไร มีผลต่อ

พฤติกรรมของผู้คนอย่างไร นอกเหนือจากการสำรวจผ่านการสัมภาษณ์เชิงลึกเชิงคุณภาพ นักศึกษามหาวิทยาลัยรับรู้ระบบเครดิตทางสังคม (SCS) อย่างไร กรอบการทำงานเพื่ออธิบายว่า ระบบเครดิตทางสังคม (SCS) เป็นกลไกการปฏิบัติตามข้อกำหนดอย่างไร อาจมีการใช้ฟังก์ชันที่ทำให้ระบบเครดิตทางสังคม (SCS) เกิดปัญหาได้ถึงสามองค์ประกอบ : การเฝ้าระวังการแทรกแซงเชิงวิเคราะห์และการจัดการทางสังคม วิทยานิพนธ์นี้ระบุเครื่องมือหลักของการควบคุมใน ระบบเครดิตทางสังคม (SCS) คือการให้เข้าถึงหรือการปฏิเสธการเข้าถึงสินค้าและบริการที่กำหนดชีวิตในจีนยุคใหม่ สิ่งนี้แสดงออกผ่านการลงโทษและการให้รางวัลกลไกนอกเหนือจากบัญชีดำที่เกี่ยวข้องกับระบบเครดิตทางสังคม (SCS) ระบบเครดิตทางสังคม (SCS) สร้างขึ้นจากหลักการพื้นฐานของการเฝ้าระวังซึ่งเป็นสาเหตุที่ใช้ทฤษฎี Panopticons Theory ของ Foucault ซึ่งเป็นการสอดส่องความเป็นส่วนตัวของผู้ถูกควบคุม ทำให้ผู้ถูกควบคุมรู้สึกที่กำลังถูกจ้องมองและระแวงสงสัยที่จะกระทำการอันผิดแผกไปจากความปกติมาใช้เป็นกรอบทฤษฎีในวิทยานิพนธ์นี้ สำหรับ Foucault ความกลัวในการเฝ้าระวังมีอิทธิพลต่อตัวเองพฤติกรรมมนุษย์ ในแง่หนึ่งระบบเครดิตทางสังคม (SCS) จะถูกวาดเป็นฝันร้ายของการควบคุมชีวิตพลเมือง (Orwell) ในทางกลับกันนักวิชาการและสื่อมวลชนยืนยันว่าชาวจีนพบว่าแนวคิดของระบบเครดิตทางสังคม (SCS) นั้นน่าสนใจและสำคัญนั้น คำถามนี้จึงเป็นหัวใจหลักของการสัมภาษณ์เชิงคุณภาพสิบเอ็ดบทที่ดำเนินการกับนักศึกษามหาวิทยาลัยในปักกิ่ง ความน่าสนใจของระบบเครดิตทางสังคม (SCS) จะชัดเจนขึ้น เมื่อสำรวจการทดสอบความสมดุลของผลประโยชน์และผลเสียที่ผู้ใช้ข้อมูลแสดงไว้ในสัมภาษณ์ ส่วนใหญ่การเข้าถึงสินค้าบริการและโอกาสที่เพิ่มขึ้นผ่านระบบเครดิตทางสังคม (SCS) อาจเป็นข้อตกลงที่ไม่อาจต้านทานได้ที่เสนอ แทนที่จะอ้างว่ายอมรับการเฝ้าระวังมีอิทธิพลต่อตัวเองพฤติกรรมมนุษย์ (Faustian) จัดการกับการเฝ้าระวังที่ล่วงล้ำเพื่อประโยชน์ที่เป็นรูปธรรม วิทยานิพนธ์นี้ให้เหตุผลสนับสนุนโดยข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ว่าการตรวจสอบความสมดุลนั้นมีความซับซ้อนยิ่งกว่าระหว่างการเฝ้าระวังและความเป็นส่วนตัว.

Glennis R. McWilliams. (๒๐๒๐ : ๔) ได้ศึกษาระบบระบบเครดิตทางสังคม (Social Credit System - SCS) ของประเทศจีนและผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นในสังคมจีน ระบบเครดิตทางสังคม (SCS) เป็นระบบความรับผิดชอบที่ปฏิวัติวงการนั้นคือ มีไว้เพื่อยืนยันความน่าเชื่อถือของบุคคลคะแนนเป็นรายบุคคลจัดทำโดย อัลกอริทึมที่ซับซ้อนซึ่งคำนึงถึงพฤติกรรมทางสังคมและการเงิน งานวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยข้อมูลเชิงคุณภาพทุติยภูมิเป็นหลักกล่าวถึงระบบเครดิตสังคม (SCS) และวิเคราะห์ไฟล์ ผลกระทบทางการเมืองสังคมและเศรษฐกิจที่ระบบเครดิตสังคม (SCS) อาจมีต่อสังคมจีน ชัดแย้ง ทฤษฎีถูกนำมาใช้เพื่อช่วยกำหนดบริบทการค้นพบของฉันและอธิบายการเพิ่มขึ้นของข้อขัดแย้งเชิงเผด็จการ troll ฉันคาดการณ์ว่าจะเป็นผลมาจากการนำระบบระบบเครดิตสังคม (SCS) ไปใช้ ในขณะที่ (ผลกระทบ/แรงสะท้อน) เอฟเฟกต์เต็มรูปแบบของระบบเครดิตสังคม (SCS) ยังไม่มี

ให้เห็น การวิจัยครั้งนี้ระบุว่าจะมีบทบาทในเกือบทุกด้านของไฟล์/แฟ้ม พฤติกรรมทางสังคมและการตัดสินใจทางการเงินที่ชาวจีนส่วนใหญ่ทำในชีวิตประจำวัน

๒. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะ

สุภัทรา ภูษิตรัตน์าวลี (๒๕๔๗) ได้ศึกษาปัจจัยและกระบวนการที่เอื้อต่อการพัฒนาจิตสำนึกต่อสังคมของนิสิตจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย พบว่า ปัจจัยและกระบวนการที่เอื้อต่อการพัฒนาจิตสำนึกต่อสังคมของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่สำคัญ มี ๙ ตัว คือ กระบวนการพัฒนาจิตสำนึกต่อสังคมจากเพื่อน ความสม่ำเสมอในการทำกิจกรรม กระบวนการพัฒนาจิตสำนึกต่อสังคมจากครอบครัว กระบวนการพัฒนาจิตสำนึกต่อสังคมจากสื่อมวลชน ความสนใจในการทำกิจกรรมแบบอย่างจากบุคคลสำคัญ แบบอย่างจากบิดา สถานภาพของครอบครัวที่อยู่ด้วยกัน และภูมิลำเนา ปัจจัยทั้ง ๙ ตัว ร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของจิตสำนึกต่อสังคมของนิสิตได้ร้อยละ ๕๑.๕ เช่นเดียวกับ เจษฎา หนูรุ่ง (๒๕๕๑) ศึกษาปัจจัยจิตลักษณะ ได้แก่ เหตุผลเชิงจริยธรรม ลักษณะมุ่งอนาคต ความเชื่ออำนาจในใจตน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ค่านิยมความเป็นไทย สติปัญญา ประสบการณ์ทางสังคมและสุขภาพจิต ที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะของนักเรียน โดยแบ่งเป็นด้าน ๓ ด้าน ได้แก่ ด้านการใช้ ด้านการถือเป็นหน้าที่ และด้านการเคารพสิทธิ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นนักเรียนช่วงชั้นที่ ๓ โรงเรียนสาธิตในสังกัดมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ผลการวิจัยพบว่า ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยระหว่างปัจจัยจิตลักษณะรายด้านกับจิตสาธารณะ โดยรวมมีค่าเท่ากับ .๕๗๒ สามารถอธิบายร่วมกันได้ ๓๒.๗% โดยปัจจัยจิตลักษณะที่ส่งผลทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ ได้แก่ ลักษณะมุ่งอนาคต สุขภาพจิต ค่านิยมความเป็นไทย และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ค่าน้ำหนักความสำคัญเท่ากับ .๒๑๓, .๒๐๓, .๑๗๘ และ .๑๔๘ ตามลำดับ ส่วนสติปัญญาและความเชื่ออำนาจในใจตน ส่งผลทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ มีค่าน้ำหนักความสำคัญเท่ากับ .๐๑๘ และ .๑๐๗

ศกดิ์มิ่งมล เชื้อทอง (๒๕๕๒) ได้พัฒนาโปรแกรมการพัฒนาจิตสาธารณะต่อความมีจิตสาธารณะและความสุขของนักศึกษาพยาบาลวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสระบุรี พบว่า หลังเข้าร่วมโปรแกรมการพัฒนาจิตสาธารณะในโครงการ “วพบ.สระบุรีสร้างสรรค์สิ่งดีเพื่อสังคม” คะแนนเฉลี่ยของความมีจิตสาธารณะของนักศึกษาพยาบาลและคะแนนรวมเฉลี่ยของความสุข สูงกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ระดับ ๐.๕ ความมีจิตสาธารณะและความสุขของนักศึกษาพยาบาล หลังเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาจิตสาธารณะสูงกว่าก่อนร่วมกิจกรรม เช่นเดียวกับ ชนิดา นันทะวัน (๒๕๕๓) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ พบว่า ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับจิตสาธารณะของนักศึกษา ได้แก่ ลักษณะมุ่งอนาคต เหตุผลเชิงจริยธรรม อัตมโนทัศน์ ค่านิยมบุคคลทางครอบครัว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ และตัวแปรที่มีค่าพยากรณ์ที่ดีที่สุดของปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะ ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี

คณะครุศาสตร์ คือ ค่านิยมบุคคลทางครอบครัว ลักษณะมุ่งอนาคต ค่านิยมความเป็นไทยและอัตมโนทัศน์ ประกอบกับ อริยา นิลคุหา (๒๕๕๔) ได้ศึกษาจิตสาธารณะและรูปแบบการดำเนินชีวิตของนักศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี พบว่า จิตสาธารณะของนักศึกษามหาวิทยาลัย สงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี อยู่ในระดับมาก มีรูปแบบการดำเนินชีวิตและกลุ่มก้าวหน้า กลุ่มวิชาซีพมากที่สุด และน้อยที่สุด คือ กลุ่มเก็บตัว จิตสาธารณะและรูปแบบการดำเนินชีวิตของนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ ประกอบกับ ธนิดา ทองมีเหลือ (๒๕๕๗) ได้ศึกษาปัจจัยทางจิตสังคมที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะของนิสิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะของนิสิต ได้แก่ เอกลักษณ์แห่งตน ลักษณะมุ่งอนาคตและปัจจัยทางสังคม ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน การอบรม เลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล และสัมพันธ์ภาพระหว่างเพื่อนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับจิตสาธารณะของนิสิตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ การอบรมเลี้ยงดูแบบการลงโทษทางกายมากกว่า ทางจิตมีความสัมพันธ์ทางลบกับจิตสาธารณะของนิสิตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.๐๑ แต่การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมไม่มีความสัมพันธ์กับจิตสาธารณะของนิสิต ตัวแปรทางจิตสังคมที่สามารถร่วมกันทำนายจิตสาธารณะของนิสิตเพศชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ ได้แก่ ลักษณะมุ่งอนาคต สัมพันธ์ภาพระหว่างเพื่อนและเอกลักษณ์แห่งตน ร่วมกันทำนายได้ร้อยละ ๓๘.๑ และตัวแปรทางจิตสังคมที่สามารถร่วมกันทำนายจิตสาธารณะของนิสิตเพศหญิงอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .๐๑ ได้แก่ ลักษณะมุ่งอนาคตเอกลักษณ์แห่งตน และการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน ได้ร้อยละ ๓๔.๑ เช่นเดียวกับ วิทพนท สีหา (๒๕๕๑) ทำการศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับจิตสาธารณะของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พบว่า จิตสาธารณะของนิสิตระดับปริญญาตรีสัมพันธ์กับการเห็นคุณค่าในตนเอง อัตมโนทัศน์ ค่านิยมบุคคลทางครอบครัว การขัดเกลาทางสังคม และ เหตุผลเชิงจริยธรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ ปัจจัยที่สามารถพยากรณ์จิตสาธารณะของนิสิตระดับปริญญาตรี คือผลเชิงเหตุ จริยธรรม อัตมโนทัศน์ค่านิยมบุคคลทางครอบครัว มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ .๓๐๒ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ มีอำนาจจำแนก ในการพยากรณ์ได้ร้อยละ ๘.๘๐ หรือกล่าวโดยสรุปได้ว่า ตัวแปรที่สัมพันธ์กับจิตสาธารณะของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัย มหาสารคามและสามารถพยากรณ์จิตสาธารณะของนิสิต ระดับปริญญาตรี ได้แก่ เหตุผลเชิงจริยธรรม อัตมโนทัศน์ และค่านิยมบุคคลทางครอบครัว ดังนั้นผู้บริหารมหาวิทยาลัยมหาสารคาม อาจารย์ ควรมีการปลูกฝังคุณธรรมและส่งเสริมกิจกรรม กลุ่มและการทำประโยชน์เพื่อส่วนรวมให้มากขึ้น เช่นเดียวกับ เรียม นมรักษ์ (๒๕๕๒) ได้วิเคราะห์องค์ประกอบจิตสาธารณะของนักศึกษาในองค์กร นักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง พบว่า องค์ประกอบของจิตสาธารณะของนักศึกษาในองค์กร นักศึกษามหาวิทยาลัย

รามคำแหง มีองค์ประกอบทั้งสิ้น ๙ องค์ประกอบ ได้แก่ การมีวิสัยทัศน์ ร่วมกันตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้น ความรัก ความเอื้ออาทร และความสามัคคี การมีส่วนร่วม ในกิจกรรมสังคม ความรับผิดชอบ ต่อสาธารณะ ยกย่องและให้เกียรติผู้อื่น มีมาตรฐาน ในการปฏิบัติงาน มีการติดต่อสื่อสารอย่าง ต่อเนื่องและเชื่อมโยงเครือข่ายความร่วมมือ มีปฏิสัมพันธ์ ทางสังคม มีองค์ความรู้และมีความสามารถ ในการแสวงหาความรู้ ตามลำดับเช่นเดียวกับ อ้อมใจ วงมณฑา (๒๕๕๕) ทำการวิจัยเพื่อศึกษาระดับ จิตสาธารณะของนักศึกษาของนักศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ โดยภาพรวมและจำแนกตาม ปัจจัยสภาพแวดล้อมทางสังคมที่แตกต่างกัน ศึกษาปัจจัยสภาพแวดล้อมทางสังคมที่ส่งผลต่อจิต สาธารณะของนักศึกษา และศึกษาแนวทางการเสริมสร้างจิตสาธารณะ ให้แก่นักศึกษา กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาปีที่ ๑-๔ จำนวน ๔๐๐ คน วิทยาเขตปัตตานี เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม ๓ ตอน ตอนที่ ๑ สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัว ตอนที่ ๒ สอบถามจิตสาธารณะของนักศึกษา ตอนที่ ๓ สอบถามปัจจัยสภาพแวดล้อมทางสังคม มีความเชื่อมั่น ๐.๘๙, ๐.๙๔ ผลการวิจัยพบว่า

๑. ระดับจิตสาธารณะของนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี โดย ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายข้อพบว่าค่าเฉลี่ย ข้อที่สูงที่สุดคือ ข้าพเจ้าต้องการมีส่วนร่วม ในการทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม ข้าพเจ้าชอบทำงานเป็นกลุ่มหรือหมู่คณะ เพราะ ก่อให้เกิดความรัก ความสามัคคีกัน และข้าพเจ้าจะแบ่งปันสิ่งของให้แก่เพื่อน ๆ และรุ่นน้อง ที่มีฐานะ ยากจน หรือให้ความช่วยเหลือพวกเขาด้วยความเต็มใจ

๒. ปัจจัยสภาพแวดล้อมทางสังคมที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะของนักศึกษามหาวิทยาลัย สงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ที่เป็นตัวพยากรณ์ได้ดี คือ ด้านการเรียนรู้ด้วยตัวเองและ การ เรียนรู้ร่วมกับผู้อื่นร้อยละ ๒๖.๔๐ และสามารถเป็นตัวร่วมพยากรณ์กับการสนับสนุนจากครอบครัว ได้ร้อยละ ๓๐.๒๐ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑

๓. แนวทางเสริมสร้างจิตสาธารณะ ได้แก่ มหาวิทยาลัยควรปรับปรุงหลักสูตรด้วยการ เพิ่มรายวิชาการเมืองการปกครอง โดยเน้นเนื้อหาเกี่ยวกับสิทธิ และหน้าที่พลเมือง ควรจัดกิจกรรม วัฒนธรรมเพื่อสร้างจิตสำนึกสาธารณะ ควรจัดกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ที่ส่งเสริมให้นักศึกษาทั้งไทย พุทธและไทยมุสลิม ได้มีกิจกรรมร่วมกัน ควรเน้นการเรียนการสอนที่เป็นลักษณะของกิจกรรมมากขึ้น จัดให้มีการเรียนการสอนแบบร่วมมือ เป็นต้น

อาทิตยา มากสาคร (๒๕๕๓) ได้ศึกษาตัวแปรที่ส่งผลต่อจิตอาสาของนิสิตแพทย์ระดับ ปริญญาตรี เพื่อศึกษาจิตอาสาของนิสิตแพทย์ระดับปริญญาตรี และเพื่อหาสมการพยากรณ์ตัวแปร ที่ ส่งผลต่อจิตอาสาของนิสิตแพทย์ระดับปริญญาตรี คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร พบว่า ตัวแปรที่ส่งผลต่อระดับจิตอาสาของนักศึกษาแพทย์ ซึ่งมีค่าสูงสุดคือ การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล รองลงมา คือ การอบรมเลี้ยงดูแบบรัก สนับสนุน และต่ำสุด คือ การได้รับข้อมูลข่าวสาร จากสื่อ

โทรทัศน์ ระดับจิตอาสาสูงสุดของนักศึกษา คือ การช่วยเหลือผู้อื่น รองลงมาคือ การเสียสละเพื่อสังคม และต่ำสุด คือ การมุ่งมั่นพัฒนา นอกจากนี้ ญัฐพงษ์ ดีไพร (๒๕๕๓) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีจิตสาธารณะของนักศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยลักษณะทางจิต ได้แก่ เจตคติต่อการมีจิตสาธารณะ มีความสัมพันธ์กับการมีจิตสาธารณะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ โดยมีความสัมพันธ์กันทางบวก การมีจิตสาธารณะของนักศึกษา ในแต่ละคณะแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ โดยที่คณะวิศวกรรมศาสตร์สูงที่สุด รองลงมาคือ คณะบริหารธุรกิจ และตามด้วยคณะศิลปกรรมศาสตร์ โดยที่คณะบริหารธุรกิจกับ คณะศิลปกรรมศาสตร์มีจิตสาธารณะแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ .๐๕ ในขณะที่คณะบริหารธุรกิจกับคณะวิศวกรรมศาสตร์และคณะศิลปกรรมศาสตร์กับคณะศิลปกรรมศาสตร์ มีจิตสาธารณะไม่แตกต่างกัน

ปิ่นกนก วงศ์ปิ่นเพชร (๒๕๕๓) ได้ศึกษา ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับจิตอาสาของนักศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ พบว่า จิตอาสาของนักศึกษาในระดับสูงเกี่ยวข้องกับเจตคติต่อจิตอาสาในระดับสูง แรงจูงใจในการทำกิจกรรมจิตอาสาอยู่ในระดับสูง และได้รับการสนับสนุนทางสังคมในระดับสูงเช่นเดียวกัน ปัจจัยด้านบุคคลทุกตัวมีความสัมพันธ์ทางบวกกับนักศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ และยังสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของจิตอาสา ได้ร้อยละ ๔๘.๘ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .๐๐๑ โดยแรงจูงใจในการทำกิจกรรมจิตอาสา มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวพยากรณ์สูงที่สุด รองลงมา คือ การได้รับการสนับสนุนทางสังคม และเจตคติต่อจิตอาสา ตามลำดับ

เจนจุฬา คำดี (๒๕๕๓) ศึกษาผลของการใช้โปรแกรมสถานการณ์จำลอง เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ โรงเรียนพระบาทท่าเรือ โดยการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง(Quasi-experiment design) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังของนักเรียนที่เข้าร่วมโปรแกรมสถานการณ์จำลองเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะและนักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรมสถานการณ์จำลองเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๕๒ โรงเรียนพระบาทท่าเรือ ได้มาจากการสุ่มตัวอย่าง(Simple random sampling) จำนวน ๔๐ คน มาแบ่งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ ๒๐ คน กลุ่มทดลองได้รับโปรแกรมสถานการณ์จำลองเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ จำนวน ๑๒ ครั้ง สัปดาห์ละ ๓ ครั้ง ครั้งละประมาณ ๕๐-๖๐ นาที และกลุ่มควบคุมที่ไม่ได้รับโปรแกรมสถานการณ์จำลองเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ๑) โปรแกรมสถานการณ์จำลอง เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง ๒) แบบวัดจิตสาธารณะที่พัฒนามาจาก เกษภา หนูรุ่ง (๒๕๕๑) มีความเชื่อมั่นเท่ากับ ๐.๘๒ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ วิลคอกซัน (The wilcoxon math pared rank)

และแมน วิทนีเยอ (The man withney-U test) ผลการวิจัยพบว่า หลังเข้า ร่วมการทดลองนักเรียน กลุ่มที่เข้าร่วมโปรแกรมสถานการณ์จำลอง มีคะแนนสูงกว่านักเรียนกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .๐๕

นันทรัตน์ ปรีวัทธิธรรม (๒๕๕๓) ทำการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมจิตอาสาของเด็ก และเยาวชน ที่ได้รับทุนการศึกษาสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ พบว่า ปัจจัยที่ส่งผล พฤติกรรมจิตอาสาทั้งภายในและภายนอก ภายใน ได้แก่ ทักษะคิดเชิงจริยธรรม และภายนอก ได้แก่ การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว สถานศึกษา ชุมชนและเพื่อน พฤติกรรมจิตอาสาประกอบด้วย การช่วยเหลือผู้อื่น การเสียสละต่อสังคม การมุ่งมั่นพัฒนาสังคม และจิตสำนึกสาธารณะที่อยู่ใน ระดับปฏิบัติบ่อยครั้ง ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ประสบการณ์การเข้าร่วมกิจกรรมแตกต่างกัน มี ระดับพฤติกรรมจิตอาสาไม่แตกต่างกัน และความสม่ำเสมอในการเข้าร่วมกิจกรรม แตกต่างกันมี ระดับพฤติกรรมจิตอาสาต่างกัน ปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายในสามารถร่วมกันอธิบายพฤติกรรม จิตอาสาได้ในเชิงบวก นอกจากนี้ สมหมาย วิเศษชู (๒๕๕๔ : ๑๕๗) ศึกษาการพัฒนากระบวนการ เสริมสร้างจิตสาธารณะ ของนักเรียนโรงเรียนห้องชัยวิทยาคมกลยุทธ์ในการพัฒนาเสริมสร้างจิต สาธารณะของนักเรียน โรงเรียนห้องชัยวิทยาคม กิจกรรมสอดแทรกรายวิชา ให้ครูต้องสอดแทรก คุณลักษณะที่ดีเข้าไปในแผนการจัดการเรียนรู้ในทุกกลุ่มสาระวิชาโดยเชื่อมโยงสิ่งที่เรียนกับพฤติกรรม ที่ต้องการ เสริมสร้างพัฒนาให้เหมาะสมเป็นการพัฒนาคุณลักษณะที่ดีกับการจัดการเรียนรู้ปกติ ให้ นักเรียนซึมซับพฤติกรรมจิตสาธารณะไปพร้อม ๆ กับการรับเอาความรู้ควบคู่ไปกับการมีพฤติกรรมจิต สาธารณะพร้อมทั้งมีคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ ประกอบกับ ภัสวรรณ งามอาจ (๒๕๕๔) ได้ศึกษา การขัดเกลาทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับจิตสาธารณะ ของนักศึกษาวิทยาลัยดุสิตธานี พบว่า การขัดเกลาทางสังคมของครอบครัวกับจิตสาธารณะของนักศึกษา มีค่าความสัมพันธ์สูงสุด รองลงมาคือ การขัดเกลาทางสังคมของกลุ่มเพื่อน และ การขัดเกลาทางสังคมของ สถาบันการศึกษาและการขัดเกลาทางสังคมของกลุ่มเพื่อน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ เช่นเดียวกับ ศรีราณี ไชยชาญ (๒๕๕๔) ได้ศึกษาแนวทางในการเสริมสร้างจิตสำนึกสาธารณะให้กับ พลเมืองใน ตำบลบางพระเหนือ อำเภอละอุ่น จังหวัดระนอง ผลการศึกษาพบว่า การจะทำให้ พลเมืองบางพระเหนือ เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมต้องส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมด้านต่างๆ โดย ให้พลเมืองบางพระเหนือเป็นผู้ออกแบบสังคมในการอยู่ร่วมกันเอง และวิธีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม นั้น ประกอบด้วยด้านหลัก ๔ ด้านด้วยกัน ได้แก่ การสร้างวินัยให้ตนเอง การให้ความสำคัญต่อ สิ่งแวดล้อม การตระหนักถึงปัญหาและผลกระทบที่เกิดขึ้นกับสังคม และสุดท้ายคือการยึดหลักธรรม ในการดำเนินชีวิต และ ศุภะรัตน์ ยอดระบำ (๒๕๕๔) ได้ศึกษาปัจจัยด้านครอบครัว จิตลักษณะที่ เกี่ยวข้องกับ การเกิดจิตสาธารณะของนักศึกษาปีที่ ๑ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช พบว่า

ปัจจัยที่มี ความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กับพฤติกรรมการทำเพื่อส่วนรวม (จิตสาธารณะ) คือการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนใช้เหตุผล การเห็นแบบอย่างจากบิดามารดา สุขภาพจิตดี และพฤติกรรมการทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม เช่นเดียวกับ นันทวัฒน์ ภัทรกรนนท์(๒๕๕๖) ได้พัฒนาชุด โดยใช้กระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์ เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของอาสาสมัคร ทดลองแบบรายบุคคล จำนวน ๖ คน พบว่ามีคะแนนประสิทธิภาพของ กระบวนการ คิดเป็นร้อยละ ๘๐.๑๙ และคะแนนประสิทธิภาพของผลลัพธ์ คิดเป็นร้อยละ ๘๐.๗๖ สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ในการ ทดลองครั้งที่ ๒ ใช้ฝึกอบรมในกลุ่มเล็ก จำนวน ๑๒ คน พบว่า มีคะแนนประสิทธิภาพของ กระบวนการ คิดเป็น ร้อยละ ๘๑.๖๗ และคะแนนประสิทธิภาพของผลลัพธ์ คิดเป็นร้อยละ ๘๑.๘๔ สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ในการทดลองครั้งที่ ๓ ใช้ชุดฝึกอบรมในกลุ่มใหญ่ จำนวน ๓๐ คน พบว่า มีคะแนนประสิทธิภาพของกระบวนการ คิดเป็นร้อยละ ๘๑.๔๘ และคะแนนประสิทธิภาพของผลลัพธ์ คิดเป็นร้อยละ ๘๓.๔๘ ผลการหาประสิทธิภาพของชุดฝึกอบรมทั้งสองครั้งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ผลการประเมินผลการเรียนรู้จากชุดฝึกอบรมในกลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๖ คน พบว่าภายหลังการ ฝึกอบรมอาสาสมัคร มีคะแนนความรู้ ทักษะด้านปฐมพยาบาล สูงกว่าก่อนการฝึกอบรมอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .๐๕ และผลการวัดระดับจิตสาธารณะภายหลังเสร็จสิ้นการอบรมไปแล้ว ๑ เดือน พบว่า อาสาสมัครมีระดับ จิตสาธารณะภายหลังการอบรมสูงกว่าก่อนการอบรม อย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

ศิริกมล นนทะภา (๒๕๖๐) ทำการศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะ ด้านจิตสาธารณะ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ - ๖ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามหาสารคาม เขต ๑ ผลการวิจัยพบว่า ๑) ผลการศึกษาองค์ประกอบของคุณลักษณะ ด้านจิตสาธารณะของนักเรียน พบว่า จิตสาธารณะของนักเรียนมีองค์ประกอบ ๓ ด้าน คือ ด้านจิตสาธารณะเกี่ยวกับตนเอง ด้านจิตสาธารณะเกี่ยวกับสังคม และด้านจิตสาธารณะเกี่ยวกับ ครอบครัว ๒) ผลการศึกษาระดับและเปรียบเทียบคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะนักเรียนตามความ คิดเห็นของครูและผู้ปกครองนักเรียน พบว่า ในภาพรวมรวมนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ - ๖ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต ๑ มีระดับคุณลักษณะ ด้านจิตสาธารณะอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงจากมากไปหาต่ำสุด คือ ด้านจิตสาธารณะเกี่ยวกับ ครอบครัว ด้านจิตสาธารณะเกี่ยวกับตนเอง และด้านจิตสาธารณะเกี่ยวกับสังคม ในส่วนของการ เปรียบเทียบความคิดเห็น พบว่า ครูและผู้ปกครองนักเรียนมีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะ ด้านจิตสาธารณะนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ - ๖ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามหาสารคาม เขต ๑ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ซึ่งเป็นไปตาม

สมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ ๓) ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนา พบว่า การพัฒนาคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะนักเรียน ประกอบด้วย แนวทาง ๔ ด้าน คือ ๑) ควรมีการดำเนินการโดยหลักการมีส่วนร่วมของทุกคนทุกฝ่ายหรือผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย เช่น ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง ชุมชน และนักเรียนเอง ๒) ควรมีการดำเนินการพัฒนาโดยการกำหนดเป็นโครงการ หรือกิจกรรมที่ให้นักเรียนได้ปฏิบัติ ได้อย่างต่อเนื่อง ๓) ควรมีการสอดแทรกจิตสาธารณะในกระบวนการเรียนการสอนโดยเน้นการปฏิบัติจริง และสร้างความตระหนักให้เกิดขึ้น และ ๔) ควรมีการจัดอบรมคุณธรรมจริยธรรมในโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง เพราะถือเป็นพื้นฐานของจิตสาธารณะในทุก ๆ ด้าน

ข้อมูลพื้นฐานโรงเรียนท่าชีวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร

๑. ประวัติโรงเรียน

โรงเรียนท่าชีวิทยาคม ตั้งอยู่ที่หมู่ที่ ๒ ตำบลน้ำพุ อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้รับการจัดตั้งขึ้นด้วยการตระหนักและเห็นความสำคัญของการศึกษาที่ควรจัดให้แก่บุตรหลานในชุมชนท้องถิ่นในตำบลท่าชีในขณะนั้น ซึ่งยังไม่ได้แยกออกมาเป็นสองตำบล คือ ตำบลท่าชี ตำบลน้ำพุ โดยมีอดีตกำนันสันติ แซ่ลิ่ม กำนันตำบลท่าชีได้ร่วมกับประชาชน องค์กรในท้องถิ่น สละกำลังแรงกาย กำลังทรัพย์ ที่ดิน วัสดุอุปกรณ์ จัดสร้างอาคารเรียนชั่วคราวสำหรับการจัดการเรียนการสอน เปิดเรียนในภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๒๘ มีนักเรียน ๖๐ คน ๒ ห้องเรียน มีครูใหม่มาบรรจุประจำการครั้งแรก ๔ คน โดยมีรักษาการครูใหญ่คือ นายถาวร ชูแก้ว ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านนาสาร ต่อมากรมสามัญศึกษาโดยสำนักงานสามัญศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้แต่งตั้ง นางนตวรรณ ทับเวช มาดำรงตำแหน่งเป็นครูใหญ่โรงเรียนท่าชีวิทยาคม และกรมสามัญศึกษาได้เปิดโรงเรียนท่าชีวิทยาคมอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ ๘ มกราคม พ.ศ.๒๕๒๙ โดยมี นายบัญญัติ บรรทัดฐาน รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีในขณะนั้น ให้เกียรติเป็นประธานในพิธีเปิดและมีประชาชนจำนวนมากเข้าร่วมพิธีเปิดด้วยความยินดีในความสำเร็จในการก่อตั้งสถานศึกษา

๒. ข้อมูลสภาพชุมชนโดยรวม

๒.๑ สภาพชุมชนรอบบริเวณโรงเรียนมีลักษณะชุมชนและพื้นที่การเกษตร มีประชากรประมาณ ๖,๔๙๑ คน ๑,๓๓๔ ครัวเรือน บริเวณใกล้เคียงโดยรอบโรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนวัดน้ำพุ สถานีตำรวจภูธรท่าชี อาชีพหลักของชุมชน คือ การเกษตรส่วนใหญ่เน้นถือศาสนาพุทธ ประเพณี/ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นที่เป็นที่รู้จักโดยทั่วไป คือ ทำบุญเดือนสิบ และประเพณีวันสำคัญทางศาสนา

๒.๒ ผู้ปกครองส่วนใหญ่ จบการศึกษาระดับประถมศึกษา อาชีพหลัก คือ

การเกษตรการทำสวนยางพาราและปาล์มนำมันส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ ฐานะทางเศรษฐกิจ/ รายได้โดยเฉลี่ยต่อครอบครัว ต่อปี ๓๐,๐๐๐ บาทจำนวนคนเฉลี่ยต่อครอบครัว ๔ คน

๒.๓ โอกาสและข้อจำกัดของโรงเรียน โรงเรียนท่าชีวิทยาคม ข้อมูลพื้นฐาน โรงเรียนท่าชีวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร ตั้งที่หมู่ที่ ๒ ตำบลน้ำพุ อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี อยู่ห่างจากที่ตั้งอำเภอบ้านนาสาร ๑๐ กิโลเมตร โรงเรียนตั้งอยู่ใกล้กับคลองฉวาง ซึ่งไหลลงสู่มแม่น้ำตาปีที่ตำบลท่าชี บริเวณใกล้เคียงมีสภาพเป็น ชุมชนการค้าที่เริ่มมีการพัฒนาและขยายตัวทางเศรษฐกิจ ห่างจากวัดน้ำพุเป็นระยะทาง ๒ กิโลเมตร สถานีตำรวจภูธรท่าชี ที่ทำการบริหารส่วนตำบลน้ำพุ ชุมชนท้องถิ่นให้ความสำคัญและให้ความร่วมมือในการสนับสนุนการจัดการศึกษาเป็นอย่างดี สภาพเศรษฐกิจโดยรวมของชุมชนอยู่ในระดับดี มีการคมนาคมที่สะดวกคล่องตัวทำให้นักเรียนที่อยู่ในเขตบริการซึ่งมีโรงเรียนระดับประถมศึกษา ๖ โรงเรียน เดินทางออกไปศึกษาต่อในตัวอำเภอบ้านนาสาร ตั้งแต่ระดับอนุบาลจนถึงระดับมัธยมศึกษาเป็น ข้อจำกัดในการรับนักเรียนเข้าศึกษาต่อทำให้จำนวนนักเรียนลดลง

โอกาสของโรงเรียน เนื่องจากเป็นโรงเรียนอยู่ในชุมชนที่มีความเข้มแข็ง จึงได้รับความร่วมมือช่วยเหลือในทุก ๆ ด้านจากผู้ปกครองและชุมชนเสมอมา

ข้อจำกัดของโรงเรียน นักเรียนอยู่ในครอบครัวที่มีความแตกแยกและสภาพทาง เศรษฐกิจยากจน

ตราสัญลักษณ์ประจำโรงเรียน

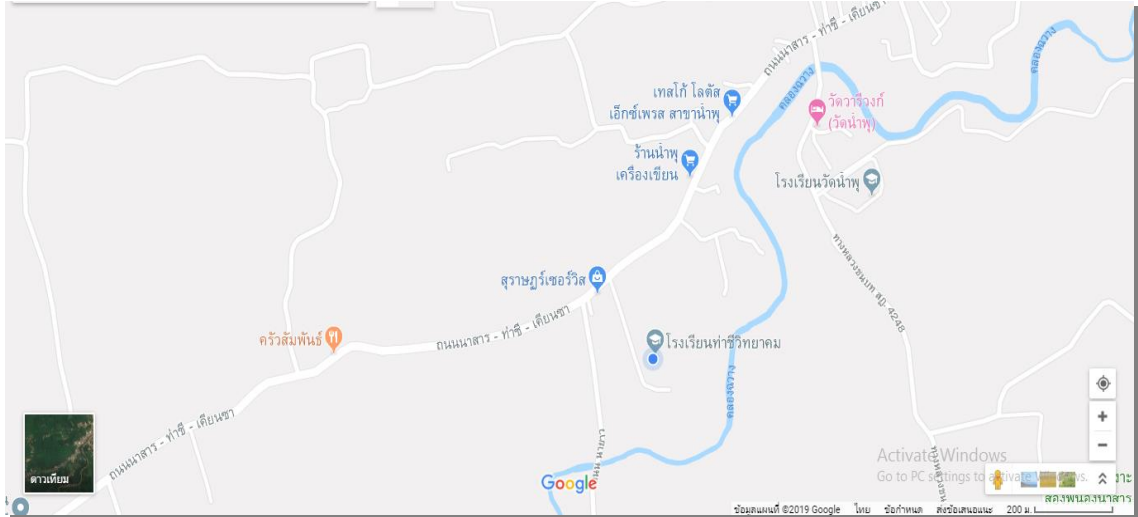


ใช้เครื่องหมายเป็นเส้นวงกลม ๒ วง ล้อมรอบองค์พระอวโลกิเตศวร
ความหมาย เปรียบเสมือนชีวิตและการศึกษาที่จะต้องอยู่คู่กันไป
โดยมีสายใยเชื่อมโยงไปสู่ศาสนาที่ให้คุณธรรมและจริยธรรมแก่ชีวิต
ปรัชญาโรงเรียน (Motto) คนดีมีคุณ จิตใจดี มีวินัย
คำขวัญประจำโรงเรียน (Slogan) สามัคคี มีวินัย ใฝ่ศึกษา กีฬาเด่น

สีประจำโรงเรียน ชมพู-กรมท่า

อัตลักษณ์ วิถีชีวิตพอเพียง ประหยัดอดออม

แผนที่โรงเรียนท่าชีวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร



แผนภาพที่ ๒-๑ แสดงข้อมูลแผนที่โรงเรียนท่าชีวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร

๓. ข้อมูลและสภาพทั่วไป

โรงเรียนท่าชีวิทยาคม หมู่ที่ ๒ ตำบลน้ำพุ อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร โทรศัพท์ ๐๗๗-๓๔๘๑๐๔ โทรสาร ๐๗๗-๓๔๘๑๑๓ เปิดสอนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ถึงมัธยมศึกษาปีที่ ๖ มีเนื้อที่ ๓๕ ไร่ มีเขตพื้นที่บริการตำบลน้ำพุ และตำบลท่าชี อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี รวม ๒ ตำบล ๑๒ หมู่บ้าน

ข้อมูลผู้บริหาร

ผู้อำนวยการโรงเรียน ชื่อ นายณฤชชาติ สุวรรณพร วุฒิการศึกษา ครุศาสตรมหาบัณฑิต วิชาเอกการบริหารการศึกษา ดำรงตำแหน่งที่โรงเรียนนี้ตั้งแต่ ๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๒ จนถึงปัจจุบัน

ข้อมูลนักเรียน

จำนวนนักเรียน จำแนกตามระดับชั้นปี (ข้อมูล ณ วันที่ ๑๐ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๑) จำนวนนักเรียนต่อห้อง (เฉลี่ย) ๒๒ : ๑ อัตราส่วนครู: นักเรียน เท่ากับ ๑ : ๑๐ มีจำนวนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้เรียนร่วม จำนวน – คน

ตารางที่ ๒-๑ แสดงข้อมูลจำนวนนักเรียนจำแนกตามระดับชั้น ปีการศึกษา ๒๕๖๒

ระดับชั้น	จำนวนนักเรียน		รวม(คน)
	ชาย	หญิง	
มัธยมศึกษาปีที่ ๑	๑๗	๑๖	๓๓
มัธยมศึกษาปีที่ ๒	๗	๑๙	๒๖
มัธยมศึกษาปีที่ ๓	๑๔	๑๓	๒๗
รวมมัธยมศึกษาตอนต้น	๓๘	๔๘	๘๖
มัธยมศึกษาปีที่ ๔	๑๐	๑๐	๒๐
มัธยมศึกษาปีที่ ๕	๘	๘	๑๖
มัธยมศึกษาปีที่ ๖	๔	๘	๑๒
รวมมัธยมศึกษาตอนปลาย	๒๒	๒๖	๔๘
รวมทั้งสิ้น	๖๐	๗๔	๑๓๔

ตารางที่ ๒-๒ แสดงข้อมูลครูและบุคลากรจำแนกตามเพศ และวุฒิการศึกษา

ประเภทบุคลากร	จำนวน (คน)	เพศ		ระดับวุฒิการศึกษาสูงสุด			ต่ำกว่า ปริญญาตรี
		ชาย	หญิง	ปริญญาเอก	ปริญญาโท	ปริญญาตรี	
๑. ฝ่ายบริหาร							
๑.๑ ผู้อำนวยการ	๑	๑	-	-	๑	-	-
๑.๒ รองผู้อำนวยการ	-	-	-	-	-	-	-
๒. ฝ่ายปฏิบัติการสอน							
๒.๑ วิทยาศาสตร์	๓	๒	๑	-	๑	๒	-
๒.๒ คณิตศาสตร์	๑	-	๑	-	-	๑	-
๒.๓ ภาษาไทย	๑	-	๑	-	-	๑	-
๒.๔ สังคมฯ	๒	๒	-	๑	-	๑	-
๒.๕ ภาษาต่างประเทศ	๑	-	๑	-	-	๑	-
๒.๖ ศิลปะ	-	-	-	-	-	-	-
๒.๗ สุขศึกษาฯ	-	-	-	-	-	-	-
๒.๘ การงานอาชีพฯ	๕	๒	๓	-	๑	๔	-
๒.๙ สนับสนุนการสอน	-	-	-	-	-	-	-
๓. ครูอัตราจ้าง	๑	๑	-	-	-	๑	-
๔. ลูกจ้างชั่วคราว	๒	๑	๑	-	-	๑	๑
รวมทั้งหมด	๑๖	๙	๗	๑	๓	๑๑	๑

ตารางที่ ๒-๓ แสดงข้อมูลอาคารสถานที่ โรงเรียนท่าชีวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร

ที่	ชื่ออาคาร	จำนวน(หลัง)
๑	อาคารเรียน ๑๐๘ ล	๒
๒	หอประชุม ๑๐๐/๒๗	๑
๓	โรงฝึกงาน ๑๐๒/๒๗	๑
๔	อาคารชั่วคราวโรงอาหาร	๑

ข้อมูลแหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น

ห้องสมุดมีขนาด ๔๘ ตารางเมตร จำนวนหนังสือในห้องสมุด ๓๐,๕๐๐ เล่ม การสืบค้น หนังสือราชการ และการสืบค้นหนังสือและการยืม-คืน ใช้ระบบ ยืมคืนใช้บัตรจำนวนนักเรียนที่ใช้ ห้องสมุดในปีการศึกษา ๒๕๖๒ มีค่าเฉลี่ยประมาณ ๖๐ คน/วัน คิดเป็นร้อยละ ๔๔.๗๘ ของนักเรียน

ห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ จำนวน ๒ ห้อง

ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ จำนวน ๑ ห้อง

ห้องปฏิบัติการทางภาษา จำนวน ๒ ห้อง

๔. โครงสร้างหลักสูตร

โรงเรียนท่าชีวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร จัดสอนตามหลักสูตรสถานศึกษา เป็นไปตามข้อกำหนดของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้น พื้นฐาน เปรียบเทียบผลการเรียนเฉลี่ยรายสาระการเรียนรู้และเวลาเรียน ดังแสดงในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ ๒-๔ แสดงข้อมูลเปรียบเทียบผลการเรียนเฉลี่ยรายสาระการเรียนรู้ระดับชั้น มัธยมศึกษาตอนต้น ภาคเรียนที่ ๑ - ๒ ปีการศึกษา ๒๕๖๒

กลุ่มสาระการเรียนรู้	ค่าเฉลี่ยร้อยละ ภาคเรียนที่ ๑/๖๒	ค่าเฉลี่ยร้อยละ ภาคเรียนที่ ๒/๖๒
ภาษาไทย	๕๙.๑๒	๖๒.๑๙
คณิตศาสตร์	๕๔.๕๐	๕๔.๖๓
วิทยาศาสตร์	๖๒.๖๑	๖๓.๐๙
สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม	๖๑.๓๙	๖๗.๙๕
ศิลปะ	๖๒.๓๖	๗๑.๘๖
สุขศึกษาและพลศึกษา	๖๕.๔๔	๖๔.๐๘
การทำงานอาชีพและเทคโนโลยี	๗๒.๕๑	๗๑.๐๗
ภาษาต่างประเทศ	๕๘.๔๙	๕๘.๐๙
รวม	๖๐.๐๕	๖๔.๑๒

ตารางที่ ๒-๕ แสดงข้อมูลเปรียบเทียบผลการเรียนเฉลี่ยรายสาระการเรียนรู้ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ภาคเรียนที่ ๑ - ๒ ปีการศึกษา ๒๕๖๒

กลุ่มสาระการเรียนรู้	ค่าเฉลี่ยร้อยละ ภาคเรียนที่ ๑/๖๒	ค่าเฉลี่ยร้อยละ ภาคเรียนที่ ๒/๖๒
ภาษาไทย	๖๔.๑๘	๖๐.๕๙
คณิตศาสตร์	๖๐.๖๕	๕๗.๓๑
วิทยาศาสตร์	๕๔.๔๒	๖๑.๙๐
สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม	๗๕.๕๗	๗๐.๖๐
ศิลปะ	๗๑.๐๕	๗๕.๓๗
สุขศึกษาและพลศึกษา	๖๗.๙๔	๕๒.๙๘
การงานอาชีพและเทคโนโลยี	๗๒.๗๔	๖๓.๗๔
ภาษาต่างประเทศ	๕๘.๕๗	๕๕.๒๙
รวม	๖๕.๖๔	๖๒.๒๕

สรุปเหตุผลที่ผู้วิจัยเลือกโรงเรียนท่าชีวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร เป็นกรณีศึกษา จากข้อมูลพื้นฐาน ชุมชนที่ตั้งโรงเรียนห่างไกลจากตัวเมือง การเดินทางสัญจรลำบาก ชาวบ้านในชุมชนส่วนใหญ่ จะร่วมแรงร่วมใจในการทำกิจกรรม โดยมีได้ร้องขอเป็นเช่นนี้มาช้านาน ซึ่งสอดคล้องกับบันทึกรอยจารึกในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๖ พระราชทาน ชื่อจังหวัดสุราษฎร์ธานี ที่แปลว่า “เมืองคนดี” สำหรับนักเรียนที่มาเรียนโรงเรียนท่าชีวิทยาคม ส่วนใหญ่เป็นบุตรหลานของบุคคลในชุมชนได้รับการบ่มเพาะลักษณะนิสัยและพฤติกรรมจากบรรพบุรุษรุ่นต่อรุ่น ส่งผลให้นักเรียนมีความรักชุมชน มีจิตใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีความเสียสละ รักการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ปฏิบัติกิจกรรมร่วมกันจนเกิดเป็นประเพณีปฏิบัติ ดังคำกล่าวของ พระธรรมโฆษาจารย์ พุทธทาสภิกขุ “คนดีสำคัญกว่าทุกสิ่ง” ก่อให้เกิดเป็นจุดเด่นของชุมชนและโรงเรียน ทำให้โรงเรียนท่าชีวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร มีชื่อเสียงและผลงานเป็นที่ประจักษ์ จึงเป็นกรณีศึกษาแนวทางการจัดระบบเครดิตทางสังคมบนฐานของพื้นที่เชิงนวัตกรรมเพื่อการเสริมสร้างคุณลักษณะของนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริตในการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้

บทที่ ๓

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การศึกษาแนวทางการจัดระบบเครดิตทางสังคมบนฐานของพื้นที่
เชิงนวัตกรรมเพื่อการเสริมสร้างคุณลักษณะของนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต กรณีศึกษา :
โรงเรียนท่าชีวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร ในครั้งนี้
เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัย
เชิงคุณภาพ โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการจัดระบบระบบเครดิตทางสังคมบนฐานของพื้นที่
เชิงนวัตกรรมในการเสริมสร้างคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะของนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต
โรงเรียนท่าชีวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร เพื่อสร้าง
แนวทางการจัดระบบเครดิตทางสังคมบนฐานของพื้นที่เชิงนวัตกรรมในการเสริมสร้างคุณลักษณะ
ด้านจิตสาธารณะของนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต โรงเรียนท่าชีวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกครอบคลุมเหมาะสมต่อการวิเคราะห์
โดยมีรายละเอียดวิธีการศึกษาและการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย กลุ่มเป้าหมายและกลุ่มผู้ให้
ข้อมูลที่สำคัญ ตัวแปรที่ศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล มีรายละเอียดดังนี้

กลุ่มเป้าหมายและผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ

๑. ประชากรเป้าหมาย (Target Population)

โรงเรียนท่าชีวิทยาคม จังหวัดสุราษฎร์ธานี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร

๒. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ (Key-informant)

๒.๑ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ (Key-informant) ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ได้กำหนด
กลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ ประกอบด้วย

๒.๑.๑ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนท่าชีวิทยาคม
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร

๒.๑.๒ คณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนท่าชีวิทยาคม สำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร

๒.๑.๓ ผู้นำชุมชนเขตบริการของโรงเรียนท่าชีวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร

๒.๑.๔ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔-๖ โรงเรียนท่าชีวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร

โดยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

๑) จัดทำหนังสือเชิญพร้อมเครื่องมือวิจัย ให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔-๖ โรงเรียน ท่าชีวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร ตามแบบโดยประเมินตนเองด้านจิตสาธารณะ และแบบตอบรับเข้าร่วมสนทนากลุ่ม

๒) จัดทำหนังสือเชิญ พร้อมเครื่องมือวิจัย ให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาได้แก่ แบบสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนสุจริตของโรงเรียนท่าชีวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร และแบบตอบรับเข้าร่วมสนทนากลุ่ม

๓) จัดทำหนังสือเชิญ พร้อมเครื่องมือวิจัย ให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและผู้นำชุมชน ได้แก่ แบบสอบถาม และแบบตอบรับการเข้าร่วมสนทนากลุ่ม

โดยได้รับการตอบกลับแบบประเมินตนเอง แบบสอบถาม จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ (Key-informant) มายังผู้วิจัยภายในเดือนเมษายน ๒๕๖๔ ซึ่งได้จำนวน ดังแสดงในตารางที่ ๓-๑

ตารางที่ ๓-๑ แสดงข้อมูลสถานภาพตำแหน่งหน้าที่ของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ (Key-informant)

สถานภาพ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔	๑๘	๒๗
นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕	๘	๑๒
นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖	๑๑	๑๗
ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา	๑๓	๒๐
คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	๙	๑๔
ผู้นำชุมชน	๗	๑๐
รวม	๖๖	๑๐๐

๒.๒ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการสนทนากลุ่ม จำนวน ๓ กลุ่ม ได้แก่
 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการสนทนากลุ่ม คณะผู้วิจัยเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักแบบเจาะจง
 (Purposive collective) จำนวน ๓ กลุ่ม ได้แก่

๒.๒.๑ คณะผู้บริหารสถานศึกษาที่อบรมเชิงปฏิบัติการหลักสูตรจิตวิทยาความ
 มั่นคง สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน รุ่นที่ ๘ กลุ่มที่
 ๓ จำนวน ๑๐ คน

๒.๒.๒ คณะผู้บริหารการศึกษา และศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
 มัธยมศึกษาสสุราษฎร์ธานี ชุมพร จำนวน ๕ คน

๒.๒.๓ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔-๖ โรงเรียนท่าชีวิทยาคม สำนักงาน
 เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสสุราษฎร์ธานี ชุมพร จำนวน ๑๐ คน

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่

๑. คุณลักษณะด้านจิตสาธารณะของนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต โรงเรียน
 ท่าชีวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสสุราษฎร์ธานี ชุมพร

๒. แนวทางการเสริมสร้างคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะของนักเรียนในโครงการ
 โรงเรียนสุจริต โรงเรียนท่าชีวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสสุราษฎร์ธานี ชุมพร

๓. ระบบเครดิตทางสังคมบนฐานของพื้นที่เชิงนวัตกรรมในการเสริมสร้างคุณลักษณะ
 จิตสาธารณะของนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต โรงเรียนท่าชีวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่
 การศึกษามัธยมศึกษาสสุราษฎร์ธานี ชุมพร

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

๑. ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย แบบประเมินตนเองและแบบสอบถาม
 คุณลักษณะด้านจิตสาธารณะของนักเรียน และแบบสัมภาษณ์แนวทางและเครดิตทางสังคมบนฐาน
 ของพื้นที่เชิงนวัตกรรมเพื่อการเสริมสร้างคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะของนักเรียนตามโครงการ
 โรงเรียนสุจริต กรณีศึกษา : โรงเรียนท่าชีวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสสุราษฎร์ธานี
 ชุมพร มีรายละเอียด ดังนี้

๑.๑ แบบประเมินตนเองของนักเรียนและแบบสอบถาม เป็นแบบประเมินความ
 คิดเห็นชนิดตรวจสอบรายการ (Checklist) ประกอบด้วย ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม
 คุณลักษณะด้านจิตสาธารณะของนักเรียนตามบริบทของพื้นที่ จากความคิดเห็นของนักเรียนและผู้มี
 ส่วนเกี่ยวข้อง แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่าคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะของ
 นักเรียน (Rating Scale) ๕ ระดับ ประกอบด้วย ๓ ด้าน ได้แก่ ๑) ระดับคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะ

ต่อตนเอง ๒) ระดับคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะต่อครอบครัว ๓) ระดับคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะต่อสังคม ใช้สำหรับประเมินระดับคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะของนักเรียนโรงเรียนท่าชีวิทยาตามสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร

๑.๒ แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม เป็นแบบบันทึกที่มีโครงสร้าง (Structured Interview) ประกอบด้วยข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ แนวทางการเสริมสร้างคุณลักษณะจิตสาธารณะ และพื้นที่ เวลา โอกาสในการทำกิจกรรมจิตสาธารณะ และผลตอบแทนจากการทำกิจกรรมจิตสาธารณะ ใช้สำหรับวิเคราะห์แนวทางการส่งเสริมคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะ และลักษณะของระบบเครดิตทางสังคมบนฐานของพื้นที่เชิงนวัตกรรม ในการเสริมสร้างคุณลักษณะของนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต

๒. การสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือ

๒.๑ ศึกษาเอกสาร รายงานการวิจัย เอกสารที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการจัดระบบเครดิตทางสังคมบนฐานของพื้นที่เชิงนวัตกรรมเพื่อการเสริมสร้างคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะของนักเรียนตามโครงการโรงเรียนสุจริต กรณีศึกษา : โรงเรียนท่าชีวิทยาตามสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร

๒.๒ สร้างแบบสอบถามตามกรอบเนื้อหาและวัตถุประสงค์การวัด ตามนิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย ตรวจสอบความถูกต้องของภาษา เนื้อหาและวัตถุประสงค์ของการวัด แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์

๒.๒.๑ แบบแบบสอบถาม

แบบแบบสอบถาม สำหรับวิเคราะห์ระดับคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะของนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่าคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะของนักเรียน (Rating Scale) ๕ ระดับ ๓ ด้าน ได้แก่ ๑) ระดับคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะต่อตนเอง ๒) ระดับคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะต่อครอบครัว ๓) ระดับคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะต่อสังคม และ ใช้สำหรับประเมินลักษณะของระบบเครดิตทางสังคมบนฐานของพื้นที่เชิงนวัตกรรม และแนวทางการใช้ระบบเครดิตทางสังคมบนฐานของพื้นที่เชิงนวัตกรรม ในการเสริมสร้างคุณลักษณะของนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต กรณีศึกษาโรงเรียนท่าชีวิทยาตามสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร จัดทำร่างรายการประเด็นคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะตามที่กำหนด และจัดทำแบบสอบถามเสนอคณะผู้บริหารสถานศึกษาที่อบรมเชิงปฏิบัติการหลักสูตรจิตวิทยาความมั่นคงสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน รุ่นที่ ๘ กลุ่ม ที่ ๓ และอาจารย์ที่ปรึกษา จำนวน ๑๒ คน เพื่อตรวจสอบความตรงของเนื้อหาและภาษา จากนั้นนำไปปรับปรุง ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน ๕ คน

เพื่อพิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ความถูกต้องเหมาะสม ความครอบคลุม และให้คำแนะนำสิ่งที่ควรปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้องสมบูรณ์ยิ่งขึ้น แล้วนำผลการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญ มาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence) ซึ่งผลจากการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา พบว่า ค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของเครื่องมือทั้งฉบับได้ค่าคะแนนระหว่าง ๐.๘๐ - ๑.๐๐ ซึ่งเป็นค่าดัชนีความสอดคล้องที่ยอมรับได้ แล้วนำไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มตัวอย่างที่มีคุณสมบัติครบถ้วนและมีบริบทใกล้เคียงกับโรงเรียนท่าชีวิทยาควม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร ที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมาย ๑ โรงเรียน จำนวน ๓๐ คน แล้วนำมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของเครื่องมือ โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของ Cronbach (อ้างถึงใน พวงรัตน์ ทวีรัตน์, ๒๕๔๐) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .๙๔๐ แล้วจัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์แล้วจึงนำไปเก็บรวบรวมข้อมูล แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น ๒ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ สอบถามสถานภาพข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ ประกอบด้วย เพศ สถานะ และระดับชั้นเรียน

ตอนที่ ๒ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะของนักเรียนสำหรับนักเรียนโรงเรียนท่าชีวิทยาควม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร แบ่งออกเป็น ๓ ส่วน

ส่วนที่ ๑ ระดับคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะต่อตนเอง สำหรับนักเรียนโรงเรียนท่าชีวิทยาควม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร จำนวน ๑๔ ข้อ

ส่วนที่ ๒ ระดับคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะต่อครอบครัว สำหรับนักเรียนโรงเรียนท่าชีวิทยาควม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร จำนวน ๑๓ ข้อ

ส่วนที่ ๓ ระดับคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะต่อสังคม สำหรับนักเรียนโรงเรียนท่าชีวิทยาควม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร จำนวน ๑๘ ข้อ

แบบสอบถามเป็นแบบประเมินมีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) ๕ ระดับ ให้ผู้ตอบเลือกตอบเพียงระดับเดียว

๕ หมายถึง มีระดับการปฏิบัติมากที่สุด

๔ หมายถึง มีระดับการปฏิบัติมาก

๓ หมายถึง มีระดับการปฏิบัติปานกลาง

๒ หมายถึง มีระดับการปฏิบัติน้อย

๑ หมายถึง มีระดับการปฏิบัติน้อยที่สุด

๒.๒.๒ แบบบันทึกการสัมภาษณ์

แบบการสัมภาษณ์เป็นรูปแบบการสนทนากลุ่มแบบมีโครงสร้าง (Structured Focus Group Discussion) ประกอบด้วย ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ แนวทางการเสริมสร้างคุณลักษณะจิตสาธารณะ และพื้นที่ เวลา โอกาสในการทำกิจกรรม จิตสาธารณะ และผลตอบแทนจากการทำกิจกรรมจิตสาธารณะเพื่อการเสริมสร้างแนวทางเครดิตทางสังคมบนพื้นฐานเชิงนวัตกรรม จัดทำร่างรายการประเด็นการสัมภาษณ์ตามที่กำหนด และจัดทำแบบบันทึกการสัมภาษณ์ เสนอเสนอคณะผู้บริหารสถานศึกษาที่อบรมเชิงปฏิบัติการหลักสูตร จิตวิทยาความมั่นคงสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน รุ่นที่ ๘ กลุ่ม ที่ ๓ และอาจารย์ที่ปรึกษา จำนวน ๑๒ คน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและให้คำแนะนำเพื่อแก้ไขปรับปรุงแบบสัมภาษณ์ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น แล้วนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน ๕ คน เพื่อพิจารณาประเด็นความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย รวมถึงความถูกต้องเหมาะสม และปรับปรุงแก้ไขทางด้านภาษาตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิและนำแบบสัมภาษณ์ที่ผ่านการตรวจสอบความถูกต้องและแก้ไขปรับปรุงเรียบร้อยแล้ว ไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ในการวิจัย แบบบันทึกการสัมภาษณ์ แบ่งออกเป็น ๒ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ สอบถามสถานภาพข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบบันทึกการสัมภาษณ์

ตอนที่ ๒ การสนทนากลุ่ม ประเด็นคำถามแนวทางการเสริมสร้างคุณลักษณะ จิตสาธารณะ ของนักเรียนโรงเรียนท่าชีวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร ตามกรอบแนวคิดทั้ง ๓ ด้าน คือแนวทางการเสริมสร้างคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะตนเอง แนวทางการเสริมสร้างคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะต่อครอบครัว และแนวทางการเสริมสร้างคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะต่อสังคม และพื้นที่ เวลา โอกาสในการทำกิจกรรมจิตสาธารณะ และผลตอบแทนจากการทำกิจกรรมจิตสาธารณะ เพื่อการเสริมสร้างแนวทางเครดิตทางสังคมบนพื้นฐานเชิงนวัตกรรม สรุปเป็นประเด็นคำถามได้ ๔ ประเด็นใหญ่ ๖ ประเด็นย่อย ดังนี้

ประเด็นที่ ๑ แนวทางการเสริมสร้างคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะต่อตนเอง

๑.๑ แนวทางการสร้างวินัยในตนเอง

๑.๒ แนวทางการจัดการเรียนการสอน

ประเด็นที่ ๒ แนวทางการเสริมสร้างคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะต่อครอบครัว

๒.๑ แนวทางด้านอบรมเลี้ยงดูจากสถาบันครอบครัว

ประเด็นที่ ๓ แนวทางการเสริมสร้างคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะต่อสังคม

๓.๑ แนวทางด้านสร้างตระหนักรู้ถึงปัญหาและผลกระทบที่เกิดขึ้นกับ

สังคม

๓.๒ แนวทางด้านรับรู้ความมีคุณค่าและความสามารถของตนเอง

ประเด็น ๔ ท่านคิดว่าพื้นที่ เวลา โอกาสในการทำกิจกรรมจิตสาธารณะ เป็นที่ไหน ช่วงเวลาใด และผลตอบแทนที่จะได้รับการทำกิจกรรมจิตสาธารณะมีอะไรบ้าง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการเป็น ๒ รูปแบบ คือ การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ และการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ มีรายละเอียด ดังนี้

๑. การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ

ส่งหนังสือความร่วมมือในการเก็บข้อมูลจากสถาบันจิตวิทยาความมั่นคง สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ ถึง โรงเรียนท่าชีวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร เพื่อขออนุญาตจากผู้บริหารโรงเรียนให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามในระบบออนไลน์ ระหว่างวันที่ ๑-๒ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๔

๒. การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ

๒.๑ การสนทนากลุ่มแบบมีโครงสร้าง (Structured Focus Group Discussion) ดำเนินการโดยกำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะนักวิจัยประกอบด้วย ผู้นำสนทนา ผู้บันทึก และ ผู้ช่วยเหลือทั่วไป (Assistant) ติดต่อนัดหมายโรงเรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายล่วงหน้า ๑ สัปดาห์ แล้วดำเนินการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ในวันที่ ๙ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๔ จากนั้นถอดเทปบันทึกและวิเคราะห์ตีความข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่ม

๒.๒ คณะผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากการวิเคราะห์เชิงปริมาณ และการวิเคราะห์ในเชิงคุณภาพ มาสนทนากลุ่มกับคณะผู้บริหารสถานศึกษาที่อบรมเชิงปฏิบัติการหลักสูตรจิตวิทยาความมั่นคง สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน รุ่นที่ ๘ กลุ่มที่ ๓ จำนวน ๑๐ คน โดยการสนทนาออนไลน์ ระบบ Google meet และนำข้อมูลจากการสนทนากลุ่มออนไลน์ ไปจัดทำเป็นแบบฟอร์มแนวทางการส่งเสริมคุณลักษณะจิตสาธารณะ

๒.๓ คณะผู้วิจัยได้นำข้อมูลแบบฟอร์มแนวทางการส่งเสริมคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะ ไปมอบให้กับผู้บริหารการศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร ได้สนทนากลุ่มออนไลน์ เพื่อปรับปรุงให้สมบูรณ์ และยืนยันแนวทางทางการส่งเสริมคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะ ของโรงเรียนท่าชีวิทยาคม เพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลดำเนินการเป็น ๒ รูปแบบ คือ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ และ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพมีรายละเอียด ดังนี้

๑. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

๑.๑ ตรวจสอบข้อมูลก่อนการวิเคราะห์ โดยตรวจสอบรายการในแบบสอบถาม เพื่อความถูกต้องและความสมบูรณ์ครบถ้วนของข้อมูลทุกรายการ

๑.๒ การจัดกระทำข้อมูล สร้างแฟ้มข้อมูลเพื่อบันทึกข้อมูลตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

๑.๓ การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น โดยใช้ค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

๑.๔ การวิเคราะห์สถิติพื้นฐาน โดยวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วพิจารณาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด

๑.๕ เกณฑ์การตัดสินผลการวิเคราะห์ข้อมูลในแบบสอบถาม ตอนที่ ๒ เป็นระดับคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะของนักเรียนสำหรับนักเรียนโรงเรียนท่าชีวิทยาฯ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร แบ่งออกเป็น ๓ ส่วน ส่วนที่ ๑ ระดับคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะต่อตนเองสำหรับนักเรียนโรงเรียนท่าชีวิทยาฯ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สุราษฎร์ธานี ชุมพร ส่วนที่ ๒ ระดับคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะต่อครอบครัว สำหรับนักเรียนโรงเรียนท่าชีวิทยาฯ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร ส่วนที่ ๓ ระดับคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะต่อสังคม สำหรับนักเรียนโรงเรียนท่าชีวิทยาฯ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร แปลผลข้อมูลเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ๕ ระดับโดยใช้มาตราส่วนประมาณค่าของลิเคิร์ต (Likert) วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยแปลผลเป็นระดับใช้เกณฑ์ ดังนี้ (ชัชวาล เรื่องประพันธ์, ๒๕๔๓ : ๓๖)

๔.๒๑ - ๕.๐๐ หมายถึง มีระดับการปฏิบัติมากที่สุด

๓.๔๑ - ๔.๒๐ หมายถึง มีระดับการปฏิบัติมาก

๒.๖๑ - ๓.๔๐ หมายถึง มีระดับการปฏิบัติปานกลาง

๑.๘๑ - ๒.๖๐ หมายถึง มีระดับการปฏิบัติน้อย

๑.๐๐ - ๑.๘๐ หมายถึง มีมีระดับการปฏิบัติที่น้อยที่สุด

๑.๖ นำผลการวิเคราะห์ทางสถิติมาจัดตาราง แปลความหมาย ตีความจากตารางอภิปรายผลและสรุปผลการศึกษา ในรูปของการบรรยายและการอธิบายแบบความเรียง

๒. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

๒.๑ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพที่เป็นความคิดเห็นจากแบบสัมภาษณ์ตามประเด็นคำถามแนวทางการเสริมสร้างคุณลักษณะจิตสาธารณะ ใช้การวิเคราะห์สรุปเป็นประเด็น โดยใช้หลักการการวิเคราะห์ข้อมูลแบบการตรวจสอบแบบ ๓ เสา่ ข้ามวิธีการเก็บข้อมูล (Methodological triangulation) (ขจรศักดิ์ บัวระพันธ์, ๒๕๔๔ : ๑๔๑) เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ เอกสารที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการเสริมสร้างคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะ และแนวทางการใช้ระบบเครดิตทางสังคมบนฐานของพื้นที่เชิงนวัตกรรมในการเสริมสร้างคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะของนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต โรงเรียนท่าชีวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร จากนั้นนำเสนอผลสรุปเป็นแนวทางการเสริมสร้างคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะ ๕ แนวทาง ในรูปแบบของการบรรยาย และการอธิบายแบบความเรียง

๒.๒ การวิเคราะห์ข้อมูลโดยให้บุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการศึกษาทำการตรวจสอบ โครงการวิจัยตลอดทั้งกระบวนการตั้งแต่เริ่มต้น ไปจนถึงการได้มาซึ่งข้อสรุป โดยให้อำนาจการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร ทำการตรวจสอบและประเมิน ตามประเด็นการตรวจสอบ (ขจรศักดิ์ บัวระพันธ์ : ๒๕๔๔ : ๑๔๔)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้คอมพิวเตอร์ในการจัดกระทำกับข้อมูลโดยโปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อหาค่าสถิติต่างๆ ดังนี้ ความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) ของข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพ และบริบทของสถานศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง วิเคราะห์ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และ วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (Mean)

บทที่ ๔

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลและการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเรื่องการศึกษาแนวทางการจัดระบบเครดิตทางสังคมบนฐานของพื้นที่เชิงนวัตกรรมเพื่อการเสริมสร้างคุณลักษณะของนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต กรณีศึกษา: โรงเรียนท่าชีวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ และตอบข้อคำถามของการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ (Key-informant) รวมทั้งสิ้น ๖๖ คน ได้แก่ คณะครูและบุคลากรทางการศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้นำชุมชน และนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔-๖ ซึ่งได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาครบทุกฉบับ คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐ นำมาวิเคราะห์และเสนอผลการวิเคราะห์โดยใช้ตารางประกอบคำบรรยาย จำแนกเป็น ๒ ตอน คือ

ตอนที่ ๑ การศึกษาระดับคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะ ของนักเรียนโรงเรียนท่าชีวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร

ตอนที่ ๒ การศึกษาแนวทางการเสริมสร้างจิตสาธารณะ ของนักเรียนโรงเรียนท่าชีวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร

ตอนที่ ๑ การศึกษาระดับคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะ ของนักเรียนโรงเรียนท่าชีวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร

การศึกษาระดับคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะ สำหรับนักเรียนโรงเรียนท่าชีวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร ผู้วิจัยได้ดำเนินการให้นักเรียนประเมินตนเองใน ๓ ด้าน คือ คุณลักษณะด้านจิตสาธารณะต่อตนเอง คุณลักษณะด้านจิตสาธารณะต่อครอบครัว และคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะต่อสังคม ผลการประเมินดังปรากฏในตาราง ๔-๑ ถึง

ตารางที่ ๔-๑ แสดงระดับคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะต่อตนเองของนักเรียนโรงเรียนท่าชีวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร

คุณลักษณะด้านจิตสาธารณะต่อตนเอง	\bar{X}	S.D.	ระดับคุณภาพ
๑ นักเรียนคิดดีทำดี มองโลกในแง่ดีเสมอ	๔.๑๒	๐.๕๖	มาก
๒ นักเรียนมีการพัฒนาตนเองในด้านทักษะการเรียนรู้	๔.๑๘	๐.๖๐	มาก
๓ นักเรียนทำงานที่ได้รับมอบหมายเสร็จจนแล้วและมีประสิทธิภาพ	๔.๐๕	๐.๖๔	มาก
๔ นักเรียนตระหนักถึงปัญหา รับผิดชอบต่อความสามารถของตนเอง เพื่อแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้	๔.๑๗	๐.๕๙	มาก
๕ นักเรียนเคารพในกฎระเบียบ ข้อบังคับและกฎหมาย	๔.๓๒	๐.๖๑	มากที่สุด
๖ นักเรียนมีความรับผิดชอบ ตรงต่อเวลา สามารถพึ่งตนเองได้	๔.๐๘	๐.๕๖	มาก
๗ นักเรียนสามารถพัฒนาทักษะการใช้เหตุผลการคิดอย่างมีวิจารณญาณ	๔.๒๓	๐.๕๗	มากที่สุด
๘ นักเรียนสามารถควบคุมอารมณ์ของเองให้อยู่ในสภาวะดีเสมอ	๔.๑๒	๐.๕๑	มาก
๙ นักเรียนรู้จักปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่น	๔.๒๑	๐.๖๒	มาก
๑๐ นักเรียนเข้าใจและไม่ตามกระแสสังคมโดยปราศจากเหตุผล	๔.๒๗	๐.๕๗	มากที่สุด
๑๑ นักเรียนกล้าที่จะยอมรับผิด เมื่อตนเองทำผิดพลาด	๔.๓๒	๐.๖๓	มากที่สุด
๑๒ นักเรียนมีความมั่นใจสูงในการปฏิบัติตนเพื่อส่วนรวม	๔.๒๑	๐.๖๒	มากที่สุด
๑๓ นักเรียนเต็มใจรับอาสาทำกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียนได้	๔.๒๗	๐.๕๗	มากที่สุด
๑๔ นักเรียนมีความประหยัด รู้จักพอเพียง ไม่ฟุ้งเฟ้อ	๔.๒๓	๐.๖๐	มากที่สุด
รวมระดับคุณภาพจิตสาธารณะต่อตนเอง	๔.๒๐	๐.๕๙	มาก

จากตารางที่ ๔-๑ พบว่า ระดับคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะต่อตนเองของนักเรียนโรงเรียนท่าชีวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร มีค่าเฉลี่ยจากมากที่สุด ๕ ลำดับแรก ดังนี้ ลำดับที่ ๑ นักเรียนเคารพในกฎระเบียบ ข้อบังคับและกฎหมาย ($\bar{X} = 4.32$ S.D. = 0.61) ลำดับที่ ๒ นักเรียนกล้าที่จะยอมรับผิด เมื่อตนเองทำผิดพลาด ($\bar{X} = 4.32$ S.D. = 0.63) ลำดับที่ ๓ นักเรียนเข้าใจและไม่ตามกระแสสังคม โดยปราศจากเหตุผล ($\bar{X} = 4.27$ S.D. = 0.57) ลำดับที่ ๔ นักเรียนเต็มใจ อาสาทำกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนได้ ($\bar{X} = 4.27$ S.D. = 0.57) ลำดับที่ ๕ นักเรียนสามารถพัฒนาทักษะการใช้เหตุผล การคิดอย่างมีวิจารณญาณ

ตารางที่ ๔-๒ แสดงระดับคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะต่อครอบครัวของนักเรียนโรงเรียนท่าชีวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร

	คุณลักษณะด้านจิตสาธารณะต่อครอบครัว	\bar{X}	S.D.	ระดับคุณภาพ
๑	นักเรียนมีความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างสมาชิกในครอบครัว	๔.๖๕	๐.๔๘	มากที่สุด
๒	นักเรียนสนใจปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในครอบครัว	๔.๔๗	๐.๕๖	มากที่สุด
๓	นักเรียนเชื่อฟังคำอบรมสั่งสอนของผู้ปกครอง	๔.๓๖	๐.๕๔	มากที่สุด
๔	นักเรียนช่วยเหลือที่บ้านเป็นอย่างดี	๔.๓๒	๐.๕๕	มากที่สุด
๕	นักเรียนมีความเสียสละตนเองเพื่อครอบครัว	๔.๓๘	๐.๕๒	มากที่สุด
๖	นักเรียนปฏิบัติตามหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนา	๔.๒๖	๐.๕๙	มากที่สุด
๗	นักเรียนได้รับการอบรมคุณธรรมและจริยธรรม	๔.๓๙	๐.๕๒	มากที่สุด
๘	นักเรียนรักษาชื่อเสียงของครอบครัว	๔.๔๔	๐.๕๓	มากที่สุด
๙	นักเรียนช่วยหารายได้เสริมให้แก่ครอบครัว	๔.๒๗	๐.๕๔	มากที่สุด
๑๐	นักเรียนมีความกตัญญู คู่ผู้มีพระคุณเมื่อเจ็บป่วย	๔.๕๘	๐.๕๕	มากที่สุด
๑๑	นักเรียนเอื้อเฟื้อ ช่วยเหลือเกื้อกูลสมาชิกในครอบครัว	๔.๕๓	๐.๖๑	มากที่สุด
๑๒	นักเรียนไม่แสดงกิริยาหยาบกระด้างต่อบุคคลในครอบครัว	๔.๔๘	๐.๕๖	มากที่สุด
๑๓	นักเรียนมีความรัก ให้ความช่วยเหลือกันในครอบครัว	๔.๖๒	๐.๕๒	มากที่สุด
	รวมระดับคุณภาพจิตสาธารณะต่อครอบครัว	๔.๔๔	๐.๕๖	มากที่สุด

จากตารางที่ ๔-๒ พบว่า ระดับคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะต่อครอบครัวของนักเรียนโรงเรียนท่าชีวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร มีค่าเฉลี่ยจากมากที่สุด ๕ ลำดับแรกดังนี้ ลำดับที่ ๑ นักเรียนมีความสัมพันธ์ที่ดี ระหว่างสมาชิกในครอบครัว ($\bar{X} = 4.65$ S.D. = 0.48) ลำดับที่ ๒ นักเรียนมีความรัก ให้ความช่วยเหลือกันในครอบครัว ($\bar{X} = 4.62$ S.D. = 0.52) ลำดับที่ ๓ นักเรียนมีความกตัญญู คู่ผู้มีพระคุณเมื่อเจ็บป่วย ($\bar{X} = 4.58$ S.D. = 0.55) ลำดับที่ ๔ นักเรียนเอื้อเฟื้อ ช่วยเหลือเกื้อกูลสมาชิกในครอบครัว ($\bar{X} = 4.53$ S.D. = 0.61) ลำดับที่ ๕ นักเรียนไม่แสดงกิริยาหยาบกระด้างต่อบุคคลในครอบครัว ($\bar{X} = 4.48$ S.D. = 0.56)

ตารางที่ ๔-๓ แสดงระดับคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะต่อสังคม ของนักเรียนโรงเรียนท่าชีวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร

คุณลักษณะด้านจิตสาธารณะต่อสังคม	\bar{X}	S.D.	ระดับคุณภาพ
๑ นักเรียนไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อนทั้งกายและใจ	๔.๒๑	๐.๕๖	มากที่สุด
๒ นักเรียนนึกถึงประโยชน์ส่วนตนและส่วนรวมอยู่เสมอ	๔.๒๗	๐.๔๘	มากที่สุด
๓ นักเรียนให้ความสนใจที่จะร่วมกิจกรรมกับสังคม	๔.๓๙	๐.๕๒	มากที่สุด
๔ นักเรียนตระหนักถึงปัญหาที่เกิดในสังคม	๔.๒๐	๐.๖๖	มากที่สุด
๕ นักเรียนอยู่รวมกันอย่างกลมกลืน เกื้อกูล เป็นธรรมชาติ	๔.๔๒	๐.๕๕	มากที่สุด
๖ นักเรียนมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น	๔.๓๖	๐.๕๔	มากที่สุด
๗ นักเรียนช่วยประหยัดพลังงานในทุกๆทาง	๔.๒๗	๐.๖๒	มากที่สุด
๘ นักเรียนทำกิจกรรมเพื่อพัฒนาสังคมเป็นอย่างดี	๔.๒๓	๐.๕๔	มากที่สุด
๙ นักเรียนให้ความร่วมมือกับผู้อื่นอยู่เสมอ	๔.๓๓	๐.๕๐	มากที่สุด
๑๐ นักเรียนดูแลของส่วนรวมให้อยู่ในสภาพดีอยู่เสมอ	๔.๓๖	๐.๕๔	มากที่สุด
๑๑ นักเรียนชื่นชม ยกย่องและให้เกียรติผู้อื่น	๔.๒๙	๐.๔๙	มากที่สุด
๑๒ นักเรียนเห็นคุณค่าของการมีส่วนร่วมในสังคม	๔.๓๒	๐.๕๘	มากที่สุด
๑๓ นักเรียนเข้าวัด ทำบุญตักบาตรเสมอ	๔.๑๘	๐.๔๙	มาก
๑๔ นักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการกระทำประโยชน์ต่อสังคม	๔.๒๓	๐.๔๙	มากที่สุด
๑๕ นักเรียนช่วยตักเตือนแนะนำเมื่อเพื่อนทำผิด	๔.๓๐	๐.๔๙	มากที่สุด
๑๖ นักเรียนเสียสละแรงกายเพื่อประโยชน์ส่วนรวม	๔.๒๙	๐.๕๒	มากที่สุด
๑๗ นักเรียนมีจิตสำนึกที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณชนหมู่มาก	๔.๒๓	๐.๕๗	มากที่สุด
๑๘ นักเรียนปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคม	๔.๔๑	๐.๕๕	มากที่สุด
รวมระดับคุณภาพจิตสาธารณะต่อสังคม	๔.๒๙	๐.๕๙	มากที่สุด

จากตารางที่ ๔-๓ พบว่าระดับคุณลักษณะจิตสาธารณะต่อสังคม ด้านจิตสาธารณะของนักเรียนโรงเรียนท่าชี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร มีค่าเฉลี่ยจากมากที่สุด ๑๐ ลำดับแรกดังนี้ ลำดับที่ ๑ นักเรียนปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคม ($\bar{X} = 4.41$ S.D. = 0.55) ลำดับที่ 2 นักเรียนอยู่รวมกันอย่างกลมกลืน เกื้อกูล เป็นธรรมชาติ ($\bar{X} = 4.42$ S.D. = 0.55) ลำดับที่ ๓ นักเรียนให้ความสนใจ ที่จะร่วมกิจกรรมกับสังคม ($\bar{X} = 4.39$ S.D. = 0.52) ลำดับที่ ๔ นักเรียนมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น ($\bar{X} = 4.36$ S.D. = 0.54) ลำดับที่ ๕ นักเรียนดูแลของส่วนรวมให้อยู่ในสภาพดีอยู่เสมอ ($\bar{X} = 4.36$ S.D. = 0.54)

ผู้วิจัยได้ดำเนินการโดยให้แบบสอบถามคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะต่อตนเอง คุณลักษณะด้านจิตสาธารณะต่อครอบครัว คุณลักษณะด้านจิตสาธารณะต่อสังคม แล้วนำไปเปรียบเทียบตามเกณฑ์ระดับคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะ สำหรับนักเรียนโรงเรียนท่าชีวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร โดยภาพรวม ตามแนวคิดของเบสต์ที่กำหนดไว้ตามตารางที่ ๔-๔

ตารางที่ ๔-๔ แสดงระดับคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะของนักเรียนโรงเรียนท่าชีวิทยาคมสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร ในภาพรวม

คุณลักษณะด้านจิตสาธารณะภาพรวม	\bar{X}	S.D.	ระดับคุณภาพ
๑ คุณลักษณะด้านจิตสาธารณะต่อตนเอง	๔.๒๐	๐.๕๙	มาก
๒ คุณลักษณะด้านจิตสาธารณะต่อครอบครัว	๔.๔๔	๐.๕๖	มากที่สุด
๓ คุณลักษณะด้านจิตสาธารณะต่อสังคม	๔.๒๙	๐.๕๙	มากที่สุด
รวมคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะ	๔.๓๑	๐.๗๕	มากที่สุด

จากตารางที่ ๔-๔ พบว่าระดับคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะของนักเรียนโรงเรียนท่าชีวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร ในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.31$ S.D. = 0.75) เมื่อพิจารณาแยกตามระดับคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะ สำหรับนักเรียนโรงเรียนท่าชีวิทยาคม พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด ๒ ด้าน ดังนี้ ลำดับที่ ๑ คุณลักษณะด้านจิตสาธารณะต่อครอบครัว ($\bar{X} = 4.44$ S.D. = 0.56) ลำดับที่ ๒ คุณลักษณะด้านจิตสาธารณะต่อสังคม ($\bar{X} = 4.29$ S.D. = 0.59) ตามลำดับ และคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะต่อตนเอง พบว่าอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.20$ S.D. = 0.59)

ตอนที่ ๒ การศึกษาแนวทางการเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนโรงเรียนท่าชีวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร

การศึกษาแนวทางในการเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนโรงเรียนท่าชีวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร ผู้วิจัยนำข้อมูลจากการวิเคราะห์จากแบบสอบถาม และวิเคราะห์จากการสนทนากลุ่มของผู้ให้ข้อมูล คือ คณะครูและบุคลากรทางการศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้นำชุมชน และนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔-๖ นำมาวิเคราะห์และเสนอผลการวิเคราะห์โดยยึดหลัก ๓ ด้าน คือ คุณลักษณะด้านจิตสาธารณะต่อตนเอง คุณลักษณะด้านจิตสาธารณะต่อครอบครัว คุณลักษณะด้านจิตสาธารณะต่อสังคม ใช้เชิงบรรยายสรุปประกอบด้วย ๕ แนวทาง ดังตารางที่ ๔-๕

ตารางที่ ๔-๕ แสดงแนวทางการเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนโรงเรียนท่าชี
วิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร

ที่	แนวทาง	พฤติกรรมแสดงออก	กิจกรรม
๑	สร้างวินัยใน ตนเองของ นักเรียน	รับผิดชอบ เสียสละ มีมนุษยสัมพันธ์ ที่ดี ช่วยพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูทำงาน ด้วยความเต็มใจ อาสาทำงานให้ผู้อื่น ด้วยกำลังกาย กำลังใจและกำลังสติปัญญา ด้วยความสมัครใจ แบ่งปัน สิ่งของ ทรัพย์สิน และอื่น ๆ มีน้ำใจ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อเพื่อน ครู และคน อื่นๆ เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคม ดูแล รักษาสาธารณสมบัติ และ สิ่งแวดล้อมด้วยความเต็มใจ ช่วย แก้ปัญหาหรือสร้างความสุขให้กับ ผู้อื่น เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อแก้ปัญหา หรือร่วมสร้างสิ่งที่ดีงามของส่วนรวม ตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นด้วยความ กระตือรือร้น ตั้งใจศึกษาเล่าเรียนหา ความรู้ มีความรับผิดชอบ ตรงเวลา สามารถพึ่งพาตนเองได้ มี ความประหยักรู้จักความพอดี รู้จักการ ออกกำลังกายเพื่อสุขภาพให้แข็งแรง สมบูรณ์ ทำงานที่รับมอบหมายให้ สำเร็จ มองเห็นคุณค่าของตนเอง มี ความอดทน ประพฤติตัวให้เหมาะสม ละเว้นการกระทำที่ก่อให้เกิดความ เสื่อมเสีย มีคุณธรรมปฏิบัติตนตาม หลักธรรมทางศาสนาในการดำรงชีวิต ประจำวัน มีความเพียรพยายามชอบ ช่วยเหลือผู้อื่นและส่วนร่วม ชอบ ช่วยเหลือสังคมและบุคคลอื่นมี เห็น ประโยชน์ส่วนร่วมมากกว่าส่วนตน	- กิจกรรมของสถานักเรียนตามโครงการ โรงเรียนสุจริต - กิจกรรมของโรงเรียนที่ให้นักเรียน มีส่วนร่วม - กิจกรรมนักเรียนสร้างความสัมพันธ์ ที่ดีระหว่างครูกับนักเรียน นักเรียนกับ นักเรียน นักเรียนกับผู้ปกครอง/ ครอบครัว นักเรียนกับชุมชน - กิจกรรมนักข่าวชุมชน - กิจกรรมแบ่งปัน จิตสาธารณะทั้งใน และนอกโรงเรียน - กิจกรรมตามหลักศาสนา

ตารางที่ ๔-๕ (ต่อ)

ที่	แนวทาง	พฤติกรรมแสดงออก	กิจกรรม
๒	การจัดการ - นักเรียนตั้งใจเรียน เรียนการสอน - อาสาร่วมทำกิจกรรม		<ul style="list-style-type: none"> - กิจกรรมและกระบวนการเรียนการสอนแบบบูรณาการ ส่งเสริมให้นักเรียนมีจิตสาธารณะ - กิจกรรมการเรียนรู้และการฝึกอบรมให้ความรู้ ชักชวนส่งเสริมเสริมแรง การปลูกฝังจิตสาธารณะ - กิจกรรมร่วมปฏิบัติกับองค์กรภายนอก - การให้กำลังใจ ชมเชยสร้างความตระหนักร่วมทำกิจกรรมกับชุมชน - การสร้างความตระหนักการรับรู้ การส่งเสริมการอบรมเลี้ยงดูจากของครอบครัวนักเรียน เพื่อสร้างจิตสำนึกสาธารณะอย่างต่อเนื่อง - การพัฒนาต่อยอดเป็นโรงเรียนต้นแบบ หรือศูนย์การเรียนรู้อย่างเป็นรูปธรรม และมีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ที่หลากหลายตลอดจนการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ในการส่งเสริมสนับสนุน - ร่วมกิจกรรมการประกวดคัดเลือก มอบรางวัลและเชิดชูเกียรติ - ร่วมกิจกรรมยกย่องชมเชย ให้รางวัล เกียรติบัตรในรูปแบบต่างๆที่เหมาะสม - ร่วมกิจกรรมอบรมจริยธรรมคุณธรรม - ร่วมกิจกรรมประเพณีวัฒนธรรมและวันสำคัญทางศาสนา - กิจกรรมสถานักเรียน - กิจกรรม To Be Number one - กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ - กิจกรรมลูกเสือ

ตารางที่ ๔-๕ (ต่อ)

ที่	แนวทาง	พฤติกรรมแสดงออก	กิจกรรม
๓	การอบรม เลี้ยงดูจาก สถาบัน ครอบครัว	- ทำตามบทบาทหน้าที่ในฐานะของ สมาชิกครอบครัว - ยึดมั่นในหลักครอบครัวอบอุ่น	- ร่วมส่งเสริมให้มีการประสานความ ร่วมมือ กับ บิดา มารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย - ร่วมส่งเสริมให้ผู้ปกครอง คนในชุมชน ให้กำลังใจหรือการยกย่องนักเรียนที่ทำความ ดีหรือมีจิตสาธารณะอย่างสม่ำเสมอ ในรูปแบบที่เหมาะสม - พ่อ แม่ หรือผู้ปกครองควรสนับสนุนให้ นักเรียนมีบทบาทหรือเข้าร่วมกิจกรรม เกี่ยวกับการความดี หรือการเข้าร่วม กิจกรรมอาสาสมัครจิตอาสาของโรงเรียน ของชุมชน
๔	ตระหนักถึง ปัญหาและ ผลกระทบที่ เกิดขึ้นกับ สังคม	ปฏิบัติตนในฐานะสมาชิกที่ดีของ สังคม	- สร้างความตระหนักให้ทุกคนเห็นคุณค่า การแสดงออกของการทำความดีมี จิตสาธารณะเพื่อโรงเรียน ชุมชน สังคม - สร้างให้มีเครือข่าย กลุ่มคน เข้ามามี บทบาทสร้างกิจกรรมที่ให้ทุกคนมีส่วนร่วม ในการทำความดีการมีจิตสาธารณะ เป็นประจำ - มีแผนส่งเสริมพัฒนากิจกรรมสาธารณะ กิจกรรมที่มีอยู่หรือกิจกรรมที่กำลังจะ เริ่มต้นดำเนินการในอนาคตกิจกรรม อาสาพัฒนาสถานที่โรงเรียน ชุมชน วัด - นักเรียนเข้าร่วมกับชุมชนองค์กรท้องถิ่น ช่วยเหลือผู้ประสบภัยธรรมชาติ กิจกรรม ๕ ส เป็นกิจกรรมจิตสาธารณะปฏิบัติ ด้วยความสมัครใจ - จัดตั้งกลุ่ม องค์กร เครือข่ายเพื่อส่งเสริม หรือสร้างการทำความดี มีจิตสาธารณะ ประสานความร่วมมือกับเครือข่ายนอก สถานศึกษาเพื่อทำกิจกรรมร่วมกันหรือ สร้างความร่วมมือในการส่งเสริมให้ นักเรียนได้ทำความดีมีจิตสาธารณะ

ตารางที่ ๔-๕ (ต่อ)

ที่	แนวทาง	พฤติกรรมแสดงออก	กิจกรรม
๔	ตระหนักถึง ปัญหาและ ผลกระทบที่ เกิดขึ้นกับ สังคม(ต่อ)	ปฏิบัติตนในฐานะสมาชิกที่ดีของ สังคม	<ul style="list-style-type: none"> - ส่งเสริมความเข้มแข็งของสถานักเรียนเพื่อ การปลูกกระแสจิตสาธารณะอย่างยั่งยืน - ส่งเสริมการพัฒนาทักษะความเป็นผู้นำ สร้างและพัฒนาเครือข่ายสถานักเรียน เน้นการปลูกจิตสาธารณะทางโรงเรียน - ร่วมกำหนดให้มีกฎระเบียบ อัตลักษณ์ การมีจิตสาธารณะของโรงเรียนอย่างชัดเจน - เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ที่หลากหลาย - ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ในการส่งเสริมสนับสนุนการจัดกิจกรรม การประกวด คัดเลือก มอบรางวัลและ เชิดชูเกียรติ ให้มีการยกย่องชมเชย ให้รางวัลให้เกียรติบัตรในรูปแบบต่าง ๆ ที่เหมาะสมเพื่อเป็นการสร้างความ ตระหนักให้ทุกคนเห็นคุณค่าการแสดงออก ของการทำความดีมีจิตสาธารณะ
๕	ด้านการรับรู้ ความมีคุณค่า และ ความสามารถ ของตนเอง	รัก เห็นคุณค่า ภูมิใจในตนเอง ครอบครัว ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์	<ul style="list-style-type: none"> - เข้าร่วมอบรมเชิงปฏิบัติให้มีความรู้ ความสำคัญของส่วนร่วมและสังคม - ส่งเสริมกิจกรรมปลูกฝังความรัก ความ ภาคภูมิใจในความเป็นไทยและหวงแหน สมบัติของชาติ - ส่งเสริมให้มีกิจกรรมแนะแนวที่เน้นการ พัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียน - จัดกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณ ประโยชน์ที่สอดคล้องกับความต้องการ ตอบสนองความสนใจและความถนัด ของทุกคน - ส่งเสริมให้มีกิจกรรมพัฒนาจิตสาธารณะ สอดแทรกในกิจกรรมนักเรียน ได้แก่ ลูกเสือเนตรนารี ยุวกาชาด ผู้บำเพ็ญ ประโยชน์ ชุมนุ่ม ชมรม - จัดให้มีกิจกรรมเข้าค่ายพัฒนาจิตสาธารณะ

ตารางที่ ๔-๕ (ต่อ)

ที่	แนวทาง	พฤติกรรมแสดงออก	กิจกรรม
๕	ด้านการรับรู้ ความมีคุณค่า และ ความสามารถ ของตนเอง (ต่อ)	รัก เห็นคุณค่า ภูมิใจในตนเอง ครอบครัว ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์	<ul style="list-style-type: none"> - จัดให้มีศูนย์การเรียนรู้เผยแพร่กิจกรรมพัฒนาจิตสาธารณะนักเรียน - สร้างเวที กิจกรรมหรือสถานที่ทุกสถานที่ทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียนให้นักเรียนได้ แสดงออกทางจิตสาธารณะอย่างเสรีไม่ปิดกั้นโดยมีเครือข่ายคอยสนับสนุนในการทำกิจกรรมหรือเข้าร่วมกิจกรรมที่สร้างสรรค์ - สนับสนุนให้ทุกคนจัดกิจกรรมหรือโครงการที่แสดงออกพฤติกรรมทุกเวลาและทุกโอกาสด้านจิตสาธารณะนอกเหนือจากกิจกรรมการเรียนสอน - มีการส่งเสริม เสริมแรงชมเชยแก่ทุกคนที่เข้าร่วมทางสาธารณประโยชน์ - การส่งเสริมสนับสนุน การจัดกิจกรรม การประกวด คัดเลือก มอบรางวัลและเชิดชูเกียรติ ให้มีการยกย่องชมเชยให้รางวัลให้เกียรติบัตร ที่เหมาะสม

จากตารางที่ ๔-๕ พบว่า แนวทางการเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนโรงเรียนท่าชีวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร มี ๕ แนวทาง คือ

๑. แนวทางด้านสร้างวินัยในตนเองของนักเรียน พบว่า นักเรียนมีความรับผิดชอบ มีความเสียสละ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี อาสาทำงานให้ผู้อื่นด้วยกำลังกาย กำลังใจ และกำลังสติปัญญาด้วยความสมัครใจ แบ่งปันสิ่งของ ทรัพย์สิน มีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อแก้ปัญหาหรือร่วมสร้างสิ่งที่ดีงามของส่วนรวมตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นด้วยความกระตือรือร้นตั้งใจศึกษาเล่าเรียนหาความรู้ ตรงเวลา สามารถพึ่งพาตนเองได้ มีความประหยัดรู้จักความพอดี รู้จักการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพให้แข็งแรงสมบูรณ์ ทำงานที่รับมอบหมายให้สำเร็จ มองเห็นคุณค่าของตนเอง มีความอดทน ประพฤติตัวให้เหมาะสม ละเว้นการกระทำที่ก่อให้เกิดความเสื่อมเสีย มีคุณธรรม มีความเพียรพยายาม ชอบช่วยเหลือผู้อื่นและส่วนรวม ซึ่งเกิดจากการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เช่น กิจกรรมตาม

โครงการโรงเรียนสุจริต กิจกรรมของโรงเรียนที่ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม กิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูกับนักเรียน นักเรียนกับนักเรียน นักเรียนกับผู้ปกครอง/ครอบครัว นักเรียนกับชุมชน กิจกรรมข่าวสารชุมชน และสังคม กิจกรรมแบ่งปัน จิตอาสาทั้งในและนอกโรงเรียน และกิจกรรมตามหลักศาสนา

๒. แนวทางด้านจัดการเรียนการสอน พบว่า นักเรียนมีความตั้งใจเรียน มีจิตอาสา ร่วมทำกิจกรรม ในกิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดขึ้น เช่น จัดกระบวนการเรียนการสอนแบบบูรณาการ ส่งเสริมให้นักเรียนมีจิตสาธารณะ กิจกรรมการเรียนรู้และการฝึกอบรมให้ความรู้ ชักชวนส่งเสริม เสริมแรง การปลูกฝังจิตสาธารณะ กิจกรรมให้นักเรียนได้ปฏิบัติให้โอกาสและทำโครงการภายนอก ร่วมทำกิจกรรมกับชุมชน การสร้างความตระหนักรู้การรับรู้การส่งเสริม การอบรมเลี้ยงดูจากของครอบครัว นักเรียน เพื่อสร้างจิตสำนึกสาธารณะอย่างต่อเนื่อง พัฒนาต่อยอดเป็นโรงเรียนต้นแบบ หรือศูนย์การเรียนรู้ในรูปแบบรูปธรรม และมีการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ ตลอดจนการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ในการส่งเสริมสนับสนุน จัดกิจกรรม การประกวด คัดเลือก มอบรางวัล และเชิดชูเกียรติ ให้มีการยกย่องชมเชย ให้รางวัลให้เกียรติบัตร ในรูปแบบต่าง ๆ ที่เหมาะสม กิจกรรมอบรมจริยธรรมคุณธรรม กิจกรรมสถานักเรียน กิจกรรม To Be Number one กิจกรรมร่วมประเพณีวัฒนธรรมและวันสำคัญทางศาสนา กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ กิจกรรมลูกเสือ

๓. แนวทางด้านการอบรมเลี้ยงดูจากสถาบันครอบครัว พบว่า คนในครอบครัวทำตามบทบาทหน้าที่ในฐานะของสมาชิกครอบครัว ยึดมั่นในหลักครอบครัวอบอุ่น มีการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริม ดังนี้ ส่งเสริมให้มีการประสานความร่วมมือกับบิดา มารดา ผู้ปกครองและบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย ส่งเสริมให้ผู้ปกครอง คนในชุมชน ให้กำลังใจหรือการยกย่องนักเรียนที่ทำความดีหรือมีจิตสาธารณะ อย่างสม่ำเสมอในรูปแบบที่เหมาะสม พ่อ แม่ หรือผู้ปกครองสนับสนุนให้นักเรียนมีบทบาทหรือเข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับการทำความดี หรือ การเข้าร่วมกิจกรรมอาสาสมัคร จิตอาสา ของโรงเรียน ของชุมชน

๔. แนวทางด้านความตระหนักถึงปัญหาและผลกระทบที่เกิดขึ้นกับสังคม พบว่า นักเรียนปฏิบัติตามในฐานะสมาชิกที่ดีของสังคม มีกิจกรรมส่งเสริม ดังนี้ ส่งเสริมให้นักเรียนตระหนักเห็นคุณค่าการแสดงออกของการทำความดีมีจิตสาธารณะเพื่อโรงเรียน ชุมชน สังคม ส่งเสริมให้เครือข่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการทำจิตสาธารณะเป็นประจำ นำนักเรียนไปร่วมกับชุมชนองค์กรท้องถิ่น ช่วยเหลือผู้ประสบภัยธรรมชาติ กิจกรรม ๕ ส เป็นกิจกรรมจิตสาธารณะปฏิบัติด้วยความสมัครใจ จัดตั้งกลุ่ม องค์กร เครือข่าย เพื่อส่งเสริม หรือสร้างการทำความดีมีจิตสาธารณะ ส่งเสริมความเข้มแข็งของสถานักเรียน เพื่อการปลูกกระแสจิตสาธารณะอย่างยั่งยืน ส่งเสริมการพัฒนาทักษะความเป็นผู้นำ มีการกำหนดให้มีกฎระเบียบ และอัตลักษณ์การมีจิตสาธารณะของโรงเรียนอย่างชัดเจน ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ในการ

ส่งเสริมสนับสนุน การจัดกิจกรรม การประกวดคัดเลือก มอบรางวัลและเชิดชูเกียรติ ให้มีการยกย่องชมเชย ให้รางวัลให้เกียรติบัตร ในรูปแบบต่าง ๆ ที่เหมาะสมเพื่อเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนตระหนักเห็นคุณค่าการ แสดงออกของการทำความดีมีจิตสาธารณะ

๕. แนวทางการรับรู้ความมีคุณค่าและความสามารถของตนเอง พบว่า นักเรียน รัก เห็นคุณค่า ภูมิใจในตนเอง ครอบครัว ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ มีกิจกรรมส่งเสริม เช่น จัดอบรมฝึกปฏิบัติให้ความรู้ความสำคัญของส่วนร่วมและสังคม ส่งเสริมกิจกรรมปลูกฝังความรัก ความภาคภูมิใจ ในความเป็นไทย และหวงแหนสมบัติของชาติ กิจกรรมเพื่อสังคมและ สาธารณประโยชน์ที่สอดคล้องกับความต้องการ ตอบสนองความสนใจและความถนัดของนักเรียน กิจกรรมพัฒนาจิตสาธารณะสอดแทรกในกิจกรรมนักเรียน ได้แก่ กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี กิจกรรม ยุวกาชาด กิจกรรมผู้บำเพ็ญประโยชน์ชุมนุม ชมรม กิจกรรมแนะแนว เข้าค่ายพัฒนาจิตสาธารณะ จัดให้มีศูนย์การเรียนรู้เผยแพร่กิจกรรมพัฒนาจิตสาธารณะนักเรียน สร้างเวที กิจกรรมหรือสถานที่ ทุกสถานที่ทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียนให้กับนักเรียนได้แสดงออกทางจิตสาธารณะอย่างเสรีไม่ปิด กั้น สนับสนุนให้นักเรียนจัดกิจกรรม หรือโครงการที่แสดงออกพฤติกรรมตลอดเวลาและทุกโอกาส ด้านจิตสาธารณะนอกเหนือจากกิจกรรมการเรียนการสอน การส่งเสริมสนับสนุน การจัดกิจกรรม การประกวดคัดเลือก มอบรางวัลและเชิดชูเกียรติ ให้มีการยกย่องชมเชย ให้รางวัลให้เกียรติบัตรที่ เหมาะสม

ตารางที่ ๔-๖ แสดงแนวทางการจัดระบบเครดิตทางสังคมด้านจิตสาธารณะของโรงเรียนท่าชีวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร

ที่	องค์ประกอบ	พฤติกรรมที่พึงประสงค์ / ข้อมูล สารสนเทศเพิ่มเติม
๑	รายการพฤติกรรม	<p>- การแสดงออกทางจิตสาธารณะต่อตนเอง จิตสาธารณะต่อสังคมอย่างเสรี ไม่ปิดกั้น แสดงออกในรูปแบบโครงการต่างๆ นอกเหนือจากกิจกรรมการเรียนการสอน เช่น โครงการ ๑ คน ๑ อาชีพ โครงการทาสีรั้วโรงเรียนของนักกีฬาบาสเก็ตบอล โครงการซ่อมแซมประตูหน้าต่างของกลุ่มนักเรียนที่เลือกอาชีพช่าง กิจกรรม To Be Number one กิจกรรมกีฬาต่างๆ กิจกรรมบรรณารักษ์อาสา ภายในห้องสมุด นักเรียนทุกคนมีอิสระที่จะเลือกกิจกรรมที่ตนเองสนใจ มีอิสระในการเลือกกลุ่มผู้ร่วมงาน เปิดโอกาสและให้อิสระให้วางแผน ลงมือปฏิบัติงานตามโครงการหรือกิจกรรมที่สนใจด้วยตนเองที่จะเป็นประโยชน์ต่อตนเองและต่อสาธารณะ</p> <p>- การสร้างความเข้มแข็งของสถานักเรียนที่เปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระในการเสนอปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาของโรงเรียนในมุมมองความคิดและโอกาสของนักเรียน</p> <p>- การนำเสนอและลงมือปฏิบัติกิจกรรมจิตสาธารณะทำความสะอาดภายในโรงเรียนและชุมชน เช่น ปฏิบัติกิจกรรมจิตสาธารณะภายในห้องเรียน วัสดุสวนหย่อม ห้องน้ำ บริเวณแปลงเกษตร บริเวณโรงฝึกงาน ห้องสหกรณ์ สถานักเรียน หน้าเสาธง ห้องประชุม สนามกีฬา โรงอาหาร ห้องพักครู ห้องสมุด ห้องเกียรติยศ ห้องพยาบาล ห้องโสตทัศนอุปกรณ์ การแบ่งเขตพื้นที่ดูแลรับผิดชอบความสะอาดบริเวณภายในและรอบ ๆ โรงเรียนตามความสมัครใจ และบริเวณ อื่นๆโดยรอบ</p> <p>- กิจกรรมช่วยเหลือสังคม เช่น ดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน ดูแลการจราจรพื้นที่หน้าโรงเรียนในตอนเช้าและหลังเลิกเรียน ดูแลช่วยเหลือเจ้าหน้าที่บริเวณหน่วยเลือกตั้งในชุมชน ทำฝายน้ำล้นร่วมกับชุมชน การพัฒนาวัด การร่วมกันทำบุญและ บริจาคในโอกาสสำคัญทางศาสนา การจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อระดมทุนทรัพย์ การช่วยเหลือเพื่อนนักเรียนที่ด้อยโอกาส การมีส่วนร่วมในกิจกรรมแนะแนวการศึกษาต่อในโรงเรียนต่าง ๆ</p> <p>- กิจกรรมประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารให้แก่ชุมชน เช่น กิจกรรมเสียงตามสายในชุมชน ตลาดนัด หน้าห้างสรรพสินค้า สวนสาธารณะ สถานที่ท่องเที่ยวในชุมชนโรงเรียน กิจกรรมมัคคุเทศก์ในการแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวให้กับนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวในชุมชนของโรงเรียนอำเภอและจังหวัด เป็นต้น</p>

ตารางที่ ๔-๖ (ต่อ)

ที่	องค์ประกอบ	พฤติกรรมที่พึงประสงค์ / ข้อมูล สารสนเทศเพิ่มเติม
๒	พื้นที่เชิงนวัตกรรม	โรงเรียน ครอบคลุม ชุมชน สังคม ในทุกเวลาที่มีโอกาส
๓	เกณฑ์การประเมิน	<ul style="list-style-type: none"> - ความถี่ที่ได้รับการส่งเสริมให้มีโอกาสทำจิตสาธารณะที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคมในทุกๆโอกาส ทำให้เกิดแรงบันดาลใจในการมีจิตสาธารณะทำความดีต่อไป - คำชมเชยจากเพื่อนๆ ครู คนในชุมชน และบุคคลอื่นๆ ที่รับทราบการทำกิจกรรมจิตสาธารณะของนักเรียน การได้รับการยอมรับจากเพื่อน ๆ จากการทำจิตสาธารณะในการเป็นผู้นำในกิจกรรมต่าง ๆ - โอกาสในการศึกษาต่อ - ระดับของเกียรติบัตร โล่ และรางวัลต่างๆ - จำนวนนักเรียนที่ได้รับทุนการศึกษาจากกิจกรรมจิตสาธารณะ - ดัชนีความสุขมวลรวมของโรงเรียน - ระดับความภาคภูมิใจ
๔	ผลตอบแทนจากการแสดงพฤติกรรมที่สัมพันธ์กับรายการพฤติกรรม	<ul style="list-style-type: none"> - นักเรียนได้รับโอกาสในการแสดงออกด้านจิตสาธารณะที่มีต่อเพื่อนๆ ต่อคุณครู จากกิจกรรมในห้องเรียน ซึ่งต้องมีการทำงานร่วมกันช่วยเหลือกันในด้านวิชาการ - นักเรียนได้แสดงออกถึงการมีจิตสาธารณะ การทำกิจกรรมความดีในชุมชน - นักเรียนเป็นผู้มีจิตใจอ่อนโยน มีคุณธรรมด้านจิตสาธารณะ มีความรับผิดชอบ และภูมิใจในการทำสิ่งนั้นให้ประสบความสำเร็จ เป็นจิตใจที่พร้อมจะสละเวลา แรงกายและสติปัญญา เพื่อสาธารณประโยชน์ โดยไม่หวังผลตอบแทนในการทำงาน เป็นการอุทิศเพื่อส่วนรวม จึงเป็นคุณลักษณะ ที่พึงประสงค์ที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับบุคคล โดยเฉพาะนักเรียนเยาวชนที่จะเป็นอนาคตของชาติ - นักเรียนได้มีโอกาสเป็นผู้นำในการจัดตั้งกลุ่มทำกิจกรรม ๕ ส.ในสถานที่ต่างๆ กิจกรรมพัฒนาจิตสาธารณะ จัดตั้งศูนย์การเรียนรู้เผยแพร่กิจกรรมพัฒนาจิตสาธารณะ - นักเรียนได้นำความรู้ไปปฏิบัติช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ร่วมกันคิด ช่วยกันวางแผน และร่วมกันทำงานด้วยความเต็มใจ ร่วมกันรับผิดชอบ ทำงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ ร่วมกันติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ร่วมกันปรับปรุง มีการแก้ไข พัฒนางานให้มีประสิทธิภาพ ร่วมกันทำงาน โดยคำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวมเป็นหลัก

ตารางที่ ๔-๖ (ต่อ)

ที่	องค์ประกอบ	พฤติกรรมที่พึงประสงค์ / ข้อมูล สารสนเทศเพิ่มเติม
๕	ผลตอบแทน จากการแสดง พฤติกรรมทาง สังคมตาม เวลา โอกาส และช่องทาง ต่าง ๆ ตาม บริบท โรงเรียนท่าชี วิทยาคม	<ul style="list-style-type: none"> - นักเรียนได้รับการส่งเสริมให้นักเรียนมีจิตสาธารณะ ได้รับการส่งเสริมให้มีการจัดอบรมฝึกปฏิบัติให้ความรู้ความสำคัญของการมีส่วนร่วมมีจิตสาธารณะต่อสังคม มีโอกาสทำกิจกรรมจิตสาธารณะที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคมในทุก ๆ โอกาส ทั้งในเวลาเรียนและนอกเวลาเรียน - นักเรียนมีโอกาสจากช่องทางต่างๆตามบริบทของโรงเรียนในการแสดงออกถึงการมีจิตสาธารณะเปิดโอกาสและเวลาได้ทำกิจกรรมจิตสาธารณะอยู่เสมอ - นักเรียนได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็น ฝึกความยอมรับ ความเห็นใจ ความเข้าใจในปัญหาต่างๆ และอาสาในการแก้ปัญหาอย่างเหมาะสม ฝึกความเป็นผู้นำในการมีจิตสาธารณะทำกิจกรรม ร่วมดูแลความเรียบร้อย ฝึกความมีน้ำใจและความมีน้ำใจเป็นนักกีฬา - นักเรียนได้มีโอกาสนำเสนอและลงมือปฏิบัติกิจกรรมจิตสาธารณะในทุก ๆ ที่ เป็นการฝึกความรับผิดชอบ เพื่อพัฒนาการเป็นผู้นำที่ดีในอนาคต - นักเรียนได้นำความรู้ไปปฏิบัติช่วยเหลือซึ่งกันและกันกับชุมชนในทุก ๆ โอกาส - นักเรียนได้มีจิตสำนึกที่ดีต่อบ้านเกิดของตนเอง - นักเรียนเกิดแรงบันดาลใจในการทำความดี - นักเรียนได้รับคำชมเชยจากเพื่อนนักเรียน ครู คนในชุมชน และบุคคลอื่นๆ ที่รับทราบการทำกิจกรรมจิตสาธารณะของนักเรียน - นักเรียนได้รับการยอมรับจากเพื่อนๆ - นักเรียนได้รับการประกาศยกย่องเชิดชูเกียรติ โดยการมอบเกียรติบัตร โล่ ของที่ระลึก - นักเรียนได้รับการพิจารณาให้ทุนการศึกษา - นักเรียนได้รับความรู้ด้านต่าง ๆ จากการทำกิจกรรมจิตสาธารณะในโครงการต่าง ๆ ซึ่งอาจเป็นแรงบันดาลใจและความรู้ไปประกอบอาชีพในอนาคตได้ - นักเรียนเฝ้าติดตามในการศึกษาต่อ - นักเรียนได้รับโอกาสเข้าทำงานในหน่วยงานต่าง ๆ ในชุมชน

จากตารางที่ ๔-๖ พบว่า พื้นที่เชิงนวัตกรรมการเสริมสร้างคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะ สำหรับนักเรียนโรงเรียนท่าชีวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร พบว่า ๑) รายการพฤติกรรม มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ดังนี้ การแสดงออกทางจิตสาธารณะต่อตนเอง จิตสาธารณะต่อสังคมอย่างเสรีไม่ปิดกั้น แสดงออกในรูปแบบโครงการต่าง ๆ นักเรียนทุกคนมีอิสระที่จะเลือกกิจกรรมที่ตนเองสนใจ มีอิสระในการเลือกกลุ่มผู้ร่วมงาน เปิดโอกาสและให้อิสระให้วางแผน

ลงมือปฏิบัติงานตามโครงการหรือกิจกรรมที่สนใจด้วยตนเองที่จะเป็นประโยชน์ต่อตนเองและต่อสาธารณะ นักเรียนแสดงความคิดอย่างอิสระในการเสนอปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาของโรงเรียน ในมุมมองความคิดและโอกาสของนักเรียน ปฏิบัติกิจกรรมจิตสาธารณะทำความสะอาดภายในโรงเรียน และชุมชน กิจกรรมช่วยเหลือสังคม กิจกรรมประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารให้แก่ชุมชน ๒) พื้นที่เชิงนวัตกรรม มีดังนี้ โรงเรียน ครอบครัว ชุมชน สังคม ในทุกเวลาที่มีโอกาส ๓) เกณฑ์การประเมินความถี่ที่ได้รับการส่งเสริมให้มีโอกาสทำจิตสาธารณะ คำชมเชยจากบุคคลต่าง ๆ การได้รับการยอมรับโอกาสในการศึกษาต่อระดับของเกียรติบัตร โล่ และรางวัลต่าง ๆ จำนวนนักเรียนที่ได้รับทุนการศึกษาจากกิจกรรมจิตสาธารณะดัชนีความสุขมวลรวมของโรงเรียน ระดับความภาคภูมิใจ ๔) ผลตอบแทนจากการแสดงพฤติกรรมที่สัมพันธ์กับรายการพฤติกรรม นักเรียนได้รับโอกาสในการแสดงออกด้านจิตสาธารณะที่มีต่อเพื่อน ๆ ต่อคุณครู จากกิจกรรมในห้องเรียน ได้แสดงออกถึงการมีจิตสาธารณะ การทำกิจกรรมความดีในชุมชน ทำให้เป็นผู้มีจิตใจอ่อนโยน มีคุณธรรม ด้านจิตสาธารณะ มีความรับผิดชอบและภูมิใจในการทำสิ่งนั้นให้ประสบความสำเร็จ พร้อมจะสละเวลา แรงกายและสติปัญญา เพื่อสาธารณประโยชน์ โดยไม่หวังผลตอบแทนในการทำงาน เป็นการอุทิศเพื่อส่วนรวม จึงเป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับบุคคล โดยเฉพาะนักเรียนเยาวชนที่จะเป็นอนาคตของชาติ มีโอกาสเป็นผู้นำในการจัดตั้งกลุ่มทำกิจกรรม ๕ ส. ในสถานที่ต่าง ๆ กิจกรรมพัฒนาจิตสาธารณะ จัดตั้งศูนย์การเรียนรู้เผยแพร่กิจกรรมพัฒนาจิตสาธารณะและนำความรู้ไปปฏิบัติช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ร่วมกันคิดช่วยกันวางแผน และร่วมกันทำงานด้วยความเต็มใจ ร่วมกันรับผิดชอบ ทำงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ ร่วมกันติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ร่วมกันปรับปรุง มีการแก้ไข พัฒนางานให้มีประสิทธิภาพ ร่วมกันทำงาน โดยคำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวมเป็นหลัก ๕) ผลตอบแทนจากการแสดงพฤติกรรมทางสังคมตามเวลา โอกาสและช่องทางต่าง ๆ ตามบริบทโรงเรียนท่าชีวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร ทำให้นักเรียนได้รับการส่งเสริมให้มีจิตสาธารณะ การจัดอบรมฝึกปฏิบัติให้ความรู้ความสำคัญของการมีส่วนร่วม มีจิตสาธารณะต่อสังคม มีโอกาสทำกิจกรรมจิตสาธารณะที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคมในทุกๆโอกาส ทั้งในเวลาเรียนและนอกเวลาเรียน นักเรียนมีโอกาสดูจากช่องทางต่าง ๆ ตามบริบทของโรงเรียนในการแสดงออกถึงการมีจิตสาธารณะเปิดโอกาสและเวลาให้ได้ทำกิจกรรมจิตสาธารณะอยู่เสมอ มีโอกาสแสดงความคิดเห็น ฝึกความยอมรับความเห็นใจ ความเข้าใจในปัญหาต่างๆ และอาสาในการแก้ปัญหาอย่างเหมาะสม ฝึกความเป็นผู้นำในการมีจิตสาธารณะทำกิจกรรม ร่วมดูแลความเรียบร้อย ฝึกความมีน้ำใจและความมีน้ำใจเป็นนักกีฬา มีจิตสำนึกที่ดีต่อบ้านเกิดของตนเอง เกิดแรงบันดาลใจในการทำความดี ได้รับคำชมเชย ได้รับการยอมรับ ได้รับการประกาศยกย่องเชิดชูเกียรติ โดยการมอบเกียรติบัตร โล่ ของที่ระลึก ได้รับการพิจารณาให้ทุนการศึกษา ได้รับความรู้ด้านต่างๆจากการทำกิจกรรมจิตสาธารณะในโครงการต่าง ๆ ซึ่งอาจเป็นแรงบันดาลใจและความรู้ไปประกอบอาชีพในอนาคตได้ ใควตาในการศึกษาต่อ โอกาสเข้าทำงานในหน่วยงานต่าง ๆ ในชุมชน

บทที่ ๕

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัย เรื่อง การศึกษาแนวทางการจัดระบบเครดิตทางสังคมบนฐานของพื้นที่เชิงนวัตกรรมเพื่อการเสริมสร้างคุณลักษณะของนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต กรณีศึกษา : โรงเรียนท่าชีวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร วัตถุประสงค์ของการวิจัย ๑) เพื่อศึกษาการจัดระบบเครดิตทางสังคมบนฐานของพื้นที่เชิงนวัตกรรมในการเสริมสร้างคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะของนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต โรงเรียนท่าชีวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร ๒) เพื่อสร้างแนวทางการจัดระบบเครดิตทางสังคมบนฐานของพื้นที่เชิงนวัตกรรมในการเสริมสร้างคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะของนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต โรงเรียนท่าชีวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร การวิจัยครั้งนี้เก็บข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ และใช้การสนทนากลุ่มในการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลทั้งก่อนและหลังดำเนินโครงการ ข้อมูล เชิงปริมาณวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ใช้สถิติการแจกแจงความถี่ อัตราส่วนร้อยละ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เพื่อการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative) ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) ผู้วิจัยสรุปอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังนี้

สรุป

๑. ระดับคุณลักษณะของระบบเครดิตทางสังคมบนฐานของพื้นที่เชิงนวัตกรรมในการเสริมสร้างคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะของนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต โรงเรียนท่าชีวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร ผู้วิจัยได้ดำเนินการโดยให้แบบสอบถามคุณลักษณะจิตวิทยาต่อตนเอง คุณลักษณะจิตสาธารณะต่อครอบครัว คุณลักษณะจิตสาธารณะต่อสังคม สำหรับนักเรียนโรงเรียนท่าชีวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร พบว่า คุณลักษณะด้านจิตสาธารณะของนักเรียนโรงเรียนท่าชีวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาแยกตามระดับคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะ สำหรับนักเรียนโรงเรียนท่าชีวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้ง ๒ ด้าน คุณลักษณะ

ด้านจิตสาธารณะต่อครอบครัว คุณลักษณะด้านจิตสาธารณะต่อสังคม และ คุณลักษณะด้านจิตสาธารณะต่อตนเอง พบว่าอยู่ในระดับมาก

๒. แนวทางการเสริมสร้างคุณลักษณะจิตสาธารณะของนักเรียนโรงเรียนท่าชีวิทยาควม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร จากการสนทนากลุ่ม แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการเสริมสร้างคุณลักษณะจิตสาธารณะของนักเรียนโรงเรียนท่าชีวิทยาควม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร สามารถสรุปได้ ๕ แนวทางดังนี้

๒.๑ ด้านการสร้างวินัยในตนเอง เป็นการฝึกฝนตนเองให้คิดดี ทำดี มองโลกในแง่ดี ควบคุมอารมณ์ของตนเองให้อยู่ในสภาวะดีเสมอ มีความรับผิดชอบ ตรงต่อเวลา ทำงานที่ได้รับมอบหมายจนแล้วเสร็จ เคารพในกฎระเบียบ ข้อบังคับ และกฎเกณฑ์ของสังคม มีความซื่อสัตย์สุจริต และมีความมั่นใจในตนเองในการปฏิบัติตนเพื่อส่วนรวม

๒.๒ ด้านการจัดการเรียนการสอน เป็นกิจกรรมปลูกฝังเจตคติที่ดี สอดแทรกความรู้ในเรื่องจิตสาธารณะ รู้จักเสียสละ มีความรับผิดชอบ มีความสามัคคี มีความเคารพสิทธิของผู้อื่น มีความซื่อสัตย์สุจริต มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีน้ำใจ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ชอบช่วยเหลือผู้อื่น และมีการปฏิบัติตนที่เหมาะสม

๒.๓ ด้านการอบรมเลี้ยงดูจากสถาบันครอบครัว เป็นสถาบันที่สำคัญที่สุดแห่งแรกของชีวิตและสังคม ในการพัฒนาด้านจิตสาธารณะของนักเรียน ต้องได้รับความร่วมมือจากสถาบันครอบครัว เพราะความอบอุ่นจากครอบครัว ความรัก ความเห็นใจ ความห่วงหาอาทร ต่อกันและกัน เป็นจุดเริ่มต้นที่จะช่วยให้เกิดจิตสำนึก เห็นประโยชน์ต่อส่วนรวม มีความสนใจปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในครอบครัว เชื่อฟังคำอบรมสั่งสอนของผู้ปกครอง ฝึกฝนให้ช่วยเหลืองานที่บ้านอยู่เป็นประจำ ไม่แสดงกิริยาหยาบกระด้างต่อบุคคลในครอบครัว ดูแลผู้มีพระคุณเมื่อเจ็บป่วย ช่วยหารายได้เสริมให้แก่ครอบครัว ช่วยเหลือเกื้อกูลสมาชิกในครอบครัว และรักษาชื่อเสียงของครอบครัว

๒.๔ ด้านตระหนักถึงปัญหาและผลกระทบที่เกิดขึ้นกับสังคม เป็นการปลูกฝังจิตใจให้นักเรียนมีความรับผิดชอบต่อสังคม เป็นการสร้างคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งเป็นเรื่องที่เกิดจากภายในจิตสาธารณะเป็นสิ่งหนึ่งที่มีความสำคัญในการปลูกจิตสำนึกให้ควรปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคม อยู่ร่วมกันอย่างกลมกลืนเกื้อกูลเป็นธรรมชาติ มีความสนใจที่จะร่วมกิจกรรมกับสังคม มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น ช่วยกันดูแลของส่วนรวมให้อยู่ในสภาพดีเสมอ เห็นคุณค่าของการมีส่วนร่วมในสังคม รู้จักเสียสละ ร่วมมือในการทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม และช่วยลดปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม

๒.๕ ด้านการรับรู้ควมมีคุณค่าและความสามารถของตนเอง เป็นความรู้สึกที่นักเรียนรับรู้ว่าตนเองมีคุณค่า นำไปสู่ความเชื่อมั่นในตนเอง และการยอมรับนับถือในตนเอง เช่น การให้รางวัล การกล่าวยกย่องชมเชย ยอมรับในความดี ความสามารถของนักเรียน เมื่อทำกิจกรรมจิต

สาธารณะสำเร็จ ซึ่งจะเป็นการสร้างแรงกระตุ้นให้นักเรียนเห็นคุณค่าของตนเอง เกิดความมั่นใจ เพราะรับรู้ถึงตนเองมีความสามารถที่ช่วยเหลือ แก้ปัญหาสังคม ทำให้นักเรียนมีทัศนคติที่ดี ต่อการทำ ประโยชน์ต่อสังคม

๓. แนวทางการจัดระบบเครดิตทางสังคมบนฐานของพื้นที่เชิงนวัตกรรมเพื่อเสริมสร้าง คุณลักษณะด้านจิตสาธารณะ พบว่า มี ๕ องค์ประกอบ

๓.๑ รายการพฤติกรรม มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ดังนี้ การแสดงออกทางจิต สาธารณะต่อตนเอง จิตสาธารณะต่อสังคมอย่างเสรีไม่ปิดกั้น แสดงออกในรูปแบบโครงการต่างๆ นักเรียนทุกคนมีอิสระที่จะเลือกกิจกรรมที่ตนเองสนใจ มีอิสระในการเลือกกลุ่มผู้ร่วมงาน เปิดโอกาส และให้อิสระให้วางแผน ลงมือปฏิบัติงานตามโครงการหรือกิจกรรมที่สนใจด้วยตนเองที่จะเป็น ประโยชน์ต่อตนเองและต่อสาธารณะ นักเรียนแสดงความคิดอย่างอิสระในการเสนอปัญหาและแนว ทางแก้ไขปัญหาของโรงเรียนในมุมมองความคิดและโอกาสของนักเรียน ปฏิบัติกิจกรรมจิตสาธารณะ ทำความสะอาดภายในโรงเรียนและชุมชน กิจกรรมช่วยเหลือสังคม กิจกรรมประชาสัมพันธ์ข้อมูล ข่าวสารให้แก่ชุมชน

๓.๒ พื้นที่เชิงนวัตกรรม มีดังนี้ โรงเรียน ครอบครัว ชุมชน สังคม ในทุกเวลาที่มี โอกาส

๓.๓ เกณฑ์การประเมิน ความถี่ที่ได้รับการส่งเสริมให้มีโอกาสทำจิตอาสา คำชมเชย จากบุคคลต่าง ๆ การได้รับการยอมรับ โอกาสในการศึกษาต่อระดับที่สูงขึ้น เกียรติบัตร โล่ และ รางวัลต่าง ๆ จำนวนนักเรียนที่ได้รับทุนการศึกษาจากกิจกรรมจิตสาธารณะ ดัชนีความสุขมวลรวม ของโรงเรียนระดับความภาคภูมิใจ

๓.๔ ผลตอบแทนจากการแสดงพฤติกรรมที่สัมพันธ์กับรายการพฤติกรรม นักเรียน ได้รับโอกาสในการแสดงออกด้านจิตสาธารณะที่มีต่อเพื่อน ๆ ต่อคุณครู จากกิจกรรมในห้องเรียน ได้แสดงออกถึงการมีจิตสาธารณะ การทำกิจกรรมความดีในชุมชน ทำให้เป็นผู้มีจิตใจอ่อนโยน มีคุณธรรมด้านจิตอาสา มีความรับผิดชอบและภูมิใจในการทำสิ่งนั้นให้ประสบความสำเร็จ พร้อมจะ สละเวลา แรงกายและสติปัญญา เพื่อสาธารณประโยชน์ โดยไม่หวังผลตอบแทนในการทำงาน เป็นการอุทิศเพื่อส่วนรวมจึงเป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับบุคคล โดยเฉพาะ นักเรียนเยาวชนที่จะเป็นอนาคตของชาติ มีโอกาสเป็นผู้นำในการจัดตั้งกลุ่มทำกิจกรรม ๕ ส. ในสถานที่ต่าง ๆ กิจกรรมพัฒนาจิตสาธารณะ จัดตั้งศูนย์การเรียนรู้เผยแพร่กิจกรรมพัฒนา จิตสาธารณะและนำความรู้ไปปฏิบัติช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ร่วมกันคิด ช่วยกันวางแผน และร่วมกัน ทำงานด้วยความเต็มใจ ร่วมกันรับผิดชอบ ทำงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ ร่วมกันติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ร่วมกันปรับปรุง มีการแก้ไข พัฒนางานให้มีประสิทธิภาพ

ร่วมกันทำงาน โดยคำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวมเป็นหลัก

๓.๕ ผลตอบแทนจากการแสดงพฤติกรรมทางสังคม ตามเวลา โอกาสและช่องทางต่าง ๆ ตามบริบทโรงเรียนท่าชีวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร ทำให้นักเรียนได้รับการส่งเสริมให้มีจิตสาธารณะ การจัดอบรมฝึกปฏิบัติให้ความรู้ความสำคัญของการมีส่วนร่วม มีจิตสาธารณะต่อสังคม มีโอกาสทำกิจกรรมจิตสาธารณะที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคมในทุก ๆ โอกาส ทั้งในเวลาเรียนและนอกเวลาเรียน นักเรียนมีโอกาสจากช่องทางต่าง ๆ ตามบริบทของโรงเรียนในการแสดงออกถึงการมีจิตสาธารณะเปิดโอกาสและเวลาให้ได้ทำกิจกรรมจิตสาธารณะอยู่เสมอ มีโอกาสแสดงความคิดเห็น ฝึกความยอมรับ ความเห็นใจ ความเข้าใจ ในปัญหาต่าง ๆ และอาสาในการแก้ปัญหาอย่างเหมาะสม ฝึกความเป็นผู้นำในการมีจิตอาสาทำกิจกรรม ร่วมดูแลความเรียบร้อย ฝึกความมีน้ำใจและความมีน้ำใจเป็นนักกีฬา มีจิตสำนึกที่ดีต่อบ้านเกิดของตนเอง เกิดแรงบันดาลใจในการทำความดี ได้รับคำชมเชย ได้รับการยอมรับ ได้รับการประกาศยกย่องเชิดชูเกียรติ โดยการมอบเกียรติบัตร โล่ ของที่ระลึก ได้รับการพิจารณาให้ทุนการศึกษา ได้รับความรู้ด้านต่าง ๆ จากการทำกิจกรรมจิตสาธารณะในโครงการต่าง ๆ ซึ่งอาจเป็นแรงบันดาลใจและความรู้ไปประกอบอาชีพในอนาคตได้ ใฝ่หาในการศึกษาต่อโอกาสเข้าทำงานในหน่วยงานต่าง ๆ ในชุมชน

จากผลการสังเคราะห์ข้อมูลสามารถสรุปเป็นโมเดลแนวทางการจัดระบบเครดิตทางสังคมของโรงเรียนท่าชีวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร ดังปรากฏในแผนภาพที่ ๕-๑

แนวทางการจัดระบบเครดิตทางสังคมของโรงเรียนท่าชีวิทยาคม สำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร



แผนภาพที่ ๕-๑ แนวทางการจัดระบบเครดิตทางสังคมของโรงเรียนท่าชีวิทยาคม
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร

อภิปรายผล

การศึกษาแนวทางการจัดระบบเครดิตทางสังคมบนฐานของพื้นที่เชิงนวัตกรรมเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต กรณีศึกษา: โรงเรียนท่าชีวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร มีประเด็นอภิปรายผลในการเก็บข้อมูลในเชิงปริมาณดังนี้ คุณลักษณะจิตสาธารณะของนักเรียนโรงเรียนท่าชีวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดกิจกรรมพัฒนาด้านจิตสาธารณะของนักเรียนโรงเรียนท่าชีวิทยาคม จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีการดำเนินกิจกรรมที่เป็นรูปธรรมและชัดเจน อีกทั้งแสดงให้เห็นว่าบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เล็งเห็นถึงความสำคัญของการปลูกฝังหรือพัฒนาให้นักเรียนมีจิตสาธารณะ ซึ่งทำให้นักเรียนมีจิตใจที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม ไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน ซึ่งงานวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัย สมพงษ์ สิงห์พล (๒๕๔๒ : ๑๕-๑๖) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะด้านจิตสำนึกว่ามีอยู่ ๓ ด้าน คือ ๑) จิตสำนึกเกี่ยวกับตนเอง เป็นจิตสำนึกเพื่อพัฒนาตนเอง เป็นบุคคลที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น จิตสำนึกด้านนี้ การศึกษาไทยมุ่งมั่นปลูกฝังมานาน ๒) จิตสำนึกเกี่ยวกับครอบครัว เป็นจิตสำนึกของความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในครอบครัว เช่น ความเห็นอกเห็นใจ ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความสามัคคีในครอบครัว เป็นต้น ๓) จิตสำนึกเกี่ยวกับสังคม หรือ จิตสำนึกสาธารณะ เป็นจิตสำนึกที่ตระหนักถึงความสำคัญ ในการอยู่ร่วมกัน หรือคำนึงถึงผู้อื่น ที่ร่วมความสัมพันธ์เป็นกลุ่มเดียวกัน เป็นจิตสำนึกที่คนไทยยังไม่ค่อยมี และขาดกันอยู่มาก เพราะพื้นฐานความเป็นมาของสังคมไทย จึงสมควรที่จะรีบพัฒนาขึ้นโดยเร็ว ถ้าคนในสังคมขาดคุณลักษณะด้านจิตสำนึกสาธารณะ นอกจากจะมีผลกระทบต่อบุคคล ครอบครัว องค์กรแล้ว การขาดคุณลักษณะด้านจิตสำนึกสาธารณะ ยังมีผลกระทบต่อชุมชน ระดับประเทศ และระดับโลก ดังนั้น การส่งเสริมคุณลักษณะจิตสาธารณะของนักเรียน ควรเริ่มตั้งแต่การศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพราะการพัฒนาตั้งแต่เยาว์วัย จะทำให้เด็กซึมซับแต่สิ่งที่ดี ๆ และทำเป็นนิสัยตลอดไป ในส่วนของข้อค้นพบของงานวิจัยครั้งนี้ พบว่าคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะต่อตนเอง อยู่ในระดับมาก เมื่อแยกเป็นรายข้อ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดลำดับแรก คือ นักเรียนเคารพในกฎระเบียบ ข้อบังคับและกฎหมาย ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวอาจเนื่องมาจากนโยบายของโรงเรียนท่าชีวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร ในการจัดจัดทำคู่มือนักเรียนและผู้ปกครองนักเรียน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้นักเรียนและผู้ปกครองนักเรียนเข้าใจถึงระเบียบกระทรวงศึกษาธิการเกี่ยวกับระเบียบและแนวปฏิบัติต่าง ๆ ของทางโรงเรียน เช่น ระเบียบว่าด้วยการไว้ทรงผมของนักเรียน ระเบียบว่าด้วยเครื่องแบบของนักเรียน ระเบียบว่าด้วยการการเคารพของนักเรียน ระเบียบว่าด้วยการลงโทษนักเรียน และอื่น ๆ ประกอบกับ กระทรวงศึกษาธิการ

โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ได้ออกกฎกระทรวง กำหนดความประพฤติของนักเรียนและนักศึกษา ปี พ.ศ. ๒๕๔๘ เพื่อเป็นแนวทางให้โรงเรียนท่าชีวิทยาคม ได้กำหนดแนวปฏิบัติให้นักเรียนและผู้ปกครองนักเรียนได้ปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎระเบียบ ข้อบังคับของทางโรงเรียนต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จงกถณี ศิริสวัสดิ์ (๒๕๖๐ : ๕๕) การปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคม โดยมีการปลูกจิตสำนึกที่ดีให้กับนักเรียน โดยมีการจัดกิจกรรมการแต่งกายที่ถูกระเบียบของรุ่นพี่ เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับรุ่นน้องในการจัดกิจกรรมหน้าเสาธงทุก ๆ วัน ว่าการแต่งกายที่ถูกระเบียบนั้นเป็นอย่างไร เพื่อนักเรียนจะได้เกิดความซึมซับเข้าไปในจิตใจ เกิดการเลียนแบบและปฏิบัติ มีการให้รางวัลโดยมอบเกียรติบัตรให้กับนักเรียนที่แต่งกายเรียบร้อย ที่สำคัญครูต้องปฏิบัติให้เป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียน และโรงเรียนควรมีการสร้างกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ให้นักเรียนอยู่ในกรอบ อยู่ในระเบียบ วินัยอย่างเคร่งครัด มีบทลงโทษที่เป็นขั้นตอน มีการนิเทศติดตามสม่ำเสมอ เพื่อให้เกิดความละอาย และชื่นชมในช่วงการทำกิจกรรมหน้าเสาธง เพื่อชี้ให้นักเรียนเห็นถึงผลดี ผลเสียที่เกิดขึ้นจากการประพฤติ และเป็นการสร้างแบบอย่างที่ดีให้กับนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สิทธิ นันท์ มลชู (๒๕๕๐ : ๗๗) พบว่าควรให้ครูตักเตือนทุกครั้ง เมื่อพบเห็นนักเรียนกระทำผิดวินัยในการแต่งกาย ด้านความประพฤติ โรงเรียนควรจัดกิจกรรมที่ทำให้นักเรียนได้แสดงออกในด้านที่ติงามเสมอ และในด้านการปฏิบัติตน ควรให้ผู้ปกครองนักเรียนกับทางโรงเรียนได้ช่วยกันแก้ไขปัญหาการปฏิบัติตนของนักเรียน และบทความการปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ และกฎหมาย (<https://sites.google.com/site/mirabeiybwinaykherarphkthmay/kar-khea-rph-kt-hmay,g-hk57>, เข้าถึงเมื่อ ๑๖ เมษายน ๒๕๖๔) พอสรุปได้ว่า การเคารพกฎเกณฑ์เป็นหลักการพื้นฐานของการอยู่ร่วมกันของผู้คนในสังคมโดยปกติสุข ไม่ว่าจะเป็สังคมใดหรือประเทศใด การอยู่ร่วมกันของผู้คนเป็นจำนวนมากในสังคมต้องอาศัยกฎระเบียบกติกาสังคม ซึ่งคนในสังคมนั้น ๆ จำต้องเรียนรู้ กฎกติกาของสังคม พร้อมทั้งต้องมีความรับผิดชอบต่อสังคมส่วนรวมนั่นคือ ต้องยอมรับและปฏิบัติตามกฎเกณฑ์กติกาทางสังคม การอบรมสมาชิกในสังคมให้เกิดการเรียนรู้กฎเกณฑ์และกติกาของสังคม คือ การถ่ายทอดวิถีชีวิตวัฒนธรรม และการทำให้สมาชิกในสังคมนั้นสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสมถูกต้อง ซึ่งในสังคมที่ได้มีการจัดระเบียบอย่างดีแล้วนั้น การอบรมให้เรียนรู้อบรมให้เรียนรู้กฎเกณฑ์ของสังคมเป็นกระบวนการที่จะต้องกระทำ เริ่มตั้งแต่วัยเด็กจนถึงผู้ใหญ่ การเข้าไปมีส่วนร่วมในรูปของสังคมใหม่และสถาบันใหม่ สมาชิกในสังคมก็ต้องเรียนรู้กฎเกณฑ์ใหม่และยอมรับ ค่านิยมใหม่ และในขณะที่พ่อแม่ครอบครัวก็ต้องทำหน้าที่เป็นตัวหลักที่สำคัญในการเลี้ยงดูเด็ก เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ในการเคารพกฎเกณฑ์ของสังคม เพื่อให้การดำรงชีวิตอยู่ของสมาชิกในสังคมได้ อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข นอกจากนี้ ในส่วนของคุณลักษณะด้านจิตสธารณต่อครอบครัว อยู่ใน ระดับมากที่สุด เมื่อแยกเป็นรายข้อ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดลำดับแรก คือ นักเรียนมีความสัมพันธ์ที่ดี

ระหว่างสมาชิกในครอบครัว ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวเป็นเพราะโรงเรียนท่าชีวิวิทยาคม จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีระเบียบว่าด้วยคณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครองนักเรียน ประจำปีการศึกษา ๒๕๖๓ ซึ่งเครือข่ายผู้ปกครองเป็นการรวมกันผู้ปกครองนักเรียนในโรงเรียนท่าชีวิวิทยาคม จังหวัดสุราษฎร์ธานี เพื่อร่วมมือกับโรงเรียนในการประกอบกิจกรรมด้านการพัฒนาการเรียนรู้และพฤติกรรมของนักเรียน การดำเนินงานสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างสถานศึกษากับผู้ปกครอง ให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม พัฒนาการเรียนรู้และพฤติกรรมของ นักเรียน และเพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์และแนวคิดระหว่างผู้ปกครอง ครู และนักเรียนในโรงเรียน จึงส่งผลให้นักเรียนมีความสัมพันธ์ที่ดีกับครอบครัว สอดคล้องงานวิจัยของ ปรีชา ศรีสง่า, สืบวงศ์ กาพวงค์ และ เมธี ทรัพย์ประสพโชค (๒๕๖๐ : บทนำ) เครือข่ายผู้ปกครองคือการรวมตัวกันระหว่างผู้ปกครองนักเรียน ในสถานศึกษาเดียวกัน เพื่อร่วมมือกับสถานศึกษาในการประกอบกิจกรรมของนักเรียน ด้านการพัฒนาการเรียนรู้และพฤติกรรมของนักเรียน จุดเริ่มต้นของการเรียนรู้ที่สำคัญที่สุดคือที่บ้าน หรือครอบครัว ซึ่งเป็นปัจจัยในสังคม ทำให้เกิดการเรียนรู้ เป็นแหล่งที่ช่วยปลูกฝังพฤติกรรมแบบแผนการดำเนินชีวิต ดังนั้นผู้ปกครองนักเรียนจึงมีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างการเรียนรู้ทั้งที่บ้าน โรงเรียนและแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ การรวมตัวของผู้ปกครองเป็นเครือข่ายเพื่อร่วมปฏิรูปการเรียนรู้ ซึ่งจะช่วยขับเคลื่อนการปฏิรูปการเรียนรู้ให้ประสบผลสำเร็จ และวัตถุประสงค์ของเครือข่ายผู้ปกครอง และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ขนิษฐา สุขทวี (๒๕๖๒ : ๑๔๖) พบว่า คุณลักษณะของกิจกรรมจิตอาสาที่ส่งเสริมทักษะด้านการสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีกับผู้อื่นของนักเรียน พบว่า มีลักษณะเป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นการช่วยเหลือผู้อื่นทั้งที่เดือดร้อนโดยตรง และโดยอ้อม รู้จักการเสียสละส่วนตนเพื่อคนส่วนรวมของสังคม โดยมุ่งหวังให้สังคมอยู่ร่วมกันได้ อย่างเป็นสุขและมีเป้าหมายเพื่อการพัฒนาตนเองในทุกระดับ ทั้งกายและใจ จึงเป็นประโยชน์ ในการสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีกับผู้อื่น และกิจกรรมจิตอาสาที่ส่งเสริมทักษะด้านการสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีกับผู้อื่น ของนักเรียน พบว่า โครงการที่จัดขึ้น ทั้งภายในและภายนอกของโรงเรียนที่เน้นการช่วยเหลือผู้อื่น มีส่วนช่วยส่งเสริมให้นักเรียนได้เกิดการตระหนัก คุ้มครองเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น สามารถคิดวิเคราะห์ตัดสินใจและแก้ปัญหาที่ต้องเผชิญได้อย่างเป็นระบบ และคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะต่อสังคม สำหรับนักเรียนโรงเรียนท่าชีวิวิทยาคม จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ มีค่าเฉลี่ยจากมากที่สุด คือ นักเรียนปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคม ซึ่งสอดคล้องกับคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะต่อตนเอง กล่าวคือโรงเรียนท่าชีวิวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร มีภาคีเครือข่ายที่เกิดจากการสนับสนุนขององค์การพัฒนาเอกชน ซึ่งมีการรวมกลุ่มเครือข่ายตามประเด็นปัญหาสาธารณะที่เกิดขึ้น เช่น ด้านทรัพยากรธรรมชาติ ด้านการเงิน ชุมชน ด้านสุขภาพ ด้านเกษตรกรรม โดยที่ลักษณะของเครือข่ายจะเป็นกลุ่มเครือข่ายที่ เกิดขึ้นตามธรรมชาติมีลักษณะไม่

เป็นทางการ มีการจัดโครงสร้างที่ง่าย ๆ ไม่ซับซ้อน ซึ่งอยู่ใน ลักษณะแนวนราบ (Horizontal) ไม่มี ประธาน มีการเปลี่ยนแปลงบทบาทในการนำเพื่อพัฒนาศักยภาพของตน และ เครือข่ายที่เกิดขึ้นจาก การก่อตัวของภาคประชาชน หรือเครือข่ายภาคประชาชน โดยเป็นเครือข่ายที่เกิดจากการเรียนรู้การ สัมผัสประสบการณ์ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตและเชื่อมโยง กระบวนการนั้นเป็นเครือข่าย เช่น เครือข่าย วัฒนธรรมพื้นบ้าน เครือข่ายปราชญ์ท้องถิ่น เป็นต้น อีกทั้งยังมีเครือข่ายที่แบ่งตามลักษณะของ กิจกรรม ได้แก่ เครือข่ายที่ดำเนินการ โดยยึดภารกิจหรือกิจกรรมที่เกิดขึ้นในแต่ละช่วงเวลาเป็น เกณฑ์ในการแบ่งเครือข่าย เป็นการรวมตัวกันเพื่อทำกิจกรรมเป็นครั้งคราวตามสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น เช่น เครือข่ายการเรียนรู้ เครือข่ายผู้ได้รับผลกระทบจากโครงการพัฒนาของภาครัฐ การปลูกฝังจิตใจ ให้บุคคลมีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม เป็นการสร้างคุณธรรมจริยธรรมซึ่งเป็นเรื่องที่เกิดจาก ภายใน "จิตสาธารณะ" เป็นสิ่งหนึ่งที่มีความสำคัญในการปลูกจิตสำนึกให้คนรู้จักเสียสละ ร่วมแรงร่วม ใจ มีความร่วมมือในการทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม ช่วยลดปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม ช่วยกันพัฒนา คุณภาพชีวิต เพื่อเป็นหลักในการดำเนินชีวิตช่วยแก้ปัญหาและสร้างสรรค์ให้เกิดประโยชน์สุข แก่สังคม

สรุป การศึกษาแนวทางการจัดระบบเครดิตทางสังคมบนฐานของพื้นที่เชิงนวัตกรรม ในการเสริมสร้างคุณลักษณะของนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต : กรณีศึกษาโรงเรียนท่าชี วิทยาคม ซึ่งเป็นโรงเรียนที่อยู่ห่างไกลจากตัวเมือง การเดินทางยากลำบาก ชาวบ้านในชุมชนส่วนใหญ่ มีวิถีชีวิตแบบพึ่งพาอาศัยกัน ร่วมแรงร่วมใจในการทำงานมาช้านานจากรุ่นสู่รุ่น นักเรียนส่วนใหญ่ของ โรงเรียนท่าชีวิทยาคม เป็นลูกหลานของคนในชุมชน ที่ได้รับการบ่มเพาะลักษณะนิสัยพฤติกรรมจาก บรรพบุรุษ ส่งผลให้นักเรียนมีความรักชุมชนมีจิตใจเพื่อเพื่อพ่อแม่ มีความเสียสละรักการช่วยเหลือซึ่ง กันและกัน ปฏิบัติกิจกรรมร่วมกันจนเป็นประเพณีก่อให้เกิดจุดเด่นของชุมชน พื้นที่นวัตกรรมที่ โรงเรียนได้จัดขึ้น คือ โครงการสถานักเรียนประกอบไปด้วยกิจกรรมต่าง ๆ เช่น กิจกรรมจิตอาสาทำ ความสะอาดโรงเรียน การแบ่งเขตพื้นที่ดูแลรับผิดชอบความสะอาดบริเวณภายในและภายนอก โรงเรียน ตามความสมัครใจ การดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน ช่วยเหลือดูแลการจราจรพื้นที่หน้าโรงเรียนตอน เข้าและหลังเลิกเรียน การช่วยทำฝายน้ำล้นร่วมกับชุมชนกิจกรรมการพัฒนาวัด การร่วมทำบุญและ บริจาคในโอกาสวันสำคัญทางศาสนา การระดมทุนระดมทุนทรัพย์ช่วยเหลือเพื่อนนักเรียนที่ประสบ ปัญหา กิจกรรมประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารให้แก่ชุมชนตลาดนัดสถานที่ท่องเที่ยวในชุมชน จากการ เปิดพื้นที่นวัตกรรมทำให้นักเรียนได้รับผลตอบแทน เป็นการยอมรับจากเพื่อน คำชมเชยจากเพื่อน ครู ผู้บริหาร รวมถึงการได้รับการประกาศยกย่องเชิดชูเกียรติ การได้รับเกียรติบัตร โล่ ของที่ระลึก ทุนการศึกษาและโควตาในการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นหรือได้รับโอกาส ในการทำงานในหน่วยงาน ต่าง ๆ ของชุมชน จากการที่นักเรียนโรงเรียนท่าชีวิทยาคม ได้นำความรู้ไปลงมือปฏิบัติช่วยเหลือดูแล

ซึ่งกันและกันรวมถึงการร่วมมือร่วมใจกันพัฒนาชุมชนในทุก ๆ โอกาส ทำให้เกิดจิตสำนึกรักและภาคภูมิใจในบ้านเกิดของตนเอง อันจะนำไปสู่การพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน ดังคำกล่าวที่ว่า “รวมพลังร่วมคิด จิตสาธารณะเพื่อสังคมโรงเรียนท่าชีวิทยาคม”

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการศึกษาแนวทางการจัดระบบเครดิตทางสังคมบนพื้นฐานของพื้นที่เชิงนวัตกรรมเพื่อการเสริมสร้างคุณลักษณะของนักเรียนตามโครงการโรงเรียนสุจริต กรณีศึกษา: โรงเรียนท่าชีวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร มีข้อเสนอแนะดังนี้

๑. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

๑.๑ สถานศึกษา หน่วยงาน องค์กรของรัฐ องค์กรเอกชน หรือรัฐบาลสามารถแนวทางการใช้ระบบเครดิตทางสังคมบนพื้นฐานของพื้นที่เชิงนวัตกรรมในการเสริมสร้างคุณลักษณะของนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต กรณีศึกษา:โรงเรียนท่าชีวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร ไปประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาบุคลากรให้มีคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะ

๑.๒ สถานศึกษาที่มีบริบทใกล้เคียงกับโรงเรียนท่าชีวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร ผู้บริหารสถานศึกษา คณะครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้นำชุมชน สามารถนำแนวทางการใช้ระบบเครดิตทางสังคมบนพื้นฐานของพื้นที่เชิงนวัตกรรมในการเสริมสร้างคุณลักษณะของนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต ไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนต่อไป

๑.๓ สถานศึกษา หน่วยงาน องค์กรของรัฐ องค์กรเอกชน หรือรัฐบาลควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับคุณธรรมความดีในประเด็นอื่น ๆ เช่น ความซื่อสัตย์สุจริต ความมีวินัย ความรับผิดชอบ เป็นต้น

๑.๔ สถานศึกษา หน่วยงาน องค์กรของรัฐ องค์กรเอกชน หรือรัฐบาลควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาจิตอาสาหรือจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาและประถมศึกษา

๑.๕ สถานศึกษา หน่วยงาน องค์กรของรัฐ องค์กรเอกชน หรือรัฐบาลควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบในการพัฒนาจิตอาสาหรือจิตสาธารณะของนักเรียนและปัจจัยที่เกี่ยวข้องหรือส่งผลต่อการมีจิตสาธารณะของนักเรียน

๒. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

๒.๑ สถานศึกษาอาจนำไปประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมพัฒนา

ผู้เรียน หรือใช้เป็นแนวทางในการออกแบบกิจกรรมหรือบูรณาการสู่การปฏิบัติของนักเรียนเพื่อส่งเสริมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย

๒.๒ การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาและพัฒนาแนวทางการใช้ระบบเครดิตทางสังคมบนฐานของพื้นที่เชิงนวัตกรรมในการเสริมสร้างคุณลักษณะของนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริตกรณีศึกษา : โรงเรียนท่าชีวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร โดยการศึกษาริบท แล้วกร่างโดยคณะผู้วิจัย และประเมินโดยผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อให้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้นควรมีการวิจัยทดลองโดยการนำแนวทางการใช้ระบบเครดิตทางสังคมบนฐานของพื้นที่เชิงนวัตกรรมในการเสริมสร้างคุณลักษณะของนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริตไปใช้จริงและปรับปรุงให้เหมาะสมต่อไป

๒.๓ การวิจัยเพื่อพัฒนาแนวทางการใช้ระบบเครดิตทางสังคมบนฐานของพื้นที่เชิงนวัตกรรมในการเสริมสร้างคุณลักษณะของนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริตครั้งนี้เป็นการศึกษาริบทเฉพาะโรงเรียนท่าชีวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร ในการนำผลการวิจัยไปใช้ควรมีการวิจัยเพื่อพัฒนาให้เหมาะสมกับบริบทอื่นต่อไป

๒.๔ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สถาบันจิตวิทยาความมั่นคง สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ ควรส่งเสริม สนับสนุน การวิจัยและพัฒนาการใช้ระบบเครดิตทางสังคมบนฐานของพื้นที่เชิงนวัตกรรมในการเสริมสร้างคุณลักษณะของนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต ให้เหมาะสมกับโรงเรียน ชุมชน และสังคมไทยต่อไป

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

หนังสือ

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. จอมปราชญ์นักการศึกษา. กรุงเทพฯ: ชัคเซสมิเดีย. ๒๕๔๓.

กระทรวงศึกษาธิการ. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑. กรุงเทพฯ :

โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว. ๒๕๕๑.

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. กระบวนการพัฒนาเพิ่มสะสมงานของนักเรียน. กรุงเทพฯ:

โรงพิมพ์คุรุสภา. ๒๕๔๐.

จรรยา สุวรรณทัต. ประมวลบทความวิชาการฉบับพิเศษ พ.ศ. ๒๕๒๕ – ๒๕๓๕. กรุงเทพฯ :

สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ๒๕๓๕.

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. สอนเด็กให้มีจิตสาธารณะ. กรุงเทพฯ: วิพรินทร์(๑๙๙๑). ๒๕๕๒.

ทิพย์รัตน์ สีเพชรเหลือง. จิตสำนึกสาธารณะ..สร้างได้. วารสารการบริหารคน. ปีที่ ๒๙. (๒). ๒๕๕๑ ;

หน้า ๘๐ - ๘๓.

ทีศนา เขมมณี. การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม : จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพฯ :

บริษัท เมธีทีปส์ จำกัด. ๒๕๕๐ .

ประเวศ วะสี. ยุทธศาสตร์ชาติเพื่อความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจสังคมและศีลธรรม. กรุงเทพฯ:

หมอชาวบ้าน. ๒๕๔๑.

ไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม และสังคม สัจจร. สำนึกไทยที่พึงปรารถนา. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์. ๒๕๔๓.

สุพจน์ ทราญแก้ว. จิตสำนึกสาธารณะ : การก่อรูปและกระบวนการเสริมสร้าง. กรุงเทพฯ :

เพชรบุรีวิทยาลัยการณ. ๒๕๔๕.

อรพินทร์ ชูชม และคณะ. การวิเคราะห์ปัจจัยทางจิตสังคมที่สัมพันธ์กับจิตสำนึกทางปัญญาและ

คุณภาพชีวิตของเยาวชนไทย. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ๒๕๔๙.

วารสาร และหนังสือพิมพ์

กิตติพงษ์ แดงเสริมสิริ. “จิตสำนึกสาธารณะและตัวแบบสร้างจิตสำนึกสาธารณะ ระดับเยาวชน

ในสถาบันอุดมศึกษา”, วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น, ปีที่ ๒ ฉบับที่ ๒,

๒๕๕๒.

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. “แนวทางการสร้างจิตสาธารณะในสังคมไทย”. วารสารรัฐสภาสาร,
ปีที่ ๖๑(๑), ๒๕๕๖ ; หน้า ๗๗-๗๘.

ชนิดา ทองมีเหลือ. “ปัจจัยทางจิตสังคมที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะของนิสิตมหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ”.
วารสารพฤติกรรมศาสตร์, ปีที่ ๑๓(๑), ๒๕๕๐ ; หน้า ๙๒-๑๐๓.

นันทวัฒน์ ภัทรกรนันท์. “การพัฒนาชุดฝึกอบรมโดยใช้กระบวนการเรียนรู้จาก ประสบการณ์เพื่อ
เสริมสร้างจิตสาธารณะของอาสาสมัคร”. วารสารพฤติกรรมศาสตร์, ปีที่ ๑๙(๑),
๒๕๕๖ ; หน้า ๒๓-๓๕.

ปิ่นกนก วงศ์ปิ่นเพ็ชร. “ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับจิตอาสาของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยี
พระจอมเกล้าพระนครเหนือ”. วารสารวิชาการศิลปะศาสตร์ประยุกต์, ปีที่ ๓ (๕),
๒๕๕๓ ; หน้า ๙-๑๖.

สมพงษ์ สิงหะพล. “ต้องสอนให้เกิดจิตสำนึกใหม่”. สีมาจารย์. ปีที่ ๑๓(๒๗) , มิถุนายน – ตุลาคม
๒๕๕๒ ; หน้า ๑๕ – ๑๖.

อริยา นิลคูหาและสุวิมล นราองอาจ. “จิตสาธารณะและรูปแบบการดำเนินชีวิต ของนักศึกษา
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี”. วารสารมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
วิทยาเขตปัตตานี, ปีที่ ๓(๒), ๒๕๕๔ ; หน้า ๘๑ – ๙๓.

อรรถชัย จินตะเวช. “นวัตกรรมเชิงพื้นที่เพื่อแปลงเปลี่ยนแปลงและเพิ่มขีดความสามารถการดำรงชีวิต
ของเกษตรกรไทย: กรอบแนวคิดเพื่อประโยชน์ของชุมชน”, แก่นเกษตร, ปีที่ ๔๖ (๒),
๒๕๖๑ ; หน้า ๔๒๔.

อาทิตยา มากสาคร. “ปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตอาสาของนิสิตแพทย์ระดับปริญญาตรี คณะแพทยศาสตร์
มหาวิทยาลัยนเรศวร”. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ราชภัฏ, ปีที่ ๑(๑๔),
๒๕๕๒ ; หน้า ๔๒-๕๒.

วิทยานิพนธ์ รายงานการวิจัย เอกสารวิจัย

ชนิดา นันทะวัน. “ปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์”.
วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิจัยและประเมินผลการศึกษา คณะ
ศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยนเรศวร, ๒๕๕๓.

ชนิษฐา สุขทวี. “แนวทางการสร้างเครือข่ายกิจกรรมจิตอาสาที่ส่งเสริมทักษะชีวิตด้านการสร้าง
สัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดนครนายก”
วิทยานิพนธ์หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการศึกษาและการพัฒนาสังคม,
คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา. ๒๕๖๒; หน้า ๑๔๖.

ขจรศักดิ์ บัวระพันธ์. “วิจัยเชิงคุณภาพไม่ยากอย่างที่คิด” , สถาบันนวัตกรรมการเรียนรู้
มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๕๔.

จงกลณี ศิริสวัสดิ์. “ปัญหาและแนวทางการพัฒนาวิสัยทัศน์ในตนเองของนักเรียนโรงเรียนวัดหนองกรับ
จังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1”,
มหาวิทยาลัยบูรพา. ๒๕๖๐.

- เจนต์จุฬา คำดี. “ผลของการใช้โปรแกรมสถานการณ์จำลองเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ โรงเรียนบ้านพระบาทท่าเรือขอนแก่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๕๓.
- เจษฎา หนูรุ่ง. “ปัจจัยจิตลักษณะที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะของนักเรียนช่วงชั้นที่โรงเรียนสาธิตใน ๓ สังกัดมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ”, วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การวิจัยและสถิติทางการศึกษา) กรุงเทพฯ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๕๑.
- ชาย โพธิสิตา และคณะ. “รายงานการวิจัยพื้นฐานการศึกษาสภาพเศรษฐกิจสังคมและวัฒนธรรมของชุมชนเพื่อใช้ในการวางแผนการนำกิจกรรมควบคุมโรคติดต่อของชุมชน”. สถาบันวิจัยประชากรและสังคม, มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๔๐.
- ชาย โพธิสิตา และคณะ. “รายงานการศึกษาวิจัยเรื่องจิตสำนึกต่อสาธารณะสมบัติ : กรณีศึกษา กรุงเทพมหานคร นครปฐม”. สถาบันวิจัยประชากรและสังคม, มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๔๐.
- ณัฐพงษ์ ดีไพร. “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีจิตสาธารณะของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยี ราชมงคลล้านนา”. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา, ๒๕๕๓.
- นันทรัตน์ ปรีวัติธรรม. “การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมจิตอาสาของเด็กและเยาวชนที่ได้รับทุนการศึกษาสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์”. วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารนโยบายและสวัสดิการสังคม, คณะสังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๓.
- ปรีชา ศรีสง่า, สืบวงศ์ กาหงส์ และ เมธี ทรัพย์ประสพโชค. “การพัฒนาการจัดการเครือข่ายผู้ปกครองโรงเรียนสตรีศรีนครินทรบุรพาเพ็ญ เขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร”, หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร, ๒๕๖๐; บทนำ)
- พระราชปัญญาภรณ์ (สิงห์คำ ชยวิโส). “กระบวนการสร้างสังคมคุณธรรมแบบมีส่วนร่วมภายใต้รูปแบบธนาคารความดี สำหรับหน่วยอบรมประชาชน”. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์ดุสิตบัณฑิต, สาขาวิชาพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖.
- ภัสวรรณ องอาจ. “การขัดเกลาทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับจิตสาธารณะของนักศึกษาวิทยาลัยดุสิตธานี”. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาวัดและประเมินผลการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๕๔.
- ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๒๕. พิมพ์ครั้งที่ ๕. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์. ลัดดาวัลย์เกษมเนตร. ๒๕๓๘.
- เรียม นมรักษ์. “การวิเคราะห์องค์ประกอบจิตสาธารณะของนักศึกษาในองค์กรนักศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง”. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาจิตวิทยา อุตสาหกรรมองค์การ, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๕๒.
- วรางคณินทร์ ศรีวงศ์. “การบริหารจัดการของธนาคารความดีตำบลห้วยมัมและตำบลป่าหุ้ง อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย” วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๖.

วิทย์พนท สีหา. “ปัจจัยที่สัมพันธ์กับจิตสาธารณะของนิสิตระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยมหาสารคาม”.

วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาการวิจัยการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์,
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๕๑.

ศักดิ์มงคล เชื้อทองและคณะ. “ผลของโปรแกรมการพัฒนาจิตสาธารณะต่อการมี จิตสาธารณะและ
ความสุขของนักศึกษาพยาบาลวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี”. วิทยาลัยพยาบาลบรม
ราชชนนี สระบุรี, ๒๕๕๒.

ศิริกมล นนทะภา. “แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะ นักเรียนชั้นประถมศึกษา
ปีที่ ๔ - ๖ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต ๑”.
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, ๒๕๖๐.

ศรียาณี ไชยชาญ. “การเสริมสร้างจิตสำนึกสาธารณะให้กับพลเมืองในตำบลบางพระเหนือ อำเภอละ
อุ่นจังหวัดระนอง”. รายงานการศึกษาอิสระการศึกษารัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต,
สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น, วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น, มหาวิทยาลัยขอนแก่น,
๒๕๕๔.

ศุภะรัฐ ยอดระบำ. “ปัจจัยด้านครอบครัวและจิตลักษณะที่เกี่ยวข้องกับการเกิดจิตสาธารณะของ
นักศึกษาชั้นปีที่ ๑ นครศรีธรรมราช”. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช, ๒๕๕๔.

สิทธิรัตน์ มลชู. “ปัญหาการประพฤตินิสัยและแนวทางการพัฒนาวินัยของนักเรียนโรงเรียน
บ้านป่ายุบ(บ้านกีประชาบุรุษ) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต ๑”.
งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์,
มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๕๐; หน้า ๗๗.

สุภัทรา ภูษิตร์ตันาวลี. “ปัจจัยและกระบวนการที่เอื้อต่อการพัฒนาจิตสำนึกต่อสังคมของนิสิต
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย”. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาวิจัย
การศึกษา, ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา, คณะครุศาสตร์, จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๗.

กฎหมาย

ราชกิจจานุเบกษา. “พระราชบัญญัติพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๒”. เล่ม ๑๓๖ ตอนที่ ๕๖ ก,
๓๐ เมษายน ๒๕๖๒ : ๑๐๓.

เอกสารไม่ตีพิมพ์

สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. เอกสารประกอบการประชุมประจำปี ๒๕๕๓ ของ
คสช. เรื่องทิศทางแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑. วันศุกร์ที่ ๖ สิงหาคม ๒๕๕๓
ณ ห้องแกรนด์ไดมอนด์บอลรูม ศูนย์แสดงสินค้าและการประชุมอิมแพ็คเมืองทองธานี
จังหวัดนนทบุรี. ๒๕๕๓.

ฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

ณิชากร ศรีเพชรดี. “พื้นที่นวัตกรรม: การศึกษาไทยแก้ไขได้ในชาตินี้ ให้คนในพื้นที่เป็นเจ้าของ”. (ออนไลน์).
เข้าถึงได้จาก : <https://thepotential.org/knowledge/innovation-area-education/>,
๒๕๖๔.

ธนาคารแห่งประเทศไทย. “รายงานพิเศษ: จีนสร้างภาพลักษณ์ใหม่ด้วยระบบเครดิตทางสังคม”.

รายงานเศรษฐกิจและการเงินมณฑลยูนนาน ปี ๒๕๖๐. (ออนไลน์) เข้าถึงได้จาก https://www.bot.or.th/Thai/MonetaryPolicy/EconMakhongCanelArea/Yunnan/DocLib_YNArticle/๒๐๑๗--Article๑_China%๒๐Social%๒๐Credit.pdf, ๒๕๖๐.

ปีปีซินิวส์. “Social Credit เครื่องมือควบคุมชีวิตประชาชนเต็มรูปแบบของรัฐบาลจีน?”. (ออนไลน์) เข้าถึงได้จาก <https://www.bbc.com/thai/international-๔๕๕๐๔๗๗๔>, ๒๕๖๑.

เปลว สีเงิน. “จีนกับระบบ ‘เครดิตสังคม’”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก <https://www.thaipost.net/main/detail/๔๒๕๗๗>, ๒๕๖๒.

พิชญ์ พงษ์สวัสดิ์. “ว่าด้วยแนวคิดพื้นที่สาธารณะ และการเมืองของพื้นที่สาธารณะในสังคมไทย” . (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก https://www.matichon.co.th/columnists/news_๒๓๔๙๑๑๔ , ๒๕๖๔.

สมหมาย วิเศษชู. “การพัฒนากระบวนการเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนโรงเรียนห้องชัยวิทยา” . มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, ๒๕๕๔.

สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. แนวทางการดำเนินงานโรงเรียนสุจริต. สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา, ๒๕๕๘.

สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. คู่มือแบบประเมินเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนสุจริต. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์พระพุทธศาสนาแห่งชาติ, ๒๕๕๙.

ภาษาต่างประเทศ

Daithí Mac Síthigh and Mathias Siems. The Chinese social credit system: A model for other countries?. Department of Law. European University Institute, Badia Fiesolana. I-๕๐๐๑๔ San Domenico di Fiesole (FI), Italy. ๒๐๑๙.

Dweck, C. S.. Mindset: How you can fulfill your potential. New York: Constable & Robinson Limited, 2012.

Glennis R. McWilliams. A STUDY of the SOCIAL CREDIT SCORE SYSTEM and the IMPLICATIONS it may have in CHINESE SOCIETY. A thesis submitted to the faculty of The University of Mississippi in partial fulfillment of the requirements of the Sally McDonnell Barksdale Honors College. ๒๐๒๐.

Martin Maurtvedt. The Chinese Social Credit System Surveillance and Social Manipulation: A Solution to “Moral Decay”?. Master’s Thesis in Chinese Society and Politics. Department of Culture Studies and Oriental. Languages University of Oslo. ๒๐๑๗.

ภาคผนวก

ผนวก ก รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ

ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้ช่วยผู้ทรงคุณวุฒิที่ปรึกษางานวิชาการ

๑. ดร.ชวลิต โปธินคร ผู้เชี่ยวชาญ
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
๒. พันเอกหญิง อัมพาศรี ดำรงกุล ประจำสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ
ช่วยปฏิบัติราชการสถาบันจิตวิทยาความมั่นคง
สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

ผู้บริหารและคณาจารย์ที่ปรึกษางานวิชาการ

๑. พลตรี ชำนาญ ช่างสาต ผู้อำนวยการสถาบันจิตวิทยาความมั่นคง
๒. พันเอก อภิสีทธิ์ วงศ์บัวแก้ว รองผู้อำนวยการสถาบันจิตวิทยาความมั่นคง
๓. พันเอก อาชวกุล กาญจนาคม รองผู้อำนวยการสถาบันจิตวิทยาความมั่นคง
๔. พันเอก กฤษกมล ธรรมานุกูล ผู้อำนวยการกองวิทยาการ
สถาบันจิตวิทยาความมั่นคง
๕. นาวาอากาศเอก ปิยะ จารุอารยพันธ์ ผู้อำนวยการกองการศึกษา
สถาบันจิตวิทยาความมั่นคง
๖. พันเอกหญิง พัชรินทร์ สุนทรวรรณ รองผู้อำนวยการกองวิทยาการ
สถาบันจิตวิทยาความมั่นคง
๗. พันเอกหญิง ปัทมา ขำเอี่ยม รองผู้อำนวยการกองการศึกษา
สถาบันจิตวิทยาความมั่นคง
๘. พันโทหญิง พจนา เปลี่ยนเกิด หัวหน้าแผนกวิจัยและพัฒนาหลักนิยม
กองวิทยาการ สถาบันจิตวิทยาความมั่นคง

ผู้ทรงคุณวุฒิกลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการสนทนากลุ่ม

กลุ่มคณะผู้บริหารการศึกษา และศึกษานิเทศก์

๑. นายประพัทธ์ รัตนอรุณ ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สุราษฎร์ธานี ชุมพร
๒. นายวิเชียร ศรีแก้วแฝก รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สุราษฎร์ธานี ชุมพร
๓. ดร.สำรวย ภัคดี รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สุราษฎร์ธานี ชุมพร
๔. นายชัยณรงค์ ช่างเรือ รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สุราษฎร์ธานี ชุมพร
๕. ดร.ณัฐติกา หอมประกอบ ผู้อำนวยการกลุ่มนิเทศและประเมินการศึกษา
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สุราษฎร์ธานี ชุมพร

กลุ่มคณะผู้บริหารสถานศึกษาที่อบรมเชิงปฏิบัติการหลักสูตรจิตวิทยาความมั่นคง สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน รุ่นที่ ๘

๑. นายนฤชาติ สุวรรณพร ผู้อำนวยการโรงเรียนท่าชีวิทยาคม
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สุราษฎร์ธานี ชุมพร
๒. นายปรีชา หมื่นกลาง ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลท่าแพ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสตูล
๓. นางสาวชนัญชิตา ม่วงทอง ผู้อำนวยการโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้าปทุมธานี
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี
๔. นางนันทรัตน์ สุมล ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดไม้เรียง
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต ๒
๕. นางสาวจรรยา เจ๊ะเหยง ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านเกาะพลวย
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต ๑
๖. นาย พ.เพียง เพ็ชรรัตน์ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านศาลาอูมา
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต ๒
๗. นายประเทือง มัททวิวงศ์ ผู้อำนวยการโรงเรียนวไลย
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์เขต๒
๘. นายพิสิษฐ์ ศุภวัฒน์ธนบดี ผู้อำนวยการโรงเรียนพิทยาลงกรณ์พิทยาคม
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต๑
๙. นางสาวอิสริย์ กษิษฐ์ภรณ์ ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดคู์เกษมสโมสร(วิชัย-สายประชาสรรค์)
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต ๑
๑๐. นายอุดม สุขมี ผู้อำนวยการโรงเรียนจะนะวิทยา
สำนักเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลา สตูล

**กลุ่มคณะนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔-๖ โรงเรียนท่าชีวิทยาคม
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร**

- | | |
|----------------------------|------------------------------------|
| ๑. นายกฤษกร แข็งมาก | นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ |
| ๒. นางสาวจิตติมา จตุมิตร | นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ |
| ๓. นางสาวนฤดี ล่องแป้น | นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ |
| ๔. นางสาวสุธมาภา ล่องแป้น | นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ |
| ๕. นางสาวจุฑาลักษณ์ ศรีเทพ | นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ |
| ๖. นางสาวจุฑามาศ เย็นปู | นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ |
| ๗. นางสาวกนกวรรณ ขอสุก | นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ |
| ๘. นางสาวรমন ประเสริฐ | นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ |
| ๙. นายอนุชิต เสวตเวช | นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ |
| ๑๐. นางสาวสลิลญา ไชยสุวรรณ | นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ |

ผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย



แบบสอบถาม

ความคิดเห็นต่อพฤติกรรมที่พึงประสงค์ตามคุณลักษณะของนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริตภายใต้แนวทางการจัดระบบเครดิตทางสังคมบนฐานของพื้นที่เชิงนวัตกรรมเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต กรณีศึกษา: โรงเรียนท่าชีวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม

๑. สถานะ

- (๑) นักเรียน
- (๒) ครูและบุคลากรทางการศึกษา
- (๓) คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
- (๔) ผู้นำชุมชน
- (๕) อื่นๆ.....

๒. เพศ

- (๑) ชาย
- (๒) หญิง

๓. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่

- (๑) ม.๔
- (๒) ม.๕
- (๓) ม.๖

.....
คำชี้แจง ให้ผู้ตอบแบบสอบถามพิจารณาคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะของนักเรียน แล้วทำเครื่องหมาย / ลงในช่องที่ตรงกับคุณลักษณะของนักเรียน

คุณลักษณะด้านจิตสาธารณะของนักเรียน ๕ ระดับ คือ

- ๕ หมายถึง มีระดับการปฏิบัติมากที่สุด
- ๔ หมายถึง มีระดับการปฏิบัติมาก
- ๓ หมายถึง มีระดับการปฏิบัติปานกลาง
- ๒ หมายถึง มีระดับการปฏิบัติน้อย
- ๑ หมายถึง มีระดับการปฏิบัติน้อยที่สุด

ส่วนที่ ๒ แบบสอบถามคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะ สำหรับนักเรียนโรงเรียนท่าชีวิทยา
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร

ข้อ	ข้อความ	ระดับการปฏิบัติ				
		๕	๔	๓	๒	๑
คุณลักษณะด้านจิตสาธารณะต่อตนเอง						
๑	นักเรียนคิดดีทำดี มองโลกในแง่ดีเสมอ					
๒	นักเรียนมีการพัฒนาตนเองในด้านทักษะการเรียนรู้					
๓	นักเรียนทำงานที่ได้รับมอบหมายจนแล้วเสร็จและมีประสิทธิภาพ					
๔	นักเรียนตระหนักถึงปัญหา รับผิดชอบต่อความสามารถของตนเอง เพื่อแก้ไข ปัญหาต่างๆ ได้					
๕	นักเรียนเคารพในกฎระเบียบ ข้อบังคับและกฎหมาย					
๖	นักเรียนมีความรับผิดชอบ ตรงต่อเวลาสามารถพึ่งตนเองได้					
๗	นักเรียนสามารถพัฒนาทักษะการใช้เหตุผล การคิดอย่างมีวิจารณญาณ					
๘	นักเรียนสามารถควบคุมอารมณ์ของตนเองให้อยู่ในสภาวะดีเสมอ					
๙	นักเรียนรู้จักปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่น					
๑๐	นักเรียนเข้าใจและไม่ตามกระแสสังคมโดยปราศจากเหตุผล					
๑๑	นักเรียนกล้าที่จะยอมรับผิด เมื่อตนเองทำผิดพลาด					
๑๒	นักเรียนมีความมั่นใจสูงในการปฏิบัติตนเพื่อส่วนรวม					
๑๓	นักเรียนเต็มใจรับอาสาทำกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียนได้					
๑๔	นักเรียนมีความประหยัด รู้จักพอเพียง ไม่ฟุ้งเฟ้อ					
คุณลักษณะด้านจิตสาธารณะต่อครอบครัว						
๑๕	นักเรียนมีความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างสมาชิกในครอบครัว					
๑๖	นักเรียนสนใจปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในครอบครัว					
๑๗	นักเรียนเชื่อฟังคำอบรมสั่งสอนของผู้ปกครอง					
๑๘	นักเรียนช่วยเหลือที่บ้านเป็นอย่างดี					
๑๙	นักเรียนมีความเสียสละตนเองเพื่อครอบครัว					
๒๐	นักเรียนปฏิบัติตามหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนา					
๒๑	นักเรียนได้รับการอบรมคุณธรรมและจริยธรรม					
๒๒	นักเรียนรักษาชื่อเสียงของครอบครัว					
๒๓	นักเรียนช่วยหารายได้เสริมให้แก่ครอบครัว					
๒๔	นักเรียนมีความกตัญญู ตู้อผู้มีพระคุณเมื่อเจ็บป่วย					
๒๕	นักเรียนเอื้อเฟื้อ ช่วยเหลือเกื้อกูลสมาชิกในครอบครัว					
๒๖	นักเรียนไม่แสดงกิริยาหยาบกระด้างต่อบุคคลในครอบครัว					
๒๗	นักเรียนมีความรัก ให้ความช่วยเหลือกันในครอบครัว					

ข้อ	ข้อความ	ระดับการปฏิบัติ				
		๕	๔	๓	๒	๑
คุณลักษณะด้านจิตสาธารณะต่อสังคม						
๒๘	นักเรียนไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อนทั้งกายและใจ					
๒๙	นักเรียนนึกถึงประโยชน์ส่วนตนและส่วนรวมอยู่เสมอ					
๓๐	นักเรียนให้ความสนใจที่จะร่วมกิจกรรมกับสังคม					
๓๑	นักเรียนตระหนักถึงปัญหาที่เกิดในสังคม					
๓๒	นักเรียนอยู่รวมกันอย่างกลมกลืน เกื้อกูล เป็นธรรมชาติ					
๓๓	นักเรียนมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น					
๓๔	นักเรียนช่วยประหยัดพลังงานในทุกๆทาง					
๓๕	นักเรียนทำกิจกรรมเพื่อพัฒนาสังคมเป็นอย่างดี					
๓๖	นักเรียนให้ความร่วมมือกับผู้อื่นอยู่เสมอ					
๓๗	นักเรียนดูแลของส่วนรวมให้อยู่ในสภาพดีอยู่เสมอ					
๓๘	นักเรียนชื่นชม ยกย่องและให้เกียรติผู้อื่น					
๓๙	นักเรียนเห็นคุณค่าของการมีส่วนร่วมในสังคม					
๔๐	นักเรียนเข้าวัด ทำบุญตักบาตรเสมอ					
๔๑	นักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการกระทำประโยชน์ต่อสังคม					
๔๒	นักเรียนช่วยตักเตือนแนะนำเมื่อเพื่อนทำผิด					
๔๓	นักเรียนเสียสละแรงกายเพื่อประโยชน์ส่วนรวม					
๔๔	นักเรียนมีจิตสำนึกที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณชนหมู่มาก					
๔๕	นักเรียนปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคม					

คณะนักศึกษาคณะการอบรมเชิงปฏิบัติการหลักสูตรจิตวิทยาความมั่นคง สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา
 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน รุ่นที่ ๘ กลุ่มที่ ๓
 สถาบันจิตวิทยาความมั่นคง สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ



แบบสัมภาษณ์/แบบสอบถาม

การศึกษาแนวทางการใช้ระบบเครดิตทางสังคมบนฐานของพื้นที่เชิงนวัตกรรมเพื่อการเสริมสร้างคุณลักษณะของนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต กรณีศึกษา: โรงเรียนท่าชีวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร

วัตถุประสงค์

๑) เพื่อศึกษาคุณลักษณะของระบบเครดิตทางสังคมบนฐานของพื้นที่เชิงนวัตกรรมในการเสริมสร้างคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะ ของนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริตโรงเรียนท่าชีวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร

๒) เพื่อสร้างแนวทางการใช้ระบบเครดิตทางสังคมบนฐานของพื้นที่เชิงนวัตกรรมในการเสริมสร้างคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะของนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต โรงเรียนท่าชีวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร

ขั้นตอนการสัมภาษณ์ / การสอบถาม

เริ่มสนทนา ผู้สัมภาษณ์อธิบายความหมายพร้อมทั้งยกตัวอย่างระบบเครดิตทางสังคมให้นักเรียนเข้าใจ จากนั้นชี้แจงวัตถุประสงค์ ขั้นตอน และประเด็นการสัมภาษณ์ รวมทั้งขออนุญาตบันทึกเสียงขณะดำเนินการสัมภาษณ์

๑. กิจกรรมใดหรือเรื่องราว หมายถึง กิจกรรมหรือเรื่องราวที่ส่งผลกระทบต่อตนเอง สังคม ประเทศชาติ เช่น การเมือง การศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม ความเป็นอยู่ วิถีชีวิต

๒. พื้นที่แสดงออกอย่างเสรี หมายถึง พื้นที่ เวลา โอกาส และช่องทางในการสนับสนุนให้เยาวชนได้มีส่วนร่วมในการแสดงพฤติกรรมและความคิดเห็นอย่างเสรี

๓. เครดิตทางสังคม หมายถึง รายการพฤติกรรม เกณฑ์การประเมิน และผลตอบแทนจากการแสดงพฤติกรรมทางสังคมอาจผลตอบแทนที่เป็นรูปธรรม ได้แก่ สิ่งของเครื่องใช้ เกียรติบัตร เชิดชูความดี ทุนการศึกษา หรือ ผลตอบแทนที่เป็นนามธรรม ได้แก่ ความสุขที่สัมผัสได้ การได้รับความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อตนเอง ความรู้สึกภาคภูมิใจกับการทำดี การได้เป็นตัวอย่างที่ดี

ประเด็นการสัมภาษณ์/การสอบถาม

(๑) สถานที่ในการแสดงพฤติกรรม สถานที่ พื้นที่ที่นักเรียนต้องการแสดงออกอย่างเสรี หรือช่องทางใดบ้างที่นักเรียนต้องการแสดงออกทางความคิดหรือแสดงความคิดเห็นได้อย่างเสรีและรู้สึกปลอดภัยด้านคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะ

(๒) ช่องทางในการแสดงออกถึงการมีจิตสาธารณะ กิจกรรมใด เรื่องราว หรือช่องทางในการแสดงออกใดบ้างที่นักเรียนต้องการแสดงออกหรือแสดงความคิดเห็นอย่างเสรีด้านคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะ

(๓) เวลาและโอกาสในการแสดงพฤติกรรม เวลาและโอกาสในการแสดงพฤติกรรมที่ใช้

ในการการทำกิจกรรมที่แสดงออกหรือการแสดงความคิดเห็นด้านคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะควรเป็นอย่างไร

(๔) สิ่งตอบแทนหรือรางวัลจากการแสดงพฤติกรรม กิจกรรมที่แสดงออกหรือแสดงความคิดเห็นด้านคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะเกิดผลดีโดยส่วนรวม นักเรียนต้องการอะไรเป็นผลตอบแทนหรือรางวัล และหากกิจกรรมที่แสดงออกหรือแสดงความคิดเห็นส่งผลในทางลบด้านคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะนักเรียนควรได้รับผลตอบแทนหรือรางวัลอย่างไร

(๕) ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม



แบบสัมภาษณ์/แบบสอบถาม

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม

ชื่อ - สกุลสถานะ/ตำแหน่ง.....

การศึกษา.....เพศ.....อายุ.....ศาสนา.....

ส่วนที่ ๒ ประเด็นการสัมภาษณ์/การสอบถาม

สถานที่ในการแสดง พฤติกรรมอย่างเสรี (๑)	กิจกรรมช่องทางในการ แสดงออก (๒)	เวลาและโอกาสในการ แสดงพฤติกรรม (๓)	สิ่งตอบแทนหรือรางวัล ที่ต้องการ (๔)
สถานที่ พื้นที่ที่นักเรียน ต้องการแสดงออกอย่าง เสรีหรือช่องทางใดบ้างที่ นักเรียนต้องการแสดงออก ทางความคิดหรือแสดง ความคิดเห็นได้อย่างเสรี และรู้สึกปลอดภัยด้าน คุณลักษณะด้านจิต สาธารณะ	กิจกรรมใด เรื่องราว หรือ ช่องทางในการแสดงออก ใดบ้างที่นักเรียนต้องการ แสดงออกหรือแสดงความคิด เห็นอย่างเสรีด้าน คุณลักษณะด้าน จิตสาธารณะ	เวลาและโอกาสในการ แสดงพฤติกรรมที่ใช้ใน การทำการทำกิจกรรมที่ แสดงออกหรือการแสดง ความคิดเห็นด้าน คุณลักษณะด้าน จิตสาธารณะควรเป็น อย่างไร	กิจกรรมที่แสดงออกหรือ แสดงความคิดเห็นด้าน คุณลักษณะด้าน จิตสาธารณะเกิดผลดีโดย ส่วนรวม นักเรียนต้องการ อะไรเป็นผลตอบแทนหรือ รางวัล และหากกิจกรรมที่ แสดงออกหรือแสดงความคิด เห็นส่งผลในทางลบ ด้านคุณลักษณะด้าน จิตสาธารณะนักเรียนควร ได้รับผลตอบแทนหรือ รางวัลอย่างไร
.....
.....
.....
.....

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....
.....
.....

คณะนักศึกษาคณะศิลปกรรมศึกษา วิทยาลัยการศึกษาศรีนครราชสีมา สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน รุ่นที่ ๘ กลุ่มที่ ๓
สถาบันจิตวิทยาความมั่นคง สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

รายชื่อสมาชิก

คณะนักศึกษากาออบรมเชิงปฏิบัติการหลักสูตรจิตวิทยาความมั่นคง
สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน รุ่นที่ ๘
กลุ่มที่ ๓

เรื่อง : การศึกษาแนวทางการจัดระบบเครดิตทางสังคมบนฐานของพื้นที่เชิงนวัตกรรม
เพื่อการเสริมสร้างคุณลักษณะของนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต
กรณีศึกษา: โรงเรียนท่าชีวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

สุราษฎร์ธานี ชุมพร

๑. นางสาวจรรยา เจ๊ะเหียง	เลขที่ ๙
๒. นางสาวชนัญชิตา ม่วงทอง	เลขที่ ๑๔
๓. นายนฤชาติ สุวรรณพร	เลขที่ ๒๗
๔. นายประเทือง มัททวิวงศ์	เลขที่ ๓๑
๕. นายปรีชา หมื่นคลาน	เลขที่ ๓๕
๖. นาย พ.เพียง เพ็ชรรัตน์	เลขที่ ๓๖
๗. นายพิสิษฐ์ ศุภวัฒน์ธนบดี	เลขที่ ๔๐
๘. นางนันทรัตน์ สุมล	เลขที่ ๖๑
๙. นางสาวอิสริย์ กิษฐ์ภิรมณ์	เลขที่ ๗๖
๑๐. นายอุดม สุขมี	เลขที่ ๗๘